

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیه السلام

www.ghaemiyeh.com
www.ghaemiyeh.org
www.ghaemiyeh.net
www.ghaemiyeh.ir

عمل و اقدام

مبانی، الزامات و آثار اقتصاد مقاومتی
در بیان مشترک ابتکار عملی همکاران

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اقدام و عمل مبانی، الزامات و آثار اقتصاد مقاومتی بیان حضرت آیت الله العظمی خامنه ای مدظله العالی

نویسنده:

آیت الله العظمی سید علی خامنه ای

ناشر چاپی:

انقلاب اسلامی

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

فهرست	۵
اقدام و عمل میانی، الزامات و آثار اقتصاد مقاومتی بیان حضرت آیت الله العظمی خامنه ای مدظله العالی	۲۵
مشخصات کتاب	۲۵
اشاره	۲۶
پیش گفتار	۲۹
فهرست مطالب	۳۵
مقدمه	۵۶
فصل اول : ماهیت و ویژگی ها	۶۰
اشاره	۶۰
تبیین ابعاد مختلف اقتصاد مقاومتی با پاسخ به سه سؤال اساسی	۶۲
بررسی جنبه های مختلف سلبی و ایجابی در اقتصاد مقاومتی	۶۳
۱. الگوی علمی متناسب با نیازهای کشور؛ اما غیرمنحصر به کشور ما	۶۳
۲. الگوی اقتصادی درون زا؛ اما برون گرا	۶۳
اشاره	۶۳
عدم مخالفت رهبری با تجارت جهانی در صورت ایجاد بنیه ی کافی	۶۴
۳. الگوی اقتصادی مردم بنیاد؛ اما با نظارت دولت	۶۵
اشاره	۶۵
بقای نظارت دولت با وجود مردمی شدن اقتصاد	۶۵
۴. الگوی اقتصادی دانش بنیان؛ اما غیر منحصر به دانشمندان	۶۵
اشاره	۶۵
تکیه بر علم؛ یکی از کلیدهای حل مشکلات اقتصادی	۶۶
۵. الگوی اقتصادی عدالت محور؛ اما با توجه به شاخصهای علمی دنیا	۶۷
اشاره	۶۷
مخالفت جدی حضرت امام (ره) با اشرافیگری و نابرابری اقتصادی	۶۷

۶. بهترین راه حل مشکلات اقتصادی کشور؛ اما غیر منحصر به امروز ۶۸
- اشاره ۶۸
- لزوم نگاه بلندمدت و همه جانبه به کارهای اقتصادی کلان ۶۹
- عدم وابستگی سیاستهای اقتصادی کشور به تحریمها ۷۰
۷. الگوی اقتصادی مقاومتی؛ اما غیر منحصر به دفاع صرف ۷۰
۸. الگوی اقتصادی متکی بر اصول؛ اما قابل تکمیل و توسعه ۷۱
- اقتصاد مقاومتی؛ یک کلّ فراگیر با دو جنبه ی نفی و اثبات ۷۱
- اقتصاد مقاومتی؛ معقول تر و عمیق تر از «ریاضت اقتصادی» ۷۲
- مراد از «اقدام و عمل»؛ اقدامات ملموس و قابل گزارش ۷۳
- اقتصاد مقاومتی؛ نوع درونی پیشرفت اقتصاد کشور ۷۳
- الف) نوع اول: تأمین پیشرفت اقتصادی از ظرفیتهای درونی ۷۳
- اشاره ۷۳
- راه حلّ عزّتمندانه ی مشکلات اقتصادی کشور با تقویت تولید داخلی ۷۴
- ب) نوع دوم: پیشرفت اقتصاد با کمک بیرون از مرزها ۷۵
- ج) انتخاب نوع اول و بی فایده‌گی نوع دوم ۷۵
- اشاره ۷۵
- علاج مشکلات اقتصادی کشور در تقویت تولید، نه مذاکرات ۷۶
- بیان ده مورد از ویژگی ها و مؤلفه های الگوی اقتصاد مقاومتی ۷۷
۱. تحرک، پویایی و بهبود شاخصهایی چون عدالت اجتماعی ۷۷
- اشاره ۷۷
- نتیجه ی فقدان عدالت در دنیای ثروتمند غرب ۷۷
- عدالت؛ شرط مهمّ پیشرفت در کنار تولید ثروت ۷۹
- مسیر پیشرفت ما؛ مسیری بومی ۸۱
- انعطاف پذیری؛ از لوازم اصلی برنامه های کلان کشور ۸۱
۲. توانایی مقاومت در برابر عوامل تهدیدزا ۸۲
- اشاره ۸۲

- ۸۳ ..... پرداختن به درون؛ درس بزرگ فشارهای اقتصادی
- ۸۳ ..... ایستادگی؛ راه غلبه بر فشارها و تحریمهای اقتصادی
- ۸۴ ..... ۳. تکیه بر ظرفیتهای داخلی
- ۸۴ ..... اشاره
- ۸۵ ..... بیمه ی کشور با تکیه به نیروی درونی
- ۸۶ ..... تمرکز بر قدرت درونی؛ ارزشمندترین راه پیشرفت اقتصادی
- ۸۶ ..... ۴. لحاظِ رویکرد جهادی در این سیاستها
- ۸۶ ..... اشاره
- ۸۷ ..... لزوم کار جهادی در زمینه ی خدمت
- ۸۷ ..... ۵. مردم محور بودن اقتصاد در این الگو
- ۸۷ ..... اشاره
- ۸۸ ..... مثالی برای درک صحیح خصوصی سازی
- ۸۹ ..... ۶. توجه به امنیت اقلام راهبردی و اساسی
- ۸۹ ..... اشاره
- ۸۹ ..... خودکفایی در غذا؛ تجربه ی خوب جهاد سازندگی
- ۹۰ ..... ۷. کاهش وابستگی به نفت
- ۹۰ ..... اشاره
- ۹۰ ..... لزوم حرکت به سوی پایان نفت فروشی
- ۹۱ ..... ۸. اصلاح الگوی مصرف
- ۹۱ ..... اشاره
- ۹۲ ..... اصلاح الگوی غلط مصرف؛ لازمه ی رسیدن به پیشرفت
- ۹۳ ..... ۹. فسادستیزی
- ۹۳ ..... اشاره
- ۹۴ ..... تأثیر برخورد با مفاسد اقتصادی در امنیت اقتصادی
- ۹۴ ..... ۱۰. دانش محور بودن
- ۹۴ ..... اشاره

- ۹۵ ..... اقتصاد دانش بنیان؛ راه نجات اقتصاد کشور
- ۹۷ ..... علم؛ عامل اصلی ایجاد اقتدار اقتصادی
- ۹۷ ..... دشمنی با آمریکا و مستکبران؛ آن روی سکه ی اقتصاد مقاومتی
- ۹۸ ..... شاخصهای درستیپمودن راه؛ جزء مهم سیاستهای اقتصاد مقاومتی
- ۹۹ ..... بسته ای منسجم و برگرفته از عقل جمعی و مورد تأیید کارشناسان
- ۱۰۲ ..... فصل دوم : جایگاه و اهمیت
- ۱۰۲ ..... اشاره
- ۱۰۴ ..... اقتصاد مقاومتی؛ تقوای اجتماعی ما در عرصه ی اقتصادی
- ۱۰۴ ..... اشاره
- ۱۰۵ ..... بیان مفهوم تقوای فردی و اجتماعی و جایگاه آنها
- ۱۰۶ ..... جایگاه اقتصاد مقاومتی در بین سه اولویت مهم کشور
- ۱۰۶ ..... اشاره
- ۱۰۶ ..... ضرورت نگاه اولویت دار قوه ی مجریه به مسئله ی اقتصاد
- ۱۰۷ ..... اقتصاد مقاومتی؛ راهکار خروج اقتصاد کشور از انفعال
- ۱۰۷ ..... اشاره
- ۱۰۷ ..... انفعال؛ بدترین عکس العمل در مقابل انواع تهاجم دشمن
- ۱۰۸ ..... بیان اهمیت اقتصاد مقاومتی در ایام تحریم و غیر تحریم
- ۱۰۸ ..... اشاره
- ۱۰۹ ..... مسئله ی اقتصاد ملی؛ از نقدترین و بزرگ ترین چالشهای کشور
- ۱۱۰ ..... نگاه به درون در اقتصاد مقاومتی؛ تنها راه علاج مشکلات کشور
- ۱۱۱ ..... اقتصاد مقاومتی؛ تنها راه بهبود معیشت و رفع معضلات اقتصادی
- ۱۱۱ ..... راه عملی و مورد تأیید همگان در مقابل مشکلات اقتصادی
- ۱۱۳ ..... تحلیلی مستدل و منطقی؛ علت انتخاب شعار اقتصاد مقاومتی
- ۱۱۳ ..... اشاره
- ۱۱۳ ..... الف) القای دوراهی دروغین توسط مستکبران برای حل مشکلات اقتصادی
- ۱۱۳ ..... اشاره

- ۱۱۴ ..... ترفند دشمن برای القای راه غلط حل مشکلات اقتصادی
- ۱۱۴ ..... تبلیغات دشمن در راستای القای برداشته شدن تحریم با مذاکره
- ۱۱۵ ..... (ب) کنار آمدن با آمریکا به معنای قبول تحمیلات آنها
- ۱۱۵ ..... اشاره
- ۱۱۵ ..... غرض آمریکا از طرح مذاکره و توافق؛ یک کار تبلیغاتی
- ۱۱۶ ..... (ج) کنار آمدن با آمریکا به معنای کوتاه آمدن از اصول و آرمانها
- ۱۱۶ ..... اشاره
- ۱۱۷ ..... هدف آمریکا از مذاکرات؛ کوتاه آمدن ایران از مواضع خود
- ۱۱۷ ..... (د) تلاش برای تبدیل این دوراهی دروغین به گفتمان
- ۱۱۸ ..... ه - ایجاد برجامهای دیگر آمریکا با کشور توانمند ایران
- ۱۱۹ ..... (و) اصول زدایی؛ معنای حقیقی قبول برجامهای ۲ و ۳ و ۴ و ...
- ۱۲۰ ..... (ز) ایجاد برجامی بر ضد توان امنیتی، دفاعی و موشکی ایران
- ۱۲۰ ..... (ح) منتهی شدن توافقهایی فوق به تغییر سیرت جمهوری اسلامی
- ۱۲۰ ..... اشاره
- ۱۲۱ ..... لزوم مراقبت از سیرت جمهوری اسلامی علاوه بر حفظ صورت
- ۱۲۳ ..... (ط) بدعهدی عملی آمریکایی ها علیرغم اقداماتی بر روی کاغذ
- ۱۲۳ ..... اشاره
- ۱۲۳ ..... ادامه ی تحریمها حتی در صورت توافق با آمریکا
- ۱۲۴ ..... (ی) خسارت محض؛ نتیجه ی توافق با آمریکا به امید حل مشکلات اقتصادی
- ۱۲۵ ..... (ک) خسارت بالاتر؛ تسلط مجدد آمریکا بر کل منطقه
- ۱۲۵ ..... اشاره
- ۱۲۷ ..... توقف حرکت عظیم انقلاب اسلامی؛ هدف دشمن از تحریمها
- ۱۲۷ ..... جدایی ملت از نظام؛ هدف سیاسی فشارهای اقتصادی دشمن
- ۱۲۸ ..... (ل) شمارش سنگرهای فروپاشیده ی استکبار در تسلط بر ایران اسلامی
- ۱۲۸ ..... اشاره
- ۱۲۹ ..... ل / ۱) مهم ترین سنگر؛ رژیم دست نشانده ی طاغوت

- ۱۲۹ ..... اشاره
- ۱۳۰ ..... شکست آمریکا در حمایت دائمی از طاغوت
- ل / ۲) ترس از ابرقدرتها؛ سنگر استعمار در عرصه ی عملیات روانی ۱۳۱
- ۱۳۱ ..... اشاره
- ۱۳۲ ..... شباهت ترس از مستکبران صدر اسلام با ترس امروز
- ل / ۳) سنگر سوّم؛ تزریق خودباختگی و احساس عقب ماندگی ۱۳۴
- ۱۳۴ ..... اشاره
- ۱۳۵ ..... تزریق نومیدی و خودباختگی؛ تخریب فرهنگی
- ل / ۴) سنگر چهارم؛ القای تفکر جدایی دین از سیاست ۱۳۶
- ۱۳۶ ..... اشاره
- ۱۳۶ ..... اعلان علنی جدایی دین از سیاست در دوره ای از نظام
- م) ترفندهای مزورانه ی دشمن برای لاپوشانی دشمنی ها ۱۳۷
- ۱۳۷ ..... اشاره
- ۱۳۷ ..... تلاشهای ضدّ اقتصادی آمریکا علیه ملت ایران
- ن) خلاصه ی مقدمات تحلیل: عظمت ایران، دشمنی آمریکا، اعمال دشمنی ها ۱۳۸
- ۱۳۸ ..... اشاره
- ۱۴۰ ..... لزوم ممانعت مسئولین اقتصادی از نفوذ اقتصادی دشمن
- ۱۴۰ ..... هدف استکبار از تبلیغات اسلام هراسی و ایران هراسی
- ۱۴۱ ..... کینه ی شتری آمریکایی؛ ریشه ی تحریمهای ملت ایران
- ۱۴۲ ..... هدف و انگیزه ی اصلی دشمن از تحریمهای اقتصادی
- ۱۴۳ ..... ضعف در برنامه های اقتصادی؛ از عوامل اعمال تحریمها
- ۱۴۳ ..... برکات تحریم بعنوان تنها ابزار دشمن برای مقابله با ملت ایران
- ت) نتیجه: اقتصاد مقاومتی؛ تنها راه مقابله با دشمنی ها ۱۴۴
- ۱۴۴ ..... اشاره
- ۱۴۴ ..... تصمیم ملت به ایجاد رفاه اقتصادی از راه تکیه به درون
- ۱۴۵ ..... ایستادگی مردم و جوانان ایران اسلامی در مقابل تحریمها

- ۱۴۵ ..... وجود سوءنیتها؛ علت نیاز بیشتر ما به اقتصاد مقاومتی
- ۱۴۵ ..... اشاره
- ۱۴۶ ..... خوشحالی کودکانه ی دشمنان از مشکلات اقتصادی ایران
- ۱۴۷ ..... اقتصاد مقاومتی؛ نقطه ی مقابل نسخه ی غرب برای جهان سوم
- ۱۴۷ ..... اشاره
- ۱۴۸ ..... بی ارزش بودن رشد اقتصادی مقلد بخاطر آسیبهای تمدن غرب
- ۱۴۸ ..... تصمیم کشورهای دیگر برای مقاوم سازی اقتصاد
- ۱۴۸ ..... اشاره
- ۱۴۹ ..... کسب تجربه از سقوط مکاتب اقتصادی غلط غرب
- ۱۴۹ ..... اقتصاد مقاومتی؛ راه تأمین قوت کشور و یأس دشمنان
- ۱۴۹ ..... اشاره
- ۱۵۰ ..... ناکامی دشمنان در فلج کردن ملت ایران با تحریمهای اقتصادی
- ۱۵۱ ..... اقتصاد مقاومتی؛ از موضوعات قابل طرح در مجامع دانشگاهی
- ۱۵۲ ..... الگویی برگرفته از عقل جمعی و مورد تأیید صاحبنظران
- ۱۵۳ ..... مجاهدت در باب اقتصاد مقاومتی؛ تنها راه خنثی سازی تحریمها
- ۱۵۳ ..... اشاره
- ۱۵۳ ..... حماسه ی اقتصادی؛ راه خنثی سازی توطئه های دشمن
- ۱۵۴ ..... جایگاه و اهمیت اقتصاد مقاومتی در میان آرمانهای اسلامی
- ۱۵۴ ..... اشاره
- ۱۵۴ ..... اهمیت و جایگاه فعالیت اقتصادی در جامعه ی اسلامی
- ۱۵۵ ..... معرفی برخی اصول مورد نظر امام (ره) در زمینه ی اقتصاد
- ۱۵۵ ..... شعار «اقتصاد مقاومتی؛ اقدام و عمل»؛ راه روشن رفع مشکلات
- ۱۵۶ ..... مهم ترین عوامل انگیزشی در تهیه ی سیاستهای «اقتصاد مقاومتی»
- ۱۵۶ ..... ۱. ظرفیتهای فراوان مادی و معنوی کشور
- ۱۵۶ ..... اشاره
- ۱۵۷ ..... عدم ارتباط استفاده از ظرفیتهای کشور با تحریمهای اقتصادی

۲. مشکلات و ضعفهای اقتصادی مزمن و دیرپا ۱۵۸
- اشاره ۱۵۸
- تبیین دو اشکال بزرگ در اقتصاد ما ۱۵۸
۱. نفتی بودن اقتصاد ۱۵۸
۲. دولتی بودن اقتصاد ۱۵۹
- نفتی و دولتی بودن اقتصاد؛ دو عامل اثربخشی تحریمها ۱۶۰
۳. تحریمها و تهدیدهای اقتصادی خارجی ۱۶۱
- اشاره ۱۶۱
- تلاشها و برنامه ریزی های دشمن؛ عامل اصلی مشکلات اقتصادی کشور ۱۶۱
- جلوگیری از پیشرفت ملت ایران؛ هدف اصلی تحریمها ۱۶۳
۴. بحرانهای اقتصادی جهانی ۱۶۳
- اشاره ۱۶۳
- بهم خوردن آرامش جبهه ی مسلط جهانی در عرصه ی اقتصادی ۱۶۴
- جبهه ی مقابل ملت ایران مواجه به بزرگترین مشکلات اقتصادی ۱۶۵
- فصل سوم : ظرفیتهای و زمینه ها ۱۶۸
- اشاره ۱۶۸
- ظرفیتهای فوق العاده؛ علت اعتقاد به امکان اجرای «اقتصاد مقاومتی» ۱۷۰
- امکان دستیابی به رشد اقتصادی بالا بخاطر ظرفیتهای زیاد ۱۷۰
- اشاره ۱۷۰
- ظرفیت اول: سرمایه های انسانی ۱۷۲
- اشاره ۱۷۲
- قرار گرفتن ظرفیت انسانی ما در سطح ممتاز جهانی ۱۷۴
- ظرفیت دوم: جایگاه اقتصادی کشور ۱۷۴
- ظرفیت سوم: منابع طبیعی ۱۷۴
- اشاره ۱۷۴
- منابع طبیعی کشور، بیش از حد متوسط جهانی ۱۷۵

- ۱۷۶ ----- توجه به ظرفیت معادن، بعنوان بهترین جایگزین برای نفت
- ۱۷۷ ----- لزوم پرهیز شدید از خام فروشی محصولات معدنی
- ۱۷۸ ----- ظرفیت چهارم: موقعیت ممتاز جغرافیایی کشور
- ۱۷۸ ----- ظرفیت پنجم: بازار چندصد میلیونی داخلی و کشورهای همسایه
- ۱۷۹ ----- ظرفیت ششم: زیرساختهای نرم افزاری و سخت افزاری
- ۱۷۹ ----- اشاره
- ۱۷۹ ----- سند چشم انداز بیست ساله؛ مورد تأیید و ستایش اقتصاددانان
- ۱۸۰ ----- وضعیت مطلوب ایران در زیرساختهای مختلف مورد نیاز
- ۱۸۱ ----- ظرفیت هفتم: تجربه های مدیریتی متراکم
- ۱۸۱ ----- اشاره
- ۱۸۲ ----- شمارش برخی زیرساختها و تجربه های مدیریتی
- ۱۸۵ ----- ظرفیت هشتم: تجربه های موفق پیشرفت در صنعت داخلی در شرایط تحریم
- ۱۸۵ ----- اشاره
- ۱۸۵ ----- الف) پیشرفت در صنایع نظامی
- ۱۸۶ ----- ب) پیشرفت در صنایع و علوم زیست فناوری
- ۱۸۶ ----- ج) پیشرفت در علوم و صنایع نانو تکنولوژی
- ۱۸۶ ----- اشاره
- ۱۸۶ ----- مسلم بودن پیشرفتهای علمی کشور
- ۱۸۷ ----- د) پیشرفت در علوم و صنایع دانش بنیان
- ۱۸۷ ----- اشاره
- ۱۸۷ ----- بیان مصادیقی در اثبات فرصت بودن تحریمها برای صنایع
- ۱۹۰ ----- فصل چهارم: الزامات و بایسته ها
- ۱۹۰ ----- اشاره
- ۱۹۲ ----- الزام اول: تقویت تولید داخلی
- ۱۹۲ ----- برخی روشها و بایسته های حمایت از تولید داخلی
- ۱۹۲ ----- الف) تقدس بخشیدن به تولید داخلی و حمایت از آن

- ب) جلوگیری مطلق از واردات اجناس مشابه داخلی ۱۹۲
- اشاره ۱۹۲
- لزوم بازنگری در زمینه ی سیاستهای واردات ۱۹۳
- ج) تشویق فروشندگان تولیدات داخلی ۱۹۳
- د) ضدارزش جلوه دادن فروشندگان کالا و برند خارجی ۱۹۳
- اشاره ۱۹۳
- نگاه به غرب؛ فرهنگ ریشه کن نشده ی منحرف کشور ما ۱۹۴
- ه -) ایستادگی دولت در مقابل واردات مضر و پرهزینه ۱۹۵
- و) مبارزه ی جدی دولت با قاچاقهای کلان بعنوان سم تولید داخلی ۱۹۶
- اشاره ۱۹۶
- ضرورت مبارزه با قاچاق حتی بعد از مرزها ۱۹۷
- ز) جلوگیری از واردات به بهانه ی عقب ماندگی علمی ۱۹۷
- حمایت از تولید داخلی و رفع موانع؛ ستون فقرات اقتصاد مقاومتی ۱۹۹
- لزوم توجه بلندمدت به حمایت از تولید ملی، کار و سرمایه ی ایرانی ۲۰۱
- تولید ملی؛ اصلی ترین عامل علاج مشکلات اقتصادی کشور ۲۰۱
- تقویت درونی؛ راه علاج مشکلات اقتصادی ناشی از دشمنی ها ۲۰۲
- ترجیح فعالیت تولیدی بر فعالیتهای دیگر توسط سرمایه داران ۲۰۲
- سرمایه گذاری بر تولید داخلی؛ هدف همیشگی اقتصاد کشور ۲۰۳
- ایستادگی ملت و مسئولین؛ راه جوشش اقتصاد از درون ۲۰۳
- نگاه ویژه به صنایع متوسط و کوچک برای احیای تولید داخلی ۲۰۳
- شناسایی زنجیره های اقتصادی مزیت دار توسط دولت ۲۰۵
- برخی از بایسته ها و لوازم کمک به تولید داخلی ۲۰۵
- برخی راهکارهای عملیاتی کمک به تولید داخلی ۲۰۶
- تکیه به بودجه ی تولید داخلی و مالیات حاصل از آن ۲۰۷
- لزوم اصلاح مسائل مالیاتی در کشور در ابعاد مختلف ۲۰۸
- حمایت از صنعت و کشاورزی؛ رکن دیگر اقتصاد مقاومتی ۲۰۸

- ۲۰۹ ..... بایسته های بخش کشاورزی در اجرای بسته ی اقتصاد مقاومتی
- ۲۰۹ ..... ۱. رسیدن به خودکفایی در مواد حیاتی
- ۲۱۰ ..... ۲. استفاده از مهندسان کشاورزی
- ۲۱۰ ..... ۳. استفاده از فناوری های آبیاری و عرضه محصولات
- ۲۱۱ ..... ۴. تمرکز بر روستاها و اهتمام بر صنایع تبدیلی
- ۲۱۲ ..... لزوم توجه به روستاها در راستای نگاه اقتصادی عدالت محور
- ۲۱۲ ..... مسائل کشاورزی؛ یکی از سه محور اصلی در مسئله ی اقتصاد
- ۲۱۳ ..... الزام دوم: عزم جدی و تلاش عملی مسئولین
- ۲۱۳ ..... وظیفه ی قوای سه گانه در ایجاد زمینه ی عمل به اقتصاد مقاومتی
- ۲۱۴ ..... عزم جدی مسئولان و مدیران اصلی و فعالان مردمی
- ۲۱۵ ..... مسائل اقتصادی، نیازمند یک نفس جدید
- ۲۱۵ ..... جدی گرفتن اقتصاد مقاومتی در عمل توسط مسئولین دولتی
- ۲۱۶ ..... اقدام و عمل؛ مکمل حمایت و ستایش مسئولین از اقتصاد مقاومتی
- ۲۱۷ ..... لوازم حماسه ی اقتصادی متوجه دولت
- ۲۱۸ ..... مقاوم سازی اقتصاد؛ وظیفه ی مستمر و دنباله دار دولتی ها
- ۲۱۸ ..... الزام سوم: برنامه ریزی
- ۲۱۸ ..... تبدیل طرح اقتصاد مقاومتی به برنامه و سیاستهای اجرایی
- ۲۱۹ ..... ارائه ی برنامه ی عملیاتی برای تحقق مقاومت اقتصادی
- ۲۱۹ ..... استفاده از علوم مربوط به برنامه ریزی اما بدون تقلید
- ۲۲۰ ..... ارائه ی برنامه ی عملیاتی برای اجرای منسجم اقتصاد مقاومتی
- ۲۲۱ ..... انطباق همه ی برنامه های اقتصادی دولت با اقتصاد مقاومتی
- ۲۲۱ ..... انطباق کامل برنامه ی ششم با اقتصاد مقاومتی
- ۲۲۲ ..... توجه به بخشهای بیرون از دولت در برنامه ی اقتصاد مقاومتی
- ۲۲۳ ..... الزام چهارم: تشکیل قرارگاه فرماندهی
- ۲۲۳ ..... ایجاد ستاد فرماندهی برای رصد عملیات اقتصاد مقاومتی
- ۲۲۳ ..... ایجاد قرارگاه اقتصاد مقاومتی برای جایگاه سنجی فعالیتهای

- ۲۲۴ ..... تأثیر ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی بر خروج از رکود
- ۲۲۵ ..... تشکیل ستاد عملیاتی برای تعیین تکلیف دستگاه ها
- ۲۲۶ ..... ارتباط بین ظرفیتهای مراکز گوناگون؛ عامل پیشرفت اقتصادی
- ۲۲۷ ..... تبیین سه بخش از وظایف فرماندهی قرارگاه اقتصاد مقاومتی
- ۲۲۷ ..... فرماندهی قرارگاه اقتصاد مقاومتی؛ مرکز توأمان «فکر» و «عمل»
- ۲۲۸ ..... پیگیری و تمرکز؛ لوازم مهم مدیریت «اقتصاد مقاومتی»
- ۲۲۸ ..... الزام پنجم؛ نظارت و قانونگذاری
- ۲۲۸ ..... وظیفه ی نظارتی همه ی سطوح مرتبط با اقتصاد مقاومتی
- ۲۲۹ ..... تقنین و نظارت؛ دو وظیفه ی مهم مجلس در اقتصاد مقاومتی
- ۲۲۹ ..... رفع موانع قانونی و مزاحم در اجرای اقتصاد مقاومتی
- ۲۳۰ ..... وظیفه ی مجلس در پرداختن به اقتصاد درون زا
- ۲۳۰ ..... ثبات قوانین؛ نقش مهم مجلس در تسهیل اقتصاد مقاومتی
- ۲۳۰ ..... حرکت لازم قضائی و قانونی در اجرای اقتصاد مقاومتی
- ۲۳۱ ..... بررسی علل نتیجه ندادن تلاشهای اقتصادی مسئولین
- ۲۳۱ ..... الزام ششم؛ کمک و همکاری مردم با مسئولین
- ۲۳۱ ..... اقتصاد مقاومتی؛ وظیفه ی عمومی همه ی مردم و مسئولین
- ۲۳۲ ..... معنا و لوازم حماسه ی اقتصادی متوجه دولت و ملت
- ۲۳۲ ..... انسجام ملی و کمک به مسئولین در حرکت عظیم اقتصاد مقاومتی
- ۲۳۳ ..... ایجاد همدلی و همزبانی در اقتصاد مقاومتی
- ۲۳۳ ..... جدّیت مسئولین و همکاری مردم در اقتصاد مقاومتی
- ۲۳۴ ..... الزام هفتم؛ بایسته های مرتبط با کارگر و کارفرما
- ۲۳۴ ..... وظایف سرمایه گذار و کارگر در ایجاد همدلی در اقتصاد مقاومتی
- ۲۳۴ ..... اشاره
- ۲۳۴ ..... ۱. تبیین نقش عبادی سرمایه داران در اجرای اقتصاد مقاومتی
- ۲۳۵ ..... ۲. تبیین نقش عبادی کارگران در اجرای اقتصاد مقاومتی
- ۲۳۵ ..... نتیجه ی عمل تولیدکننده و مصرف کننده به دستورات اقتصادی اسلام

- کارآفرینی؛ معنای ایجاد اقتصاد مقاومتی واقعی در کشور - - - - - ۲۳۶
- توجه به جنبه‌ی والای اقتصادی و انسانی کارآفرینی - - - - - ۲۳۷
- احساس مسئولیت؛ اولین نقش کارگران در «اقتصاد مقاومتی» - - - - - ۲۳۸
- لزوم اهتمام کارگران برای تولید کالاهای باکیفیت - - - - - ۲۳۸
- برخی الزامات مورد نیاز برای افزایش کیفیت کار کارگر - - - - - ۲۳۹
- اشاره - - - - - ۲۳۹
- الف) افزایش آموزشهای فنی - حرفه‌ای - - - - - ۲۳۹
- ب) تأمین امنیت شغلی کارگران - - - - - ۲۴۰
- ج) تدبیر مسئولین برای جلوگیری از انواع تعطیلی کارخانه‌ها - - - - - ۲۴۰
- ج / ۱) نوع اول: تعطیلی بخاطر کمبود امکانات کارفرما - - - - - ۲۴۰
- ج / ۲) نوع دوم: تعطیلی بخاطر سوء استفاده‌ی کارفرما - - - - - ۲۴۱
- اشاره - - - - - ۲۴۱
- مراقبت از سرمایه‌داران سوءاستفاده‌چی - - - - - ۲۴۲
- د) تلاش برای هم‌افزایی دستگاه‌ها و جلوگیری از کارشکنی‌ها - - - - - ۲۴۲
- ه -) ترویج محصول کار کارگر ایرانی - - - - - ۲۴۲
- و) سلامت محیط کار و افزایش دستمزد کارگران - - - - - ۲۴۳
- ز) رعایت حقوق کارفرمایان در جهت افزایش کیفیت کار کارگر - - - - - ۲۴۳
- ز / ۱) تصحیح نگاه به کارفرما به عنوان مکمل کارگر نه معارض - - - - - ۲۴۳
- اشاره - - - - - ۲۴۳
- تبیین نگاه عدالت‌محور اسلام به سرمایه و سرمایه‌دار - - - - - ۲۴۴
- ز / ۲) تسهیل کار برای کارفرمایان - - - - - ۲۴۵
- اشاره - - - - - ۲۴۵
- ضرورت اجرای کامل سیاستهای حمایتی از تولیدکنندگان - - - - - ۲۴۵
- ز / ۳) فراهم کردن زمینه‌ی صادرات - - - - - ۲۴۶
- اشاره - - - - - ۲۴۶
- وظیفه‌ی دولت در مثبت کردن تراز بین واردات و صادرات - - - - - ۲۴۷

- ۲۴۷ ..... ز/ ۴) نظارت بر سلامت صادرات
- ۲۴۷ ..... اشاره
- ۲۴۷ ..... لزوم نهادینه شدن فرهنگ صحیح در صادرات
- ۲۴۸ ..... الزام هشتم: گفتمان سازی
- ۲۴۸ ..... گفتمان سازی؛ اقدامی در مقابله با تبلیغات علیه اقتصاد مقاومتی
- ۲۴۹ ..... گفتمان سازی؛ قدم اول تحقق سیاستهای اقتصاد مقاومتی
- ۲۴۹ ..... گفتمان سازی؛ وظیفه ای همگانی در اقتصاد مقاومتی
- ۲۴۹ ..... تبیین اقتصاد مقاومتی توسط عناصر دانشگاهی
- ۲۵۰ ..... نقش متولیان فرهنگی در گفتمان سازی اقتصاد مقاومتی
- ۲۵۰ ..... تبدیل کار و تلاش به گفتمان؛ از اساسی ترین کارهای اقتصادی
- ۲۵۱ ..... ایجاد مجاری درست کار؛ از راههای تشویق به کار و اشتغال
- ۲۵۲ ..... لزوم مشخص شدن مسئول ایجاد مجاری صحیح کار در دولت
- ۲۵۲ ..... الزام نهم: مبارزه با مفسد اقتصادی
- ۲۵۲ ..... مبارزه ی جدی با فساد، ویژه خواری و قاچاق در اقتصاد مقاومتی
- ۲۵۳ ..... مبارزه با مفسد؛ لازمه ی ورود مردم به اقتصاد
- ۲۵۴ ..... سلامت اقتصادی و مبارزه با فساد؛ از شاخصهای دولت مطلوب
- ۲۵۵ ..... اقدام عملی مسئولین در مبارزه با مفسد اقتصادی
- ۲۵۶ ..... تأثیر از تعلل مسئولین در مبارزه با مفسد اقتصادی
- ۲۵۶ ..... مبارزه ی جدی با بدحسابهای بانکی؛ عامل مؤثر در اقتصاد مقاومتی
- ۲۵۶ ..... مقابله ی جدی با واردات بی منطق
- ۲۵۷ ..... مذمت غفلت از آسیبهای اقتصادی مثل واردات غلط
- ۲۵۷ ..... مبارزه ی جدی دولت با قاچاقهای کلان به عنوان سم تولید داخلی
- ۲۵۹ ..... قاچاق؛ ویروسی بشدت فلج کننده برای اقتصاد
- ۲۵۹ ..... برخورد جدی با موانع امنیتی تهدیدکننده ی تولیدکنندگان
- ۲۶۰ ..... الزام دهم: مدیریت مصرف
- ۲۶۰ ..... الف) مصرف تولیدات داخلی

- ۲۶۰ ..... مصرف تولیدات داخلی؛ ضرورتی در مقاوم سازی اقتصاد
- ۲۶۱ ..... مصرف داخلی؛ مهم ترین عامل افزایش تولید داخلی
- ۲۶۲ ..... مصرف تولیدات داخلی؛ وظیفه ی همه ی ایرانیان
- ۲۶۴ ..... ضرورت اصرار دولت بر مصرف تولیدات داخلی
- ۲۶۴ ..... (ب) پرهیز از اسراف
- ۲۶۴ ..... جلوگیری از اسراف و ریخت و پاش؛ از ارکان اقتصاد مقاومتی
- ۲۶۶ ..... اعتراف به اسراف و بیان آمارهای تکان دهنده
- ۲۶۷ ..... نقش ویژه ی مسئولین در جلوگیری از اسراف و ریخت و پاش
- ۲۶۷ ..... توصیه ی امیرالمؤمنین (علیه السلام) به پرهیز مسئولین از اسراف
- ۲۶۸ ..... الزام یازدهم: شرکتهای دانش بنیان
- ۲۶۸ ..... پرداختن مسئولین به مشکلات شرکتهای دانش بنیان
- ۲۶۹ ..... شرکتهای دانش بنیان؛ از بهترین راه های حلّ مشکل اشتغال
- ۲۷۰ ..... شرکتهای دانش بنیان، از اساسی ترین کارها در اقتصاد مقاومتی
- ۲۷۱ ..... لزوم استانداردسازی شرکتهای دانش بنیان
- ۲۷۱ ..... لزوم توجه به ابعاد غیرصنعتی شرکتهای دانش بنیان
- ۲۷۱ ..... دانش بنیان شدن بخشهای مهم اقتصاد داخلی از شروط اقتصاد مقاومتی
- ۲۷۲ ..... پرداختن به صنایع دانش بنیان؛ عامل اساسی کاهش وابستگی ها
- ۲۷۲ ..... چگونگی ایفای نقش نخبگان در اقتصاد دانش بنیان و مقاومتی
- ۲۷۳ ..... پیشنهادی چند بُعدی در راستای استفاده از نخبگان در مسئله ی اقتصاد
- ۲۷۴ ..... الزام دوازدهم: خصوصی سازی و تکیه به مردم
- ۲۷۴ ..... سپردن برخی از طرحها به بخش خصوصی از لوازم اقتصاد مقاومتی
- ۲۷۵ ..... تبیین معنای اصل ۴۴ در مردمی شدن اقتصاد و برخی لوازم آن
- ۲۷۶ ..... امید به ایجاد ساختار اقتصادی متکی به مقاومت مردم
- ۲۷۶ ..... مردمی کردن اقتصاد؛ از تکیه گاه های اقتصاد مقاومتی
- ۲۷۷ ..... هشدارهای مکرر امام (ره) در مخالفت با دولتی کردن اقتصاد
- ۲۷۸ ..... الزام سیزدهم: مدیریت مالی

- ۲۷۸ ..... صرفه جویی؛ بهترین راه حلّ کمبود اعتبارات در اقتصاد مقاومتی
- ۲۷۸ ..... انضباط مالی و صرفه جویی؛ راه مقابله با کمبود بودجه
- ۲۷۹ ..... ایفای نقش مثبت توشط بانکها در اقتصاد مقاومتی
- ۲۷۹ ..... بازنگری در سیاستهای پولی و بانکی
- ۲۸۰ ..... لزوم اصلاح سیستم اعتبارشناسی مراکز پولی و بانکی
- ۲۸۰ ..... مدیریت منابع مالی وارد شده از بانکها و مراکز خارجی
- ۲۸۱ ..... مدیریت دقیق منابع ارزی؛ از مسائل مهم اقتصاد مقاومتی
- ۲۸۱ ..... الزام چهاردهم: کاهش وابستگی به نفت
- ۲۸۱ ..... کاهش وابستگی به نفت؛ از الزامات اقتصاد مقاومتی
- ۲۸۲ ..... اثربخشی منفی تحریمها؛ نتیجه ی اقتصاد نفت محور
- ۲۸۲ ..... تقویت نیروی درونی؛ راه کاهش وابستگی مالی کشور به نفت
- ۲۸۳ ..... الزام پانزدهم: حمایت از درون زایی
- ۲۸۳ ..... ضرورت حمایت دولت از درون زایی در اقتصاد مقاومتی
- ۲۸۴ ..... راه برطرف کردن مشکلات اقتصادی؛ تقویت درونی اقتصاد
- ۲۸۴ ..... استفاده ی حداکثری از ظرفیتهای داخلی در اقتصاد مقاومتی
- ۲۸۵ ..... مراقبت از تأثیرگذاری بد برون گرایی بر درون زایی
- ۲۸۵ ..... مدیریت بازرگانی خارجی برای ایجاد تعادل در دادوستد
- ۲۸۶ ..... پرهیز از واردات و تجارت تضعیف کننده ی تولیدات داخلی
- ۲۸۶ ..... مشروط کردن خریدهای خارجی به انتقال فناوری های آن
- ۲۸۷ ..... تلاش برای احیای بخشهای سرمایه گذاری شده
- ۲۸۷ ..... توجه به زیربنای مهم اقتصادی برای درون زایی بیشتر
- ۲۸۸ ..... الزام شانزدهم: افزایش بهره وری
- ۲۸۸ ..... ارتقای بهره برداری از انرژی؛ لازمه ی دیگر اقتصاد مقاومتی
- ۲۸۸ ..... استفاده ی بهینه از داشته ها؛ معنای ارتقای بهره وری
- ۲۸۸ ..... اهتمام صاحبان سرمایه و نیروی کار به افزایش بهره وری
- ۲۸۹ ..... استفاده ی حداکثری از زمان، منابع و امکانات

- ۲۸۹ ..... ارتقای بهره‌وری؛ کاهش هزینه‌های تولید و افزایش کیفیت
- ۲۹۰ ..... افزایش بهره‌وری با کاهش شاخص شدت انرژی
- ۲۹۰ ..... الزام هفدهم: بایسته‌های معنوی
- ۲۹۰ ..... اعتماد به کمک الهی، هوش و دانش؛ از ارکان مقاومت اقتصادی
- ۲۹۱ ..... همت و توکل به خدای متعال؛ عامل پیشرفت در اقتصاد مقاومتی
- ۲۹۲ ..... الزام هجدهم: روحیه و مدیریت جهادی
- ۲۹۲ ..... روحیه و مدیریت جهادی؛ لازمی مهم اقتصاد مقاومتی
- ۲۹۳ ..... نتیجه‌ی مدیریت جهادی؛ پیشرفت اقتصاد در کنار پیشرفت فرهنگ
- ۲۹۴ ..... جهاد بودن کمک به اقتصاد کشور در کارزار اقتصادی امروز
- ۲۹۴ ..... الزام نوزدهم: بایسته‌های تربیتی
- ۲۹۴ ..... تربیت جوانان با «هویت مستقل»؛ لازمی تحقق «اقتصاد مقاومتی»
- ۲۹۶ ..... افزایش روزافزون وابستگی‌ها؛ حاصل سیستم آموزشی غربزده
- ۲۹۷ ..... تربیت جوانانی وابسته؛ هدف متصدیان دانشگاهی دیروز
- ۲۹۷ ..... الزام بیستم: کمک‌گیری از بسیج
- ۲۹۷ ..... لزوم کمک‌گیری دولت از بسیج در راستای اجرای اقتصاد مقاومتی
- ۲۹۸ ..... آمادگی بسیج برای حضور داوطلبانه در اقتصاد مقاومتی
- ۲۹۸ ..... بسیج؛ از بخشهای کمک‌کننده به اقتصاد مقاومتی
- ۲۹۹ ..... الزام بیست و یکم: اطلاع‌رسانی و گزارش‌دهی
- ۲۹۹ ..... پایش و اطلاع‌رسانی؛ آخرین بخش از لوازم اقتصاد مقاومتی
- ۳۰۰ ..... ارائه‌ی گزارش پیشبرد اقتصاد مقاومتی به مردم
- ۳۰۰ ..... اطلاع‌رسانی؛ لازمی مهم مشارکت مردم در اقتصاد
- ۳۰۲ ..... فصل پنجم: موانع و چالشهای پیشرو
- ۳۰۲ ..... اشاره
- ۳۰۴ ..... شمارش برخی چالشهای پیش روی اجرای طرحهای اقتصادی
- ۳۰۴ ..... ۱. عدم پیگیری شایسته‌ی طرحهای خوب
- ۳۰۴ ..... اشاره

- ۳۰۴ ..... رزمایش اقتصادی کشور، مبتنی بر ضعف‌های اقتصادی کشور
- ۳۰۵ ..... ۲. سطحی‌نگری علمی و سهل‌انگاری عملی
- ۳۰۵ ..... اشاره
- ۳۰۵ ..... عدم همکاری روشنفکران با حمایت مراجع از تولید داخلی در گذشته
- ۳۰۶ ..... ۳. سرخوردگی ناشی از دیربازده بودن نتایج کارهای بزرگ
- ۳۰۶ ..... اشاره
- ۳۰۶ ..... لزوم بازماندن از حرکت در برنامه‌های بلندمدت
- ۳۰۷ ..... ۴. راه‌های موازی، آسان ولی مهلک
- ۳۰۸ ..... ۵. تصور غلط حل شدن مشکلات با کوتاه آمدن از عقاید
- ۳۰۸ ..... اشاره
- ۳۰۸ ..... غلط بودن انتخاب راه «تسلیم» برای حل مشکلات اقتصادی
- ۳۰۹ ..... ۶. تصور عدم تحمل مشکلات توسط مردم
- ۳۰۹ ..... اشاره
- ۳۰۹ ..... اشتباه دشمن در محاسبه‌ی تسلیم ملت ایران در مقابل تحریمها
- ۳۰۹ ..... ۷. تردید در توانایی‌های درونی و عدم اعتماد به جوانان خود
- ۳۰۹ ..... اشاره
- ۳۱۰ ..... پرهیز از تفکرات عقب‌نگهدارنده‌ی اقتصاد ملت ایران
- ۳۱۰ ..... ۸. تصمیم‌های خلق‌الساعه و بی‌برنامه
- ۳۱۰ ..... اشاره
- ۳۱۱ ..... آفات شتاب‌زدگی و عدم کارشناسی در طرح‌های اقتصادی
- ۳۱۱ ..... اعلام نارضایتی از میزان پیشرفت الگوی اقتصاد مقاومتی
- ۳۱۲ ..... گلایه از عمل نکردن مسئولین دولتی به اقتصاد مقاومتی
- ۳۱۲ ..... گلایه از عدم انجام فعالیت اقتصادی درخور برنامه‌های اقتصادی
- ۳۱۳ ..... اقتصاد مقاومتی، نیازمند اقدام عملی نه تکرار زبانی
- ۳۱۳ ..... بی‌فایده بودن تکرار شعار اقتصاد مقاومتی بدون عمل
- ۳۱۴ ..... مقدماتی و بی‌ربط بودن برخی از گزارشها به نام اقتصاد مقاومتی

۳۱۶	فصل ششم : نتایج و فواید
۳۱۶	اشاره
۳۱۸	تبیین برخی فواید مترتب بر اجرای سیاستهای «اقتصاد مقاومتی»
۳۲۰	اثبات امکان پیشرفت بدون تکیه به قدرتها توسط ایران
۳۲۰	بی فایده شدن تحریمها؛ نتیجه ی مقاوم سازی درونی اقتصاد
۳۲۱	دستیابی به توانایی ها و جوشش از درون؛ عامل رفع انواع تحریمها
۳۲۳	فعالسازی نیروهای درونی ملت ایران؛ اثر مثبت تحریمها
۳۲۴	مصونیت از تحریم توأم با حفظ اصول؛ دستاورد اقتصاد مقاومتی
۳۲۵	لزوم رعایت خطوط قرمز بدون ترس از دشمن
۳۲۶	جلو بودن از برنامه های دشمن؛ از اقتضانات اقتصاد مقاومتی
۳۲۷	حلّ مسائل بیرونی؛ نتیجه ی تقویت اقتصاد داخلی
۳۲۷	احتیاج به بیرون؛ عاقبت بد محقق نشدن «اقتصاد مقاومتی»
۳۲۸	نتایج کوتاه مدت، میان مدت و بلندمدت اقتصاد مقاومتی
۳۲۹	امید به فائق آمدن اقتصاد مقاومتی بر تحریمها و ترفندهای دشمن
۳۳۰	نشانه ی دیگری از کارساز نبودن تحریم های اقتصادی
۳۳۰	شمارش برخی نتایج حاصل از حرکت انقلابی اقتصاد مقاومتی
۳۳۱	سرعت و موفقیت؛ نتیجه ی کارهای انقلابی در تمام عرصه ها
۳۳۲	پرهیز مسئولین از سختگیری بر تشکلهای موفق انقلابی
۳۳۳	آشکار شدن نیاز دنیا به ایران؛ نتیجه ی تکیه بر «اقتصاد مقاومتی»
۳۳۴	توان تحریم کشورهای غربی از طرف ایران
۳۳۵	کم اهمیت شدن میزان پولهای بازگشتی؛ فایده ی تحقق اقتصاد مقاومتی
۳۳۶	فصل هفتم : مروری متوالی بر سیاستهای اقتصادی ابلاغ شده
۳۳۶	اشاره
۳۳۸	۱. سیاستهای کلی «امنیت اقتصادی»
۳۳۹	۲. فرمان هشت ماده ای مبارزه با مفاسد اقتصادی به سران قوا
۳۴۲	۳. سیاستهای راهبردی اصل چهل و چهار قانون اساسی

۳۴۲	..... اشاره
۳۴۴	..... الزامات واگذاری
۳۴۴	..... ۴. سیاست های کلی برنامه ی پنجم توسعه (بخش اقتصادی)
۳۴۴	..... امور اقتصادی
۳۴۸	..... ۵. سیاستهای کلی اصلاح الگوی مصرف
۳۴۸	..... اشاره
۳۴۸	..... سیاستهای کلی اصلاح الگوی مصرف
۳۵۲	..... ۶. سیاستهای کلی نظام در امور «تشویق سرمایه گذاری»
۳۵۳	..... ۷. سیاستهای کلی اشتغال
۳۵۳	..... اشاره
۳۵۳	..... سیاستهای کلی اشتغال
۳۵۴	..... ۸. سیاستهای کلی تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ی ایرانی
۳۵۴	..... اشاره
۳۵۴	..... سیاستهای کلی تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ی ایرانی
۳۵۷	..... ۹. سیاستهای کلی اقتصاد مقاومتی
۳۵۷	..... اشاره
۳۵۸	..... سیاستهای کلی اقتصاد مقاومتی
۳۶۴	..... فهرست آیات قرآن کریم
۳۶۵	..... فهرست روایات
۳۶۶	..... فهرست موضوعات
۴۰۱	..... فهرست اشخاص، اماکن، دولت‌ها و غیره
۴۱۰	..... درباره مرکز

اقدام و عمل مبانی، الزامات و آثار اقتصاد مقاومتی بیان حضرت آیت الله العظمی خامنه ای مدظله العالی

مشخصات کتاب

سرشناسه: خامنه ای، سیدعلی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، 1318 -

Khamenei, Seyyed Ali

عنوان و نام پدیدآور: اقدام و عمل مبانی، الزامات و آثار اقتصاد مقاومتی بیان حضرت آیت الله العظمی خامنه ای (مدظله العالی) / گردآورنده مهدی مطهری.

مشخصات نشر: تهران: انقلاب اسلامی، 1395.

مشخصات ظاهری: 333 ص.؛ 5/14×5/21 س م.

شابک: 200000 ریال: 978-600-8218-08-1

وضعیت فهرست نویسی: فاپا

یادداشت: این کتاب در سال های 1397-1399 تجدیدچاپ شده است.

یادداشت: کتابنامه به صورت زیرنویس.

یادداشت: نمایه.

موضوع: خامنه ای، سید علی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، 1318 -- دیدگاه درباره اقتصاد

موضوع: Khamene'i, Sayyed Ali -- Views on economics

موضوع: خامنه ای، سیدعلی، 1318 -- پیام ها و سخنرانی ها

موضوع: Khamenei, Ali -- Messages and speech

موضوع: خامنه ای، سید علی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، 1318 -- دیدگاه درباره سیاست اقتصادی

موضوع: Khamene'i, Sayyed Ali, Leader of IRI, 1939 -- Views on economic policy

موضوع: ایران -- سیاست اقتصادی -- قرن 14

Iran -- Economic policy - 20th century

شناسه افزوده: مطهری، مهدی، 1362 -، گردآورنده

شناسه افزوده: موسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی. دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی خامنه ای "مد ظله العالی".
انتشارات انقلاب اسلامی

رده بندی کنگره: DSR1692/الف 7 الف 76 1395

رده بندی دیویی: 955/0844

شماره کتابشناسی ملی: 4366954

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فاپا

تنظیم کننده متن دیجیتالی: میثم حیدری

ص: 1

اشاره

سرشناسه: خامنه ای، علی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، 1318 -.

عنوان و نام پدیدآور: اقدام و عمل برگرفته از بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت آیت الله العظمی خامنه ای (مدظله العالی) با موضوع اقتصاد مقاومتی / به کوشش مهدی مطهری.

مشخصات نشر: تهران: انتشارات انقلاب اسلامی (وابسته به مؤسسه ی پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی)، 1393.

قیمت: 200000 ریال شابک: 978-600-8218-08-1

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

موضوع: خامنه ای، سید علی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، 1318 -- دیدگاه درباره اقتصاد

موضوع: خامنه ای، سید علی، 1318 -- پیام ها و سخنرانی ها

موضوع: خامنه ای، سید علی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، 1318 -- دیدگاه درباره سیاست اقتصادی

موضوع: ایران - سیاست اقتصادی - قرن 14

شناسه افزوده: مطهری، مهدی، 1362 -، گردآورنده

رده بندی کنگره: 76 1395 الف / الف / 7 الف / DSR 1692

رده بندی دیویی: 955/0844

شماره کتابشناسی ملی: 4366954

ص: 3

انقلاب عزیز و نظام مقدّس جمهوری اسلامی در سال 57، آغازگر گفتمانی نو در نظام سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی جهان دو قطبی آن روز بود.

نظامی که نه عدالت اقتصادی را از سوسیالیسم می‌گرفت و نه مالکیت را با قرائت کاپیتالیسم برمی‌تابید. معنای آزادی را و حقوق بشر را و حقوق زن را و مردم‌سالاری را از نو و چه نیکو تعریف می‌کرد و همه را از شکرستان وحی و عقل معنوی بهره‌گرفته بود.

این ملت با شعار نه شرقی و نه غربی که از امامش آموخته بود طرحی نو در انداخته بود و اگر نظامش می‌ماند و می‌بالید و الگوی مستضعفان می‌شد و راه چپ‌اول را بر شرق و غرب می‌بست. اینجا بود که با همه‌ی اختلافات بین بلوک شرق و غرب در جنگ تحمیلی، هم‌گلوله‌های امریکایی و هم‌بمبهای ساخت شوروی بر سر ملت ما باریدن گرفت. و امام آنجا حکم دفاع از ناموس و دین و وطن را به یاد مردم آورد و ملّتی که در گذشته‌ی دو‌یست‌ساله‌ی خود هر بار که به رهبری سلاطین جنگیده بودند قطعه‌ای از وطن را تقدیم دشمن کرده بودند، حالا حتّی یک وجب از این خاک را از دست ندادند.

دشمن که از حربه‌ی نظامی طرفی نسبت خود را به آب و آتش زد و از

همان روز اول البته تحریم چاشنی همه ی اقداماتش بود.

تهاجم فرهنگی کرد ایستادیم تهدیدمان کرد تهدیدش کردیم. تحریم علمی مان کرد بالیدیم... و بالیدیم.

رهبر معظم انقلاب (مدّظله) در سال 87 فرمودند:

«عزیزان من! دشمن انقلاب اسلامی، در طول این سالهای متمادی - قریب سی سال - از همه ی راههای ممکن برای شکستن عزم و اراده ی ملت ایران پیش آمده و وارد عمل شده؛ از توطئه ی سیاسی، از کودتای نظامی، از تحمیل جنگ هشت ساله، از تبلیغات زهرآلودی که به طور شبانه روز - متصل - از بلندگوهای صهیونیستی و استکباری علیه ملت ایران و نظام جمهوری اسلامی پخش می شود. همه ی کارها را کرده اند؛ به این نتیجه رسیده اند که بلکه بتوانند ملت ایران را در يك توطئه ی اقتصادی گرفتار کنند.»

و در سال 91 نیز فرمودند:

«اگر ما توانستیم تولید داخلی را رونق ببخشیم، مسئله ی تورم حل خواهد شد؛ مسئله ی اشتغال حل خواهد شد؛ اقتصاد داخلی به معنای حقیقی کلمه استحکام پیدا خواهد کرد. اینجاست که دشمن با مشاهده ی این وضعیت، مأیوس و ناامید خواهد شد. وقتی دشمن مأیوس شد، تلاش دشمن، توطئه ی دشمن، کید دشمن هم تمام خواهد شد.»

چند سالی است که با درایت رهبر عزیزمان فهمیده ایم که جنگ جدید دشمن در عرصه ی اقتصادی قوّت بیشتری خواهد داشت. در مرداد سال 91 در دیدار با مسئولان، ضمن اشاره به سرّ انتخاب شعار اقتصادی برای پنج سال اخیر فرمودند:

«من سال 86 در سخن مطهر علی بن موسی الرضا (علیه الصّلاة و السّلام) در سخنرانی اول سال گفتم که اینها دارند مسئله ی اقتصاد را پیگیری میکنند؛ بعد هم آدم میتواند فرض کند که این شعارهای سال حلقه هائی

ص: 5

بود برای ایجاد يك منظومه ی كامل در زمینه ی مسائل اقتصاد؛ یعنی اصلاح الگوی مصرف، مسئله ی جلوگیری از اسراف، مسئله ی همت مضاعف و كار مضاعف، مسئله ی جهاد اقتصادی، و امسال تولید ملی و حمایت از كار و سرمایه ی ایرانی. ما اینها را به عنوان شعارهای زودگذر مطرح نکردیم؛ اینها چیزهایی است که میتواند حرکت عمومی کشور را در زمینه ی اقتصاد ساماندهی کند؛ میتواند ما را پیش ببرد. ما باید دنبال این راه باشیم. مسئله ی اقتصاد مهم است؛ اقتصاد مقاومتی مهم است.

آنچه که از این فرمایشات به دست می آید اولاً جهت گیری ملت و مسئولان را مشخص می کند و ثانیاً يك امید و يك بیم را در خود دارد. دشمنی که از همه ی حربه ها نتیجه ی عکس گرفته است حالا فشار اقتصادی می آورد که به فرموده ی رهبر بین ملت و نظام فاصله اندازد و مردم را از نظام دلسرد کند و نظامی که پشتوانه ی مردمی نداشته باشد فرو پاشد.

رهبری عزیز با وارد کردن واژه ع ع ی اقتصاد مقاومتی در ادبیات انقلاب و بیان اینکه تحقق آن راه حلّ برون ع رفت چالش ع های اقتصادی است، به شرح مبانی و مقومات این اقتصاد پرداخته ع اند.

امیدی که از فرمایشات به دل می آید این است که اگر این آخرین گردنه را به یاری خدا به سلامت بگذرانیم همه ی حربه های دشمن را بی اثر کرده ایم و انقلاب الگوی مستضعفان، با مشکلات کمتر و با سرعت بیشتر به افق 1404 خود خواهد رسید.

اما بیم آن است که سخنان رهبر عزیزمان به گوشهای جان ما نرسد و آن وقت است که باید منتظر عاقبت کوتاهی در اطاعت رهبرمان باشیم که از امیرالمومنین (علیه السلام) نقل شده است:

هر کس در یاری ولیّش کوتاهی کند، زیر قدمهای دشمنش از خواب بیدار شود.⁽¹⁾

ص: 6

1- . غرالحکم کلام 9681: مَنْ نَامَ عَنْ نُصْرَةِ وَلِيِّهِ انْتَبَهَ بِوَطْأَةِ عَدُوِّهِ.

رهبر ما خلف میرزای شیرازی است که به فتوای او استعمال تنباکو در حرمسرای ناصرالدین شاه ممنوع شد. و ما را چه شده است که حکم او را برای نوآوری و شکوفایی کشور، مضاعف نمودن تلاش و همت و اصلاح الگوی مصرف می شنویم و اهداف او بتمامه حاصل نمی شود. او به میدان می آید و صریحاً حکم جهاد اقتصادی می دهد و در نهایت عرصه ی حمایت از تولید، سرمایه و کار ملی را به عنوان هدف ریز شده و یکی از مصادیق جهاد اقتصادی بیان می کند و هنوز ما به تولید خود با دید حقارت نگاه می کنیم و هنوز برخی مسئولان ما از خودروی غیر ملّی استفاده میکنند. و هنوز مدیران ما لباس مارکدار می پوشند و فرزندان و عیال آنها که جای خود دارد.

فرماندهان علمی این جهاد اقتصادی کجایند؟ حوزویان در عرصه ی معرفی نظریات اسلام در زمینه ی علوم انسانی و با توجه به ضرورت زمان اقتصاد اسلامی چه می کنند؟ و جای این سؤال از متخصصان علوم انسانی دانشگاه ها و به ویژه اقتصاددانان کشور است که برای تعالی اقتصاد کشور و ارائه ی راهکارهای تحقق شعارهای سالهای اخیر چه کرده اند؟

وقتی رکود اقتصادی امریکا بالا- گرفت او باما در نطق خود از ارائه ی بیش از چهل طرح توسط دانشمندان اقتصادی کشورش برای حل مشکلات سخن گفته است.

انسان ناخودآگاه به یاد فرمایش امیرالمومنین (علیه السلام) می افتد که به یاران ضعیف خود فرمود:

«شگفتا! شگفتا! به خدا سوگند، این واقعیت قلب انسان را می میراند و دچار غم و اندوه می کند که شامیان در باطل خود وحدت دارند، و شما در حق خود متفرّقید. (1)»

بچه های تبلیغات کجایند؟ خیلی از اهل هنر که از ابتدا نیامدند و آنها که

ص: 7

1- نهج البلاغة ترجمه دشتی، ص 75، خ 27: فَيَا عَجَبًا عَجَبًا وَاللَّهِ يُمِيتُ الْقَلْبَ وَ يَجْلِبُ الْهَمَّ مِنْ اجْتِمَاعِ هَؤُلَاءِ الْقَوْمِ عَلَى بَاطِلِهِمْ وَ تَفَرُّقِكُمْ عَنْ حَقِّكُمْ.

از ابتدا آمده اند اکنون کجایند؟

و کجایند خمپاره اندازان مطبوعاتی ما و سایتهای خبری ما؟ آهان دیدمشان ولی چرا گرا را اشتباه گرفته اند؟ اینجا که خودی هایند کجا را می زنند؟ و از همه مهم تر سه فرمانده ی گروهان این گردانند. که بنا بود یکی به خط بزند و دیگری حفاظت کند خط را از فاسد و نفوذی و دیگر نقشه های عملیات را کارآمد کند.

ما کجاییم؟ چه شده است که فرمان فرمانده را نمی شنویم؟

آیا ما هم بعد از پیروزی ابتدایی احد به فکر جمع غنائیم؟ آیا کاری مهم تر از خدمت به دین و کشور و ملت داریم؟

آیا برای ما عبرت نمی شود که چندین بار، زیان گران عدم تمکین نسبت به رهنمودهای ایشان را تحمل کنیم؟ یادمان رفته که در دهه ی هفتاد چقدر ایشان از لزوم تامین عدالت اجتماعی در کنار توسعه فرمودند و اهمال این رهنمون چگونه به فاصله ی زیاد بین دهکها انجامید؟ یا چقدر از تحمل گرایي بر حذرمان داشتند و ما الان به کجا رسیده ایم؟ یادمان هست از شکل گیری يك اشرافیت در مسئولان نهی کردند و چه شد؟ و یا مبارزه ی با فساد را از سه قوه مطالبه کردند و کوتاهی آنها به فسادهای بزرگ انجامید؟ خاطرمان هست که گفتند برخی مطبوعات پایگاه دشمنند و همین ها پیاده نظام فتنه ی 78 شدند؟ درباره ی مساله ی هسته ای که دیگر لازم به تذکر نیست. و در آخر گفتند از بصیرت و نبود آن جرقه ی فتنه ی 88 شد؟

تا به کی باید هزینه ی ولایتمدار نبودن را پرداخت کنیم؟

... بگذریم...

پیشرفتهای چشم گیر کشور نسبت به گذشته ی ننگین پیش از انقلاب پوشیده نیست اما از مسئولان و ملّتی که فتح را در جهاد نظامی تجربه کرده اند بیش از اینها توقع خواهد رفت.

و البته می دانیم که امید، ترجیع بند بیانات رهبر حکیم مان است. ایشان

ص: 8

با همه ی نواقصی که در عملکرد مسئولان و برخی از ما مردم می بینند از آینده ی رو به روشنایی کشور اسلامی و عاقبت رو به اضمحلال دنیای مادیت می سرایند. و چه بهتر که ما با عمل به فرمایشات راهبردی ایشان، رسیدن به پیشرفت و رفاه همراه با آرامش و معنویت و اخلاق را تسریع بخشیم.

و باید صبر و استقامت نیز چاشنی مجاهدتهای خود سازیم اندکی صبر سحر نزدیک است.

إِنَّ مَوْعِدَهُمُ الصُّبْحُ. أَلَيْسَ الصُّبْحُ بِقَرِيبٍ.

این کتاب کار کوچکی است برای شنیده شدن فرمان فرمانده.

اقتصاد مقاومتی که میتواند راهکار برون رفت از چالشهای موجود و آینده ی انقلاب اسلامی باشد و تیغ تحریمها را کند خواهد کرد و دشمن را مجبور به تعظیم در برابر عظمت ملت شریف ایران خواهد کرد.

ومن الله التوفيق

ص: 9

فصل اول: ماهیت و ویژگی ها 7

تبیین ابعاد مختلف اقتصاد مقاومتی با پاسخ به سه سؤال اساسی 9

بررسی جنبه های مختلف سلبی و ایجابی در اقتصاد مقاومتی 10

1. الگوی علمی متناسب با نیازهای کشور؛ اما غیر منحصراً به کشور ما 10

2. الگوی اقتصادی درون زا؛ اما برون گرا 10

3. الگوی اقتصادی مردم بنیاد؛ اما با نظارت دولت 12

4. الگوی اقتصادی دانش بنیان؛ اما غیر منحصراً به دانشمندان 12

5. الگوی اقتصادی عدالت محور؛ اما با توجه به شاخصهای علمی دنیا 14

6. بهترین راه حل مشکلات اقتصادی کشور؛ اما غیر منحصراً به امروز 15

7. الگوی اقتصادی مقاومتی؛ اما غیر منحصراً به دفاع صرف 17

8. الگوی اقتصادی متکی بر اصول؛ اما قابل تکمیل و توسعه 18

اقتصاد مقاومتی؛ يك كلّ فراگیر با دو جنبه ی نفی و اثبات 18

اقتصاد مقاومتی؛ معقول تر و عمیق تر از «ریاضت اقتصادی» 19

مراد از «اقدام و عمل»؛ اقدامات ملموس و قابل گزارش 20

اقتصاد مقاومتی؛ نوع درونی پیشرفت اقتصاد کشور 20

الف) نوع اول: تأمین پیشرفت اقتصادی از ظرفیتهای درونی 20

ب) نوع دوم: پیشرفت اقتصاد با کمک بیرون از مرزها 22

ج) انتخاب نوع اول و بی فایده گی نوع دوم 22

بیان ده مورد از ویژگی ها و مؤلفه های الگوی اقتصاد مقاومتی 24

1. تحرک، پویایی و بهبود شاخصهایی چون عدالت اجتماعی 24
  2. توانایی مقاومت در برابر عوامل تهدیدزا 29
  3. تکیه بر ظرفیتهای داخلی 31
  4. لحاظ رویکرد جهادی در این سیاستها 33
  5. مردم محور بودن اقتصاد در این الگو 34
  6. توجه به امنیت اقلام راهبردی و اساسی 36
  7. کاهش وابستگی به نفت 37
  8. اصلاح الگوی مصرف 38
  9. فسادستیزی 40
  10. دانش محور بودن 41
- دشمنی با آمریکا و مستکبران؛ آن روی سگه ی اقتصاد مقاومتی 44
- شاخصهای درستپیمودن راه؛ جزء مهم سیاستهای اقتصاد مقاومتی 45
- بسته ای منسجم و برگرفته از عقل جمعی و مورد تأیید کارشناسان 46
- فصل دوم: جایگاه و اهمیت 49
- اقتصاد مقاومتی؛ تقوای اجتماعی ما در عرصه ی اقتصادی 51
- جایگاه اقتصاد مقاومتی در بین سه اولویت مهم کشور 53
- اقتصاد مقاومتی؛ راهکار خروج اقتصاد کشور از انفعال 54
- بیان اهمیت اقتصاد مقاومتی در ایام تحریم و غیر تحریم 55
- نگاه به درون در اقتصاد مقاومتی؛ تنها راه علاج مشکلات کشور 57
- اقتصاد مقاومتی؛ تنها راه بهبود معیشت و رفع معضلات اقتصادی 58
- راه عملی و مورد تأیید همگان در مقابل مشکلات اقتصادی 58

تحلیلی مستدل و منطقی؛ علت انتخاب شعار اقتصاد مقاومتی 60

الف) القای دوراهی دروغین توسط مستکبران برای حل مشکلات اقتصادی 60

ب) کنار آمدن با آمریکا به معنای قبول تحمیلات آنها 62

ج) کنار آمدن با آمریکا به معنای کوتاه آمدن از اصول و آرمانها 63

د) تلاش برای تبدیل این دوراهی دروغین به گفتمان 64

ه) ایجاد برجامهای دیگر آمریکا با کشور توانمند ایران 65

و) اصول زدایی؛ معنای حقیقی قبول برجامهای 2 و 3 و 4 و... 66

ز) ایجاد برجامی بر ضدّ توان امنیتی، دفاعی و موشکی ایران 67

ح) منتهی شدن توافقه‌های فوق به تغییر سیرت جمهوری اسلامی 67

ص: 11

- ط) بدعهدی عملی آمریکایی‌ها علیه اقداماتی بر روی کاغذ 70
- ی) خسارت محض؛ نتیجه‌ی توافق با آمریکا به امید حل مشکلات اقتصادی 71
- ک) خسارت بالاتر؛ تسلط مجدد آمریکا بر گُل منطقه 72
- ل) شمارش سنگرهای فروپاشیده‌ی استکبار در تسلط بر ایران اسلامی 75
- ل / 1) مهم‌ترین سنگر؛ رژیم دست‌نشانده‌ی طاغوت 76
- ل / 2) ترس از ابرقدرتها؛ سنگر استعمار در عرصه‌ی عملیات روانی 78
- ل / 3) سنگر سوّم؛ تزریق خودباختگی و احساس عقب‌ماندگی 81
- ل / 4) سنگر چهارم؛ القای تفکر جدایی‌دین از سیاست 83
- م) ترفندهای مزورانه‌ی دشمن برای لاپوشانی دشمنی‌ها 84
- ن) خلاصه‌ی مقدمات تحلیل: عظمت ایران، دشمنی آمریکا، اعمال دشمنی‌ها 85
- ت) نتیجه: اقتصاد مقاومتی؛ تنها راه مقابله با دشمنی‌ها 91
- وجود سوءنیتها؛ علت نیاز بیشتر ما به اقتصاد مقاومتی 92
- اقتصاد مقاومتی؛ نقطه‌ی مقابل نسخه‌ی غرب برای جهان سوّم 94
- تصمیم کشورهای دیگر برای مقاوم‌سازی اقتصاد 95
- اقتصاد مقاومتی؛ راه تأمین قوت کشور و یأس دشمنان 96
- اقتصاد مقاومتی؛ از موضوعات قابل طرح در مجامع دانشگاهی 98
- الگویی برگرفته از عقل جمعی و مورد تأیید صاحب‌نظران 99
- مجاهدت در باب اقتصاد مقاومتی؛ تنها راه خنثی‌سازی تحریمها 100
- جایگاه و اهمیت اقتصاد مقاومتی در میان آرمانهای اسلامی 101
- شعار «اقتصاد مقاومتی؛ اقدام و عمل»؛ راه روشن رفع مشکلات 102
- مهم‌ترین عوامل انگیزشی در تهیه‌ی سیاستهای «اقتصاد مقاومتی» 103

1. ظرفیتهای فراوان مادی و معنوی کشور 103
  2. مشکلات و ضعفهای اقتصادی مزمن و دیرپا 105
  3. تحریمها و تهدیدهای اقتصادی خارجی 108
  4. بحرانهای اقتصادی جهانی 110
- فصل سوم: ظرفیتهای و زمینهها 115
- ظرفیتهای فوق العاده؛ علت اعتقاد به امکان اجرای «اقتصاد مقاومتی» 117
- ظرفیت اول: سرمایه های انسانی 119
- ظرفیت دوم: جایگاه اقتصادی کشور 121
- ظرفیت سوم: منابع طبیعی 121

ظرفیت چهارم: موقعیت ممتاز جغرافیایی کشور 125

ظرفیت پنجم: بازار چندصد میلیونی داخلی و کشورهای همسایه 125

ظرفیت ششم: زیرساختهای نرم افزاری و سخت افزاری 126

ظرفیت هفتم: تجربه های مدیریتی متراکم 128

ظرفیت هشتم: تجربه های موفق پیشرفت در صنعت داخلی در شرایط تحریم 132

الف) پیشرفت در صنایع نظامی 132

ب) پیشرفت در صنایع و علوم زیست فناوری 133

ج) پیشرفت در علوم و صنایع نانو تکنولوژی 133

د) پیشرفت در علوم و صنایع دانش بنیان 134

فصل چهارم: الزامات و بایسته ها 137

الزام اول: تقویت تولید داخلی 139

برخی روشها و بایسته های حمایت از تولید داخلی 139

الف) تقدس بخشیدن به تولید داخلی و حمایت از آن 139

ب) جلوگیری مطلق از واردات اجناس مشابه داخلی 139

ج) تشویق فروشندگان تولیدات داخلی 140

د) ضدا ارزش جلوه دادن فروشندگان کالا و برند خارجی 140

ه -) ایستادگی دولت در مقابل واردات مضر و پرهزینه 142

و) مبارزه ی جدی دولت با قاچاقهای کلان بعنوان سم تولید داخلی 143

ز) جلوگیری از واردات به بهانه ی عقب ماندگی علمی 144

حمایت از تولید داخلی و رفع موانع؛ ستون فقرات اقتصاد مقاومتی 146

ترجیح فعالیت تولیدی بر فعالیتهای دیگر توسط سرمایه داران 149

ایستادگی ملت و مسئولین؛ راه جوشش اقتصاد از درون 150

نگاه ویژه به صنایع متوسط و کوچک برای احیای تولید داخلی 150

شناسایی زنجیره های اقتصادی مزیت دار توسط دولت 152

تکیه به بودجه ی تولید داخلی و مالیات حاصل از آن 154

حمایت از صنعت و کشاورزی؛ رکن دیگر اقتصاد مقاومتی 155

بایسته های بخش کشاورزی در اجرای بسته ی اقتصاد مقاومتی 156

1. رسیدن به خودکفایی در مواد حیاتی 156

2. استفاده از مهندسان کشاورزی 157

3. استفاده از فناوری های آبیاری و عرضه محصولات 157

ص: 13

4. تمرکز بر روستاها و اهتمام بر صنایع تبدیلی 158
- الزام دوم: عزم جدی و تلاش عملی مسئولین 160
- وظیفه ی قوای سه گانه در ایجاد زمینه ی عمل به اقتصاد مقاومتی 160
- عزم جدی مسئولان و مدیران اصلی و فعالان مردمی 161
- جدی گرفتن اقتصاد مقاومتی در عمل توسط مسئولین دولتی 162
- اقدام و عمل؛ مکمل حمایت و ستایش مسئولین از اقتصاد مقاومتی 163
- مقاوم سازی اقتصاد؛ وظیفه ی مستمر و دنباله دار دولتی ها 165
- الزام سوم: برنامه ریزی 165
- تبدیل طرح اقتصاد مقاومتی به برنامه و سیاستهای اجرایی 165
- ارائه ی برنامه ی عملیاتی برای تحقق مقاومت اقتصادی 166
- ارائه ی برنامه ی عملیاتی برای اجرای منسجم اقتصاد مقاومتی 167
- انطباق همه ی برنامه های اقتصادی دولت با اقتصاد مقاومتی 168
- انطباق کامل برنامه ی ششم با اقتصاد مقاومتی 168
- توجه به بخشهای بیرون از دولت در برنامه ی اقتصاد مقاومتی 169
- الزام چهارم: تشکیل قرارگاه فرماندهی 170
- ایجاد ستاد فرماندهی برای رصد عملیات اقتصاد مقاومتی 170
- ایجاد قرارگاه اقتصاد مقاومتی برای جایگاه سنجی فعالیتهای 170
- تأثیر ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی بر خروج از رکود 171
- تشکیل ستاد عملیاتی برای تعیین تکلیف دستگاه ها 172
- تبیین سه بخش از وظایف فرماندهی قرارگاه اقتصاد مقاومتی 174
- فرماندهی قرارگاه اقتصاد مقاومتی؛ مرکز توأمان «فکر» و «عمل» 174

پیگیری و تمرکز؛ لوازم مهم مدیریت «اقتصاد مقاومتی» 175

الزام پنجم: نظارت و قانونگذاری 175

وظیفه‌ی نظارتی همه‌ی سطوح مرتبط با اقتصاد مقاومتی 175

تقنین و نظارت؛ دو وظیفه‌ی مهم مجلس در اقتصاد مقاومتی 176

رفع موانع قانونی و مزاحم در اجرای اقتصاد مقاومتی 176

وظیفه‌ی مجلس در پرداختن به اقتصاد درون‌زا 177

ثبات قوانین؛ نقش مهم مجلس در تسهیل اقتصاد مقاومتی 177

حرکت لازم قضائی و قانونی در اجرای اقتصاد مقاومتی 177

بررسی علل نتیجه ندادن تلاشهای اقتصادی مسئولین 178

ص: 14

- الزام هشتم: کمک و همکاری مردم با مسئولین 178
- اقتصاد مقاومتی؛ وظیفه‌ی عمومی همه‌ی مردم و مسئولین 178
- انسجام ملی و کمک به مسئولین در حرکت عظیم اقتصاد مقاومتی 179
- ایجاد همدلی و هم‌زبانی در اقتصاد مقاومتی 180
- جدّیت مسئولین و همکاری مردم در اقتصاد مقاومتی 180
- الزام هفتم: بایسته‌های مرتبط با کارگر و کارفرما 181
- وظایف سرمایه‌گذار و کارگر در ایجاد همدلی در اقتصاد مقاومتی 181
1. تبیین نقش عبادی سرمایه‌داران در اجرای اقتصاد مقاومتی 181
2. تبیین نقش عبادی کارگران در اجرای اقتصاد مقاومتی 182
- کارآفرینی؛ معنای ایجاد اقتصاد مقاومتی واقعی در کشور 183
- احساس مسئولیت؛ اولین نقش کارگران در «اقتصاد مقاومتی» 185
- برخی الزامات مورد نیاز برای افزایش کیفیت کار کارگر 186
- الف) افزایش آموزشهای فنی - حرفه‌ای 186
- ب) تأمین امنیت شغلی کارگران 187
- ج) تدبیر مسئولین برای جلوگیری از انواع تعطیلی کارخانه‌ها 187
- ج/1) نوع اول: تعطیلی بخاطر کمبود امکانات کارفرما 187
- ج/2) نوع دوم: تعطیلی بخاطر سوء استفاده‌ی کارفرما 188
- د) تلاش برای هم‌افزایی دستگاه‌ها و جلوگیری از کارشکنی‌ها 189
- ه) ترویج محصول کار کارگر ایرانی 189
- و) سلامت محیط کار و افزایش دستمزد کارگران 190
- ز) رعایت حقوق کارفرمایان در جهت افزایش کیفیت کار کارگر 190

ز/1) تصحیح نگاه به کارفرما به عنوان مکمل کارگر نه معارض 190

ز/2) تسهیل کار برای کارفرمایان 192

ز/3) فراهم کردن زمینه ی صادرات 193

ز/4) نظارت بر سلامت صادرات 194

الزام هشتم: گفتمان سازی 195

گفتمان سازی؛ اقدامی در مقابله با تبلیغات علیه اقتصاد مقاومتی 195

گفتمان سازی؛ قدم اول تحقق سیاستهای اقتصاد مقاومتی 196

گفتمان سازی؛ وظیفه ای همگانی در اقتصاد مقاومتی 196

تبیین اقتصاد مقاومتی توسط عناصر دانشگاهی 196

ص: 15

نقش متولیان فرهنگی در گفتمان سازی اقتصاد مقاومتی 197

الزام نهم: مبارزه با مفاسد اقتصادی 199

مبارزه ی جدّی با فساد، ویژه خواری و قاچاق در اقتصاد مقاومتی 199

اقدام عملی مسئولین در مبارزه با مفاسد اقتصادی 202

مبارزه ی جدّی با بدحسابهای بانکی؛ عامل مؤثر در اقتصاد مقاومتی 203

مقابله ی جدّی با واردات بی منطق 203

مبارزه ی جدّی دولت با قاچاقهای کلان به عنوان سمّ تولید داخلی 204

برخورد جدّی با موانع امنیتی تهدیدکننده ی تولیدکنندگان 206

الزام دهم: مدیریّت مصرف 207

الف) مصرف تولیدات داخلی 207

مصرف تولیدات داخلی؛ ضرورتی در مقاوم سازی اقتصاد 207

مصرف تولیدات داخلی؛ وظیفه ی همه ی ایرانیان 209

ضرورت اصرار دولت بر مصرف تولیدات داخلی 211

ب) پرهیز از اسراف 211

جلوگیری از اسراف و ریخت و پاش؛ از ارکان اقتصاد مقاومتی 211

نقش ویژه ی مسئولین در جلوگیری از اسراف و ریخت و پاش 214

الزام یازدهم: شرکتهای دانش بنیان 215

پرداختن مسئولین به مشکلات شرکتهای دانش بنیان 215

شرکتهای دانش بنیان، از اساسی ترین کارها در اقتصاد مقاومتی 217

دانش بنیان شدن بخشهای مهم اقتصاد داخلی از شروط اقتصاد مقاومتی 218

چگونگی ایفای نقش نخبگان در اقتصاد دانش بنیان و مقاومتی 219

الزام دوازدهم: خصوصی سازی و تکیه به مردم 221

سپردن برخی از طرحها به بخش خصوصی از لوازم اقتصاد مقاومتی 221

امید به ایجاد ساختار اقتصادی متکی به مقاومت مردم 223

مردمی کردن اقتصاد؛ از تکیه گاه های اقتصاد مقاومتی 223

الزام سیزدهم: مدیریت مالی 225

صرفه جویی؛ بهترین راه حل کمبود اعتبارات در اقتصاد مقاومتی 225

ایفای نقش مثبت توسط بانکها در اقتصاد مقاومتی 226

بازنگری در سیاستهای پولی و بانکی 226

مدیریت منابع مالی وارد شده از بانکها و مراکز خارجی 227

ص: 16

مدیریت دقیق منابع ارزی؛ از مسائل مهم اقتصاد مقاومتی 228

الزام چهاردهم: کاهش وابستگی به نفت 228

کاهش وابستگی به نفت؛ از الزامات اقتصاد مقاومتی 228

الزام پانزدهم: حمایت از درون زایی 230

ضرورت حمایت دولت از درون زایی در اقتصاد مقاومتی 230

استفاده ی حداکثری از ظرفیتهای داخلی در اقتصاد مقاومتی 231

مراقبت از تأثیرگذاری بد برون گرایی بر درون زایی 232

پرهیز از واردات و تجارت تضعیف کننده ی تولیدات داخلی 233

مشروط کردن خریدهای خارجی به انتقال فناوری های آن 233

تلاش برای احیای بخشهای سرمایه گذاری شده 234

الزام شانزدهم: افزایش بهره وری 235

ارتقای بهره برداری از انرژی؛ لازمه ی دیگر اقتصاد مقاومتی 235

اهتمام صاحبان سرمایه و نیروی کار به افزایش بهره وری 235

استفاده ی حداکثری از زمان، منابع و امکانات 236

ارتقای بهره وری؛ کاهش هزینه های تولید و افزایش کیفیت 236

الزام هفدهم: بایسته های معنوی 237

اعتماد به کمک الهی، هوش و دانش؛ از ارکان مقاومت اقتصادی 237

همت و توکل به خدای متعال؛ عامل پیشرفت در اقتصاد مقاومتی 238

الزام هجدهم: روحیه و مدیریت جهادی 239

روحیه و مدیریت جهادی؛ لازمه ی مهم اقتصاد مقاومتی 239

الزام نوزدهم: بایسته های تربیتی 241

تربیت جوانان با «هویت مستقل»؛ لازمه‌ی تحقق «اقتصاد مقاومتی» 241

الزام بیستم: کمک‌گیری از بسیج 244

لزوم کمک‌گیری دولت از بسیج در راستای اجرای اقتصاد مقاومتی 244

آمادگی بسیج برای حضور داوطلبانه در اقتصاد مقاومتی 245

بسیج؛ از بخشهای کمک‌کننده به اقتصاد مقاومتی 245

الزام بیست و یکم: اطلاع‌رسانی و گزارش‌دهی 246

پایش و اطلاع‌رسانی؛ آخرین بخش از لوازم اقتصاد مقاومتی 246

ارائه‌ی گزارش پیشبرد اقتصاد مقاومتی به مردم 247

فصل پنجم: موانع و چالشهای پیشرو 249

ص: 17

شمارش برخی چالشهای پیش روی اجرای طرحهای اقتصادی 251

1. عدم پیگیری شایسته ی طرحهای خوب 251

2. سطحی نگری علمی و سهل انگاری عملی 252

3. سرخوردگی ناشی از دیربازده بودن نتایج کارهای بزرگ 253

4. راه های موازی، آسان ولی مهلك 254

5. تصوّر غلط حل شدن مشکلات با کوتاه آمدن از عقاید 255

6. تصوّر عدم تحمّل مشکلات توسط مردم 256

7. تردید در توانایی های درونی و عدم اعتماد به جوانان خود 256

8. تصمیمهای خلق الساعه و بی برنامه 257

اعلام نارضایتی از میزان پیشرفت الگوی اقتصاد مقاومتی 258

گلایه از عمل نکردن مسئولین دولتی به اقتصاد مقاومتی 259

اقتصاد مقاومتی، نیازمند اقدام عملی نه تکرار زبانی 260

بی فایده بودن تکرار شعار اقتصاد مقاومتی بدون عمل 260

مقدماتی و بی ربط بودن برخی از گزارشها به نام اقتصاد مقاومتی 261

فصل ششم: نتایج و فواید 263

تبیین برخی فواید مترتب بر اجرای سیاستهای «اقتصاد مقاومتی» 265

بی فایده شدن تحریمها؛ نتیجه ی مقاوم سازی درونی اقتصاد 267

مصونیت از تحریم توأم با حفظ اصول؛ دستاورد اقتصاد مقاومتی 271

جلو بودن از برنامه های دشمن؛ از اقتضائات اقتصاد مقاومتی 273

حلّ مسائل بیرونی؛ نتیجه ی تقویّت اقتصاد داخلی 274

نتایج کوتاه مدّت، میان مدّت و بلندمدّت اقتصاد مقاومتی 275

امید به فائق آمدن اقتصاد مقاومتی بر تحریمها و ترفندهای دشمن 276

شمارش برخی نتایج حاصل از حرکت انقلابی اقتصاد مقاومتی 277

سرعت و موفقیت؛ نتیجه ی کارهای انقلابی در تمام عرصه ها 278

آشکار شدن نیاز دنیا به ایران؛ نتیجه ی تکیه بر «اقتصاد مقاومتی» 280

کم اهمیت شدن میزان پولهای بازگشتی؛ فایده ی تحقق اقتصاد مقاومتی 282

فصل هفتم: مروری متوالی بر سیاستهای اقتصادی ابلاغ شده 283

1. سیاستهای کلی «امنیت اقتصادی» 285

2. فرمان هشت ماده ای مبارزه با مفساد اقتصادی به سران قوا 286

ص: 18

3. سیاستهای راهبردی اصل چهل و چهار قانون اساسی 289
4. سیاست های کلی برنامه ی پنجم توسعه (بخش اقتصادی) 291
5. سیاستهای کلی اصلاح الگوی مصرف 295
6. سیاستهای کلی نظام در امور «تشویق سرمایه گذاری» 299
7. سیاستهای کلی اشتغال 300
8. سیاستهای کلی تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ی ایرانی 301
9. سیاستهای کلی اقتصاد مقاومتی 304
- فهرست آیات قرآن کریم 311
- فهرست روایات 312
- فهرست موضوعات 313
- فهرست اشخاص، اماکن، دولتها و غیره 330

اقتصاد مقاومتی یعنی ما اگر به نیروی داخلی، به ابتکار جوانها، به فعالیت ذهنها و بازوها در داخل، تکیه کنیم و اعتماد کنیم، از فخر و منت دشمنان خارجی، خودمان را رها خواهیم کرد؛ راه درست این است. معنای اقتصاد مقاومتی این است که ما نگاه کنیم، ظرفیتهای بی پایانی را که در داخل هست جستجو کنیم، شناسایی کنیم، با برنامه ریزی درست و صحیح این ظرفیتهای را فعال کنیم، این استعدادها به کار گرفته بشوند.

در دیدار مردم استان ایلام در سالروز ولادت امیرالمؤمنین (ع) 1393/2/23

ص: 1

هدف گذاری و رسیدن به هدف در امور کلان، علاوه بر ابزارها، روشها و امکانات، همیشه نیازمند مقدماتی است که نسبت به نوع و محتوای آن هدف، کوتاه مدّت، میان مدّت و یا بلندمدّت خواهد بود. یکی از مهم ترین این مقدمات «فرهنگ سازی» و «گفتمان سازی» است. به نظر می رسد رهبر معظم انقلاب، حضرت آیت الله خامنه ای حفظه الله نیز همین ترتیب را در تمام مطالبات و امور مهم خویش از مسئولین و مردم جامعه، پیش رو گرفته و رعایت کرده اند. مسأله ی «اقتصاد» از آن جمله است. لذا می فرمایند بیب: بیب

«من سال 86 در سخن مطهر علی بن موسی الرضا (علیه الصّلاة و السّلام) در سخنرانی اول سال گفتم که اینها دارند مسأله ی اقتصاد را پیگیری میکنند؛ بعد هم آدم میتواند فرض کند که این شعارهای سال حلقه هائی بود برای ایجاد يك منظومه ی کامل در زمینه ی مسائل اقتصاد؛ یعنی اصلاح الگوی مصرف، مسأله ی جلوگیری از اسراف، مسأله ی همت مضاعف و کار مضاعف، مسأله ی جهاد اقتصادی، و امسال تولید ملی و حمایت از کار و سرمایه ی ایرانی. ما اینها را به عنوان شعارهای زودگذر مطرح نکردیم؛ اینها چیزهائی است که میتواند حرکت عمومی کشور را در زمینه ی اقتصاد ساماندهی کند؛ میتواند ما را پیش ببرد. ما باید دنبال این راه باشیم.»⁽¹⁾

ص: 3

بعبارت دیگر و با توجه به نامهایی که در فرمایش فوق از حضرت آقا به آنها اشاره نشده است؛ می توان گفت با نامگذاری سال 87 به سال «نوآوری و شکوفایی»، حلقه های این منظومه آغاز می شود و ادامه می یابد تا به سال 92 که سال «حماسه ی سیاسی؛ حماسه ی اقتصادی» و 93 که «عزم ملی و مدیریت جهادی» باشد، می رسد. و شاید با همین دیدگاه بتوانیم، سال 95 را آخرین و کاملترین حلقه از منظومه ی شعارهای اقتصادی چند سال اخیر دانست که با نام «اقتصاد مقاومتی؛ اقدام و عمل» طنین انداز گشته است.

البته اقدامات رهبری در عرصه ی اقتصاد به ایجاد شعار و نامگذاری سالها ختم نمی شود و به نظر می رسد همین فعالیت منظومه وار را در تدوین سیاستهای کلان جامعه نیز در نظر گرفته اند. امری که با بررسی سیاستهای کلان ابلاغ شده به وضوح دریافت می شود. یعنی از ابلاغ سیاستهایی همچون خصوصی سازی و... آغاز می شود تا به ابلاغ سیاستهای «اقتصاد مقاومتی» می رسد. اما با بررسی مسائل مربوط به این سیاستها نیز می توان گفت، آخرین و مهم ترین حلقه از منظومه ی نظام اقتصادی کلان نظام، همین سیاستهای «اقتصاد مقاومتی» می باشد. و شاید توضیحاتی که معظّمله در ابتدای ابلاغیه مرقوم فرموده اند نشانه ای دیگر از اهمّیت ویژه ی این سیاست باشد

بیب: بیب

بسم الله الرحمن الرحيم

ایران اسلامی با استعدادهای سرشار معنوی و مادی و ذخائر و منابع غنی و متنوع و زیرساخت های گسترده و مهم تر از همه، برخوردار از نیروی انسانی متعهد و کارآمد و دارای عزم راسخ برای پیشرفت، اگر از الگوی اقتصادی بومی و علمی برآمده از فرهنگ انقلابی و اسلامی که همان اقتصاد مقاومتی است، پیروی کند نه تنها بر همه مشکلات اقتصادی فائق می آید و دشمن را که با تحمیل يك جنگ اقتصادی تمام عیار در برابر این ملت بزرگ صف آرای کرده، به شکست و عقب نشینی وا

می‌دارد، بلکه خواهد توانست در جهانی که مخاطرات و بی‌اطمینانی‌های ناشی از تحولات خارج از اختیار، مانند بحران‌های مالی، اقتصادی، سیاسی و... در آن رو به افزایش است، با حفظ دستاوردهای کشور در زمینه‌های مختلف و تداوم پیشرفت و تحقق آرمان‌ها و اصول قانون اساسی و سند چشم‌انداز بیست‌ساله، اقتصاد متکی به دانش و فناوری، عدالت بنیان، درون‌زا و برون‌گرا، پویا و پیشرو را محقق سازد و الگویی الهام‌بخش از نظام اقتصادی اسلام را عینیت بخشد.

اکنون با مذاقه لازم و پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام، سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی که در ادامه و تکمیل سیاست‌های گذشته، خصوصاً سیاست‌های کلی اصل 44 قانون اساسی و با چنین نگاهی تدوین شده و راهبرد حرکت صحیح اقتصاد کشور به سوی این اهداف عالی است، ابلاغ می‌گردد.

لازم است قوای کشور بی‌درنگ و با زمان‌بندی مشخص، اقدام به اجرای آن کنند و با تهیه قوانین و مقررات لازم و تدوین نقشه راه برای عرصه‌های مختلف، زمینه و فرصت مناسب برای نقش‌آفرینی مردم و همه فعالان اقتصادی را در این جهاد مقدس فراهم آورند تا به فضل الهی حماسه اقتصادی ملت بزرگ ایران نیز همچون حماسه سیاسی در برابر چشم‌جهانیان رخ نماید. از خداوند متعال توفیق همگان را در این امر مهم خواستارم.

سیدعلی خامنه‌ای - 29 / بهمن ماه / 1392

به دلیل اهمیت موضوع و دخالت سیاست‌هایی همچون خصوصی‌سازی (اصل 44)، سیاست‌های کلی حمایت از کار و سرمایه‌ی ایرانی، سیاست‌های انرژی، اقتصاد مقاومتی و... در فهم رویکرد اقتصادی کلان نظام و ارتباط مستقیم آن با موضوع کتاب، فصل آخر از این کتاب را به ابلاغیه و محتوای این سیاست‌ها اختصاص داده‌ایم.

و نیز بدیهی است که اقدامات رهبری در عرصه‌ی ساماندهی امور

کلان‌جامعه که «اقتصاد» نیز از آن جمله است، به اینجا هم ختم نمی‌شود. توصیه‌ها، تذکرات، تبیینات، تشویقات، عزل و نصب‌ها، تکرار برای گفتماسازی، شفاف‌سازی‌ها و... نیز از جمله‌ی این اقدامات است.

در این کتاب سعی شده است صرفاً به بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی، حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای (حفظه الله تعالی) در موضوع «اقتصاد مقاومتی» پرداخته شود، بدون اشاره به هر موضوع اقتصادی دیگری که به وفور در بیانات ایشان دیده می‌شود. یعنی محتوای کتاب، بیانات مستقیم معظم له نسبت به اقتصاد مقاومتی است، اگرچه نسبت به بسیاری از آنها اشاره‌ای به ابعاد مختلف موضوع هر بند - البته فقط اشاره‌ای کوتاه به ابعاد مختلف مربوط به موضوع - شده است. و الا در بیشتر موارد، هر يك از مسائل مطرح شده در عبارات فرعی (تورفته) قابلیت تبدیل به يك کتاب و مجموعه‌ی بزرگتری را دارند. مثل کتاب «جهاد اقتصادی» که بیانات رهبری در مسائل مربوط به یکی از ابعاد مسائل اقتصادی است.

در پایان ضمن پوزش از نواقص احتمالی کتاب، امیدوارم این مجموعه، اقدامی باشد در راستای «اقدام و عمل» مسئولین و آحاد مردم نسبت به فرامین معظم له در عرصه‌ی اقتصاد مقاومتی. ان شاء الله.

ومن الله التوفیق

مهدی مطهری

ص: 6

(اشاره ببیب: ببیب اگر چه برخی عناوین این فصل شبیه عناوین مندرج در الزامات مندرج در فصل ششم است، اما این فصل ناظر به تعریف ویژگی ها و اصول موجود در سیاستهای «اقتصاد مقاومتی» است، در حالی که فصل ششم ناظر به عمل به این اصول است؛ یعنی به نحوی این دو فصل در طول همدیگر هستند و به نحوی مکمل. ضمن اینکه معظّم له نیز در برخی از بیانات، همین تفکیک را از هم انجام داده اند. یعنی در یکی از بیانات، این عناوین را مطرح کرده اند به عنوان چستی و مؤلفه های اقتصاد مقاومتی و در بیاناتی دیگر همین عناوین را مطرح کرده اند البته با لحن و محتوایی دیگر که ناظر به راهکارهای عملیاتی رسیدن به آن عناوین و اهداف است. (1)

تبیین ابعاد مختلف اقتصاد مقاومتی با پاسخ به سه سؤال اساسی

سه سؤال (2) در مورد اقتصاد مقاومتی که در حقیقت اقتصاد مقاوم است، وجود دارد؛ من این سه سؤال را مطرح میکنم. سؤال اول این است که اقتصاد مقاومتی چه هست و چه نیست؟ خصوصیات مثبت آن و خصوصیات منفی و سلبی آن چیست؟ سؤال دوم ببیب: ببیب آیا اقتصاد مقاومتی که داریم شعار آن را میدهیم، تحقق پذیر است، ممکن است، یا نه، خیالات خام است؟

ص: 9

-
- 1- . برای مثال از کنار هم قراردادن بیانات در تاریخهای 1392/12/20 و 1393/11/29 این ترکیب، روشن میشود.
  - 2- . البته در این فصل فقط به سؤال اول خواهیم پرداخت.

سؤال سوم بیب: بیب اگر تحقق اقتصاد مقاومتی ممکن است، الزامات آن چیست، چه کارهایی باید انجام بگیرد؟ امروز من به این سه سؤال جواب میدهم؛ این مربوط به اقتصاد است. (1)

بررسی جنبه های مختلف سلبی و ایجابی در اقتصاد مقاومتی

1. الگوی علمی متناسب با نیازهای کشور؛ اما غیرمنحصر به کشور ما

سؤال اول بیب: بیب گفتیم که اقتصاد مقاومتی چه هست و چه نیست؟

اولاً يك الگوی علمی متناسب با نیازهای کشور ما است - این آن جنبه ی مثبت - اما منحصر به کشور ما هم نیست؛ یعنی بسیاری از کشورها، امروز با توجه به این تکانه های اجتماعی و زیرروشدنهای اقتصادی ای که در این بیست سی سال گذشته اتفاق افتاده است، متناسب با شرایط خودشان به فکر يك چنین کاری افتاده اند. پس مطلب اول اینکه این حرکتی که ما داریم انجام میدهم، دغدغه ی دیگر کشورها هم هست؛ مخصوص ما نیست. (2)

*

این الگو البته مخصوص ما نیست؛ الگوی اقتصاد مقاومتی را بعضی از کشورهای دیگر هم برای خودشان پیش بینی کردند، انتخاب کردند، اثرش را هم دیدند. (3)

2. الگوی اقتصادی درون زا؛ اما برون گرا

اشاره

دوم اینکه گفتیم این اقتصاد درون زا است. درون زا است یعنی چه؟ یعنی از دل ظرفیتهای خود کشور ما و خود مردم ما میجوشد؛ رشد این نهال و این درخت، متکی است به امکانات کشور خودمان؛ درون زا به این معنا است. اما درعین حال درون گرا نیست؛ یعنی این اقتصاد مقاومتی، به این معنا نیست

ص: 10

1- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1393/1/1

2- . همان.

3- . در دیدار مسئولان نظام 1394/4/2

که ما اقتصاد خودمان را محصور میکنیم و محدود میکنیم در خود کشور؛ نه، درون زا است، اما برون گرا است؛ با اقتصادهای جهانی تعامل دارد، با اقتصادهای کشورهای دیگر با قدرت مواجه میشود. بنابراین درون زا است، اما درون گرا نیست. اینها را که عرض میکنم، برای خاطر این است که در همین زمینه ها الان قلمها و زبانها و مغزهای مغرض، مشغول کارند که [القا کنند] «بله، اینها میخواهند اقتصاد کشور را محدود کنند و در داخل محصور کنند». انواع و اقسام تحلیلها را برای اینکه ملت را و مسئولان را از این راه - که راه سعادت است - جدا بکنند، دارند میکنند. من عرض میکنم تا برای افکار عمومیمان روشن باشد. (1)

*

نقطه ی کانونی اقتصاد مقاومتی عبارت است از درون زایی در کنار برون گرایی. درون زایی به معنای انزوای طلبی تعبیر نشود؛ درون زایی با نگاه به بیرون و با گرایش به بیرون جامعه اما تکیه به توانایی درونی و به ظرفیت درونی که حالا مقداری عرض خواهم کرد؛ قبلاً هم مطالب زیادی در این زمینه گفته ایم. (2)

عدم مخالفت رهبری با تجارت جهانی در صورت ایجاد بنیه ی کافی

بنده در اساس با تجارت جهانی مخالف نیستم. از چندی پیش از این - از زمان ریاست جمهوری قبلی تا امروز - که دنبال این قضیه هستم، بارها با من صحبت کرده اند. بنده هم گفته ام آن روز که ما بتوانیم با بنیه ی کافی وارد این میدان شویم، اگر نشویم به خودمان ظلم کرده ایم؛ اما اول باید بنیه اش را ایجاد کنیم. (3)

ص: 11

1- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1393/1/1

2- . در دیدار مسئولان نظام 1394/4/2

3- . در دیدار مدیران صدا و سیما 1381/11/15

3. الگوی اقتصادی مردم بنیاد؛ اما با نظارت دولت

اشاره

سوم اینکه این اقتصادی که به عنوان اقتصاد مقاومتی مطرح میشود، مردم بنیاد است؛ یعنی بر محور دولت نیست و اقتصاد دولتی نیست، اقتصاد مردمی است؛ با اراده ی مردم، سرمایه ی مردم، حضور مردم تحقق پیدا میکند. اما «دولتی نیست» به این معنا نیست که دولت در قبال آن مسئولیتی ندارد؛ چرا، دولت مسئولیت برنامه ریزی، زمینه سازی، ظرفیت سازی، هدایت و کمک دارد. کار اقتصادی و فعالیت اقتصادی دست مردم است، مال مردم است؛ اما دولت - به عنوان یک مسئول عمومی - نظارت میکند، هدایت میکند، کمک میکند. آنجایی که کسانی بخواهند سوءاستفاده کنند و دست به فساد اقتصادی بزنند، جلوی آنها را بگیرد؛ آنجایی که کسانی احتیاج به کمک دارند، به آنها کمک میکند؛ بنابراین آماده سازی شرایط، وظیفه ی دولت است؛ تسهیل میکند. (1)

بقای نظارت دولت با وجود مردمی شدن اقتصاد

البته دولت وقتی که شانه ی خودش را از فعالیتهای اقتصادی خالی میکند، معنایش این نیست که از اقتصاد کناره بگیرد؛ نه، سیاستگذاری ها باز هم در اختیار دولت است، دست دولت است؛ یعنی بایستی سیاست را دولت بگذارد، بایستی نظارت را دولت بکند. (2)

4. الگوی اقتصادی دانش بنیان؛ اما غیر منحصر به دانشمندان

اشاره

چهارم، گفتیم این اقتصاد، اقتصاد دانش بنیان است؛ یعنی از پیشرفتهای علمی استفاده میکند، به پیشرفتهای علمی تکیه میکند، اقتصاد را بر محور علم قرار میدهد؛ اما معنای آن این نیست که این اقتصاد منحصر به دانشمندان است و فقط دانشمندان میتوانند نقش ایفا کنند در اقتصاد مقاومتی؛ نخیر،

ص: 12

1- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1393/1/1

2- . در دیدار رئیس جمهور و اعضای هیئت دولت 1389/6/8

تجربه ها و مهارت‌ها - تجربه های صاحبان صنعت، تجربه ها و مهارت‌های کارگرانی که دارای تجربه و مهارتند - میتواند اثر بگذارد و میتواند در این اقتصاد نقش ایفا کند. اینکه گفته میشود دانش محور، معنای آن این نیست که عناصر با تجربه ی صنعتگر یا کشاورز که در طول سالهای متمادی کارهای بزرگی را بر اساس تجربه انجام داده اند، اینها نقش ایفا نکنند؛ نخیر، نقش بسیار مهمی هم به عهده ی اینها است. (1)

تکیه بر علم؛ یکی از کلیدهای حل مشکلات اقتصادی

در زمینه ی علم؛ ببینید ما يك حرکت پرشتابی را از حدود ده سال، یازده سال پیش به این طرف در زمینه ی علم داریم؛ يك حرکت خوبی شروع شده و آنطور که من دارم میبینم و گزارشها را ملاحظه میکنم، این حرکت روزبه روز هم بیشتر شده، یعنی آن روز اولی که ما مسئله ی استغنا ی علمی و شکستن مرزهای علم و نهضت نرم افزاری را مطرح کردیم، خود بنده هم باور نمیکردم که این همه ظرفیت برای پیشرفت و سرعت پیشرفت وجود داشته باشد؛ بعد ناگهان دیدیم واقعاً از اطراف، مثل چشمه ای جوشید. الان شما نگاه کنید، مراکز تحقیقاتی ما، پارکهای علمی - فناوری ما، دانشگاه های ما در بخشهای مختلف، در حال جوششند؛ این باید متوقف نشود. در زمینه ی اقتصاد هم این آن چیزی است که به ما کمک اساسی خواهد کرد؛ یعنی اگر ما توانستیم کار علمی را پیش ببریم و علم را اقتصادی کنیم - که حالا اشاره خواهیم کرد - قطعاً در زمینه ی اقتصاد از فروش نفت و از خام فروشی هایی که داریم و مانند اینها، برای ما بسیار پر صرفه تر خواهد بود.

امسال در دیدار ماه رمضان - حالا یادم نیست که اساتید دانشگاه بودند، یا دانشجویها؛ در یکی از این دو دیدار - یکی از حضار يك سخنرانی ای کرد، يك عنصری را، يك محصولی را معرفی کرد که درآمد

ص: 13

آن برای کشور چندین برابر - که حالا من چون یادم نمانده متأسفانه، نمیتوانم بگویم؛ البته یادداشت کرده ام - بیشتر از درآمد مثلاً فرض کنید که نفت ما است یا گاز ما است که اگر چنانچه روی آن محصول کار بکنیم که مشتری هم در دنیا دارد، علاقه مند هم دارد، برای ما هم مشکلات تولیدی ندارد، میتوانیم چنین درآمدهایی داشته باشیم؛ یعنی واقعاً یکی از کلیدهای حل مشکلات اقتصادی و معضلات اقتصادی ما، تکیه ی روی علم است. (1)

5. الگوی اقتصادی عدالت محور؛ اما با توجه به شاخصهای علمی دنیا

اشاره

پنجم، این اقتصاد، عدالت محور است؛ یعنی تنها به شاخصهای اقتصاد سرمایه داری - [مثل] رشد ملی، تولید ناخالص ملی - اکتفا نمیکند؛ بحث اینها نیست که بگویم رشد ملی اینقدر زیاد شد، یا تولید ناخالص ملی اینقدر زیاد شد؛ که در شاخصهای جهانی و در اقتصاد سرمایه داری مشاهده میکنید. در حالی که تولید ناخالص ملی يك كشور خیلی هم بالا میرود، اما کسانی هم در آن کشور از گرسنگی میمیرند! این را ما قبول نداریم. بنابراین شاخص عدالت - عدالت اقتصادی و عدالت اجتماعی در جامعه - یکی از شاخصهای مهم در اقتصاد مقاومتی است، اما معنای آن این نیست که به شاخصهای علمی موجود دنیا هم بی اعتنایی بشود؛ نخیر، به آن شاخصها هم توجه میشود، اما بر محور «عدالت» هم کار میشود. عدالت در این بیان و در این برنامه به معنای تقسیم فقر نیست، بلکه به معنای تولید ثروت و ثروت ملی را افزایش دادن است. (2)

مخالفت جدی حضرت امام (ره) با اشرافیگری و نابرابری اقتصادی

در بُعد مسائل داخلی کشور؛ امام طرفدار جدی حمایت از محرومان

ص: 14

1- . در دیدار رئیس جمهور و اعضای هیئت دولت 1392/6/6

2- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1393/1/1

و مستضعفان بود؛ امام نابرابری اقتصادی را با شدت و حدت رد میکرد؛ اشرافیگری را با تلخی رد میکرد؛ به معنای واقعی کلمه امام طرفدار عدالت اجتماعی بود؛ طرفداری از مستضعفان، شاید یکی از پرتکرارترین مطالبی است که امام بزرگوار ما در بیاناتشان گفتند؛ این یکی از خطوط روشن امام است؛ این یکی از اصول قطعی امام است، همه باید تلاش کنند که فقر را ریشه کن کنند؛ همه باید تلاش کنند که محرومان را از محرومیت بیرون بیاورند و تا آنجایی که در توان کشور است، به محرومان کمک کنند. از آن طرف به مسئولان کشور هشدار میداد درباره ی خوی کاخ نشینی - این نکته ای که در قرآن هم آمده است: **وَ سَكَنُكُمْ فِي مَسَاكِينِ الَّذِينَ ظَلَمُوا - (1)** و همه را از خوی کاخ نشینی برحذر میداشت، تأکید مکرر میکرد بر اینکه به وفاداری طبقات ضعیف اعتماد کنید؛ این را امام مکرر میگفت که این کوخ نشینانند، این فقرايند، این محرومانند که این صحنه ها را با وجود محروميتها پر کرده اند، اعتراض هم نمیکند، در میدانهای خطر هم حاضر میشوند؛ [اما] آن کسانی که برخورداری های بیشتری داشتند، در موارد مختلف اگر مشکلی پیش می آمد، اتفاقاً آنها بیشتر ابراز نارضایی میکردند. این وفاداری طبقات متوسط مردم و طبقات محروم مردم، از نظر امام يك امر برجسته بود و این را تأکید میکرد. بر مصرف درست بیت المال تأکید میکرد، بر پرهیز کردن از اسراف تأکید میکرد. این هم یکی از خطوط اساسی است. مسئله ی عدالت اجتماعی، طرفداری از محرومان و دوری از خوی اشرافیگری و خوی تجمل گرایی و عمل در این جهت. (2)

6. بهترین راه حل مشکلات اقتصادی کشور؛ اما غیر منحصر به امروز

اشاره

ششم، در اینکه گفتیم اقتصاد مقاومتی بهترین راه حل مشکلات اقتصادی

ص: 15

1- . سوره ی ابراهیم، بخشی از آیه ی 45

2- . در مراسم بیست و ششمین سالروز رحلت حضرت امام خمینی (ره) در حرم مطهر امام خمینی (ره) 1394/3/14

کشور است شگئی نیست، اما معنای آن این نیست که ناظر به مشکلات کنونی کشور است - که يك مقداری از آن مربوط به تحریم است، يك مقداری از آن مثلاً مربوط به غلط بودن فلان برنامه است - نه، این مال همیشه است. اقتصاد مقاومتی یعنی مقاوم سازی، محکم سازی پایه های اقتصاد؛ این چنین اقتصادی چه در شرایط تحریم، چه در شرایط غیر تحریم، بارور خواهد بود و به مردم كمك میکند. (1)

*

سؤال این است که آیا مطرح کردن اقتصاد مقاومتی در شرایط کنونی، به معنای این است که ما يك حرکت مقطعی می‌خواهیم انجام بدهیم؟ چون حالا - کشور دچار تحریم و دچار فشار و دچار جنگ اقتصادی است، همچنان که مثلاً هیئت‌های فکر و عمل برای مقابله ی با جنگ اقتصادی تشکیل میشود، این سیاستها را برای این ابلاغ کرده ایم؟ جواب این است که نه، به هیچ وجه این جوری نیست؛ این سیاستها، سیاستهای بلندمدت است؛ برای امروز هم مفید است، برای دورانی که هیچ تحریمی هم ما نداشته باشیم مفید است؛ یعنی سیاستهای بلندمدتی است که بنای اقتصاد کشور بر اینها گذاشته میشود؛ تدبیر مقطعی نیست، این يك تدبیر بلندمدت است، يك سیاست راهبردی است. (2)

لزوم نگاه بلندمدت و همه جانبه به کارهای اقتصادی کلان

در اقتصاد هم همین جور است؛ باید با برنامه، با حکمت، با تدبیر، با نگاه بلندمدت و همه جانبه، با يك هندسه ی صحیح کارها را مشاهده کنند، نگاه کنند، وارد میدان شوند. (3)

ص: 16

1- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1393/1/1

2- . در جلسه ی تبیین سیاستهای اقتصاد مقاومتی 1392/12/20

3- . در دیدار کارگران و فعالان بخش تولید کشور 1392/2/7

ما دوست داریم تحریمها برداشته بشود، اما اگر تحریم هم برداشته نشود ما میتوانیم از طرق دیگری خودمان را اداره کنیم؛ این ثابت شده. يك روزی بنده این را مطرح کردم، (1) امروز خوشبختانه میبینیم اقتصاددانها، مسئولین گوناگون، افراد وارد در مسائل اقتصادی کشور، همه دائماً این را تکرار میکنند؛ میگویند این جور نیست که مسائل اقتصادی کشور وابسته ی به این تحریمها باشد تا با برداشتن تحریمها، مشکلات اقتصادی برطرف بشود؛ نه، مشکلات اقتصادی با اراده ی خودمان، با تئیت خودمان، به دست خودمان، با تدابیر خودمان ممکن است برطرف بشود؛ چه تحریم باشد، چه نباشد. البته تحریم نباشد، آسان تر است؛ تحریم باشد يك قدری مشکل تر است، اما ممکن است. (2)

7. الگوی اقتصادی مقاومتی؛ اما غیر منحصر به دفاع صرف

در زمینه ی مسائل اقتصادی، «اقتصاد تهاجمی» را مطرح کردند؛ عیبی ندارد. بنده فکر اقتصاد تهاجمی را نکردم. اگر واقعاً يك تبیین دانشگاهی و آکادمیک نسبت به اقتصاد تهاجمی - به قول ایشان، مکمل اقتصاد مقاومتی - وجود دارد، چه اشکالی دارد؟ آن را هم مطرح کنیم. آنچه که به نظر ما رسیده، اقتصاد مقاومتی بوده. البته اقتصاد مقاومتی فقط جنبه ی نفی نیست؛ اینجور نیست که اقتصاد مقاومتی معنایش حصار کشیدن دور خود و فقط انجام يك کارهای تدافعی باشد؛ نه، اقتصاد مقاومتی یعنی آن اقتصادی که به يك ملت امکان میدهد و اجازه میدهد که حتی در شرایط فشار هم رشد و شکوفایی خودشان را داشته باشند. این يك فکر است، يك مطالبه ی عمومی است. (3)

ص: 17

1- . از جمله، در دیدار مسئولان و کارگزاران نظام 1393/4/16

2- . در دیدار جمعی از معلمان و فرهنگیان سراسر کشور 1394/2/16

3- . در دیدار دانشجویان 1391/5/17

طبعاً کشوری مثل کشور ما - کشور ما کشور بزرگی است، کشور ریشه داری است، کشور دارای موقعیت ممتازی است، امروز در دنیا کشور بسیار آبرومندی است، دارای فرهنگ مترقی است، دارای سابقه ی درخشان و مترقی است، دارای هدفهای بلندی است، حرف نویی مطرح کرده، کشوری با این خصوصیات - نیاز دارد به اینکه اقتصاد آن با همان خصوصیات باشد که در سیاستهای اقتصاد مقاومتی مورد ملاحظه قرار گرفته. عرض کردیم این سیاستها، سیاستهای متحجری نیست، بسته نیست که اگر چنانچه يك فكر جديد، يك طرح جديد، راه نویی در دنیا به وجود آمد، نتواند آن را در خودش هضم کند، به هیچ وجه این جور نیست؛ قابل انعطاف است، میتواند تکمیل بشود، میتواند توسعه پیدا کند، لکن خط مستقیم آن تغییر پیدا نخواهد کرد. (1)

اقتصاد مقاومتی؛ يك كلّ فراگیر با دو جنبه ی نفی و اثبات

اقتصاد مقاومتی يك كلّ فراگیر است که از عرصه ی علمی تا عرصه ی فعالیتهای فنی، تا عرصه ی خدمات، تا عرصه ی بازرگانی و صادرات و واردات، تا عرصه ی آموزش در دانشگاه ها و دبیرستانها، همه را شامل میشود. اگر ما جدی بگیریم، الان مثلاً فرض بفرمایید گزارش می آید، حالا من نمیدانم، فلان دستگاه را یا فلان ابزار را یا فلان قطعه را که خیلی هم مهم است و کاربرد زیادی دارد، فرض کنید فلان دستگاه فنی ما دارد میسازد، خوبش هم میسازد، مینا، آقای علی آبادی اینجا نشسته، من باب مثال؛ بعد همین را ما وارد کنیم. خب این بد است. این ضد آن جهت گیری اقتصاد مقاومتی است. اقتصاد مقاومتی این چیزها را نفی میکند. اقتصاد مقاومتی اثباتی دارد و نفی ای. اثباتش همین است که ما یاد بگیریم که به سمت تولید

ص: 18

داخلی رویاورییم. عمده تولید است. نباید هایش مهم تر است. نباید های اقتصاد مقاومتی مهم تر است. یک کارهایی را نباید کرد. شناسایی این نباید ها خیلی مهم است. بعد جرئت اقدام این نباید ها خیلی مهم است. در زمینه ی بازرگانی نمونه های مهمش هست، در زمینه های صنعتی و فنی همین جور، در زمینه ی آموزش دانشگاه ها همین جور. (1)

اقتصاد مقاومتی؛ معقول تر و عمیق تر از «ریاضت اقتصادی»

من اشاره کنم به مسئله ی اقتصاد مقاومتی. مبانی اقتصاد مقاومتی و مجموعه ی سیاستهای اقتصاد مقاومتی، تدوین شده است، برای مشورت فرستاده شده به مجمع تشخیص مصلحت، آنجا دارند بررسی میکنند. اقتصاد مقاومتی به معنای ریاضت اقتصادی نیست، به معنای در لاک خود رفتن نیست؛ یک معنای کاملاً معقول تر و عمیق تری دارد که قابل فهم و قابل دفاع است؛ و علاج هم همین است؛ ما باید بتوانیم یک اقتصادی را در کشور به وجود بیاوریم که در مقابل بحرانها و جزرومدهای بین المللی مقاوم باشد، آسیب نبیند؛ این لازم است. البته شرایطی دارد؛ حالا- ان شاء الله می آید از مجمع تشخیص و چقدر هم خوب است که آقای دکتر روحانی که خودشان در مجمع تشخیص هم حضور دارند، آنجا تأکید کنند که این کار هرچه زودتر ان شاء الله انجام بگیرد. (2)

*

ما به مردم نمیگوییم که ریاضت بکشند؛ این جور گاهی بعضی القا میکنند. بعد از آنکه سیاستهای اقتصاد مقاومتی ابلاغ شد، هنوز مرگب آن خشک نشده، یک عده ای شروع کردند که «اینها دارند مردم را به ریاضت دعوت میکنند»؛ نه، به هیچ وجه این جور نیست... ما به هیچ وجه به مردم

ص: 19

1- . در دیدار عیدانه جمعی از مسئولان کشور، 1395/1/24

2- . در دیدار رئیس جمهور و اعضای هیئت دولت 1392/6/6

نمیگوییم ریاضت [بکشند] ما میگوییم ریخت و پاش نباشد؛ مصرف کردن يك حرف است، بد مصرف کردن يك حرف دیگر است. (1)

مراد از «اقدام و عمل»؛ اقدامات ملموس و قابل گزارش

ما امسال گفتیم «اقدام و عمل»؛ (2) مراد ما از اقدام و عمل، این است که يك اقدام همه جانبه و فراگیر صورت بگیرد، به طوری که آخر سال بتوانیم گزارش بگیریم و دوستان گزارش بدهند که این چند کار، [مثلاً] این ده مورد انجام گرفت. فرض کنید در زمینه ی مسئله ی تولید، این کارها انجام گرفت یا در مسئله ی تولید علم این کارها انجام گرفت، یا در مورد مثلاً فرض کنید که ارتباطات تجاری بازرگانی خارجی، این اقدامات انجام گرفت؛ [یعنی] کارهای مشخص. و انتظار ما این است و امیدواریم ان شاءالله این کار انجام بگیرد (3).

اقتصاد مقاومتی؛ نوع درونی پیشرفت اقتصاد کشور

الف) نوع اول: تأمین پیشرفت اقتصادی از ظرفیتهای درونی

اشاره

در نگاه کلان به اقتصاد کشورمان دو جور نگاه وجود دارد. من خواهش میکنم بخصوص صاحب نظران و همچنین جوانان و عامه ی مردم عزیزمان به این نکته توجه کنند که دو جور نگاه به رونق اقتصادی و پیشرفت اقتصاد وجود دارد؛ يك نگاه میگوید که ما پیشرفت اقتصاد را باید از ظرفیتهای درون کشور و درون مردم تأمین بکنیم. ظرفیتهای بسیار زیادی در کشور وجود دارد که از این ظرفیتهای استفاده نشده است یا درست استفاده نشده است؛ از این ظرفیتهای استفاده کنیم؛ [یعنی] اقتصاد درون زا؛ اقتصادی که مایه ی خود و ماده ی خود را از درون کشور و از امکانات کشور و از

ص: 20

1- . در جلسه ی تبیین سیاستهای اقتصاد مقاومتی 1392/12/20

2- . اشاره به شعار سال، «اقتصاد مقاومتی؛ اقدام و عمل»

3- . در دیدار نوروزی جمعی از مسئولین کشور 1395/1/18

توانایی های مردم خودمان به دست آورد. این يك نگاه است که میگویند برای رونق اقتصادی نگاه کنیم به امکانات درونی کشور و استعدادها را و ظرفیتها را بشناسیم، آنها را بدرستی به کار بگیریم، [آن وقت] اقتصاد رشد خواهد کرد، نمو خواهد کرد؛ این يك نگاه (1).

راه حل عزتمندانه ی مشکلات اقتصادی کشور با تقویت تولید داخلی

بنده معتقدم مشکلات اقتصادی کشور که از جمله ی مهم ترین آنها مسائل کارگری است، مسئله ی معیشت است، مسئله ی بیکار شدن کارگران [است] - که گزارشهایی میرسد و انسان میبیند این گزارشها را - اگر به مسئله ی تولید توجه بشود، حل خواهد شد. اشتغال ایجاد میکند، احساس عزت ایجاد میکند، احساس بی نیازی ایجاد میکند. وقتی يك کشوری متکی به نیروی داخلی خودش شد، احساس استغنا خواهد کرد. ممکن است انسان ده مسئله را هم با دنیا بخواهد حل کند، اما فرق میکند حل کردن مسئله، رفتن پشت میز مذاکره، وقتی شما احساس قدرت میکنید یا احساس ضعف میکنید. آدم وقتی احساس قدرت میکند، يك جور مذاکره میکند، وقتی احساس ضعف و احتیاج میکند، يك جور مذاکره میکند. اگر ساخت داخلی قدرت در کشور در همه ی زمینه ها از جمله و بخصوص در زمینه ی اقتصادی، ساخت مستحکمی باشد، همه ی مسائل را با طرفهای گوناگون میشود مذاکره کرد؛ انسان منتها از موضع قدرت مذاکره میکند، نه از موضع نیاز، نه از موضع احتیاج که زبان دشمن را دراز کند، دائم شرط و شروط بگذارد، دائم حرف بی ربط و مفت بزند؛ بنده علاج را در این میبینم. من میگویم - روز اول سال هم این را گفتم - همه بایستی همه ی همّتشان را در بخشهای مختلف و گوناگون برای مسئله ی تولید صرف کنند. (2)

ص: 21

1- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1394/1/1

2- . در دیدار جمعی از کارگران سراسر کشور 1394/2/9

ب) نوع دوم: پیشرفت اقتصاد با کمک بیرون از مرزها

نگاه دوم به اقتصاد کشور، نگاه به پیشرفت اقتصاد با استفاده از کمک بیرون از مرزها است؛ میگوید سیاست خارجی مان را تغییر بدهیم تا اقتصاد ما درست بشود، با فلان مستکبر کنار بیاییم تا اقتصاد رونق پیدا کند، تحمیل قدرتهای مستکبر را در بخشهای گوناگون و مسائل گوناگون بپذیریم تا اقتصادمان رونق پیدا کند؛ این هم نگاه دوم است. امروز شرایط کشور به ما نشان داده است که این نگاه دوم يك نگاه کاملاً غلط و عقیم و بی فایده است. همین تحریمهایی که امروز علیه ملت ایران اعمال میشود، دلیل محکم و متقنی است بر غلط بودن این نگاه؛ یعنی شما وقتی که به امید قدرتهای خارجی نشستید تا آنها بیایند اقتصاد شما را رونق بدهند و با زیر بار آنها رفتن، اقتصاد را رونق بدهید، آنها به حد کم قانع نیستند. وقتی که شما نگاه میکنید به بیرون، مواجه میشوید با يك مسئله ای مثل کاهش قیمت نفت؛ ناگهان قدرتهای مستکبر با همراهی ایادی منطقه ای خودشان متأسفانه به این نتیجه میرسند که قیمت نفت را به نصف و گاهی کمتر از نصف برسانند؛ شما مواجه میشوید با يك چنین مشکلی؛ وقتی نگاه به بیرون باشد، این است. وقتی شما نگاه به درون کردید، دیگر این جور نیست. امروز خارجی ها و رؤسای قدرتهای مستکبر میخواهند همین نگاه دوم را در مردم ما تقویت کنند. (1)

ج) انتخاب نوع اول و بی فایدهی نوع دوم

اشاره

من پیام رئیس جمهور آمریکا را که به مناسبت عید نوروز خطاب به مردم ایران کرده است دیدم؛ او در این پیام میگوید که شما بیایید حرفهای ما را قبول بکنید؛ در واقع محتوا و محصول حرف او این است میگوید در مذاکرات هسته ای آن چیزی را که ما به شما دیکته میکنیم این را شما

ص: 22

قبول بکنید تا در کشور شما کار به وجود بیاید، تا سرمایه به وجود بیاید، تا فعالیت اقتصادی در کشور شما راه بیفتد؛ یعنی همین نگاه دوم. این نگاه، نگاهی است که هرگز به نتیجه نخواهد رسید؛ باید نگاه کنیم به درون کشور، ظرفیتهای درونی بسیار است. این اقتصاد مقاومتی ای که ما عنوان کردیم و مطرح کردیم و خوشبختانه مورد قبول و استقبال همه ی صاحب نظران قرار گرفت - یعنی من حتی يك نفر از صاحب نظران اقتصادی و اجتماعی را ندیدم که آنچه را به عنوان سیاست اقتصاد مقاومتی مطرح شده، او رد کند - ناظر به همین است؛ یعنی ناظر به امکانات درونی کشور. وقتی که اجازه نمیدهند که شما برای زمین خودت از بیرون آب بیاوری، باید چاه حفر کنی و از درون زمین خودت آب بیرون بیاوری تا محتاج آب آن همسایه ی بخیل نباشی؛ باید از درون خود استمداد کنیم و بتوانیم کارها را پیش ببریم. (1)

علاج مشکلات اقتصادی کشور در تقویت تولید، نه مذاکرات

اینها وظایف ما است؛ اینها وظایف بخشهای مختلف ما است. این علاج مشکل اقتصادی کشور است که مشکل اقتصادی کشور اگر بخواهد حل بشود، باید روی تولید متمرکز شد. همه به همین شکلی که عرض کردیم، مسئولیت دارند؛ البته بعضی مسئولیتهای سنگین تر است، بعضی سبک تر است اما همه این جوری مسئولند. کلید حل مشکلات اقتصادی در لوزان و ژنو و نیویورک نیست؛ در داخل کشور است. همه تلاش کنند، همه همت کنند، ان شاء الله حل خواهد شد. ملت ایران و مسئولین کشور کارهای بزرگ تری را در طول این سالها انجام داده اند و شده است؛ مسئله ی تولید را هم میتوانند حل کنند. دولت کنونی هم بحمدالله مشغول کار و علاقه مند [است] و افراد مطلع در داخل دولت حضور دارند؛ تلاش کنند، کار کنند، دنبال کنند، ان شاء الله مشکلات را حل کنند. (2)

ص: 23

1- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1394/1/1

2- . در دیدار جمعی از کارگران سراسر کشور 1394/2/9

1. تحرک، پویایی و بهبود شاخصهایی چون عدالت اجتماعی

اشاره

من 10 ویژگی را یادداشت کرده ام که به شما عرض میکنم که اینها ویژگی های این سیاستهای اقتصاد مقاومتی است که مطرح شده و در واقع مؤلفه های این مجموعه است.

یکی مسئله ی ایجاد تحرک و پویایی در اقتصاد کشور و بهبود شاخصهای کلان است؛ از قبیل رشد اقتصادی، از قبیل تولید ملی، از قبیل اشتغال، کاهش تورم، افزایش بهره وری، رفاه عمومی. در تأمین این سیاستها، تحرکی در اقتصاد کشور و بهبودی در این شاخصها در نظر گرفته شده؛ و از همه ی این شاخصها مهم تر، شاخص کلیدی و مهم عدالت اجتماعی است. یعنی ما رونق اقتصادی کشور را بدون تأمین عدالت اجتماعی به هیچ وجه قبول نداریم و معتقد به آن نیستیم. کشورهایی هستند که شاخصهایشان خیلی خوب است، مطلوب است، رشد اقتصادیشان خیلی بالا است؛ لکن تبعیض، اختلاف طبقاتی، نبود عدالت در آن کشورها محسوس است؛ ما این را به هیچ وجه منطبق با خواست اسلام و اهداف جمهوری اسلامی نمیدانیم. بنابراین یکی از مهم ترین شاخصهای ما، شاخص عدالت اجتماعی است. باید طبقات محروم از پیشرفت اقتصادی کشور به معنای واقعی کلمه بهره مند بشوند؛ این مؤلفه ی اول (1).

نتیجه ی فقدان عدالت در دنیای ثروتمند غرب

شاخص سوّم (2)، مسئله ی عدالت است. بنده بارها عرض کرده ام - در جلسات خصوصی با بعضی از شماها در طول این سالها - معتقد نیستم به پیشرفت بدون عدالت. ما این دهه را اسم گذاشتیم به «دهه ی پیشرفت و عدالت». پیشرفت بدون عدالت همان نتیجه ای را خواهد داد که شما

ص: 24

1- . در جلسه ی تبیین سیاستهای اقتصاد مقاومتی 1392/12/20

2- . شاخص سوّم از شاخصهای دولت اسلامی

از تمدن پر جلوه ی غرب، امروز دارید مشاهده میکنید. ثروت و قدرت و علم و فناوری، بیشتر از آن چیزی که اینها دارند برای این دوره تصور نمیشده؛ اینها حداکثر را دارند، اما در عین حال شما ملاحظه کنید آنجا عدالت وجود ندارد. حالا در زمینه ی عدالت قضائی، در تبلیغات سینمایی و داستانی و مانند اینها، حرف زیاد میزنند - که غالباً، یعنی صدی هشتاد، دروغ است؛ اطلاعاتی که انسان در زمینه های قضائی دارد هم [نتیجه میدهد که] این خبرها نیست در غرب - اما در زمینه ی اقتصادی که کاملاً واضح است. کسانی هستند که از گرسنگی میمیرند، کسانی هستند که در سرمای فرض کنید که 10 درجه زیر صفر در فلان کشور میمیرند، یا از گرمای چهل درجه میمیرند! چرا انسان در گرمای چهل درجه به هلاکت بیفتد و بمیرد؟ جز این است که سر پناه ندارد، خانه ندارد، در گوشه ی خیابان است، [در] گرمای چهل درجه، آب هم به او نمیرسد، از بین میرود؟ اینها وجود دارد؛ و [از طرفی] ثروتهای انبوه افسانه ای هم امروز در غرب وجود دارد. این بی عدالتی است، ما این را نمیخواهیم، اسلام این را از ما نخواسته. ما پیشرفت را لازم داریم، پیشرفت به همان معنایی که امروز در ادبیات غربی به عنوان توسعه یاد میشود، ما اسمش را میگذاریم پیشرفت؛ این پیشرفت، قطعاً بایستی همراه با عدالت باشد. خوب، در قرآن هم شما ملا-حظه میکنید؛ همه ی ارسالِ رُسل و انزال کتب و مانند اینها «لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ» (1) است؛ برای این است که جامعه با قسط زندگی بکند. بنابراین، این هم شاخص بعدی است که این را دائماً باید در نظر داشت. (2)

*

اولاً در مورد اقتصاد، اعتقاد ما این است که پیشرفت اقتصاد کشور، باید همراه با عدالت باشد؛ ما اقتصاد منهای عدالت را قبول نداریم؛ یعنی انقلاب قبول ندارد؛ نظام جمهوری اسلامی قبول ندارد. باید مراقبت بکنید

ص: 25

1- . سوره ی حدید، بخشی از آیه ی 25

2- . در دیدار رئیس جمهور و اعضای هیئت دولت 1392/6/6

که فاصله ی طبقاتی پیش نیاید؛ فقرا پامال نشوند؛ اینها جزو مسائل اساسی در برنامه ریزی های کلان اقتصادی ما است که بعد به اقتصاد مقاومتی اشاره خواهیم کرد؛ همین مسئله ی عدالت و تأمین حدّاقلها در سیاستهای اقتصاد مقاومتی دیده شده. (1)

عدالت؛ شرط مهم پیشرفت در کنار تولید ثروت

يك شاخص ديگر برای پیشرفت، عدالت است. اگر کشوری در علم و فناوری و جلوه های گوناگون تمدن مادی پیشرفت کند، اما عدالت اجتماعی در آن نباشد، این به نظر ما و بامنتق اسلام پیشرفت نیست. امروز در بسیاری از کشورها علم پیشرفت کرده است، صنعت پیشرفت کرده است، شیوه های گوناگون زندگی پیشرفت کرده است، اما فاصله ی طبقاتی عمیق تر و شکاف طبقاتی بیشتر شده است؛ این پیشرفت نیست؛ این پیشرفتِ سطحی و ظاهری و بادکنکی است. وقتی که در يك کشوری، جمعیت معدودی بیشترین بهره ی مادی را از آن کشور میبرند و در همان کشور، در خیابانها مردم از سرما و گرما میمیرند، عدالت این قدر نامفهوم و غیر عملی در آن کشور است. در خبرهای جهانی میخوانیم که در فصل تابستان در شهرهای ایالتهای مختلف آمریکا، افرادی از گرما میمیرند! خوب، چرا کسی از گرما بمیرد؟ این غیر از این است که سرپناه ندارند، خانه ندارند، جا ندارند؟ آمریکا همان کشوری است که ثروتمندترین آدمهای دنیا و گردن کلفت ترین شرکتها و کارتلها و تراستهای دنیا در آن کشور هستند؛ بیشترین سود تجارتهای سلاح در آن کشور است؛ اما در کشوری که آن ثروتهای افسانه ای وجود دارد، عده ای در تابستان از گرما، و در زمستان از سرما جان میدهند و میمیرند! این معنایش عدم وجود عدالت است. حالا در فیلمهای سینمایی و ادعاهای افسانه ای و داستانی، شکلهایی از عدالت را نمایش بدهند؛ خوب، این با واقعیت فاصله اش بسیار زیاد است. در کشورهایی که با شیوه ی اقتصادی

ص: 26

سرمایه داری اداره میشوند و نام لیبرالیسم - آزادگرایی - را روی خودشان گذاشته اند، يك چنین بدبختی هایی وجود دارد؛ در آنجا واقعیت زندگی این است.

ما اگر بخواهیم پیشرفت کنیم، در درجه ی اول، یکی از شاخصهای مهم، عدالت است. ادعای بنده این است که ما در این زمینه پیشرفت کرده ایم؛ البته نه به قدری که میخواهیم. اگر خودمان را با وضع قبل از انقلاب مقایسه کنیم، پیشرفت کرده ایم؛ اگر خودمان را با بسیاری از کشورهای دیگر که با نظامهای گوناگون زندگی میکنند، مقایسه کنیم، بله پیشرفت کرده ایم؛ اما اگر خودمان را مقایسه کنیم با آنچه که اسلام به ما گفته است و از ما خواسته است، نه، ما هنوز خیلی فاصله داریم و باید تلاش کنیم. این تلاش به عهده ی کیست؟ این تلاش به عهده ی مسئولان و مردم - با هم - است. (1)

*

مجموعه ی سیاستهای اقتصاد مقاومتی در واقع يك الگوی بومی و علمی است که برآمده ی از فرهنگ انقلابی و اسلامی ما است؛ متناسب با وضعیت امروز و فردای ما است. من شرح خواهم داد که این مربوط به وضع کنونی و شرایط کنونی کشور نیست، این يك تدبیر بلندمدت برای اقتصاد کشور است؛ میتواند اهداف نظام جمهوری اسلامی را در زمینه ی مسائل اقتصادی برآورده کند؛ میتواند مشکلات را برطرف کند؛ درعین حال پویا هم هست؛ یعنی ما این سیاستها را به صورت يك چهارچوب بسته و متحجر ندیده ایم، قابل تکمیل است، قابل انطباق با شرایط گوناگونی است که ممکن است در هر برهه ای از زمان پیش بیاید؛ و عملاً اقتصاد کشور را به حالت «انعطاف پذیری» میرساند؛ یعنی شکنندگی اقتصاد را در مقابل تکانه های گوناگون - که اشاره خواهم کرد - برطرف میکند. (2)

*

ص: 27

1- . در اجتماع مردم اسفراين 1391/7/22

2- . در جلسه ی تبیین سیاستهای اقتصاد مقاومتی 1392/12/20

اقتصاد مقاومتی معنایش این است که انقلاب نشان بدهد که هویت درونی این کشور و این ملت قادر است خود را اداره کند و رشد بدهد و تعالی بدهد؛ این معنای اقتصاد مقاومتی [است]. (1)

مسیر پیشرفت ما؛ مسیری بومی

مسیر پیشرفت، مسیر غربی نیست، مسیر منسوخ و برافزوده‌ی اردوگاه شرق قدیم هم نیست. بحرانهایی که در غرب اتفاق افتاده است، همه پیش روی ماست، میدانیم که این بحرانها گریبانگیر هر کشوری خواهد شد که از آن مسیر حرکت کند. پس ما بایستی مسیر مشخص ایرانی - اسلامی خودمان را در پیش بگیریم و این را با سرعت حرکت کنیم؛ با سرعت مناسب. (2)

انعطاف پذیری؛ از لوازم اصلی برنامه های کلان کشور

اگر ما توانستیم به حول و قوه‌ی الهی، در يك فرایند معقول، به الگوی توسعه‌ی اسلامی - ایرانی پیشرفت دست پیدا کنیم، این يك سند بالادستی خواهد بود نسبت به همه‌ی اسناد برنامه‌ی ای کشور و چشم انداز کشور و سیاستگذاری های کشور؛ یعنی حتی چشم اندازهای بیست ساله و ده ساله که در آینده تدوین خواهد شد، باید بر اساس این الگو تدوین شود؛ سیاستگذاری هایی که خواهد شد - سیاستهای کلان کشور - باید از این الگو پیروی کند و در درون این الگو بگنجد. البته این الگو، يك الگوی غیر قابل انعطاف نیست. آنچه که به دست خواهد آمد، حرف آخر نیست؛ یقیناً شرایط نوبه‌ی نوی روزگار، ایجاد تغییراتی را ایجاب میکند؛ این تغییرات باید انجام بگیرد. بنابراین الگو، يك الگوی منعطف است؛ یعنی قابل انعطاف است. هدفها مشخص است؛ راهبردها ممکن است به حسب شرایط گوناگون تغییر پیدا کند و حک و اصلاح شود. (3)

ص: 28

1- . در دیدار عیدانه جمعی از مسئولان کشور، 1395/1/24

2- . در دیدار اساتید و دانشجویان دانشگاه های شیراز 1387/2/14

3- . در نخستین نشست «اندیشه های راهبردی» 1389/9/10

اشاره

دوم، توانایی مقاومت در برابر عوامل تهدیدزا است که در این سیاستها دیده شده و مورد ملاحظه قرار گرفته. همان طور که عرض کردم برخی از عوارض مؤثر بر اقتصاد کشورها تکانه های اقتصادی دنیا است که پیش می آید؛ مثل همان چیزی که در این سالها پیش آمد و در برهه های دیگری پیش آمده که این تأثیر میگذارد بر روی کشورها. من يك وقتی گفتم، رئیس یکی از کشورهای آسیای جنوب شرقی آمد و با من ملاقات کرد؛⁽¹⁾ در آن دوره ای که در این منطقه آن شکست عجیب به وجود آمد؛ حرف او به من این بود، گفت شما فقط بدانید، ما در يك شب از يك کشور غنی تبدیل شدیم به يك کشور فقیر! یعنی اقتصاد غیرمقاوم این جوری است. پس يك عامل برای تأثیرگذاری بر روی اقتصادها همین تکانه های گوناگون اقتصادی دنیا است که سرریز میشود به کشورها، يك عامل بلاهای طبیعی است که پیش می آید، و يك عامل هم تکانه های تخصصی است؛ مثل تحریمها و امثال تحریمها. فرض بفرمایید که در مراکز تصمیم گیری، تصمیم گیری بشود روی قیمت نفت، يك وقت قیمت نفت را من باب مثال بیاورند به شش دلار، کما اینکه برای ما اتفاق افتاد؛ خیلی از اینها عادی نیست؛ اینها کارهای پیش بینی شده و مؤثر و به دنبال تصمیم گیری های مشخصی است که از مراکز دنبال میشود. بنابراین مؤلفه ی دوم، توانایی مقاومت در برابر عوامل تهدیدزا است؛ به همین شرحی که عرض شد.⁽²⁾

*

اقتصاد مقاومتی یعنی آن اقتصادی که مقاوم است؛ با تحریکات جهانی، با تکانه های جهانی، با سیاستهای آمریکا و غیر آمریکا زیور و نمیشود؛

ص: 29

1- . در تاریخ 1376/9/19

2- . در جلسه ی تبیین سیاستهای اقتصاد مقاومتی 1392/12/20

روزمره فکر کردن در مسائل اقتصادی، مضر است؛ تغییر سیاستهای اقتصادی به طور دائم، مضر است - در همه ی بخشها، بخصوص در اقتصاد - تکیه کردن بر نظرات غیر کارشناسی، مضر است؛ اعتماد کردن به شیوه های تزریقی اقتصادهای تحمیلی شرق و غرب، مضر است. سیاستهای اقتصاد باید سیاستهای «اقتصاد مقاومتی» باشد - يك اقتصاد مقاوم - باید اقتصادی باشد که در ساخت درونی خود مقاوم باشد، بتواند ایستادگی کند؛ با تغییرات گوناگون در این گوشه ی دنیا، آن گوشه ی دنیا متلاطم نشود؛ این چیزها لازم است. (2)

پرداختن به درون؛ درس بزرگ فشارهای اقتصادی

درس بزرگی که ما از این فشارهای اقتصادی دریافت کردیم، این است که هرچه میتوانیم، باید به استحکام ساخت داخلی قدرت پردازیم؛ هرچه میتوانیم، در درون، خودمان را مقتدر کنیم؛ دل به بیرون نبندیم. آنهایی که دل به بیرون ظرفیت ملت ایران میندند، وقتی با يك چنین مشکلاتی مواجه شوند، خلع سلاح خواهند شد. ظرفیتهای ملت ایران خیلی زیاد است. ما باید پردازیم به استحکام ساخت درونی اقتدار ملی؛ که آن روز به مسئولان کشور عرض کردیم: در درجه ی اول، مسائل اقتصادی و مسائل علمی است؛ که باید با جدیت دنبال شود. (3)

ایستادگی؛ راه غلبه بر فشارها و تحریمهای اقتصادی

کشورهایی در همین منطقه ی ما هستند و سی و چند سال در مشقت

ص: 30

1- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1393/1/1

2- . در دیدار کارگران و فعالان بخش تولید کشور 1392/2/7

3- . در مراسم تنفیذ حکم ریاست جمهوری اسلامی ایران 1392/5/12

آمریکا بودند، دولت‌هایشان نوکر و مطیع و فرمانبر آمریکا بودند؛ آنها کجا هستند؟ ملت ایران هم سی و چند سال در مقابل آمریکا ایستاده؛ ملت ایران کجاست؟ در مقابل سی سال فشار آمریکا، ملت ما از لحاظ پیشرفت علمی، پیشرفت اقتصادی، پیشرفت فرهنگی، آبروی بین المللی، نفوذ و اقتدار سیاسی، به جایی رسیده است که در دوران رژیم‌های پهلوی و قاجار خوابش را هم نمیدیدند؛ نه مردم، نه مسئولان. ما تجربه کردیم، ما امتحان کردیم. سی سال ما در مقابل فشارهای آمریکا ایستاده ایم، اینجاییم؛ ملت‌هایی هم هستند که سی سال تسلیم آمریکا شدند و مراحل متعددی عقب‌نند. ما بدی ندیدیم از ایستادگی، از مقاومت. مقاومت، نیروی درونی يك ملت را احیا میکند و به فعلیت میرساند. همین تحریم‌هایی که میکنند، به کمک ملت ایران خواهد آمد و ملت ایران را به اذن الله و به حول و قوه ی الهی به رشد و شکوفایی خواهد رساند. این، نکته ی مهمی است.

خب، امسال شما دیدید در این راهپیمایی، مردم چه کردند. نمیشود گفت مردم از گرانی و مشکلات شکایتی ندارند؛ چرا، گرانی هست، مشکلات اقتصادی هست، مردم هم آن را لمس میکنند - مخصوصاً طبقات ضعیف - اما این موجب نشد که مردم بین خودشان و نظام اسلامی فاصله بیندازند. مردم میدانند که آن دست قدرتمندی که بتواند این مشکلات را حل کند، نظام اسلامی است؛ آن اسلام عزیز و اسلام مقتدر و مسئولانی است که به اسلام پایبندند؛ اینها میتوانند مشکلات را برطرف کنند. تسلیم شدن در مقابل دشمنان، مشکلی را برطرف نمیکند. (1)

3. تکیه بر ظرفیتهای داخلی

اشاره

[نکته ی] سوم، تکیه بر ظرفیتهای داخلی است که در این سیاستها دیده شده؛ من بعد راجع به این ظرفیتهای، باز مختصری توضیح خواهم داد: چه

ص: 31

ظرفیتهای علمی، چه انسانی، چه طبیعی، چه مالی، چه جغرافیایی و اقلیمی. ما ظرفیتهای مهمی داریم؛ یعنی در این سیاستهای اقتصاد مقاومتی تکیه ی اصلی بر روی ظرفیتهای داخلی است، که بسیار هم گسترده است. نه به این معنا که ما چشمان را به روی امکانات بیرون کشور میندیم؛ نه، حتماً استفاده میکنیم - استفاده ی حداکثری هم میکنیم - منتها نگاه ما، تکیه ی ما، اعتماد ما بیشتر بر روی مسائل داخلی است؛ تمرکز ما روی امکانات داخلی کشور و داشته های درونی کشور است (1).

بیمه ی کشور با تکیه به نیروی درونی

توصیه ام همیشه به مسئولین محترم این است که برای رفع مشکلات کشور به نیروی درونی این کشور توجه کنند؛ چشم به بیرون نباید دوخت؛ البته مسائل بیرون را باید حل کرد، در این شکی نیست؛ يك ملت فعال، يك دولت فعال، [يك] حکومت فعال، در همه ی زمینه ها فعال است؛ در مسائل بین المللی، در مسائل منطقه ای، در مسائل دیپلماسی این فعاليتها لازم است؛ منتها امید ما بایستی به پشتیبانی و كمك الهی و به نیروی داخلی ملت و کشور باشد؛ این است که کشور را بیمه میکند. (2)

*

ما عرض کردیم «اقتصاد مقاومتی»؛ اقتصاد مقاومتی یعنی ما اگر به نیروی داخلی، به ابتکار جوانها، به فعالیت ذهنها و بازوها در داخل، تکیه کنیم و اعتماد کنیم، از فخر و منت دشمنان خارجی، خودمان را رها خواهیم کرد؛ راه درست این است. معنای اقتصاد مقاومتی این است که ما نگاه کنیم، ظرفیتهای بی پایانی را که در داخل هست جستجو کنیم، شناسایی کنیم، با برنامه ریزی درست و صحیح این ظرفیتهای را فعال کنیم، این استعدادها به کار گرفته بشوند. (3)

ص: 32

1- . در جلسه ی تبیین سیاستهای اقتصاد مقاومتی 1392/12/20

2- . در دیدار مردم قم 1392/10/19

3- . در دیدار مردم استان ایلام در سالروز ولادت امیرالمؤمنین (ع) 1393/2/23

مطلب دیگر این است که ما برای مسائل اقتصادی کشور همه ی تلاشمان بایستی متمرکز باشد بر روی مسائل داخلی؛ آن پیشرفتی، آن گشایشی ارزش دارد که متکی باشد به قدرت درونی يك ملت. يك ملت اگر به قدرت خود، به توانایی های خود متکی بود، دیگر از اخم يك کشور، از تحریم يك کشور متلاطم نمیشود؛ این را باید ما حل کنیم. همه ی حرف ما با مسئولین - چه مسئولین گذشته، چه مسئولین امروز - همین است که باید برای گشایش مسائل کشور و مشکلات کشور، از جمله مشکلات اقتصادی، نگاه به درون باشد. ما در کشور ظرفیتهای زیادی داریم؛ از ظرفیتهای این ملت که عبارت است از، هم امکانات انسانی، هم امکانات طبیعی، هم امکانات جغرافیایی و موقعیت منطقه ای باید استفاده کرد. البته ما از تحرک دیپلماسی هم حمایت میکنیم. وقتی میگوییم از درون بایستی کارها اصلاح بشود، معنایش این نیست که چشممان را ببندیم، تحرک دیپلماسی نداشته باشیم، با دنیا کار نکنیم؛ چرا، تحرک دیپلماسی، حضور دیپلماسی کار بسیار لازمی است - مسئولینی که این کارها را میکنند، بخشی از کارهایند - لکن تکیه بایست بر روی مسائل داخلی باشد. (1)

4. لحاظ رویکرد جهادی در این سیاستها

اشاره

نکته ی چهارم، رویکرد جهادی است که در این سیاستها مورد ملاحظه قرار گرفته؛ همت جهادی، مدیریت جهادی. با حرکت عادی نمیشود پیش رفت؛ با حرکت عادی و احياناً خواب آلوده و بی حساسیت نمیشود کارهای بزرگ را انجام داد؛ يك همت جهادی لازم است، تحرک جهادی و مدیریت جهادی برای این کارها لازم است. باید حرکتی که میشود، هم علمی باشد، هم پر قدرت باشد، هم با برنامه باشد و هم مجاهدانه باشد. من در جلسه ای

ص: 33

که با رؤسای محترم سه قوه برای همین مسئله در هفته های گذشته داشتیم، (1) مطرح کردم. خوشبختانه آقای رئیس جمهور (2) با قاطعیت به من گفتند که آن کسانی که در دولت مسئول پیگیری این کارها هستند، تصمیمشان بر همین حرکت جدی و مجاهدانه است؛ خب، این خیلی خوب است؛ یعنی این لازم است، بدون این نمیشود پیش رفت. (3)

لزوم کار جهادی در زمینه ی خدمت

در زمینه ی خدمت، کار را باید جهادی کرد؛ جهادی به معنای بی قانونی نیست. دوستانی که ما سالها با خیلی از شماها کار کردیم - با بسیاری از شما برادرها در زمینه های مختلف همکاری داشتیم - میدانید روحیه ی من را، من آدم دعوت کننده ی بی قانونی نیستم؛ بشدت ضد این بی قانونی هستم، اما معتقدم در همان چهارچوب قانون، دو جور میشود کار کرد: يك کار مرسوم اداری، يك کار جهادی. کار جهادی یعنی از موانع عبور کردن، موانع كوچك را بزرگ ندیدن، آرمانها را فراموش نکردن، جهت را فراموش نکردن، شوق به کار؛ این کار جهادی است. کار را باید جهادی انجام داد تا ان شاءالله خدمت بخوبی انجام بگیرد. (4)

5. مردم محور بودن اقتصاد در این الگو

اشاره

نکته ی پنجم، مردم محوری است که در این سیاستها ملاحظه شده. تجربه هم به ما نشان میدهد، بیانات و معارف اسلامی هم تأکید میکند که هر جا مردم می آیند دست خدا هم هست. «ید الله مع الجماعة» (5)؛ هر جا مردم

ص: 34

1- . در تاریخ 1392/12/6

2- . دکتر حسن روحانی

3- . در جلسه ی تبیین سیاستهای اقتصاد مقاومتی 1392/12/20

4- . در دیدار رئیس جمهور و اعضای هیئت دولت 1392/6/6

5- . نهج البلاغه (صبحی صالح)، ص 31

هستند، عنایت الهی و کمک الهی و پشتیبانی الهی هم هست؛ نشانه و نمونه ی آن، دفاع هشت ساله، نمونه ی آن خود انقلاب، و نمونه ی آن گذر از گردنه های دشوار این 35 سال [است] چون مردم در میدان بودند، کارها پیش رفته؛ ما در زمینه ی اقتصادی به این کمتر بها دادیم. سیاستهای اصل 44 را که ما تصویب کردیم و ابلاغ کردیم، برای همین بود؛ البته حق آن چنان که باید و شاید ادا نشد. من در همین جا همان سالها، در جلسه ی با مسئولین راجع به سیاستهای اصل 44 صحبت کردم؛ (1) مورد تصدیق همه بود؛ در عمل هم کارهایی انجام گرفت که بایستی شکرگزار بود، لکن آنچنان که حق آن سیاستها بود عمل نشد. ما بایست به مردم تکیه کنیم، بها بدهیم؛ مردم با امکاناتشان باید بیایند در وسط میدان اقتصادی؛ فعّالان، کارآفرینان، مبتکران، صاحبان مهارت، صاحبان سرمایه، نیروهای متراکم و بی پایانی که در این کشور وجود دارد، که واقعاً این نیروها هم بی شمارند. بنده سالهای متمادی است که سروکار دارم با قشرهای مختلف مردم؛ در عین حال گاهی یک چیزهایی برای ما آشکار میشود که من میبینم از اینها هم غافل بودیم. این قدر عناصر آماده ی به کار، یا دارای مهارت، یا دارای ابتکار، یا دارای دانش، یا دارای سرمایه در کشور هستند که اینها تشنه ی کارند؛ دولت بایستی برای حضور اینها زمینه سازی کند، اینها را راهنمایی کند که کجاها میتوانند توان خودشان را به کار ببندند، از آنها حمایت بکند؛ مسئولیت عمده ی دولت این است. حالا فعّالیت اقتصادی دولت در یک بخشهای ناگزیری، قهراً وجود خواهد داشت؛ لکن باید فعّالیت اقتصادی به مردم داده بشود؛ که در این سیاستها مورد ملاحظه قرار گرفت. (2)

مثالی برای درک صحیح خصوصی سازی

در آن سالهای دهه ی 60 که آقایان همین طور به سمت روزه روز

ص: 35

1- . در دیدار مسئولان اقتصادی و دست اندرکاران اجرای اصل 44 قانون اساسی 1385/11/30

2- . در جلسه ی تبیین سیاستهای اقتصاد مقاومتی 1392/12/20

غلظتر کردن اقتصاد دولتی میرفتند، من مثال می‌زدم و می‌گفتم فرض کنید یک موتور است که میتواند این بار سنگین را برساند و شما هم در کنار موتور راه می‌روید، یا خودتان پشت فرمان مینشینید و هدایتش میکنید. شما این موتور را کنار گذاشتید و همه ی باری را که توی این وانت است، خودتان روی دوش گرفتید، هِن و هِن دارید جلو می‌روید؛ هم نمیرسید، هم خسته میشوید، هم همه ی بار حمل نمیشود، هم این موتور اینجا بیکار میماند. این موتور، بخش خصوصی است. (1)

6. توجه به امنیت اقلام راهبردی و اساسی

اشاره

مسئله ی ششم امنیت اقلام راهبردی و اساسی است؛ در درجه ی اول غذا و دارو. باید تولید داخلی کشور طوری شکل بگیرد که کشور در هیچ شرایطی، در زمینه ی تغذیه و در زمینه ی دارو دچار مشکل نشود؛ این یکی از مؤلفه های اساسی در این سیاستهایی است که ابلاغ شده. باید خودکفاباشیم، بایستی زمینه های کاملاً کفایت کننده مورد توجه قرار بگیرد. (2)

خودکفایی در غذا؛ تجربه ی خوب جهاد سازندگی

در بخش کشاورزی و دامداری - که یکی از بخشهای مهم ماست - اساس توجه باید به این باشد که ما در محصولات اصلی مصرفی کشور، به خودکفایی برسیم؛ همچنانی که در یک وقت این کار تجربه شد و جهاد سازندگی در چند سال گذشته، کشور را از واردات مواد لبنی بی نیاز کرد. مردم ما ناچار بودند پنیر و بقیه ی مواد لبنی وارد شده از خارج را مصرف کنند؛ اما امروز احتیاجی ندارند؛ چون خودکفایی پیدا شد و ما امروز صادر هم می کنیم. اخیراً مسئولان بخش کشاورزی به بنده اطلاع دادند که قادرند کشور را در زمینه ی موارد مصرفی اصلی کشور

ص: 36

1- . در دیدار رئیس جمهور و اعضای هیئت دولت 1389/6/8

2- . در جلسه ی تبیین سیاستهای اقتصاد مقاومتی 1392/12/20

به خودکفایی برسانند؛ یعنی ما گندم و برنج و روغن نباتی و ذرت وارد نکنیم. ما این توانایی را داریم؛ اما همت و تعهد و ایمان و اعتقاد به نظام اسلامی و ترس از مؤاخذه‌ی الهی در مدیر لازم است تا این کارها بشود. اگر مدیران این چیزها را در خود رعایت کنند، آن موفقیت حاصل خواهد شد. (1)

7. کاهش وابستگی به نفت

اشاره

نکته‌ی هفتم، کاهش وابستگی به نفت است؛ یکی از سخت‌ترین آسیبهای اقتصادی ما همین وابستگی به نفت است. این نعمت بزرگ خدادادی برای کشور ما در طول ده‌ها سال مایه‌ی فروریختگی‌های اقتصادی و فروریختگی‌های سیاسی و اجتماعی شد؛ باید ما یک فکر اساسی بکنیم. ما نمی‌گوییم از نفت استفاده نشود، [بلکه] تکیه‌ی ما بر استفاده‌ی حداقلی از فروش نفت خام است؛ نفت را میتوان به صورت فرآورده در اختیار گذاشت؛ که در این سیاستها دیده شده. یک کار اساسی و مهمی که باید انجام بگیرد این است؛ این همت بلندی لازم دارد که ما دربند سیزده این سیاستها به این پرداختیم و جداً باید این بند عملیاتی بشود. (2)

لزوم حرکت به سوی پایان نفت‌فروشی

امروز جنس به این ارزشمندی به منزله‌ی ابزاری در دست مصرف‌کنندگانی است که شدیداً به آن احتیاج دارند. آنها چنین سیاستی را از ده‌ها سال پیش تا به امروز، طراحي و اجرا کرده‌اند و متأسفانه همواره عده‌ای از سیاستمداران خائن کشورهای وابسته نیز، با آنها همکاری میکنند. در چنین وضعیتی اگر ملت ایران - اعم از کارگر ایرانی، جوان ایرانی، تولیدکننده‌ی ایرانی و معلم ایرانی - با همه‌ی تلاش و غیرت

ص: 37

1- . در دیدار گروه کثیری از اصناف 1380/4/10

2- . در جلسه‌ی تبیین سیاستهای اقتصاد مقاومتی 1392/12/20

خود وارد عمل شود و این کشور را بگونه ای بسازد که به خاطر صادرات و واردات و نیازهای مصرفی، محتاج فروش نفت خود، آن هم با این قیمت پایین نباشد، ببینید چه خدمت بزرگی به امروز و آینده ی این کشور خواهد بود!⁽¹⁾

8. اصلاح الگوی مصرف

اشاره

موضوع هشتم، مسئله ی اصلاح الگوی مصرف است؛ مسئله ی صرفه جویی، پرهیز از ریخت و پاش، پرهیز از اسراف، پرهیز از هزینه کردهای زائد. البته در این زمینه خطاب اول من متوجه به مسئولان است؛ مسئولان نه فقط در زندگی های شخصی خودشان - که حالا آن يك مسئله ی درجه ی دو است - [بلکه] در درجه ی اول و در حوزه ی مأموریت خودشان باید بجد از ریخت و پاش پرهیز کنند. اگر چنانچه این شد یعنی ما مسئولین کشور به این اصل پایبند بودیم، آن وقت این روحیه، این خصلت، این اخلاق، سرریز خواهد شد به مردم. ما امروز در بین مردم و کسانی که دستشان به دهانشان میرسد هم اسراف زیاد میبینیم، در خیلی از موارد اسراف وجود دارد؛ خطاب هم میکنیم به مردم، لکن این از جمله ی جاهایی است که «کونوا دعاة الناس بغير السننکم.»⁽²⁾ مجموعه ی مسئولین کشور بایستی در شئون مجموعه ی تحت مدیریت خودشان به این توجه کنند: اسراف نباشد؛ الگوی مصرف، يك الگوی حقیقتاً عاقلانه، مدبرانه، اسلامی باشد. ما به مردم نمیگوییم که ریاضت بکشند؛ این جور گاهی بعضی القا میکنند. بعد از آنکه سیاستهای اقتصاد مقاومتی ابلاغ شد، هنوز مرگب آن خشک نشده، يك عده ای شروع کردند که «اینها دارند مردم را به ریاضت دعوت میکنند»؛ نه، به هیچ وجه این جور نیست، بلکه بعکس است؛ ما معتقدیم که اگر این سیاستها اعمال بشود، وضع مردم بهتر خواهد شد، طبقات ضعیف

ص: 38

1- . در دیدار کارگران و معلّمان، در «روز کارگر» و «هفته ی معلّم» 13/2/1373

2- . بحار الانوار، ج 67، ص 309

گشایش پیدا خواهند کرد. در کشوری که توژم در حدّ مطلوب باشد، اشتغال در حدّ مطلوب باشد، آنجا عموم مردم در راحتی و آسایش و رفاه زندگی خواهند کرد. ما به هیچ وجه به مردم نمیگوییم ریاضت [بکشند] ما میگوییم ریخت و پاش نباشد؛ مصرف کردن يك حرف است، بد مصرف کردن يك حرف دیگر است.

من چند سال قبل از این در سخنرانی اول سال، به تفصیل درباره ی این صحبت کردم. (1) ما مسئولین باید این را وجهه ی همت خودمان قرار بدهیم؛ اسراف در آب، اسراف در نان، اسراف در مواد غذایی، اسراف در دارو، اسراف در وسایل زندگی، اسراف در وسایل تجمل و آرایش و مانند اینها، بخش مهمی از منابع زنده ی کشور را هدر میدهد؛ این هم یکی از چیزهایی است که بایستی مورد ملاحظه قرار بگیرد؛ مصرف خوب و درست، غیر از اسراف کردن و دور ریختن و ریخت و پاش کردن است. (2)

اصلاح الگوی غلط مصرف؛ لازمه ی رسیدن به پیشرفت

يك اقدام اساسی در زمینه ی همین پیشرفت و عدالت، آن مسئله ای است که من در پیام نوروزی خطاب به ملت عزیز ایران عرض کردم؛ و آن مسئله ی مبارزه ی با اسراف، حرکت در سمت اصلاح الگوی مصرف، جلوگیری از ولخرجی ها و تضييع اموال جامعه است؛ این بسیار مسئله ی مهمی است. البته بار اولی نیست که ما این مطلب را مطرح میکنیم. من در همین دیدار اول سال، در نوبتهای متعددی در همین جا خطاب به مردم عزیزمان درباره ی اسراف، درباره ی ولخرجی و تضييع اموال و لزوم صرفه جویی مطالبی را عرض کردم؛ اما این مسئله تمام نشده است؛ این مقصود، آنچنان که باید و شاید برآورده نشده است. لازم است به عنوان يك سیاست، ما مسئله ی صرفه جویی را در خطوط اساسی

ص: 39

1- . در تاریخ 1377/1/1

2- . در جلسه ی تبیین سیاستهای اقتصاد مقاومتی 1392/12/20

برنامه ریزی هایمان در سطوح مختلف اعمال کنیم. مردم عزیزمان توجه داشته باشند که صرفه جویی به معنای مصرف نکردن نیست؛ صرفه جویی به معنای درست مصرف کردن، بجا مصرف کردن، ضایع نکردن مال، مصرف را کارآمد و ثمربخش کردن است. اسراف در اموال و در اقتصاد این است که انسان مال را مصرف کند، بدون اینکه این مصرف اثر و کارایی داشته باشد. مصرف بیهوده و مصرف هرز، در حقیقت هدر دادن مال است. جامعه ی ما باید این مطلب را به عنوان يك شعار همیشگی در مقابل داشته باشد؛ چون وضع جامعه ی ما از لحاظ مصرف، وضع خوبی نیست. (1)

*

باید خودمان را اصلاح کنیم. باید الگوی مصرف جامعه و کشور اصلاح شود. ما الگوی مصرفمان غلط است. چه جوری بخوریم؟ چه بخوریم؟ چه پوشیم؟ تلفن همراه توی جیبمان گذاشته ایم؛ به مجرد اینکه يك مدل بالاتر وارد بازار میشود، این را کائو دور می اندازیم و آن مدل جدید را باید بخریم؛ چرا؟! این چه هوس بازی ای است که ما به آن دچار هستیم. (2)

9. فسادستیزی

اشاره

نکته ی نهم، فسادستیزی است؛ ما اگر میخواهیم مردم در صحنه ی اقتصاد باشند، باید صحنه ی اقتصادی امنیت داشته باشد؛ اگر امنیت را میخواهیم، بایستی دست مفسد و سوءاستفاده چی و دورزننده ی قانون و شکننده ی قانون بسته بشود؛ مبارزه ی با فساد این است؛ این باید جدی گرفته بشود؛ امروز خوشبختانه مسئولین این را میگویند، لکن گفتن کافی نیست. همه ی مسئولین - چه مسئولین اجرایی، چه مسئولین قضائی و چه مسئولین قوه ی مقننه - در این جهت مسئولند. اگر چنانچه وضع اجتماع، وضع اقتصادی کشور مثل يك خانه ی بی در و دروازه ای بود که هرکه خواست آمد، هر جور

ص: 40

1- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1388/1/1

2- . همان

خواست عمل کرد، هرچه خواست برد، خورد، خب معلوم است، انسان نجیب شایسته ی متینی که میخواهد از راه حلال ارتزاق کند، طبعاً جلو نمی آید. شفاف سازی، شرط اصلی این فسادستیزی است؛ باید شفاف سازی بشود، باید فضای رقابتی به وجود بیاید، باید فضای با ثبات به وجود بیاید؛ فعال اقتصادی در این شرایط خواهد آمد و احساس امنیت خواهد کرد. آن وقت در يك چنین فضایی آن کسی که با ابتکار خود یا سرمایه ی خود یا کارآفرینی خود ثروتی به دست می آورد، نظام اسلامی از او حمایت میکند و تأیید میکند. اگر چنانچه فضا فضای سالمی شد، [آن وقت] کسب ثروت و کسب درآمد يك چیز مباح و مورد تأیید و مورد حمایت نظام است. این هم نکته ی نهم. (1)

تأثیر برخورد با مفاسد اقتصادی در امنیت اقتصادی

بعضی خیال میکنند - یا این جور وانمود میکنند که خیال کرده اند - که برخورد با مفاسد اقتصادی، محلّ امنیت اقتصادی است. این عکس قضیه است؛ این درست نقطه ی مقابل حقیقت است. برخورد با مفسد اقتصادی موجب امنیت اقتصادی است برای غیر مفسد. غیر مفسد کیست؟ اکثریت مردم. مفسد اقتصادی تعداد معدودی هستند؛ سوءاستفاده چی ها. با اینها برخورد سخت بشود تا اکثر مردم، اکثر فعالان صحنه ی اجتماع که در امر اقتصادی کار میکنند، احساس کنند دارای امنیتند و راه صحیح آن راهی است که آنها پیش گرفته اند. (2)

10. دانش محور بودن

اشاره

و نکته ی دهم از مؤلفه های سیاستهای مقاومتی، مسئله ی دانش محوری است که این هم يك مشخصه ی بسیار مهمی است. خوشبختانه وضع علمی

ص: 41

1- . در جلسه ی تبیین سیاستهای اقتصاد مقاومتی 1392/12/20

2- . در دیدار خانواده ی شهدای هفتم تیر و مدیران و مسئولان قوه ی قضائیه 1386/4/7

امروز کشور این اجازه را به ما می‌دهد که این بلندپروازی را داشته باشیم که بخواهیم اقتصادمان را اقتصاد دانش بنیان کنیم؛ که من بعداً باز یک اشاره ای به این خواهم کرد. ما دانشمند و متخصص و شرکتهای دانش بنیان و افراد مبتکر در کشور زیاد داریم؛ و این جزو مهم ترین زیرساختهای اقتصادی است در هر کشور؛ یعنی مهم ترین زیرساخت اقتصادی برای یک کشور، وجود نیروهای انسانی است. اگر چنانچه ما به این نکته که نکته ی دهم بود توجه کنیم، طبعاً چرخه ی علم تا ثروت - مخصوصاً در بخشهایی که دارای مزیت هستند - به راه خواهد افتاد و امتداد پیدا خواهد کرد؛ و این در اقتصاد مقاومتی ان شاءالله روی میدهد. اینها مهم ترین مشخصه هایی است که در این سیاستها مورد توجه بوده؛ مطالب دیگری هم البته هست که در متن سیاستها وجود دارد؛ مهم ترین آنها این 10 نکته بود که من عرض کردم. (1)

*

یکی از پایه های محکم اقتصاد مقاومتی، اقتصاد دانش بنیان است؛ اساس کار در اقتصاد مقاومتی، اقتصاد دانش بنیان است؛ اقتصاد مقاومتی اقتصاد درون زا است، اقتصادی است که در داخل پایه های مستحکمی دارد که تکانه های بین المللی و جهانی و اقتصادی آن را از جا در نمیبرد؛ این اقتصاد مقاومتی [است]، اقتصاد مقاوم. یکی از اساسی ترین پایه های این اقتصاد عبارت است از اقتصاد دانش بنیان؛ اقتصادی که متکی باشد به علم، این خیلی مهم است. (2)

اقتصاد دانش بنیان؛ راه نجات اقتصاد کشور

اگر چنانچه این حرکت علمی با همین حواشی و دنباله هایی که دارد ادامه پیدا نکند - که یکی از آنها تشکیل همین شرکتهای دانش بنیان و

ص: 42

1- . در جلسه ی تبیین سیاستهای اقتصاد مقاومتی 1392/12/20

2- . در دیدار شرکت کنندگان در نهمین همایش ملی «نخبگان فردا» در حسینیه ی امام خمینی (ره) 1394/7/22

روی آوردن به اقتصاد دانش بنیان [است]، اینها از لوازم این حرکت علمی است که بحمدالله بتدریج راه افتاده است - کشور نجات پیدا خواهد کرد.

حرف بسیار درستی را آقای ستّاری عزیزمان اینجا الان گفت: در کشوری و اقتصادی که متکی به منابع زیرزمینی است و ثروت باد آورده در آن کشور حاکم است، نخبه، نه شناسایی میشود، نه جذب میشود، نه اصلاً احتیاج به نخبه احساس میشود. وقتی قرار شد که ما این ثروت ذخیره‌ی تاریخی خودمان را از زیر زمین بکشیم بیرون، مدام خام فروشی کنیم، به حالت «بچه پولداری ملی» - این جور ی بگوییم؛ مثل بچه پولدارها که قدر پول را نمیدانند، هر جور دستشان بیاید خرج میکنند - کشور را بخواهیم اداره کنیم، آنجا نه نخبه شناسایی میشود، نه به نخبه احساس احتیاج میشود، نه نخبه میتواند نقش ایفا کند. نتیجه هم همین میشود که سرنوشت کشور می افتد دست آن کسانی که سیاستگذاران کلان دنیای نفت و منابع زیرزمینی اند. امروز این جور است: سیاست آنها این است که يك روز قیمت نفت تنزل پیدا کند؛ ناگهان شما میبینید بیست دلار قیمت نفت تنزل پیدا کرد؛ تا دیروز مثلاً صد و پنج دلار میفروختند، حالا باید هشتاد و پنج دلار بفروشد؛ اینها سیاستهای جهانی است. کشوری که اقتصاد خودش را بسپرد دست سیاستگذاران و طراحان و برنامه ریزان خارج از محدوده‌ی مصالح او، حال آینده‌ی آن کشور معلوم است. کشور باید با نیروی درونی اداره بشود؛ به تعبیر درست ایشان، با ذخایر روی زمین یعنی استعدادهای درونی ما، نیروی انسانی ما، هوش جوانان ما، با اینها باید اداره بشود؛ اگر این شد، هیچ قدرتی در دنیا قادر نخواهد بود که سرنوشت اقتصادی کشور را یا هر آنچه به اقتصاد کشور ارتباط پیدا میکند، در دست بگیرد و ملعبه‌ی (1) خودش قرار بدهد؛ بنابراین باید دنبال علم و تحقیق رفت. این کار، کار لازمی است. (2)

ص: 43

1- . بازیچه

2- . در دیدار شرکت کنندگان در هشتمین همایش ملی نخبگان جوان در حسینیه‌ی امام خمینی (ره) 1393/7/30

عامل اصلی که به يك ملت اقتدار میبخشد، علم است. علم، هم میتواند اقتدار اقتصادی ایجاد کند، هم میتواند اقتدار سیاسی ایجاد کند، هم میتواند آبرو و کرامت ملی برای يك ملت در چشم جهانیان به وجود بیاورد. (1)

دشمنی با آمریکا و مستکبران؛ آن روی سکه ی اقتصاد مقاومتی

اینکه ما راجع به مسائل خارجی و سیاست خارجی و استکبار و نمیدانم از این حرفها هی مکرر میگوییم، تکرار میکنیم در حرفهای عمومی، در حرفهای خصوصی، این بخاطر این است. نه اینکه ما با ارتباط با فلان کشور - حالا کشور اروپایی، کشور آسیایی، آفریقایی - مخالفیم، نه، آنهایی که با بنده کار کردند میدانند. بنده هیچ مخالفت که ندارم بلکه از اول مشوق این جور ارتباطات بودم، الان هم هستم. الان هم مسئولین دولتی را دائماً تشویق میکنم به افزایش ارتباطات. منتها ارتباطات با چه کسی؟ ارتباط با چه کسی؟ آن کسی که میخواهیم با او ارتباط بگیریم چه انگیزه ای دارد؟ ما در مقابل انگیزه ی او چه توانی داریم، اینها باید محاسبه بشود، بدون محاسبه که نمیشود. حرف این است، اقتصاد مقاومتی در واقع این است. بحث مقابله ی با استکبار در ماهیت و هویت خودش غیر از اقتصاد مقاومتی، در بخش اقتصاد حالا هیچی دیگر نیست. استقلال فرهنگی هم که من همیشه سالها روی آن تکیه کردم هم جزو همین چیزهاست. اما حالا بحث اقتصاد است. این سالها مسئله ی اقتصاد برای ما مسئله ی اول است. این بحث استکبارستیزی و دعوی با کسانی که در خلاف این جهت حرکت میکنند، نهیب زدن به آمریکا و دیگران، این در واقع آن روی سکه ی اقتصاد مقاومتی است. بخواهید شما اقتصاد مقاومتی تحقق پیدا کند، بدون این نمیشود. طرف، ابزارهای قدرتش زیاد است، توانایی های زیادی دارد، به هیچ وجه

ص: 44

ما دشمن را دست کم نمیگیریم و میدانیم دشمن که هست و چه هست و چقدر توانایی دارد، اما از توانایی خودمان هم نمیتوانیم غفلت کنیم، ما هم توانایی های زیادی داریم. ممکن است از نوع دیگری باشد اما توانایی است. دلیل توانایی اینکه اینها به خون امام بزرگوار و به خون این انقلاب تشنه بودند از روز اول. الان سی و هفت سال است این انقلاب روزبه روز دارد رشد میکند، پس ما توانایی که توانستیم رشد کنیم. اگر توانایی نبود که رشد نمیشد. پس این توانایی است. این بهترین دلیل بر امکان شئی، بر احتمال وقوع شئی، وقوع خود آن شئی است. واقع شده دیگر. ما الان سی و هفت سال است داریم حرکت میکنیم، پیش میرویم، کار میکنیم، ایستادگی میکنیم. بنده حرفم این است. این را دنبال کنید. این هر دو روی سگه را دنبال کنید، هم در مجلس دنبال کنید هم در دولت دنبال کنید، هم در بخشهای مختلف نهادها دنبال کنید، ارتباطات دارید، آشنا هستید، میشناسید مسئولین را، سالها در مسئولیت بودید، با هم بودید، هم در دانشگاه ها بخصوص دنبال کنید، در محیطهای فرهنگی دنبال کنید. (1)

شاخصهای درست‌پیمودن راه؛ جزء مهم سیاستهای اقتصاد مقاومتی

قبلاً سیاستهای گوناگونی در زمینه های اقتصادی ابلاغ شده است؛ مثل سیاست انرژی، سیاست تولید ملی، سیاست اصل 44، سیاست امنیّت سرمایه گذاری، سیاستهای آب و غیره؛ در آن سیاستها آنچه کانون توجه در هر بخشی بوده است، ارائه ی نقشه ی راه بوده؛ یعنی خواستیم مثلاً در زمینه ی تولید ملی یا مسئله ی آب یا مسئله ی انرژی و امثال اینها نقشه ی راهی ارائه بشود که براساس آن، مسئولان، کار خودشان را پیش ببرند.

[اما] در این سیاستها تنها مسئله ی نقشه ی راه نیست، بلکه در اینجا شاخصهای درست پیمودن راه هم مطرح شده؛ درست مثل علائم راهنمایی

ص: 45

و رانندگی. در بندهای مختلف این سیاستها وظایفی تعیین شده است که در واقع این وظایف تضمین کننده ی درستی حرکت در این راه است؛ یعنی این سیاستها که فراگیر و عمومی و کلی است، در هر بخشی شاخصه هایی را مشخص کرده است که در مطالعه ی بندهای سیاستها، کارهایی که باید انجام بگیرد، مشخص است. (1)

بسته ای منسجم و برگرفته از عقل جمعی و مورد تأیید کارشناسان

سیاستهای اقتصاد مقاومتی يك بسته ی کامل و منسجم است؛ این بسته هم تراوش شده ی فکر شخصی نیست؛ این عقل جمعی است، يك جماعتی نشسته اند؛ دوستان اقتصاددان حاضر در این مجلس هم بعضی هایشان میدانند و مطلعند. کار مفصلی انجام گرفته روی این، بعد هم آمده اینجا، چکش کاری شده، روی آن بحث شده، فکر شده، مطالعه شده؛ بعد رفته مجمع تشخیص [مصلحت نظام] و روی آن مطالعه شده؛ بالاخره آمده و نتیجه شده این سیاستها. یعنی محصول يك فرآیند معقول و مدبرانه ای است؛ لذا است که اقتصاد مقاومتی را همه تأیید کردند، یعنی من يك مورد سراغ ندارم که از اقتصاددان و از کسانی که با ما خوبند، کسانی که با ما بد هستند؛ که این اقتصاد مقاومتی، این سیاستها را تخطئه کرده باشند؛ نه، همه قبول کردند. (2)

*

این الگو با تلاش و همفکری افراد صاحب نظر و با بحث در مجمع تشخیص مصلحت و حضور رؤسای قوا و مسئولان تهیه شده؛ از کمک صاحب نظران اقتصادی برای تهیه ی این الگو به طور کامل استفاده شده؛ در واقع یکی از محسنات این الگو این است که مورد وفاق است؛ یعنی در

ص: 46

1- . در جلسه ی تبیین سیاستهای اقتصاد مقاومتی 1392/12/20

2- . در دیدار رئیس جمهور و اعضای هیئت دولت 1394/6/4

مجمع تشخیص و رز پیدا کرده است و چکش کاری شده، جوانب آن دیده شده؛ رؤسای قوا در مجمع تشخیص حضور دارند، مسئولان گوناگون هم در آنجا هستند، بحث کردند؛ کار ملاحظه شده و دقت شده و مستحکم شده ای است. (1)

ص: 47

1- . در جلسه ی تبیین سیاستهای اقتصاد مقاومتی 1392/12/20

فصل دوّم : جایگاه و اهمّیت

اشاره

ص: 49

در مورد مسئله ی اقتصاد من این جور مطلب را عرض میکنم که ماه رمضان ماه تقوا است؛ تقوا چیست؟ تقوا عبارت است از آن حالت مراقبت دائمی که موجب میشود انسان به کج راهه نرود و خارهای دامن گیر، دامن او را نگیرد. تقوا در واقع يك جوشنی است، يك زرهی است بر تن انسان با تقوا که او را از آسیب تیره های زهر آگین و ضربه های مهلك معنوی محفوظ و مصون میدارد؛ البته فقط هم مسائل معنوی نیست. «وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا * وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ» (1)؛ در امور دنیوی هم تقوا تأثیرات بسیار مهمی دارد، این تقوای شخصی است. عین همین مسئله در مورد يك جامعه و يك کشور قابل طرح است. تقوای يك کشور چیست؟ تقوای يك جامعه چیست؟ يك جامعه، بخصوص اگر مثل جامعه ی نظام جمهوری اسلامی آرمانهای والا و بلندی داشته باشد، مورد تهاجم است؛ مورد هجوم تیره های زهر آگین است؛ این هم تقوا لازم دارد. تقوای جامعه چیست؟ در بخشهای مختلف تقوای اجتماعی را میتوان تعریف کرد؛ در بخش اقتصاد، تقوای جامعه عبارت است از اقتصاد مقاومتی. اگر در مورد اقتصاد میخواهیم در مقابل تکانه های ناشی از حوادث جهانی یا در مقابل تیره های زهر آگین سیاستهای معارض جهانی آسیب نبینیم، ناچاریم به اقتصاد مقاومتی رو کنیم.

ص: 51

1- . سوره ی طلاق، بخشی از آیه های 2 و 3؛ ... «[خدا] برای او راه بیرون شدنی قرار میدهد. و از جایی که حسابش را نمیکند، به او روزی میرساند»

اقتصاد مقاومتی عامل استحکام است در مقابل آن کسانی و آن قدرتهایی که از همه ی ظرفیت اقتصادی و سیاسی و رسانه ای و امنیتی خودشان دارند استفاده میکنند برای اینکه به این ملت و این کشور و این نظام ضربه وارد کنند. یکی از راه هایی که فعلاً پیدا کردند عبارت است از رخنه از راه اقتصاد. این هشدار را ما سالها است مطرح کردیم و گفتیم؛ مسئولین هم هر کدام به فراخور توانایی های خودشان تلاشهای خوبی کردند لکن ما باید با همه ی توان، با همه ی ظرفیت موضوع اقتصاد مقاومتی را در داخل دنبال کنیم؛ این میشود تقوای اجتماعی ما در زمینه ی مسئله ی اقتصادی. (1)

بیان مفهوم تقوای فردی و اجتماعی و جایگاه آنها

ما یک تقوای فردی داریم، که هر کسی خود را تحت مراقبت دائم داشته باشد. تقوای کامل این است که انسان به طور دائم خود را تحت مراقبت داشته باشد؛ مثل کسی که در یک محوطه ی پوشیده ی از خارهای دامنگیر دارد حرکت میکند - این مثال، هم در روایات هست، هم در کلمات بزرگان هست - باید دائم حواسش باشد؛ یعنی زیر پایش را نگاه کند. اگر غفلت کنید، خار دامن شما را میگیرد، لباس شما را پاره میکند، پای شما را مجروح خواهد کرد. تقوا را تشبیه کرده اند به حرکت در خارستان. خب، این تقوای فردی است و لازم است؛ راه دستیابی به فوز و فلاح هم فقط همین است. اگر کسی بخواهد به فلاح برسد، به فوز برسد، به نجات ابدی برسد، بایستی تقوا داشته باشد. هر مقدار این حالت بیشتر بود، فوز و فلاح بیشتر است.

یک تقوای جمعی هم داریم. تقوای جمعی این است که جمعها مراقب خودشان باشند. جمع به حیث جمع، مراقب خودشان باشند. بی مراقبتی جمعها نسبت به مجموعه ی خودشان، موجب میشود که حتی آدمهایی هم که در بین آن جمعها تقوای فردی دارند، با حرکت عمومی آن جمعها

ص: 52

بغلتنند و به جایی بروند که نمیخواهند. در طول این سی سال، ما از این ناحیه ضربه خورده ایم. یکی از جاهایی که ضعف نشان داده ایم، همین بوده. (1)

جایگاه اقتصاد مقاومتی در بین سه اولویت مهم کشور

اشاره

يك تذکر هم به دولتی ها است. خوشبختانه رئیس جمهور محترممان اینجا حضور دارند؛ البته ما به ایشان در جلسات خصوصی، در جلسات دولتی تذکرات لازم را که به نظرمان میرسد، میگوییم، اینجا هم فرصت خوبی است. دولت اولویتهای کشور را در نظر بگیرد؛ ما اولویتهایی داریم. البته نیاز خیلی است؛ میدان نیازهای کشور میدان وسیعی است؛ یعنی شاید اصلاً قابل شمارش نباشد لکن طبق قاعده ی عقلایی بایستی اولویتهای را، فوریتها را، یا مسائل ریشه ای تر را در نظر گرفت. من به نظرم سه مسئله از لحاظ اولویت، از لحاظ ریشه ای بودن و حل مشکلات دیگر از همه مهم تر است؛ یکی عبارت است از مسئله ی اقتصاد مقاومتی. کشور بدون اقتصاد مقاومتی رشد نخواهد کرد، مشکلات اقتصادی اش برطرف نخواهد شد، بلکه گرفتاری هایش روزه روزه بیشتر خواهد شد، اگر ما اقتصاد مقاومتی را عمل نکنیم. (2)

ضرورت نگاه اولویت دار قوه ی مجریه به مسئله ی اقتصاد

ما باید اولویتهای را رعایت کنیم. شما تازه نفسید، وارد کار شده اید، در عین حال امکاناتتان نامحدود نیست، هممتنان نامحدود نیست، وقتتان نامحدود نیست، باید نگاه کنید ببینید اولویتهای چیست. به همه ی امور باید رسید، نمیشود يك اموری را معطل گذاشت تا يك کار دیگر تمام بشود، لکن آنچه نگاه اصلی را به خودش متوجه میکند، آن را باید پیدا

ص: 53

1- . در دیدار نمایندگان مجلس شورای اسلامی 1390/3/8

2- . در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری 1394/12/20

کرد. به نظر من دو مسئله است که اقتضا میکند که ما نگاهمان را به اینها توجه بدهیم: یکی مسئله ی اقتصاد است، یکی مسئله ی علم است؛ اقتصاد و علم، این دو به نظر من چیزهایی است که امروز باید در ردیف اول اولویتهای ما قرار بگیرد؛ هم شما که قوه ی مجریه هستید، و هم در درجه ی بعد قوای دیگر. در زمینه ی اقتصاد، خوشبختانه زیرساختهای زیادی امروز وجود دارد که اینها چند سال پیش وجود نداشت. در این ده دوازده سال اخیر، زیرساختهای زیادی در کشور به وجود آمده که میتوان از اینها استفاده کرد.⁽¹⁾

اقتصاد مقاومتی؛ راهکار خروج اقتصاد کشور از انفعال

اشاره

امروز ما در دانش داریم پیش میرویم - که بعد باز شاید اشاره ای بکنم - اما در مورد اقتصاد و در مورد فرهنگ، یک اهتمام بیش از متعارف لازم است تا بتوانیم اقتصاد کشور را به شکلی دریاوریم که از آن طرف دنیا کسی نتواند با یک تصمیم گیری، با یک نشست و برخاست، بر روی اقتصاد کشور ما و بر روی معیشت ملت ما اثر بگذارد؛ این دست ما است، ما باید بکنیم؛ این همان اقتصاد مقاومتی است که سیاستهای آن در اسفند ماه⁽²⁾ ابلاغ شد؛ بنده هم با مسئولان و مدیران برجسته ی کشور جلسه داشتم، مفصل درباره ی آن صحبت کردیم؛ تجاوب هم کردند؛ یعنی مسئولان سه قوه که خودشان هم در تنظیم این سیاستها مؤثر بودند و حضور داشتند، استقبال کردند و گفتند ما این کار را انجام میدهیم.⁽³⁾

انفعال؛ بدترین عکس العمل در مقابل انواع تهاجم دشمن

گاهی پدیده ای است که میتوانیم اصلاح کنیم، گاهی پدیده ای است

ص: 54

1- . در دیدار رئیس جمهور و اعضای هیئت دولت 1392/6/6

2- . اسفندماه سال 1392

3- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1393/1/1

که میتوانیم يك ذیلی برایش تعریف کنیم که آن ذیل، مشکل آن را برطرف کند. دیر جنییدن، دیر فهمیدن، دیر به فکر علاج افتادن، این اشکالات را دارد که بعد شما دچار مشکلاتی میشوید که نمیتوانید با آنها مواجه بشوید. پس من نمیگویم که فقط موضع دفاعی داشته باشیم - البته وقتی تهاجم هست، انسان باید دفاع کند؛ شکی نیست - توصیه ی من فقط موضع دفاعی نیست؛ اما موضع اثباتی، موضع تهاجمی، موضع حرکت صحیح باید داشته باشیم. به هر حال در مقابل فرهنگ مهاجم، بدترین کار، انفعال است؛ زشت ترین کار، انفعال است؛ خسارت بارترین کار، انفعال است. فرهنگ مهاجم نباید ما را منفعل بکند؛ حداکثر این است که بگوییم خیلی خوب، ما در مقابل این نمیتوانیم يك حرکتی انجام بدهیم، اما منفعل هم نمیشویم. منفعل شدن و پذیرفتن تهاجم دشمن، خطایی است که بایستی از آن پرهیز کرد. (1)

بیان اهمیت اقتصاد مقاومتی در ایام تحریم و غیر تحریم

اشاره

امروز بیست و نهم بهمن است. سال گذشته بیست و نهم بهمن، سیاستهای اقتصاد مقاومتی را به دستگاه های مختلف ابلاغ کردیم؛ امروز يك سال گذشته. اقتصاد مقاومتی برای کشور ضروری است؛ تحریم باشد هم لازم است، تحریم نباشد هم لازم است. آن روزی که تحریمی هم در این کشور وجود نداشته باشد، اقتصاد مقاومتی برای این کشور ضروری است، لازم است. اقتصاد مقاومتی یعنی ما بنای اقتصادی کشور را جوری تنظیم کنیم و ترتیب بدهیم که تکانه های جهانی در آن اثر نگذارد. يك روز عزا نگیریم که نفت از صد دلار رسید به چهل و پنج دلار؛ يك روز عزا نگیریم که آمریکایی ها ما را تهدید میکنند که فلان چیز و فلان چیز را تحریم میکنیم یا عملاً تحریم بکنند؛ عزا نگیریم که اروپایی ها کشتیرانی ما را تحریم کردند. اگر در کشور اقتصاد مقاومتی باشد، هیچ کدام

ص: 55

از این تکانه های بین المللی نمیتواند به زندگی مردم آسیب وارد کند. اقتصاد مقاومتی یعنی این؛ یعنی در داخل کشور، ساخت اقتصادی و بنای اقتصادی جوری باشد که از نیروهای مردم استفاده بشود، کمک واقعی گرفته بشود، برنامه ریزی بشود، بنای اقتصادی استحکام پیدا کند - که من حالا- مواردی را ذکر خواهم کرد که این کارها باید انجام بگیرد - تکیه ی مسئولان کشور بر این باشد که حرکت اقتصادی کشور را این جوری قرار بدهند. اگر این شد، شکوفایی خواهد شد؛ اگر این شد، از تهدید دشمن دیگر نمیترسیم، از تحریم دیگر تمان نمیلرزد، از پایین افتادن قیمت نفت عزا نمیگیریم؛ این اقتصاد مقاومتی است. تکیه ی عمده ی اقتصاد مقاومتی هم باز روی مردم است؛ روی تولید داخلی است. (1)

مسئله ی اقتصاد ملی؛ از نقدترین و بزرگ ترین چالشهای کشور

امروز یکی از نقدترین و بزرگ ترین چالشهای کشور مسئله ی اقتصاد ملی است؛ اقتصاد. انتظار بحق مردم ما، این است که از يك اقتصاد شکوفا برخوردار باشند، رفاه عمومی باشد، طبقه ی ضعیف از وضعیتی غیرقابل قبول خارج بشود، از مشکلات نجات پیدا کند؛ اینها انتظارات مردم ما است و این انتظارات بحق است؛ اقتصاد کشور نیازمند يك حرکت جدی و يك کار بزرگ است که من حالا بعضی از خصوصیات را عرض میکنم. من البته چند سال است راجع به اقتصاد حرف میزنم. من در همین جلسه، چند سال قبل از این پیش بینی کردم و گفتم دشمنان بر روی اقتصاد ما متمرکز خواهند شد، (2) مسئولین باید به فکر باشند، خودشان را آماده کنند؛ کمرها را محکم کنند برای مواجهه ی با خصومت دشمنان و سیاستهای خصمانه ی دشمنان که روی اقتصاد کشور متمرکز شده اند. حالا من در مورد اقتصاد، مطالبی را عرض خواهم کرد.

ص: 56

1- . در دیدار مردم آذربایجان به مناسبت سالگرد قیام بیست ونهم بهمن سال 1356 در حسینیه ی امام خمینی (ره) 1393/11/29

2- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1386/1/1

امروز دهه ی عدالت و پیشرفت از نیمه گذشته است. يك دهه را ما به عنوان دهه ی عدالت و پیشرفت معین کردیم و معرفی کردیم که از نیمه گذشته؛ بیست سال چشم انداز به نیمه رسید، بیست سالی که برای چشم انداز معین کردیم و سیاستگذاری کردیم، 10 سال آن گذشته است؛ 10 سال [دیگر] در مقابل روی ما است، اینها مسائل مهمی است؛ حساسیت مسائل اقتصادی با توجه به این واقعیتها بیشتر میشود. (1)

نگاه به درون در اقتصاد مقاومتی؛ تنها راه علاج مشکلات کشور

من بر روی اقتصاد مقاومتی تکیه میکنم. اول سال هم عرض کردم، به شما هم حالا توصیه خواهم کرد، در برنامه ی ششم که در پیش است، روی اقتصاد و روی فرهنگ و روی علم باید تکیه کنید. اقتصاد مقاومتی قدم بلندی است که در این زمینه ها میتوان برداشت و دستگاه های دولتی و دستگاه های مدیریت کشور - چه در مجلس، چه در دولت، چه بخشهای گوناگون - وظایفی در این زمینه دارند. علاج مشکلات کشور، اقتصاد مقاومتی است. علاج مشکلات کشور را - چه مشکلات اقتصادی، چه مشکلات سیاسی - بیرون از این مرزها نمیشود پیدا کرد. کار بکنند؛ هرکس هر تلاشی بلد است، انجام بدهد؛ ما هم موافقیم، بارها هم گفته ایم، از همه ی کسانی که در بخشهای مختلف - خارجی، داخلی - ابتکار دارند و حرکت دارند و تحرک دارند، ما دفاع میکنیم - دفاع صمیمانه و واقعی، نه دفاع صوری - اما معتقدیم آن چیزی که علاج مشکلات کشور است، در درون کشور است، در درون وجود من و شما است. ما هستیم که میتوانیم اقدام بکنیم؛ بلد باشیم که چه کار بکنیم و بفهمیم که راه درست کدام است و با جرئت و دلیری آن کار را انجام بدهیم؛ آن وقت مشکلات کشور بلاشک حل خواهد شد. يك گام بزرگ و بلند، همین اقتصاد مقاومتی است. (2)

ص: 57

1- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1394/1/1

2- . در دیدار نمایندگان مجلس شورای اسلامی 1393/3/4

اقتصاد مقاومتی؛ تنها راه بهبود معیشت و رفع معضلات اقتصادی

اگر ما بخواهیم مشکل رکود را حل کنیم، مشکل تولید داخلی را حل کنیم، بخواهیم مسئله ی بیکاری را حل کنیم، بخواهیم گرانی را مهار کنیم، علاج همه ی اینها در مجموعه ی مقاومت اقتصادی و اقتصاد مقاومتی گنجانده شده است. اقتصاد مقاومتی شامل همه ی اینها است. میشود با اقتصاد مقاومتی به جنگ بیکاری رفت؛ میشود به جنگ رکود رفت؛ میشود گرانی را مهار کرد؛ میشود در مقابل تهدیدهای دشمنان ایستادگی کرد؛ میشود فرصتهای بسیاری را برای کشور ایجاد کرد و از فرصتها استفاده کرد؛ شرطش این است که برای اقتصاد مقاومتی کار و تلاش انجام بگیرد. (1)

*

در خاتمه همان طور که در جلسات متعدد به آن جناب (2) و دیگر مسئولان دولتی یادآور شده و در جلسات عمومی به مردم عزیزمان گوشزد کرده ام، رفع تحریمها هر چند از باب رفع ظلم و احقاق حقوق ملت ایران کار لازمی است، لیکن گشایش اقتصادی و بهبود معیشت و رفع معضلات کنونی جز با جدی گرفتن و پیگیری همه جانبه ی اقتصاد مقاومتی میسر نخواهد شد. امید است که مراقبت شود که این مقصود با جدیت تمام دنبال شود و بخصوص به تقویت تولید ملی توجه ویژه صورت گیرد و نیز مراقبت فرمایید که وضعیت پس از برداشته شدن تحریمها، به واردات بی رویه نینجامد، و بخصوص از وارد کردن هرگونه مواد مصرفی از آمریکا جداً پرهیز شود. (3)

راه عملی و مورد تأیید همگان در مقابل مشکلات اقتصادی

يك نکته ی دیگری که من بارها تذکر داده ام این است که حالا که

ص: 58

1- . پیام نوروزی به مناسبت آغاز سال 1395 (1394/12/30)

2- . رئیس جمهور

3- . نامه ی رهبر انقلاب به رئیس جمهور درباره الزامات اجرای برجام 1394/7/29

تحریمها برداشته شد، آیا مشکل اقتصاد کشور و معیشت مردم و سفره های مردم با برداشتن تحریمها حل خواهد شد؟ نه، مدیریت لازم است، برنامه لازم است. من، هم در زمان این دولت، هم در زمان دولت قبل که بخشی از تحریمهای مهم تازه شروع شده بود و بخشی هم در انتظار زمان بود که شروع بشود گفتم که مشکلات اقتصادی کشور ممکن است بیست درصد، سی درصد، چهل درصد مربوط باشد به تحریمها [اما] بقیه مربوط به مدیریت ما است؛ ما باید مدیریت کنیم، ما بایستی درست عمل کنیم و راه عمل هم اقتصاد مقاومتی است. اقتصاد مقاومتی را همه تأیید کردند، همه تصدیق کردند، برایش برنامه ریزی کردند - خوشبختانه دستگاه های دولتی، دوستان ما در دولت برنامه هایی دارند برای پیگیری - بجد باید آن را پیگیری کنند و کشور را باید از لحاظ اقتصاد مقاوم کنند؛ و الا اگر چشم ما به تصمیم بیگانه باشد، به دست بیگانه باشد، به جایی نمیرسیم. نفت ما را امروز تقریباً به يك پنجم قیمت رسانده اند. نفت را که سرمایه ی اصلی اقتصاد ما است متأسفانه، تقریباً به يك پنجم قیمت رسانده اند. تازه همان 100 دلار یا 110 یا 120 دلار هم قیمت واقعی نفت نبود؛ قیمت واقعی نفت از آن هم بیشتر است - این را هم من قبلها گفته ام - (1) اما همان [قیمتی] هم که بود، آن را تقریباً به يك چهارم یا به يك پنجم تقلیل داده اند. اگر چشم انسان به دست دشمن باشد، این اتفاقات زیاد می افتد. اینها تکانه های اجتناب ناپذیری است که انسان در مقابلش اختیاری ندارد؛ ما باید اقتصاد را جوری بکنیم که در مقابل این تکانه ها بتواند محکم بایستد و تحت تأثیر قرار نگیرد. (2)

ص: 59

-
- 1- . از جمله اشارات معظم له عبارتست از: «البته امروز هم قیمت نفت ارزان است. امروز هم پولی که تولیدکنندگان نفت برای نفت می گیرند، حقیقتاً شاید بشود گفت يك دهم پولی است که باید بگیرند. من این را به شما عرض کنم، پولی که امروز دولتهای واردکننده ی نفت به عنوان مالیات دریافت می کنند، بیشتر از سودی است که کشورهای صادرکننده ی نفت از پول فروش نفت به دست می آورند. امروز نیز همین طور است.» در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1379/1/6
  - 2- . در دیدار دست اندرکاران برگزاری انتخابات 1394/10/30

بحث امروز را از شعار امسال آغاز میکنم و در ادامه ان شاءالله توضیحاتی را برای شما برادران و خواهران عزیزی که تشریف دارید و برای کسانی که این صحبتها را بعداً خواهند شنید، عرض خواهم کرد. مایلم بحثی که انجام میگیرد، يك بحث متقن و منطقی باشد؛ امروز بحثهای شعاری جایگاه زیادی در ذهن مردم ما ندارد؛ مردم ما، جوانان ما، آحاد جامعه ی ما فهمند و به مسائل با چشم منطقی و استدلال نگاه میکنند. آنچه عرض میکنیم، مایلیم که برای افکار مردم عزیز ما به صورت يك بحث متقن و منطقی عرضه بشود.

علت اینکه [شعار] امسال را هم شعار اقتصادی انتخاب کردیم، (1) يك تحلیل و يك نگاه به مجموعه ی مسائل کشور است. شاید در ذهن بعضی میگذشت که ترجیح دارد که شعار امسال يك شعار فرهنگی باشد، یا يك شعار اخلاقی باشد لکن با توجه به مجموعه ی مسائل کشور به نظر رسید امسال هم مثل چند سال دیگر قبل از این، شعار سال را که باید به صورت گفتمانی در میان مردم و افکار عمومی کشور رواج پیدا کند، يك شعار اقتصادی قرار بدهیم. این تحلیل را من عرض میکنم و مایلم جوانان عزیز ما آنچه را میشوند پیش خودشان تجزیه و تحلیل کنند و بر روی آن فکر کنند. (2)

الف) القای دوراهی دروغین توسط مستکبران برای حل مشکلات اقتصادی

در این مقطع زمانی، سیاستهای استکبار و بخصوص و بطور خاص سیاستهای آمریکا اقتضا میکند که يك تفکری تزریق بشود در میان ملت ما؛ اول در میان نخبگان جامعه و بعد از آن بتدریج به افکار عمومی منتقل بشود؛ يك تفکر خاصی تزریق بشود به افکار عمومی. آن سیاستی که مورد نظر آنها است این است که وانمود کنند ملت ایران بر سر يك دوراهی قرار دارد

1- «اقتصاد مقاومتی؛ اقدام و عمل»

2- در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1395/1/1

و چاره ای ندارد جز اینکه یکی از این دو راه را انتخاب کند. آن دوراهی عبارت است از اینکه یا باید با آمریکا کنار بیایند، یا باید بطور دائم فشارهای آمریکا و مشکلات ناشی از آن را تحمل کنند؛ یکی از این دو راه را ملت ایران باید انتخاب کند؛ این چیزی است که آنها میخواهند. (1)

ترفند دشمن برای القای راه غلط حل مشکلات اقتصادی

یکی از ترفندها و خلاف گویی ها این است که این جور القا کنند به افکار عمومی مردم که اگر ما در قضیه ی هسته ای، تسلیم طرف مقابل شدیم، همه ی مشکلات اقتصادی و معیشتی و غیره حل خواهد شد؛ این را دارند تبلیغ میکنند. البته تبلیغاتچی های خارجی با شیوه های کاملاً ماهرانه ی تبلیغاتی خط میدهند، در داخل هم بعضی از روی ساده لوحی و بدون اینکه نیت سوئی داشته باشند، بعضی هم واقعاً از روی غرض همین را دارند تبلیغ میکنند که اگر ما در این قضیه کوتاه آمدیم و تسلیم شدیم در مقابل طرف مقابل، همه ی مشکلات اقتصادی و مانند اینها حل خواهد شد؛ این خطا است. چرا خطا است؟ چند علت دارد. من مایلم شما جوانهای عزیزمان - هم شما که در این جلسه تشریف دارید، هم قشر جوان فرهمند ما، قشر جوان آگاه ما، جوان پرانگیزه ی ما، دانشجویان ما، دانش آموزان ما در سرتاسر کشور که من يك وقت گفتم شماها افسران جنگ نرمید - فکر کنید روی این مسائل. (2)

تبلیغات دشمن در راستای القای برداشته شدن تحریم با مذاکره

در تبلیغات وانمود میکنند که اگر ایران با آمریکا سر میز مذاکره بنشیند، تحریمها برداشته میشود. این هم دروغ است. هدفشان این است که با وعده ی برداشتن تحریمها، ملت ایران را وادار کنند که اشتیاق به

ص: 61

1- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1395/1/1

2- . در دیدار دانش آموزان و دانشجویان 1392/8/12

مذاکره‌ی با آمریکا پیدا کند. تصور آنها این است که ملت ایران دیگر از تحریمها به ستوه آمده‌اند، پدرشان دارد در می‌آید، همه چیز به هم ریخته است؛ پس ما بگوییم خیلی خوب، بیاید مذاکره کنید تا تحریم را برداریم، یکهو جمعیت ملت ایران راه بیفتند که بله، بیاید مذاکره کنیم. این حرف هم از همان حرفهای غیر منطقی و همراه با فریب و یک وسیله‌ای برای زورگویی است. اولاً - همان طور که عرض کردیم - اینکه میگویند بیاید مذاکره کنیم، مقصودشان از مذاکره، واقعاً یک گفتگوی عادلانه و منطقی نیست؛ مذاکره یعنی شما بیاید حرفهای ما را قبول کنید، تسلیم شوید، تا ما تحریمها را برداریم. خب، اگر ملت ایران میخواستند تسلیم شوند، چرا انقلاب کردند؟ آمریکا بر اوضاع ایران مسلط بود و هر کار دلش میخواست، میکرد. ملت ایران انقلاب کردند برای اینکه از زیر یوغ آمریکا خارج شوند؛ حالا بیاوند بنشینند باز مجدداً تسلیم شما شوند؟(1)

ب) کنار آمدن با آمریکا به معنای قبول تحمیلات آنها

اشاره

[البته] کنار آمدن با آمریکا به معنای کنار آمدن با هیچ دولت دیگری نیست. چون دولت آمریکا دارای ثروت، دارای دستگاه‌های تبلیغاتی وسیع، دارای سلاحهای خطرناک و دارای امکانات بسیاری است، کنار آمدن با دولت آمریکا ناگزیر، به معنای قبول تحمیل‌های آن دولت است. طبیعت توافق با آمریکا همین است؛ همه جا همین جور است؛ کشورهای دیگر هم که در هر مسئله‌ای با آمریکا توافق میکنند، معنایش این است که از مواضع خودشان به نفع طرف مقابل عقب نشینی میکنند بدون اینکه طرف مقابل به نفع آنها یک عقب نشینی قابل توجهی انجام بدهد.(2)

غرض آمریکا از طرح مذاکره و توافق؛ یک کار تبلیغاتی

بحث مذاکره را پیش کشیدند، که ایران بیاید بنشینیم مذاکره کنیم.

ص: 62

1- . در دیدار مردم آذربایجان 1391/11/28

2- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1395/1/1

همین رفتار غیر منطقی، در این دعوت به مذاکره هم وجود دارد. غرض آنها حل مشکلات و مسائل نیست - که من بعد توضیح خواهم داد - غرضشان يك کار تبلیغاتی است برای اینکه به ملت‌های مسلمان نشان دهند که ببینید این نظام جمهوری اسلامی بود با آن سرسختی، با آن ایستادگی، اما عاقبت مجبور شد بیاید باب مصالحه و گفتگو را با ما باز کند. وقتی ملت ایران اینجور است، شماها چه می‌گویید دیگر؟ این را برای خاموش کردن و ناامید کردن ملت‌های سربرافراشته ی مسلمان که امروز در بسیاری از کشورهای اسلامی اینها نسیم بیداری وزیده است و به خاطر اسلام احساس عزت میکنند، لازم دارند. از اول انقلاب، این یکی از هدفها بود. از سالهای اول انقلاب، یکی از هدفهای آنها همین بود که ایران را پای میز مصالحه و بده بستان بکشانند؛ بگویند بالاخره دیدید ایران هم که ادعا میکرد مستقل است، ایستاده است، نترس است، شجاع است، مجبور شد بیاید بنشیند پای میز مذاکره؟ امروز هم همین هدف را دنبال میکنند. این، مطلب مهمی است. (1)

ج) کنار آمدن با آمریکا به معنای کوتاه آمدن از اصول و آرمانها

اشاره

در همین توافق اخیر هسته ای هم اگرچه این توافق را ما تأیید کردیم و برگزارکنندگان این توافق را مورد قبول اعلام کردیم و قبول داریم آنها را، لکن اینجا هم همین جور بود؛ وزیر خارجه ی محترم ما در مواردی به بنده گفت که ما [مثلاً] اینجا را یا این خط قرمز را دیگر نتوانستیم حفظ کنیم. معنای این همین است؛ یعنی وقتی طرف مقابل يك دولتی مثل آمریکا است که وسایل تبلیغ دارد، امکانات دارد، پول دارد، دیپلماسی فعال دارد، عوامل گوناگونی در اطراف دنیا دارد، دولتهایی که به آنها فشار می آورد در اختیارش هستند، کنار آمدن با او به معنای صرف نظر کردن از برخی از چیزهایی است که انسان بر آنها پای میفشرد. این يك دوراهی است که طبق

ص: 63

سیاستهای آمریکا که میخواهند در ذهن ملت ما تزریق بکنند، يك دوراهی ناگزیر است؛ يك دوگانه ی اجتناب ناپذیر است: یا باید در مقابل آمریکا و خواستههای او در موارد بسیاری کوتاه بیاییم، یا باید فشارهای آمریکا را، تهدیدهای آمریکا را، ضررهای ناشی از مخالفت با آمریکا را تحمّل کنیم. (1)

هدف آمریکا از مذاکرات؛ کوتاه آمدن ایران از مواضع خود

مذاکره در عرف آمریکایی ها و قدرتهای سلطه گر به معنای این است که بیایید بنشینیم گفتگو کنیم تا شما حرف ما را قبول کنید - هدف مذاکره این است - بیایید بنشینیم حرف بزیم تا بالا-خره نتیجه ی این حرف زدن و گفتگو کردن این باشد که مطلبی را که شما قبول نمیکردید، حالا قبول کنید. همین حالا در تبلیغاتی که آمریکایی ها در مورد مذاکرات راه انداخته اند - که چند وقت است لابد میشنوید - و سر و صدا و هیاهو دارند که بله، با ایران مذاکره ی مستقیم کنیم، چه کنیم، در همین حرفهای امروزشان هم این معنا کاملاً خودش را نشان میدهد: بیاییم بنشینیم تا ایران را قانع کنیم که از غنی سازی دست بردارد؛ از انرژی هسته ای دست بردارد. هدف این است. نمیگویند بیاییم بنشینیم مذاکره کنیم تا ایران ادله ی خودش را بیان کند، ما از فشار روی مسئله ی هسته ای دست برداریم، از تحریم دست برداریم، از دخالتهای امنیتی و سیاسی و غیره دست برداریم؛ میگویند بیایید مذاکره کنیم تا ایران حرف ما را قبول کند! (2)

(د) تلاش برای تبدیل این دوراهی دروغین به گفتمان

اینها میخواهند این را به صورت يك گفتمانی در بین نخبگان جامعه ترویج کنند و بتدریج آن را در میان مردم و افکار عمومی سرریز کنند.

در

ص: 64

1- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1395/1/1

2- . در دیدار مردم آذربایجان 1391/11/28

داخل کشور و خارج کشور، این فکر را دارند ترویج میکنند و به شکل‌های گوناگونی، با بیان‌های مختلفی، در وسایل ارتباط جمعی دنیا دارند گسترش میدهند؛ کسانی را می‌گمارند برای اینکه بتوانند این فکر را در میان ملت ما گسترش بدهند. البته در داخل هم همین طور که عرض کردیم، کسانی هستند که این فکر را قبول دارند و قبول کرده اند و تلاش میکنند که آن را به دیگران هم بقبولانند. (1)

ه - ایجاد برجام‌های دیگر آمریکا با کشور توانمند ایران

من حرف طرف مقابل را بگویم، بعد آنچه را اقتضای حق و حقیقت است بیان کنم. حرف طرف مقابل یعنی همان دستگاه تبلیغاتی و فکرساز و جریان ساز، این است که می‌گوید ایران دارای ظرفیتهای فراوان اقتصادی است و هدف از توافق هسته ای این بود که کشور ایران بتواند از این ظرفیتهای استفاده کند؛ خوب، این توافق انجام گرفت لکن این توافق کافی نیست و مسائل دیگری هم هست که در آنها هم بایستی ملت ایران، دولت ایران، مسئولین ایران تصمیم بگیرند و اقدام بکنند؛ مثلاً فرض بفرمایید امروز در منطقه ی غرب آسیا - یعنی همین منطقه ای که غربی ها به آن میگویند خاورمیانه - جنجالها و آشفتگی های بسیاری هست؛ خوب، این مشکل برای کلّ منطقه است و اگر میخواهید کشور شما از این مشکل نجات پیدا کند، باید سعی کنید این جنجالها فرو بنشینند. چه کار کنیم؟ با آمریکا همکاری کنیم، همفکری کنیم، جلسه کنیم، بنشینیم، گفتگو کنیم و یک مدلی را طبق میل آمریکایی ها یا طبق توافق آمریکایی ها انتخاب کنیم؛ یکی دیگر هم این است.

یا ما مشکلات دیگری داریم، اختلافات زیادی با آمریکا داریم، این اختلافات را باید حل کنیم، این اختلافات بایستی تمام بشود؛ حالا در حلّ

ص: 65

این اختلافات، فرض بفرمایید که ملت ایران مجبور باشد از اصول خود صرف نظر کند، از خطّ قرمزهای خود هم صرف نظر کند، بکند؛ طرف مقابل از اصول خود و ارزشهای خود تنازل نمیکند لکن اگر لازم شد، ما باید تنازل کنیم تا مشکلات را برطرف کنیم؛ تا در نتیجه کشور بتواند از ظرفیتهای خود استفاده کند و مثلاً به یک اقتصاد برجسته ای مبدّل بشود. حرفشان این است. بنابراین در قضیه ی هسته ای توافق شد و اسم این را گذاشتیم «برجام»؛ برجام دیگری در قضایای منطقه، برجام دیگری در قضایای قانون اساسی کشور؛ برجام 2 و 3 و 4 و الی غیر ذلک بایستی به وجود بیاید تا ما بتوانیم راحت زندگی کنیم. (1)

(و) اصول زدایی؛ معنای حقیقی قبول برجامهای 2 و 3 و 4 و ...

این منطقی است که سعی میکنند این منطق را در بین نخبگان جامعه و از سوی نخبگان جامعه به افکار عمومی جامعه منتقل کنند. معنای این حرف چیست؟ معنای این حرف این است که جمهوری اسلامی از مسائل اساسی ای که به حکم اسلام و به حکم برجستگی های نظام جمهوری اسلامی پایبند به آنها است، صرف نظر کند: از مسئله ی فلسطین صرف نظر کند، از حمایت از مقاومت در منطقه صرف نظر کند، از مظلومان منطقه - مثل ملت فلسطین، مثل مردم غزه، مثل مردم یمن، مثل مردم بحرین - پشتیبانی و حمایت سیاسی نکند، و نظام جمهوری اسلامی با تعدیل خواسته های خود، خود را به آنچه طرف مقابل یعنی آمریکا به دنبال تحقق آن است، نزدیک بکند. معنای این حرف

ص: 66

این است که همچنان که امروز بعضی از کشورهای منطقه و دولت‌های منطقه، علی‌رغم حکم اسلام و علی‌رغم خواست ملت‌هایشان با رژیم صهیونیستی کنار آمده‌اند و مسئله‌ی فلسطین را تحت الشّعاع مسائل دیگر قرار داده‌اند، جمهوری اسلامی هم به همین ترتیب عمل کند؛ معنایش این است که همچنان که امروز بعضی از دولت‌های عربی با کمال وقاحت، دست دوستی به سمت دشمن صهیونیستی دراز میکنند، جمهوری اسلامی هم با دشمن صهیونیستی کنار بیاید و آشتی کند. (1)

ز) ایجاد برجای بر ضدّ نوان امنیتی، دفاعی و موشکی ایران

البته قضیه به اینجاها ختم نمیشود؛ معنای آنچه در آن تحلیل سیاسی دشمن ادّعا میشود، این است که اگر میل آمریکا است، جمهوری اسلامی حتی از ابزارهای دفاعی خود هم صرف‌نظر کند. ببینید که بر روی مسئله‌ی موشک‌ها چه جنجالی در دنیا به راه انداخته‌اند که چرا جمهوری اسلامی موشک دارد، چرا موشک دوربرد دارد، چرا موشک‌های جمهوری اسلامی هدف را دقیق میزنند و هدف قرار میدهند، چرا آزمایش کردید، چرا تمرین نظامی میکنید، و چرا و چرا و چرا. حالا آمریکایی‌ها در منطقه‌ی خلیج فارس که چند هزار کیلومتر با کشور آنها فاصله دارد، هر چند وقت یک بار با یکی از کشورهای منطقه رزمایش به راه می‌اندازند - در حالی که آنها در اینجا هیچ مسئولیتی ندارند - [اما] جمهوری اسلامی که در خانه‌ی خود، در محیط خود و در حریم امنیتی خود رزمایش میکند، جنجال اینها بلند میشود که چرا رزمایش کردید، چرا اقدام کردید، چرا نیروی دریایی شما یا نیروی هوایی شما این اقدامها را کردند. معنای آن تحلیل دشمن این است که از همه‌ی اینها بایستی صرف‌نظر بکنیم. (2)

ح) منتهی شدن توافقاتی فوق به تغییر سیرت جمهوری اسلامی

اشاره

قضیه از این هم بالاتر است؛ تدریجاً موضوع را به این خواهند کشاند که اصلاً چرا نیروی قدس تشکیل شده است، چرا سپاه تشکیل شده، چرا سیاست‌های داخلی جمهوری اسلامی طبق قانون اساسی، باید با اسلام

ص: 67

1- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1395/1/1

2- . همان

تطبيق داده بشود؛ مطلب به اینجاها میرسد. شما وقتی در مقابل دشمن، در حالی که میتوانید ایستادگی کنید - که بعداً عرض خواهم کرد - عقب نشینی کردید، دشمن جلو می آید - دشمن متوقف نمیشود - و کم کم کار را به اینجا می‌رسانند که اینکه شما میگویید دولت جمهوری اسلامی، مجلس شورای اسلامی و قوه قضائیه باید برطبق احکام اسلام و شریعت اسلامی باشد، اینها برخلاف آزادی است و لیبرالیسم اینها را قبول ندارد؛ کم کم به اینجاها میرسد. اگر عقب نشینی کردیم، عقب نشینی به این نقطه ها منتهی خواهد شد که [بگویند] شورای نگهبان چه نقشی در جامعه دارد و چرا باید شورای نگهبان به خاطر مخالفت با شرع قوانین را بردارد؟ حرف اینجا است. این همان چیزی است که بنده بارها عرض کرده ام که این، تغییر سیرت جمهوری اسلامی است. ممکن است صورت جمهوری اسلامی محفوظ بماند اما از محتوای خود بکلی تهی بشود؛ دشمن این را میخواهد. بنابر این تحلیل دشمن خواسته و بنابر این تحلیلی که آنها دارند در اذهان نخبگان و افکار عمومی ملت تزریق میکنند، اگر جمهوری اسلامی و ملت ایران میخواهد از شر آمریکا راحت بشود، باید از محتوای جمهوری اسلامی دست بردارد، از اسلام دست بردارد، از مفاهیم اسلامی دست بردارد، از امنیت خود دست بردارد. (1)

لزوم مراقبت از سیرت جمهوری اسلامی علاوه بر حفظ صورت

آنچه مهم است این است که نظام جمهوری اسلامی يك ساخت حقوقی و رسمی دارد که آن قانون اساسی، مجلس شورای اسلامی، دولت اسلامی، انتخابات - همین چیزهایی که مشاهده میکنید - است، که البته حفظ اینها لازم و واجب است؛ اما کافی نیست.

همیشه در دل ساخت حقوقی، يك ساخت حقیقی، يك هویت حقیقی و واقعی وجود دارد؛ او را باید حفظ کرد. این ساخت حقوقی در حکم

ص: 68

جسم است؛ در حکم قالب است، آن هویت حقیقی در حکم روح است؛ در حکم معنا و مضمون است. اگر آن معنا و مضمون تغییر پیدا کند، ولو این ساخت ظاهری و حقوقی هم باقی بماند، نه فایده ای خواهد داشت، نه دوامی خواهد داشت؛ مثل دندان که از داخل پوک شده، ظاهرش سالم است؛ با اولین برخورد با یک جسم سخت در هم می‌شکند. آن ساخت حقیقی و واقعی و درونی، مهم است؛ او در حکم روح این جسم است. آن ساخت درونی چیست؟ همان آرمانهای جمهوری اسلامی است: عدالت، کرامت انسان، حفظ ارزشها، سعی برای ایجاد برادری و برابری، اخلاق، ایستادگی در مقابل نفوذ دشمن؛ اینها آن اجزاء ساخت حقیقی و باطنی و درونی نظام جمهوری اسلامی است. اگر ما از اخلاق اسلامی دور شدیم، اگر عدالت را فراموش کردیم، شعار عدالت را به انزوا انداختیم، اگر مردمی بودن مسئولان کشور را دست کم گرفتیم، اگر مسئولین کشور هم مثل خیلی از مسئولین کشورهای دیگر به مسئولیت به عنوان یک وسیله و یک مرکز ثروت و قدرت نگاه کنند، اگر مسئله ی خدمت و فداکاری برای مردم از ذهنیت و عمل مسئولین کشور حذف شود، اگر مردمی بودن، ساده زیستی، خود را در سطح توده ی مردم قرار دادن، از ذهنیت مسئولین کنار برود و حذف شود؛ پاک شود، اگر ایستادگی در مقابل تجاوزطلبی های دشمن فراموش شود، اگر رودرباستی ها، ضعفهای شخصی، ضعفهای شخصیتی بر روابط سیاسی و بین المللی مسئولین کشور حاکم شود، اگر این مغزهای حقیقی و این بخشهای اصلی هویت واقعی جمهوری اسلامی از دست برود و ضعیف شود، ساخت ظاهری جمهوری اسلامی خیلی کمکی نمیکند؛ خیلی اثری نمیبخشد و پسوند «اسلامی» بعد از مجلس شورا: مجلس شورای اسلامی؛ دولت جمهوری اسلامی، به تنهایی کاری صورت نمیدهد. اصل قضیه این است که مراقب باشیم آن روح، آن سیرت از دست نرود، فراموش نشود؛ دلمان خوش نباشد به حفظ صورت و قالب. به روح، معنا و سیرت توجه داشته باشید. این، اساس قضیه است.

و من به شما عرض بکنم که تغییر سیرت، تغییر آن هویت واقعی، بتدریج و خیلی آرام حاصل میشود. توجه بعضی ها به این، غالباً جلب نمیشود، یا خیلی ها توجهشان جلب نمیشود. یک وقتی ممکن است همه متوجه شوند، که کار از کار گذشته باشد. خیلی باید دقت کرد. چشم بینای طبقه ی روشن بین و روشنفکر جامعه - یعنی طبقه ی دانشگاهی - و چشم بینای دانشجویان باید این مسئولیت را همیشه برای خودش قائل باشد. (1)

ط) بدعهدی عملی آمریکایی ها علیه اقداماتی بر روی کاغذ

اشاره

آنچه در این تحلیل مفقود است و نادیده گرفته شده است، چند مطلب است که من به یکی از آنها اشاره میکنم و آن این است که در همین توافقی هم که ما با آمریکایی ها در قضیّه ی پنج بعلاوه ی یک و مسئله ی هسته ای کردیم، آمریکایی ها به آنچه وعده داده بودند عمل نکردند و کاری را که باید میکردند انجام ندادند. بله، به تعبیر وزیر خارجه ی محترم ما، روی کاغذ کارهایی را انجام دادند اما از راه های انحرافی متعدّد، جلوی تحقّق مقاصد جمهوری اسلامی را گرفتند. شما نگاه کنید امروز در سرتاسر کشورهای غربی و کسانی که تحت تأثیر آنها هستند، همچنان معاملات بانکی ما دچار مشکل است، بازگرداندن ثروتهای ما در بانکهای آنها دچار مشکل است، معاملات گوناگون تجاری ای که احتیاج به دخالت بانک ها دارد دچار مشکل است؛ وقتی دنبال میکنیم، تحقیق میکنیم و میگوییم چرا این جور است، معلوم میشود از آمریکایی ها میترسند. آمریکایی ها گفته اند که ما تحریمها را بر میداریم و روی کاغذ هم برداشتند، اما از طرق دیگر جوری عمل میکنند که اثر رفع تحریمها مطلقاً به وجود نیاید و تحقّق پیدا نکند. (2)

ادامه ی تحریمها حتی در صورت توافق با آمریکا

تحریمها با مذاکره برداشته نخواهد شد؛ این را من به شما عرض

ص: 70

1- . در دیدار اساتید و دانشجویان در دانشگاه علم و صنعت 1387/9/24

2- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1395/1/1

بکنم. هدف تحریمها چیز دیگری است. هدف تحریمها خسته کردن ملت ایران است، جدا کردن ملت ایران از نظام اسلامی است. مذاکره هم که انجام بگیرد، اگر ملت ایران باز در صحنه باقی باشد و بر حقوق خود اصرار بورزد، این تحریمها وجود خواهد داشت. ملت ایران در مقابل این فکر غلط دشمن چه کار میکند؟

ببینید، يك ملاحظه ای در ذهن طرفهای مقابل ما هست که این ملاحظه را باز کنیم، تحلیل کنیم. آنها میگویند تکیه ی نظام جمهوری اسلامی به این مردم است؛ اگر توانستیم این مردم را از نظام جمهوری اسلامی جدا کنیم، قدرت مقاومت از نظام جمهوری اسلامی گرفته خواهد شد. این فکر طرف مقابل ماست. خوب، این فکر دو قسمت دارد؛ يك قسمتش را درست فهمیدند، يك قسمتش را غلط فهمیدند، غلط کردند. آن قسمتی که درست فهمیدند، این است که بله، تکیه ی جمهوری اسلامی به این مردم است؛ پشتوانه ی نظام اسلامی، هیچ کس جز انبوه توده های عظیم ملت ایران نیست؛ حصار این کشور و این نظام، همین مردمنند. آنچه که غلط فهمیدند، این است که خیال کردند با فشار تحریم، با زورگویی در زمینه ی مسائل بین المللی و بازرگانی و تولید و غیره، خواهند توانست ملت ایران را به زانو در بیاورند و عاجز کنند. اگر فکر میکنند خواهند توانست این پشتوانه را از جمهوری اسلامی بگیرند، اینجا را اشتباه کرده اند. (1)

(ی) خسارت محض؛ نتیجه ی توافق با آمریکا به امید حلّ مشکلات اقتصادی

بنابراین، کسانی که امید میبندند به اینکه بنشینیم با آمریکا در فلان مسئله مذاکره کنیم و به يك نقطه ی توافقی برسیم - یعنی ما يك تعهدی بکنیم، طرف مقابل هم يك تعهدی بکند - از این غفلت میکنند که ما ناگزیر باید به همه ی تعهدهای خود عمل کنیم [اما] طرف مقابل با طرق مختلف، با

ص: 71

شیوه های مختلف، با خدعه، با تقلب سر باز میزند و به تعهدهایی که کرده است عمل نمیکند. این چیزی است که ما امروز در مقابل چشم خودمان داریم ببینیم؛ یعنی خسارت محض. (1)

ك) خسارت بالاتر؛ تسلط مجدد آمریکا بر کل منطقه

اشاره

اما مسئله از این هم بالاتر است. لازم است من به جوانهای عزیز که رژیم طاغوت را درک نکرده اند و دوران طاغوت را ندیده اند و نمیدانند که چه اتفاقی با پیروزی انقلاب در این کشور افتاد، چند جمله ای را عرض بکنم. ببینید؛ در این منطقه ای که ما زندگی میکنیم - منطقه ی غرب آسیا - کشور عزیز شما ایران، گل منطقه است؛ از لحاظ جایگاه راهبردی و به تعبیر رایج موقعیت استراتژیکی، یک کشور بی نظیر است؛ از لحاظ منابع فراوان نفت و گاز در همه ی این منطقه و با یک نگاه از همه ی دنیا امتیاز دارد؛ غیر از نفت و گاز، منابع فراوان دیگری هم هست. کشوری است بزرگ، با جمعیتی مستعد و مردمی با استعداد، با تاریخی غنی. اینجا گل منطقه است؛ این گل منطقه یک روزی یکجا و بطور کامل در قبضه ی آمریکا بوده است و هر کاری آمریکایی ها میخواستند نسبت به این کشور و در این کشور انجام بدهند میکردند؛ غارت میکردند، ثروتهایش را میبردند؛ همه ی کارهایی که یک دولت استعمارگر و یک دولت مستکبر با یک کشور ضعیف انجام میدهد، اینها در این کشور انجام میدادند و اینجا را در قبضه ی خودشان و در پنجه ی اقتدار خودشان داشتند، انقلاب آمده است این کشور را از پنجه ی آنها بیرون کشیده، [لذا] کینه ی انقلاب از دل سیاست آمریکا خارج نمیشود. آن وقتی دشمنی اینها تمام میشود که بتوانند همان سلطه را بار دیگر در این کشور تجدید کنند؛ هدف این است و دنبال این هستند. البته سیاستمدارند، دیپلماتند، کار سیاسی را بلدند و میدانند هر هدفی و مقصودی یک راهی

ص: 72

دارد و باید بتدریج حرکت کرد و از راهش وارد شد؛ دارند این کار را میکنند. ما باید چشممان باز باشد، ما باید حواسمان جمع باشد.

جمهوری اسلامی نه فقط ایران را از دست اینها خارج کرد بلکه با روحیه ی مقاومتی که نشان داد و دلیری ای که نشان داد - که حالا بعد عرض خواهم کرد - موجب تشویق کشورهای دیگر هم شد. امروز شما ببینید در کشورهای متعددی در این منطقه و حتی فراتر از این منطقه «مرگ بر آمریکا» میگویند، پرچم آمریکا را آتش میزنند. ملت ایران نشان داد که میتواند مقاومت بکند، ملتهای دیگر [هم] یاد گرفتند و سررشته از دست آمریکا خارج شده است. آمریکایی ها اعلان کردند که میخواهند خاورمیانه ی بزرگ درست کنند - يك وقت گفتند خاورمیانه ی نوین، يك وقت گفتند خاورمیانه ی بزرگ - مقصود این بود که در این منطقه ی غرب آسیا و در قلب کشورهای اسلامی، دولت جعلی رژیم صهیونیستی را بر همه ی امور این منطقه از لحاظ اقتصادی و سیاسی و فرهنگی مسلط کند؛ هدفشان این بود. الان شما نگاه کنید ببینید همانهایی که شعار خاورمیانه ی بزرگ میدادند، در قضیه ی سوریه در مانده اند، در قضیه ی یمن در مانده اند، در قضیه ی عراق در مانده اند، در قضیه ی فلسطین در مانده اند و اینها همه را از چشم ایران میبینند، از چشم جمهوری اسلامی میبینند. دشمنی آنها با جمهوری اسلامی این جوری است؛ اختلاف آنها با جمهوری اسلامی سر يك ذره و دودزه نیست؛ مسئله، مسئله ی اساسی است؛ دارند حرکت میکنند بیایند به این سمت که بلکه بتوانند آن سلطه ی قدیمی خودشان را برقرار کنند.

جوانهای عزیز ما رژیم طاغوت را ندیده اند؛ من به شما جوانهای عزیز عرض بکنم که در کشور ما، در طول این حدود پنجاه یا شصت سال - یعنی در دوره ی حکومت پهلوی و مقداری قبل از آن - اول انگلیس ها، بعد هم آمریکایی ها زمام امور را در دست داشتند و هر کاری میخواستند میکردند؛ مثلاً حکومت پهلوی را سر کار آوردند؛ رضاخان را سر کار آوردند و بعد که به جهتی از او دلخور شدند، او را بردند، محمدرضا را آوردند؛ یعنی در

يك كشوری به این بزرگی و با این عظمت، در قبال این ملت، آمریکایی ها یا انگلیسی ها براحتی رئیس این کشور را به میل خودشان میبرند، یکی را می آورند به جای او، و بین خودشان؛ وضع آنها در ایران این جوری بود. (1)

توقف حرکت عظیم انقلاب اسلامی؛ هدف دشمن از تحریمها

دشمن حداکثر استفاده را از حربه ی تحریم دارد میکند؛ هدفشان هم این است که ملت ایران را تحقیر کنند؛ هدفشان این است که این حرکت عظیمی را که فقط روی دوش ملت ایران میتوانست انجام بگیرد، متوقف کنند. حرکت انقلاب اسلامی، حرکت نظام اسلامی، حرکت به سمت تمدن نوین اسلامی را میخواهند متوقف کنند؛ چون میدانند این حرکت درست نقطه ی مقابل منافع سرمایه دارهای صهیونیست و کمپانی دارهای ظالم و خونخوار دنیا است. این را میفهمند و میبینند که این حرکت چطور در دنیا دارد توسعه پیدا میکند و ملتها را متوجه خودش میکند؛ میخواهند جلوی این را بگیرند. این تحریمها و این تهدیدها و این شرطشروطکردنها به خاطر این است.

بنده عقیده ام این است که اگر حتی در مسئله ی هسته ای هم همان جور که آنها دیکته میکنند ما پیش برویم و قبول کنیم دیکته ی آنها را، باز هم حرکت مخرب آنها و تحریمهای آنها برداشته نخواهد شد؛ انواع و اقسام مشکلات را باز هم درست میکنند؛ چون با اصل انقلاب مخالفند. (2)

جدایی ملت از نظام؛ هدف سیاسی فشارهای اقتصادی دشمن

دشمنان ما صریحاً میگویند که هدفشان از فشارهای اقتصادی يك هدف سیاسی است. هدف آنها این است که مردم ایران را در مقابل نظام

ص: 74

1- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1395/1/1

2- . در دیدار مردم آذربایجان به مناسبت سالگرد قیام بیست و نهم بهمن سال 1356 در حسینیه ی امام خمینی (ره) 1393/11/29

اسلامی قرار بدهند؛ (1) توجّه بفرمایید؛ البتّه بله، «مرگ بر آمریکا»، چون آمریکا آن عامل اصلی این فشارها است و خودشان هم اصرار دارند بر اینکه متمرکز بشوند روی اقتصاد ملّت عزیز ما. هدفشان چیست؟ هدف این است که مردم را در مقابل دستگاه قرار بدهند؛ این را صریحاً میگویند که میخواهیم فشار اقتصادی بیاوریم تا وضعیّت مردم سخت بشود و مردم وادار به اعتراض بشوند در مقابل دولت و در مقابل نظام اسلامی. این را صریحاً میگویند البتّه به دروغ گاهی ادّعا میکنند که طرفدار ملّت ایرانند که این دروغها را نمیشود باور کرد و نباید از دشمن باور کرد، لکن هدفشان همان هدف سیاسی است. میخواهند این امنیّتی که امروز در کشور ما هست را - که این امنیّت، در منطقه ی غرب آسیا که ما در آن قرار داریم، بی نظیر است؛ بحمدالله امروز نه در شرق ما، نه در غرب ما، نه در شمال ما، نه در جنوب ما، در هیچ کشوری امنیّتی مانند امنیّتی که امروز بر کشور ما و ملّت ما حاکم است، وجود ندارد - به دست مردم از بین ببرند و مردم را وادار کنند به برهم زدن امنیّت؛ و حرکات اعتراضی را در کشور شروع کنند؛ دارند تحریک میکنند، دارند کار میکنند، دارند برنامه ریزی میکنند. این کاری است که باجدیّت و با شدّت به دنبال آن هستند؛ خب این يك شرایط مهم است، این يك چالش بزرگ است. وقتی يك چنین چالشی در کشور وجود دارد، همه ی نیروها باید در کنار هم قرار بگیرد، با هم کار کنند و مسئله ی اقتصاد را جدّی بگیرند. (2)

ل) شمارش سنگرهای فروپاشیده ی استکبار در تسلّط بر ایران اسلامی

اشاره

خب، چه جوری توانسته بودند این تسلّط را پیدا کنند؟ در اینجا سنگرهایی به وجود آورده بودند که اوّل رژیم انگلیس، بعد رژیم آمریکا در سالهای بعد یا دهه های بعد، از این سنگرها استفاده میکردند برای دوام سلطه ی خودشان بر این کشور. انقلاب آمد و به دست جوانهای خودش این

ص: 75

1- . شعار مرگ بر آمریکای حصّار

2- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1394/1/1

سنگرها را تخریب کرد، منهدم کرد و به جای آن، سنگرهایی برای حفاظت از انقلاب و برای حفاظت از جمهوری اسلامی و منافع ملی به وجود آورد. اینها میخواهند بیایند آن سنگرهای تخریب شده ی قبلی را دوباره ترمیم کنند و این سنگرهایی را که به دست انقلاب و انقلابیون و جوانها به وجود آمده است از بین ببرند؛ هدف این است. (1)

ل / 1) مهم ترین سنگر؛ رژیم دست نشانده ی طاغوت

اشاره

حالا من چندتا از این سنگرها را برای شما می‌شمرم. مهم ترین سنگر رژیم های مستکبر - یعنی اول انگلیس، بعد آمریکا - در کشور ما عبارت بود از خود رژیم دست نشانده ی طاغوت. رژیم دست نشانده ی طاغوت، سنگر اینها بود؛ به وسیله ی او بود که اینها هر کاری میخواستند در این کشور میکردند؛ هر فعالیت اقتصادی، هر فعالیت فرهنگی، هر فعالیت سیاسی، هر جابه جایی، هر موضعگیری؛ هر جوری که مایل بودند، این کشور را و دولت این کشور را به این طرف و آن طرف میکشانند؛ یعنی خود رژیم طاغوت مهم ترین سنگر آمریکا و انگلیس در این کشور بوده است. این يك سنگر. خب، انقلاب آمد، این سنگر را نابود کرد، از بین برد و ریشه کن کرد؛ حکومت پادشاهی را در کشور ریشه کن کرد و به جای حکومت پادشاهی و حاکمیت شخصی، حاکمیت مردمی را به وجود آورد. يك روزی بود در این کشور که میگفتند آقا! مملکت صاحب دارد؛ صاحب مملکت کیست؟ اعلیحضرت؛ این بود. این را مکرر بر زبانها جاری میکردند که آقا، مملکت صاحب دارد؛ کیست صاحب مملکت؟ شاه صاحب مملکت بود، یعنی يك عنصر فاسد، نالایق، وابسته و غالباً تهی از غیرت ملی، صاحب مملکت بود. خب، جمهوری اسلامی آمد این صاحب غاصب دروغین را کنار زد، مملکت را داد دست صاحبان اصلی اش که ملتند؛ انتخابات میکنند، حضور

ص: 76

پیدا میکنند، میخواهند، اثبات میکنند، نفی میکنند؛ این اولین سنگر دشمن بود که جمهوری اسلامی و انقلاب اسلامی این سنگر را درهم ریخت. (1)

شکست آمریکا در حمایت دائمی از طاغوت

بعد از سال 43 که حکومت مطلقه ی محمدرضا پهلوی به پشتیبانی آمریکایی ها در کشور هزاران فاجعه آفرید و آمریکایی ها هم هرچه توانستند، به غارت و چپاول و توسعه طلبی و تجاوز در ایران ادامه دادند؛ دهها هزار مستشارشان در ایران بردند، خوردند، پول گرفتند، شکنجه تعلیم دادند، هزاران جنایت در ایران کردند، بالاخره در سال 56 و دنباله اش سال 57 این حرکت عظیم ملت ایران به رهبری امام بزرگوار شروع شد. این دفعه، این مبارزه دیگر مبارزه ای نبود که امید پیروزی برای دشمن وجود داشته باشد. ملت ایستاد، مقاومت کرد، فداکاری کرد؛ مردانش، زنانش، حتی دانش آموزانش در خیابانها کشته شدند؛ اما سرانجام در سال 1357 ملت ایران پیروز شد. یعنی در این مبارزه ی طولانی از سال 32 تا سال 57 - در طول بلندمدت بیست و پنج سال مبارزه - بالاخره آن که پیروز میدان شد، ملت ایران بود. انقلاب اسلامی پیروز شد، حکومت متکی به آمریکا سرنگون شد، حکومت پادشاهی طولانی بلندمدت استبدادی خبیث فاسد و وابسته نابود شد و حکومت ملت ایران، حکومت انقلاب و نظام اسلامی بر سر کار آمد.

از روز اول آمریکایی ها شروع کردند به معارضة، به اخلال در کارها؛ مرکز اخلال و مرکز همه ی توطئه ها هم همین لانه ی جاسوسی، یعنی سفارت آمریکا در تهران بود. ارتباط بگیرند، تهدید کنند، تطمیع کنند، قرار مدار بگذارند، انسانهای ضعیف را به خودشان جذب کنند، برای اینکه شاید بتوانند کاری انجام دهند؛ لیکن در سیزده آبان سال 58 دانشجویها به عنوان زبده ترین قشر مبارز ملت ایران، حرکت تسخیر لانه ی جاسوسی را انجام دادند. اینجا يك بار دیگر آمریکا در توطئه های خود در مقابل ملت

ص: 77

سلسله‌ی شکست‌های آمریکا ادامه پیدا کرد. در طول این سی و سه چهار سال - یعنی از سال 57 تا امروز - آمریکا به طور دائم در حال اخلاص کردن است، برای اینکه شکست سال 57 را جبران کند. این شکست فقط شکست آمریکا در ایران نبود که بگوییم یک رژیم وابسته‌ی به آمریکا در ایران از بین رفت و آمریکایی‌ها را بیرون کردند، دستشان را قطع کردند؛ این شکست آمریکا در منطقه بود. (1)

ل / 2) ترس از ابرقدرتها؛ سنگر استعمار در عرصه‌ی عملیات روانی

اشاره

ولی تنها این نبود، سنگرهای دیگری هم بود؛ عوامل روانی و عوامل عینی، سنگرهایی بودند که من دو سه موردش را برای شما می‌شمرم. یکی ترس بود، سنگر ترس؛ ترس از قدرتها. در کشور کاری کرده بودند که ترس از قدرت آمریکا بر همه‌ی دلها حاکم بود؛ عرض کردیم که در این دهه‌های آخر از آمریکا، قبلش هم ترس از انگلیس؛ هر حادثه‌ای در کشور اتفاق می‌افتاد می‌گفتند کار انگلیس‌ها است؛ یعنی انگلیس‌ها را قدرت مطلق میدانستند. این ترس، مخصوص مردم نبود؛ خود سردمداران رژیم هم می‌ترسیدند از آمریکا. این خاطراتی که عوامل رژیم نوشته‌اند و بعدها - بعد از انقلاب - این خاطرات منتشر شده است، نشان می‌دهد که در مواردی خود محمدرضا و عوامل نزدیک به او از آمریکایی‌ها عصبانی بودند به خاطر تحقیری که می‌کردند، به خاطر بی‌اعتنایی‌ای که می‌کردند، اما چاره‌ای نداشتند و مجبور بودند انقیاد (2) بکنند؛ مجبور بودند از ترس اطاعت کنند؛ می‌ترسیدند. انقلاب اسلامی آمد و این سنگر ترس را منهدم کرد. امروز در جمهوری اسلامی یک عنصر آگاه مطلع متکی به ارزشهای دینی را شما پیدا نمی‌کنید که از آمریکا بترسد؛ ملت ترس را دور انداخت. ملت نه فقط ترس از آمریکا

ص: 78

1- . در دیدار دانش آموزان و دانشجویان 1391/8/10

2- . اطاعت

را بلکه ترس از همه ی جبهه ی استکبار را دور ریخت. در دوران جنگ تحمیلی که هشت سال به طول انجامید - که باز متأسفانه جوانهای ما آن دوران طلایی را درك نکرده اند، آن دوران نورانی را درك نکرده اند - آمریکا به صدام کمک میکرد، ناتو به صدام کمک میکرد، شوروی آن روز به صدام کمک میکرد، ارتجاع عرب با همه ی بی لیاقتی و ضعفی که داشت، به صدام کمک میکرد؛ همه کمک میکردند؛ یعنی شرق و غرب يك جبهه ی واحدی شده بودند به نفع صدام و علیه جمهوری اسلامی؛ جمهوری اسلامی خم به ابرو نیاورد، ایستاد و به توفیق الهی بر همه ی آنها هم غالب شد، بر همه ی آنها پیروز شد؛ بعد از هشت سال جنگ نتوانستند يك وجب از خاك ایران را از ایران جدا کنند. ترس را این جور از بین بردند. بله، من عرض کردم که امروز انسانهای خویشتن دار، انسانهای آگاه، انسانهای متکی به ارزشهای اسلامی از آمریکا نمیترسند [اما] چرا، امروز هم ممکن است بعضی ها بترسند اما این ترس، غیر عقلایی است؛ اگر ترس محمدرضا از آمریکا عقلایی بود، ترس اینها غیر عقلایی است؛ برای خاطر اینکه آنها پشتیبانی مثل مردم نداشتند و امروز جمهوری اسلامی پشتیبانی مثل این ملت بزرگ دارد. (1)

شبهات ترس از مستکبران صدر اسلام با ترس امروز

در جنگ احزاب، از همه طرف حمله کردند. در جنگ بدر يك گروه بودند، در جنگ احد يك گروه بودند، در جنگهای دیگر قبائل كوچك بودند؛ اما در جنگ احزاب، همه ی قبائل مشرك مکه و غیر مکه و ثقیف و غیره آمدند متحد شدند؛ ده هزار نفر نیروی رزمنده فراهم کردند؛ یهودی هایی هم که همسایه ی پیغمبر بودند و امان یافته ی پیغمبر بودند، خیانت کردند؛ اینها هم با آنها همکاری کردند. اگر بخواهیم این را با امروز مقایسه کنیم، یعنی آمریکا با آنها مخالفت کرد، انگلیس مخالفت

ص: 79

کرد، رژیم صهیونیستی مخالفت کرد، فلان رژیم مرتجع نفتخوار مخالفت کرد. پولهاشان را خرج کردند، نیروهاشان را جمع کردند، یک جنگ احزاب درست کردند؛ جنگ احزابی که دلها را خیلی ترساند. اوائل همین سوره میفرماید: «وَإِذْ قَالَتْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ يَا أَهْلَ يَثْرِبَ لَا مُقَامَ لَكُمْ فَارْجِعُوا»؛ (1) مردم را میترساندند. الان هم همین جور است. الان هم یک عده ای مردم را میترسانند: آقا بترسید. مقابله ی با آمریکا مگر شوخی است؟ پدرتان را در می آورند! آن جنگ نظامی شان، این تحریمشان، این فعالیتهای تبلیغی و سیاسی شان. در آخر این سوره باز میفرماید: «لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْمُرْجِفُونَ فِي الْمَدِينَةِ لَنُغْرِبَنَّكَ بِهِمْ» (2). مرجفون همینهايند. در يك چنین شرایطی، شرح حال مؤمن این است: «هَذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ (3)»؛ ما تعجب نمیکنیم؛ خدا و رسولش به ما گفته بودند که اگر پابند به توحید باشید، پابند به ایمان به خدا و رسول باشید، دشمن دارید؛ دشمنها سراغتان می آیند. بله، گفته بودند، حالا هم راست درآمد؛ دیدیم بله، آمدند. «وَصَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَ مَا زَادَهُمْ إِلَّا إِيمَانًا وَ تَسْلِيمًا (4)»؛ ایمانشان بیشتر شد. منافق، ضعیف الایمان، فی قلوبهم مرض - که طوائف گوناگونی اند - وقتی دشمن را می بینند، تشنان مثل بید میلرزد؛ بنا میکنند به مؤمنین بالله و زحمتکشان در راه خدا، عتاب و خطاب و اذیت کردن و فشار آوردن: آقا چرا اینجوری میکنید؟ چرا کوتاه نمی آید؟ چرا سیاستتان را اینجوری نمیکنید؟ همان کاری که دشمن میخواهد، انجام میدهند. اما از آن طرف، مؤمنین صادق میگویند: ما تعجبی نمیکنیم؛ خب، باید دشمنی کنند؛ «هَذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ» (5).

ص: 80

1- . سوره ی احزاب، آیه ی 13

2- . سوره ی احزاب، آیه ی 60

3- . سوره ی احزاب، آیه ی 22

4- . همان

5- . در دیدار علما و روحانیون خراسان شمالی 1391/7/19

یکی از سنگرهای دشمن برای تسلط بر کشور ما، عبارت بود از تزریق بی اعتقادی به خود، بی اعتمادی به خود، نداشتن اعتماد به نفس ملی؛ در مقابل چشمشان زرق و برق کشورهای غربی را مشاهده میکردند، پیشرفتهای علمی و پیشرفتهای فناوری و زرق و برق تمدنی مادی آنها را میدیدند و در [کشور] خودشان اینها نبود، در کشور این چیزها نبود، عقب ماندگی بود، لذا احساس بی اعتمادی به خود میکردند، احساس ناباوری به خود میکردند. آن روز در دوران پهلوی، یکی از ارکان دولت گفت که ایرانی باید برود لوله‌نگ بسازد! شماها نمیدانید لوله‌نگ چیست؛ لوله‌نگ آفتابه‌ی گلی [است]، آن هم نه آفتابه‌ی از جنس فلز. آن قدیم قدیم معمول بود که از جنس گل آفتابه درست میکردند. میگفت ایرانی لیاقتش همین است که برود لوله‌نگ بسازد؛ ایرانی را چه به اختراعات! آن روز این جوری میگفتند. یک نفر دیگر از برجستگان آن دوران میگفت که ایرانی اگر بخواد پیش برود، بایستی از فرق سر تا پا بشود غربی و اروپایی؛ باید همه چیز خودش را شبیه آنها بکند، شاید بتواند جلو برود؛ یعنی به خودشان باور نداشتند. خب، انقلاب آمد این ناباوری را بکلی تبدیل کرد به باور به خود، اعتماد به نفس ملی؛ امروز جوان ایرانی میگوید ما میتوانیم. در بسیاری از موارد در پیشرفتهای علمی - غیر از آنچه حالا امروز بحمدالله در دسترس قرار گرفته است و پیشرفتهایی که تحقق پیدا کرده است - جوانهای ما گاهی اوقات یک فکرهای نویی را مطرح میکنند که دستگاه های مسئول توانایی ندارند اینها را جمع و جور کنند؛ جوان ایرانی اعتماد به نفس دارد. وقتی باور به خود نبود، پیشرفت هم نیست؛ وقتی باور به خود بود، شعار «ما میتوانیم» بود، توانایی هم می آید؛ کشور میشود توانا، ملت میشود توانا. امروز ما این را داریم مشاهده میکنیم.

پنجاه سال در این کشور در دوران طاغوت، قبل از انقلاب، دانشگاه وجود داشت؛ در این دانشگاه، هم اساتید متعهد و خوبی بودند، هم

دانشجویان با استعدادی بودند - حالا تعداد نسبت به امروز کم بود؛ از لحاظ نسبی خیلی کمتر از امروز [بود] لکن همانهایی که بودند، به هر حال جوانهای ایرانی بودند دیگر، جوانهای با استعداد بودند - [ولی] یک حرکت علمی، یک پدیده‌ی نو علمی در تمام طول این پنجاه سال در ایران وجود ندارد. چرا؟ چون باور نمی‌کردند که بتوانند، اطمینان نداشتند به خودشان؛ این بی اطمینانی را تزریق کرده بودند در اذهان ملت. امروز، ما هر روزی در کشور یک نوآوری داریم؛ نوآوری علمی، نوآوری فناوری. دشمنان ما وقتی میبینند این نوآوری‌ها را، عصبانی میشوند. امروز کشور ما با وجود تحریم در رشته‌های متعددی از دانشهای پیشرفته، جزو ده کشور اول دنیا است. حالا آنچه جلوی چشم مردم است، ابزارهای نظامی و همین وسایل جنگی ای است که شما ملاحظه میکنید در اختیار سپاه ارتش و دیگران هست. پیشرفتهایی که اینها در زمینه‌های گوناگون کرده‌اند، در زمینه‌ی نانو و در همین زمینه‌ی هسته‌ای، به خاطر باور به خود است. یکی از سنگرهای دشمن در ایران، ناباوری ملت به خود بود، و یکی از سنگرهای بزرگ پیروزی ملت و جوانان ملت، باور به خود و روحیه‌ی «ما میتوانیم» است. این هم یکی از سنگرهای دشمن بود. (1)

تزریق نومی و خودباختگی؛ تخریب فرهنگی

در تخریب فرهنگی، کاری که تخریب‌کنندگان فرهنگ انجام میدهند این است که به جای عزم راسخ ملی، تردید را در مردم ترویج میکنند. یک ملت تا عزم راسخ نداشته باشد، نمیتواند به هیچ جا برسد؛ سعی میکنند عزم راسخ ملت را در مسائل مهم مربوط به سرنوشت کشور به هم بزنند، در آنها تردید ایجاد کنند؛ جای احساس عزت و اعتماد به نفس ملی، احساس حقارت ملی را به آنها تزریق میکنند؛ جای ایمان راسخ، شبهه افکنی و بی اعتقادی؛ جای کار و تلاش و همت بلند، لذت جویی و شهوت رانی و از

ص: 82

این قبیل؛ این کارها کارهایی است که انجام میگیرد. دستگاه های رسمی فرهنگی کشور بایستی وظایف خودشان را در مقابل اینها انجام بدهند. (1)

ل / 4) سنگر چهارم؛ القای تفکر جدایی دین از سیاست

اشاره

يك سنگر دیگر از سنگرهای دشمن، جدایی دین از سیاست بود. به همه باورانده بودند که دین باید در محیط سیاست، در محیط زندگی و در نظام اجتماعی دخالت نکند؛ این را باورانده بودند. حالا آنهایی که با دین سروکار نداشتند که به جای خود، حتی متدینین و حتی بعضی از علمای دین باور نمیکردند که اسلام بتواند در مسائل سیاسی دخالت کند؛ این در حالی است که اصل تولد اسلام در اول، با رویکرد سیاسی بود. پیغمبر اکرم اولین کاری که در مدینه کرد، حکومت تشکیل داد، اما این باور را در ذهنها گنجانده بودند و از این سنگر علیه نظام و علیه کشور و علیه مردم فعالیت میکردند. جمهوری اسلامی آمد و این سنگر را هم منهدم کرد و نابود کرد. امروز درباره ی مسائل کشور از دیدگاه اسلامی و قرآنی، جوانهای ما و دانشجویهای ما در دانشگاه های ما [هم] دارند کار میکنند و تلاش میکنند، چه برسد به علما و حوزه های علمیّه و مانند اینها. (2)

اعلان علنی جدایی دین از سیاست در دوره ای از نظام

ما يك دوره ای را هم مشاهده کردیم که در مطبوعات ما رسماً، علناً، جدایی و تفکیک دین از سیاست را اعلان کردند! اصلاً مسئله ی یکی بودن دین و سیاست را که اساس جمهوری اسلامی و اساس حرکت عمومی مردم بود، زیر سؤال بردند. از این بالاتر؟! در دورانی، در مطبوعات ما دیده شد که صریحاً، علناً، از رژیم ظالم، جبار و سفاک پهلوی دفاع شد! برای اینکه چنین حالتی پیش نیاید و برای برخورد با این انحراف،

ص: 83

1- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1393/1/1

2- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1395/1/1

میشود با برجسته کردن مرزهای اعتقادی و فکری و سیاسی، جلوی این انحراف را گرفت. (1)

م) ترفندهای مزورانه‌ی دشمن برای لاپوشانی دشمنی‌ها

اشاره

خب، من که می‌گویم «دشمن»، مقصودم دولت آمریکا است؛ تعارف هم نمی‌کنیم. البته آنها می‌گویند که ما دشمن شما نیستیم، ما دوست [شما هستیم]. پیام نوروزی به مردم ما داده اند و برای جوانهای ما دلسوزی کرده اند؛ یا در کاخ سفید سفره‌ی هفت سین پهن میکنند! خب اینها بچه‌گول زنی است؛ کسی اینها را باور نمی‌کند. از آن طرف تحریمها را حفظ میکنند، از آن طرف وزارت خزانه داری آمریکا با طرقی که خودشان دارند و خودشان اقرار کرده اند، جوری عمل میکنند که شرکتهای بزرگ، بنگاه‌های بزرگ و بانک‌های بزرگ جرئت نکنند نزدیک بیایند و با جمهوری اسلامی معامله کنند؛ از آن طرف این کارها را میکنند - تحریم میکنند و تهدید میکنند - که دشمنی محض است، از آن طرف هم در کاخ سفید سفره‌ی هفت سین پهن میکنند یا در پیام عید نوروز می‌گویند ما برای جوانهای ایرانی دنبال اشتغال هستیم! خب، کسی اینها را باور نمی‌کند. اینها ملت ما را هنوز نشناخته اند؛ ملت ایران را نشناخته اند. ملت ایران ملت فهیمی است، آگاه است، دشمنان خودش را می‌شناسد، شیوه‌های دشمنی را هم می‌شناسد. بله، ما با مردم آمریکا مشکلی نداریم؛ ما با هیچ ملتی و با هیچ آحاد مردمی مشکل نداریم؛ ما با سیاستها کار داریم، با سیاستمدارها کار داریم؛ آنها دشمن هستند. (2)

نلاهای ضد اقتصادی آمریکا علیه ملت ایران

این هم یکی از آن لطائف عالم است که آمریکایی‌ها دشمنی میکنند، می‌گویند شما نفهمید که ما با شما دشمنیم؛ مخالفت و عناد می‌ورزند،

ص: 84

1- . در دیدار اساتید و دانشجویان در دانشگاه علم و صنعت 1387/9/24

2- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1395/1/1

متوقعند که ملت ایران نفهمد که آنها معاندند و دشمنی میکنند! این سیاست از اواخر دوران بوش در مقابل ایران شروع شده است، امروز هم متأسفانه همان سیاست را دولتمردان آمریکا ادامه میدهند؛ همان پنجه‌ی چدنی زیر دستکش مخملی. من چند سال پیش اینجا در جوار بقعه‌ی علیین موسی الرضا (علیه السلام) در همین سخنرانی اول فروردین گفتم مراقب باشید اظهار محبت شما، اظهار دوستی و موافقت شما به معنای این نباشد که دستکش مخملی بر روی پنجه‌ی چدنی کشیدید و میخواهید تظاهر به دوستی کنید، اما در باطن دشمنی میکنید. آمریکایی‌ها برای متوقف کردن فروش نفت و انتقال پول ایران، مأمور ویژه فرستادند. از آمریکا افراد برجسته و خاصی را مأمور کردند که با کشورها تماس بگیرند، به کشورها مسافرت کنند؛ حتی با سران شرکتها صحبت کنند برای اینکه ارتباطات و اتصالات اقتصادی مربوط به نفت را با جمهوری اسلامی پیگیری نکنند؛ آنها را مجازات کنند به خاطر اینکه با جمهوری اسلامی ارتباط مالی دارند، ارتباط پولی دارند، یا معامله در مورد نفت دارند؛ این کار را از اول سال 91 و بخصوص از مرداد، با شدت تمام شروع کردند. انتظار داشتند ایران در مقابل این حرکت برنامه ریزی شده که با شدت دنبال هم میکردند، دست از فعالیتهای رشدیابنده‌ی علمی خود بردارد و تسلیم زورگویی‌های آمریکا شود. (1)

(ن) خلاصه‌ی مقدمات تحلیل: عظمت ایران، دشمنی آمریکا، اعمال دشمنی‌ها

اشاره

من خلاصه کنم مطلب را که اساس آنچه میخواستیم عرض بکنیم از دست نرود. واقعیتهایی وجود دارد: يك واقعیت عبارت است از ظرفیتهای فراوان و سرمایه‌های فراوانی که در کشور ما وجود دارد؛ هم سرمایه‌های طبیعی داریم، هم سرمایه‌های انسانی داریم، هم فرصتهای بین‌المللی داریم. امروز کشور ما به خاطر این سرمایه‌ها ظرفیت پیشرفت فوق‌العاده‌ای را در

ص: 85

درون خود دارد. این يك واقعیت. امروز جمهوری اسلامی به يك قدرت اثرگذار در سطح منطقه و در مواردی در سطح جهان تبدیل شده است؛ این يك واقعیتی است که وجود دارد. قدر خودمان را بدانیم، ارزش و اهمیت خودمان را بدانیم، عظمت این ملت را بدانیم.

دوم [اینکه] آمریکا به دلایل واضحی با ما دشمن است؛ همین طور که عرض کردیم، مرادمان سیاستمداران آمریکا و سیاستهای آمریکا است. در قضیه ی برجام بدعهدی کردند و به تحریمهای دیگری ما را تهدید کردند. همین طور که گفتم، وزیر خزانه داری آمریکا بشدت شب و روز مشغول کار است برای اینکه نگذارند که جمهوری اسلامی از نتایج برجام بهره مند بشود. خب، اینها دشمنی است. مرتباً تهدید میکنند و مرتباً به تحریمهای بیشتر تهدید میکنند. انتخابات ریاست جمهوری آمریکا هم چند ماه دیگر - هفت هشت ماه دیگر - شروع خواهد شد و تا نه ماه دیگر این دولت فعلی آمریکا عوض خواهد شد و هیچ تضمینی وجود ندارد که این دولتی که بعداً به وجود خواهد آمد، همین تعهدات اندکی را هم که این دولت [فعلی] کرده است عمل نکند. الان نامزدهای ریاست جمهوری آمریکا در سخنرانی های انتخاباتی شان مسابقه گذاشته اند در بدگویی به ایران؛ خب این دشمنی است دیگر؛ دشمنی که شاخ و دم ندارد. وقتی میگوییم آمریکا دشمن است، يك عده ای منزعج(1) میشوند که چرا میگویید دشمن؟ دشمن است؛ اینها دشمنی است. این هم يك واقعیت. (2) توجه کنید، فراموش نکنید که ما گفته ایم ملت و دولت باید همدل و هم زبان باشند؛ این را یادتان نرود. همه باید کار کنند و به دولت باید کمک کنند. اگر راهنمایی ای هم دارند، راهنمایی را به دولت بکنند. باید به دولت کمک کنند.

واقعیت سوم این است که ابزارهای دشمنی این دشمن بظاهر مقتدر

ص: 86

1- . ناراحت و بی قرار

2- . شعار مردم: «دولت تدبیر و امید! بصیرت، بصیرت»

نامحدود نیست؛ چند ابزار اساسی دارد که اینها ابزارهای فعال او است: یکی تبلیغات است - ایران هراسی - یکی نفوذ است، یکی هم تحریم است. من درباره ی نفوذ، در این چند ماه اخیر مکرر صحبت کرده ام، تکرار نمیکنم.

لزوم ممانعت مسئولین اقتصادی از نفوذ اقتصادی دشمن

در زمینه های اقتصادی، چشمهای بینای مسئولین اقتصادی بایستی باز باشد و مواظب باشند که [دشمنان] نفوذ اقتصادی پیدا نکنند؛ چون نفوذ دشمن پایه ی اقتصاد محکم را متزلزل میکند. آنجاهایی که نفوذ اقتصادی کردند، آنجاهایی که توانستند خودشان را بر اقتصاد کشورها و ملتها مثل يك بختکی (1) سوار بکنند، پدر آن کشورها درآمد. اینجا ده پانزده سال قبل از این، رئیس یکی از همین کشورهایی که جزو کشورهای پیشرفته ی منطقه ی ما بود، در سفری که به تهران داشت و پیش ما آمد به من گفت آقا ما به خاطر نفوذ اقتصادی در ظرف يك شب تبدیل شدیم به فقیر، به گدا؛ راست میگفت. فلان سرمایه دار، به خاطر فلان خصوصیت اراده میکند این کشور را به زانو دریاورد: سرمایه ی خودش را میکشد بیرون یا تصرفاتی میکند که اقتصاد آن کشور به زانو دربیاید. این هم البته خیلی مهم است؛ اما در قبال اقتصاد فرهنگی، اقتصاد سیاسی، نفوذ سیاسی و نفوذ فرهنگی اهمیتش، کمتر است و از همه مهم تر، نفوذ سیاسی و نفوذ فرهنگی است. (2)

درباره ی تبلیغات هم بحث زیاد است.

هدف استکبار از تبلیغات اسلام هراسی و ایران هراسی

امروز در دنیای اسلام برای اینکه دستگاه های استکباری به هدفهای استکباری خودشان برسند، برای اینکه مشکلات خودشان را پوشیده و

ص: 87

1- . کابوس

2- . در دیدار فرماندهان سپاه پاسداران انقلاب اسلامی 1394/6/25

مخفی نگه دارند، در میان مسلمانان اختلاف ایجاد میکنند؛ شیعه هراسی به وجود می آورند، ایران هراسی به وجود می آورند، برای اینکه رژیم غاصب صهیونیستی را محفوظ نگه دارند، برای اینکه تضادهایی که سیاستهای استکباری را در این منطقه به شکست کشانده است، به نحوی حل کنند. (1)

میخواهم راجع به تحریم صحبت کنم. یکی از سه ابزار مؤثر دشمن عبارت است از تحریم. دشمن احساس کرده است که کشور ما و ملت ما از تحریم ضربه میبیند؛ متأسفانه خود ما هم این برداشت را در او تقویت کردیم. یک جاهایی و در یک برهه ای دائم تحریم را بزرگ کردیم که آقا تحریم است، تحریم است، باید تحریم را برداریم، اگر تحریم باشد این جور به ما ضربه میخورد و مانند اینها؛ از آن طرف هم برداشتن تحریمها را باز تقویت کردیم، بزرگ کردیم، بزرگنمایی کردیم که اگر تحریمها برداشته بشود این اتفاق خواهد افتاد، آن اتفاق خواهد افتاد؛ اتفاقاتی که نیفتاد و اگر همین جور هم پیش برویم نخواهد افتاد. لکن دشمن احساس کرده است که با ابزار تحریم میتواند بر ملت ایران فشار بیاورد؛ دشمن این را احساس کرده است. پس آنچه در مقابل ما امروز وجود دارد، بلندمدتاً عبارت است از تحریم. (2)

کینه ی شتری آمریکایی؛ ریشه ی تحریمهای ملت ایران

همه این را باید بدانند که این تحریمهایی که علیه ملت ایران به کار برده شده، بلندمدتاً ناشی از کینه ورزی استکباری آمریکا است؛ کینه ی آمریکایی مثل کینه ی شتری [است]. بنا دارند بر اینکه بر ملت ایران فشار بیاورند به امید اینکه شاید بتوانند ملت ایران را تسلیم کنند؛ اشتباه میکنند؛ ملت ایران با فشار، تسلیم هیچ کس نخواهد شد. شما این ملت را نشناخته اید؛ این [ملت] ملتی است که به حول و قوهی الهی میتواند

ص: 88

1- . در دیدار مسئولان نظام و سفرای کشورهای اسلامی در سالروز بعثت پیامبر اکرم (ص) 1393/3/6

2- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1395/1/1

فشارها را تحمّل کند و تهدید شما و فشار شما را برای خودش تبدیل کند به فرصت؛ این کار را به توفیق الهی ملت ایران خواهد کرد. (1)

هدف و انگیزه‌ی اصلی دشمن از تحریمهای اقتصادی

ما امروز در مقابل يك فشار جهانی قرار داریم. دشمنی وجود دارد در دنیا که میخواهد با فشار اقتصادی و با تحریم و با این کارهایی که شماها میدانید، سلطه‌ی اهریمنی خودش را برگرداند به این کشور. هدف این است. يك کشور به این خوبی، با این همه منابع، منابع طبیعی، با این موقعیت سوق الجیشی، با همه‌ی امکانات، زیر نگیں يك قدرتی در دنیا بوده؛ يك روز انگلیس ها بودند، يك روز آمریکایی ها بودند - در واقع نظام سلطه، دستگاه سلطه، امپراتوری سلطه. حالا آمریکا يك گوشه‌ای از این امپراتوری است - اینها مسلط بودند بر این کشور؛ انقلاب دست اینها را کوتاه کرده. سلطه میخواهد برگردد به این کشور. همه‌ی این تلاشها برای این است. مسئله‌ی انرژی هسته‌ای بهانه است. آن کسانی که خیال میکنند اگر ما مسئله‌ی انرژی هسته‌ای را حل کردیم، مشکلات حل خواهد شد، خطا میکنند. مسئله‌ی انرژی هسته‌ای را مطرح میکنند، مسئله‌ی حقوق بشر را مطرح میکنند، مسائل گوناگون را مطرح میکنند، که اینها بهانه است. مسئله، مسئله‌ی فشار است، میخواهند يك ملت را به زانو در بیاورند؛ میخواهند انقلاب را زمین بزنند. یکی از کارهای مهم همین تحریم اقتصادی است. میگویند ما طرفمان ملت ایران نیست! دروغ میگویند؛ اصلاً طرف، ملت ایران است. تحریم برای این است که ملت ایران به ستوه بیاید، بگوید آقا ما به خاطر دولت جمهوری اسلامی داریم زیر فشار تحریم قرار میگیریم؛ رابطه‌ی ملت با نظام جمهوری اسلامی قطع بشود. هدف اصلاً این است. البته ملت ما را نمیشناسند؛ مثل همه‌ی موارد دیگر محاسباتشان غلط اندر غلط است. از نظر نظام

ص: 89

سلطه، گناه بزرگ ملت ایران این است که خودش را از زیر بار سلطه آزاد کرده. می‌خواهند مجازات کنند به خاطر این گناه، که چرا خودت را از زیر بار سلطه، ای ملت! آزاد کرده‌ای. این ملت راه را پیدا کرده. اصلاً محاسباتشان اشتباه است؛ نمی‌فهمند چه کار باید بکنند و چه کار دارند میکنند. خب، اما فشار می‌آورند؛ فشار اقتصادی از راه تحریمها. (1)

ضعف در برنامه های اقتصادی؛ از عوامل اعمال تحریمها

ما در زمینه ی تصمیم گیری های اقتصادی و برنامه ریزی های اقتصادی نقاط ضعفی داشته ایم؛ این نقاط ضعف موجب شده است که دشمن احساس کند با تحریم و امثال آن میتواند رخنه ایجاد کند؛ این فرصتی است برای ما تا این نقاط ضعفمان را بشناسیم، آنها را برطرف کنیم و ان شاءالله برطرف خواهیم کرد. (2)

برکات تحریم بعنوان تنها ابزار دشمن برای مقابله با ملت ایران

تحریم تنها ابزار دشمن است، این را بدانند. تنها ابزار دشمن برای مقابله ی با ملت ایران امروز عبارت است از تحریم؛ اگر ما درست عمل کنیم، با تدبیر عمل کنیم، تحریم میتواند بی اثر بشود. همچنان که اشاره کردم، همین دستگاه های تولیدی و صنعتی ای که امروز خوشبختانه دستگاه های دولتی آنها را افتتاح میکنند - از جمله همین فاز دوازدهم پارس جنوبی که قبلاً اشاره کردم و همین پیشرفتهای نظامی و همین پارکهای علم و فناوری و امثال اینها - کارهایی است که میتواند این جور تحریم را از بین ببرد؛ اثر تحریم را اول کاهش بدهد، بعد هم از بین ببرد. تحریم، مشکل تراش بود، اما برای ما برکاتی هم داشت. تحریم به ما نشان داد که باید به خودمان متکی باشیم و به ما ثابت کرد که میتوانیم

ص: 90

1- . در دیدار جمعی از کارآفرینان سراسر کشور 16/6/1389

2- . در دیدار پنجاه هزار فرمانده بسیج سراسر کشور 1392/8/29

از نیروهای درونی خودمان استفاده کنیم. اگر مسئولین دولتی و آحاد مردم و بخصوص فعالان بخشهای اقتصادی همت بکنند، تلاش بکنند و دستگاه های رسانه ای عمومی هم کمک بکنند - که حالا اشاره خواهیم کرد - ان شاءالله خواهیم دید که تحریم قادر نخواهد بود که ملت ایران را از پیشرفت باز دارد. (1)

ت) نتیجه: اقتصاد مقاومتی؛ تنها راه مقابله با دشمنی ها

اشاره

ما برای اینکه با تحریم مقابله کنیم چه کار باید بکنیم؟ اول صحبت عرض کردم که يك دوراهی ای را دشمن نشان میدهد به ما؛ میگوید یا بیاید تسلیم آمریکا بشوید و هر چه او میگوید گوش کنید، یا فشار و تحریم ادامه پیدا میکند؛ این يك دوراهی است که گفتیم غلط و دروغ است، اما يك دوراهی دیگری وجود دارد: یا بایستی مشکلات تحریم را تحمل کنیم یا ایستادگی کنیم به وسیله ی اقتصاد مقاومتی. (2)

تصمیم ملت به ایجاد رفاه اقتصادی از راه تکیه به درون

بله، ملت ایران در مقابل آنچه که دشمن میخواهد انجام دهد، دنبال تدبیر خواهد بود. ملت ایران دنبال شکوفایی اقتصادی، رونق اقتصادی و رفاه کامل است؛ اما ملت ایران نمیخواهد این را از راه ذلت در مقابل دشمن به دست بیاورد؛ این را میخواهد با نیروی خود، با عزم خود، با شجاعت خود، با پیشروی خود، با توانایی جوانانش به دست آورد؛ لا غیر. بله، تحریم، فشار است، آزار است - شگی نیست - اما در مقابله ی با این فشار و آزار، دو راه وجود دارد: ملتهای ضعیف وقتی که دشمن فشار آورد، میروند در مقابل دشمن تسلیم میشوند، خشوع میکنند، توبه میکنند. اما ملت شجاعی مثل ایران بمجرد اینکه دید دشمن دارد فشار می آورد، سعی

ص: 91

1- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1394/1/1

2- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1395/1/1

میکنند نیروهای درونی خود را فعال کند، با قدرت و شجاعت از منطقه ی خطر عبور کند؛ و همین کار را خواهد کرد. این هم تجربه ی سی ساله ی ماست. (1)

ایستادگی مردم و جوانان ایران اسلامی در مقابل تحریمها

البته بنده معتقدم ظرفیت جوانان ما، ظرفیت بسیار بالایی است. همین دو روز قبل از این، دانشجویان بسیجی به بنده پیغام دادند و گله کردند که چرا شما در پیشرفت هدفهای انقلاب اسلامی از ما دانشجویها استفاده نمیکنید؛ حرف مهمی است. دانشجوی مشغول تحصیل توقع دارد و به بنده پیغام میدهد که چرا از وجود ماها در مسائل مهم انقلاب در منطقه - چه مسائل نظامی و امنیتی، چه مسائل گوناگون دیگر - استفاده نمیکنید؛ روحیه ی جوانهای ما این است. روحیه ی ملت ایران را شما در بیست و دوّم بهمن دیدید. حالا از آن طرف دولت زورگوی قلدر آمریکا که با همه ی شکستهایی که در منطقه خورده اند از زورگویی دست برنمیدارند، از این طرف هم دنباله روهای اروپایی اش باز تحریم جدید [اعمال میکنند]. (2)

وجود سوء نیتها؛ علت نیاز بیشتر ما به اقتصاد مقاومتی

اشاره

به نظر من احتیاج ما به اقتصاد مقاومتی بیش از کشورهای دیگر است؛ ما بیشتر احتیاج داریم که اقتصاد خودمان را مقاوم سازی کنیم. اولاً به همان دلیل مشترک بین ما و دیگر کشورها؛ ما با اقتصاد جهانی مرتبیم، بنای بر همین ارتباط هم داریم، ما قصد جدانشدن و مُنعزل (3) شدن از اقتصاد جهانی را به هیچ وجه نداریم و در شرایط کنونی دنیا نمیتوان هم داشت؛ بنابراین متأثر

ص: 92

1- . در دیدار مردم آذربایجان 1391/11/28

2- . در دیدار مردم آذربایجان به مناسبت سالگرد قیام بیست و نهم بهمن سال 1356 در حسینیه ی امام خمینی (ره) 1393/11/29

3- . برکنار

میشویم از آنچه در دنیا در اقتصادهای جهانی اتفاق می افتد. ثانیاً خصوصیتی است که ما داریم؛ ما به خاطر استقلالمان، به خاطر عزت مداری مان، به خاطر اصرارمان بر تحت تأثیر سیاستهای قدرتها قرار نگرفتن، مورد تهاجم و سوءنیت هم قرار داریم؛ یعنی نسبت به ما - همچنان که در شرایط کنونی مشاهده میکنید - انگیزه های مخالفت و اخلاصگری و اشکال تراشی و ایجاد مشکل، بیش از بسیاری از کشورهای دیگر است. بنابراین ما بیشتر بایستی اهتمام بورزیم به اینکه پایه های اقتصاد را محکم کنیم و اقتصادمان را مقاوم سازی کنیم؛ نگذاریم وضعیتی وجود داشته باشد که یا حوادث و تکانه های ناگزیر و یا سوءنیت ها بتواند در اقتصاد ما اثر بگذارد. بنابراین ما به این نیاز داریم. (1)

خوشحالی کودکان ی دشمنان از مشکلات اقتصادی ایران

البته مشکلاتی به وجود می آورند، بعضی از بی تدبیری ها هم این مشکلات را افزایش میدهد - اینها هست - ولی اینها چیزی نیست که جمهوری اسلامی نتواند اینها را حل کند. به توفیق الهی، ملت ایران از همه ی این مشکلات عبور خواهد کرد. ملت ایران و مسئولین کشور از این بزرگ ترها و دشوارترهایش را حل کرده اند؛ اینها که چیزی نیست. اندک مشکلی پیش می آید، ابراز خوشحالی میکنند. در همین چند روزی که نوسان قیمت ارز و ریال، خبر اصلی اول خبرگزاری های آنها را تشکیل میداد، صریحاً ابراز خوشحالی کردند. متانت و وقار دیپلماسی را هم رعایت نمیکنند؛ بچگانه و کودکانه ابراز خوشحالی میکنند که برای ملت ایران مشکل درست کردیم، برای جمهوری اسلامی مشکل درست کردیم؛ این را صریح میگویند! دو سه ساعت يك عده در دو تا خیابان تهران می آیند چند تا سطل زباله را آتش میزنند، آنها آن طرف دنیا اظهار خوشحالی میکنند که آره، شلوغ شد، شلوغ شد!

وضع ما بدتر است یا وضع شما؟ الان نزدیک يك سال است که

ص: 93

خیابانهای کشورهای عمده ی اروپایی شب و روز تظاهرات است؛ در فرانسه تظاهرات است، در ایتالیا تظاهرات است، در اسپانیا تظاهرات است، در انگلیس تظاهرات است، در یونان تظاهرات است. مشکل شما بمراتب پیچیده تر از مشکل ماست. شما اقتصادتان قفل است؛ خوشحالی میکنید که اقتصاد ایران ضعیف شده؟ شما بدبختید، شما رو به رکود و انهدام و اضمحلالید. جمهوری اسلامی با این مشکلات از پا در نمی آید.

مشکلات اصلی، امروز گریبان خود غربی ها را گرفته. الان یکی از مسائلی که در انتخابات ریاست جمهوری آمریکا در درجه ی اول مطرح است، مشکلات اقتصادی است؛ مردم بیچاره اند، گرفتارند، طبقات ضعیف در آنجا دارند پامال میشوند. این جنبش 99 درصدی که گفته شد، يك واقعیت است؛ البته سرکوب میکنند. گرفتار اقتصادی، کشورهای آنهايند؛ آن وقت اینجا به کمتر از آن، به كوچك تر از آن، آنها ابراز خوشحالی میکنند!⁽¹⁾

اقتصاد مقاومتی؛ نقطه ی مقابل نسخه ی غرب برای جهان سوم

اشاره

اقتصاد مقاومتی در مقابل مدل قدیمی دیکته شده ی از سوی قدرتها برای کشورهای به اصطلاح در حال توسعه یا به اصطلاح جهان سوم است. يك مدلی را آنها - که من حالا شرح آن مدل را نمیخواهم بدهم - دیکته کردند که اگر کشورهای جهان سوم میخواهند به رشد اقتصادی، رونق اقتصادی و به سطح اقتصاد جهانی برسند، باید این مدل را دنبال کنند که عمده ی تکیه ی آن، نگاه به بیرون با تفصیل خودش است. این اقتصاد مقاومتی نقطه ی مقابل آن است؛ این يك الگوی کاملاً مغایر با آن چیزی است که در آن مدل قدیمی تکیه میشد و تکرار میشد؛ هنوز هم گوشه و کنار کسانی از آن ذکر میکنند و یاد میکنند. [در اقتصاد مقاومتی] تکیه به ظرفیتهای داخلی است.⁽²⁾

ص: 94

1- . در اجتماع مردم بجنورد 1391/7/19

2- . در دیدار مسئولان نظام 1394/4/2

البته بعضی از کشورها مقلدند؛ از غرب، از سازندگان تمدن مادی یک چیزی را گرفته اند، زندگی خودشان را بر اساس آن شکل داده اند. بله، اینها ممکن است به یک پیشرفتهایی هم برسند، به یک پیشرفتهای صوری و سطحی هم میرسند، اما مقلدند؛ اینها تمدن ساز نیستند، اینها بی ریشه و آسیب پذیرند؛ اگر چنانچه یک طوفانی به وجود بیاید، اینها از بین خواهند رفت؛ چون ریشه دار نیستند. علاوه بر اینکه کار آنها تقلید است و تقلید پدرشان را در می آورد، برخی از منافع تمدن مادی غرب گیرشان می آید و بسیاری اش گیرشان نمی آید، اما همه ی زیانهای آنها گیرشان می آید. من نمیخواهم از کشورها اسم بیاورم. بعضی از کشورها هستند که رشد اقتصادی آنها به عنوان یک الگو، در گفتار و نوشتار برخی از روشنفکران ما مطرح میشود. بله، ممکن است آنها به یک صنعتی هم دست پیدا کرده باشند، پیشرفتی هم در زمینه ی مادی یا در زمینه ی علم و صنعت کرده باشند، اما اولاً مقلدند؛ ذلت تقلید و فرودستی تقلید، روی پیشانی آنها حک شده؛ علاوه ی بر این، همه ی آسیبهای تمدن کنونی مادی غرب را آنها دارند، ولی اکثر منافعش را ندارند. امروز این تمدن مادی غرب دارد نشان میدهد مشکلاتی را که برای بشریت و برای پیروان خودش به وجود آورده. (1)

نصمیم کشورهای دیگر برای مقاوم سازی اقتصاد

اشاره

گرایش به اقتصاد مقاومتی مخصوص ما هم نیست؛ امروز در بسیاری از کشورها - بخصوص در این سالهای اخیر - با تکانه های شدید اقتصادی که در دنیا به وجود آمد، کشورهای متعددی به دنبال مقاوم سازی اقتصاد خودشان برآمدند؛ البته هر کشوری شرایط خاص خودش را دارد. این اقتصاد سرمایه داری با مشکلاتی که ناشی از این اقتصاد بود، از غرب و از آمریکا

ص: 95

سرریز شد به بسیاری از کشورها؛ و اقتصاد جهانی در مجموع، يك كل مرتبط به يكديگر است، طبعاً کشورها از این مشکلات کم و بیش متأثر شدند؛ بعضی بیشتر، بعضی کمتر. بنابراین خیلی از کشورها درصدد برآمدند که اقتصاد خودشان را مقاوم سازی کنند؛ به تعبیری همین اقتصاد مقاومتی را به شکل متناسب با کشورهايشان برنامه ریزی کنند، تحقق ببخشند. (1)

کسب تجربه از سقوط مکاتب اقتصادی غلط غرب

بزرگ ترین دلیل بر غلط بودن اقتصاد به اصطلاح لیبرال همین حوادثی است که امروز در اروپا و به شکل دیگری در آمریکا وجود دارد. در میدان عمل و در عرصه ی تجربه، اقتصاد سرمایه داری نشان داد که غلط است، ناکام است؛ حتی به سود خود آن طبقاتی که این اقتصاد برای حمایت از آنها به وجود آمد، نیست. حالا طبقه ی کارگر که سالهای متمادی در آنجاها لگدمال میشد، اما حتی به سود خود سرمایه دار و بانکدار و صاحبان کارتلها و تراستها هم نیست؛ و این هنوز اول کار است، بعد از این بدتر هم خواهد شد. هی وعده میدهند که درستش میکنیم؛ نخواهند توانست درست کنند. این راه، راه سراسیمه لغزان است؛ دارند میروند پایین، و این يك بخشی از تزلزل تمدن مادی و غلط غرب است؛ بخش اخلاقی و اعتقادی و نظری و فکری شان هم که جدا است. اینها برای ما تجربه است. آن بخش عرصه ی سوسیالیسم و اینها هم که خب، سالها پیش ناتوانی و ناکامی اش ظاهر شد. (2)

اقتصاد مقاومتی؛ راه تأمین قوت کشور و یأس دشمنان

اشاره

این دشمنی ها ادامه پیدا میکند؛ تا کی ادامه پیدا میکند؟ تا وقتی شما قوی بشوید، تا وقتی ملت ایران آن چنان قوی بشود که دشمن مأیوس بشود از

ص: 96

1- . در جلسه ی تبیین سیاستهای اقتصاد مقاومتی 1392/12/20

2- . در دیدار کارگران و فعالان بخش تولید کشور 1392/2/7

تهاجم سیاسی یا امنیتی یا نظامی یا اقتصادی یا تحریم و غیرذلك. باید ما قوی بشویم؛ باید در داخل، خودمان را قوی کنیم. بنده مکرر عرض کرده‌ام این قوتی که برای کشور لازم است چه جوری تأمین میشود؛ اولاً - از راه يك اقتصاد قوی؛ همین اقتصاد مقاومتی که سیاستهای آن ابلاغ شده است و بر روی زمین و به صورت کار عملی و عملیاتی و اجرایی هم باید با شدت هرچه تمام تر و بدون فوت وقت دنبال بشود؛ خب کارهایی را دوستان ما در دولت دارند انجام میدهند بحمدالله؛ یکی این است که اقتصاد کشور قوی بشود، جوان کشور بیکار نماند، ابتکارهای جوانها روی زمین نماند؛ این یکی از راه هایش است. (1)

ناکامی دشمنان در فلج کردن ملت ایران با تحریمهای اقتصادی

آنچه که در طول سال 91 از جنبه‌ی مواجهه‌ی ما با جهان استکبار آشکار و واضح بود، عبارت بود از سختگیری دشمنان بر ملت ایران و بر نظام جمهوری اسلامی. البته ظاهر قضیه سختگیری دشمن بود، اما باطن قضیه، ورزیدگی ملت ایران و پیروزی او در میدانهای مختلف بود. آنچه که دشمنان ما هدف گرفته بودند، صحنه‌ها و عرصه‌های مختلف بود؛ بلندمدتاً عرصه‌ی اقتصاد و عرصه‌ی سیاست بود. در عرصه‌ی اقتصاد گفتند و تصریح کردند که میخواهند ملت ایران را به وسیله‌ی تحریم فلج کنند، اما نتوانستند ملت ایران را فلج کنند و ما در میدانهای مختلف - به توفیق الهی و به فضل پروردگار - به پیشرفتهای زیادی دست پیدا کردیم که تفصیل آنها برای ملت عزیزمان گفته شده است، گفته خواهد شد،... در زمینه‌ی اقتصاد البته بر مردم فشار وارد آمد، مشکلاتی ایجاد شد؛ بخصوص که اشکالاتی هم در داخل وجود داشت. برخی از کوتاهی‌ها و سهل انگاری‌ها انجام گرفت که به نقشه‌های دشمن کمک کرد، لیکن در مجموع، حرکت مجموعه‌ی نظام و مجموعه‌ی مردم، يك حرکت

ص: 97

رو به جلو بوده است و ان شاءالله آثار و نتایج این ورزیدگی را در آینده خواهیم دید. (1)

اقتصاد مقاومتی؛ از موضوعات قابل طرح در مجامع دانشگاهی

به نظر من امروز موضوعاتی وجود دارد که میتواند مورد بحث در محیطهای دانشجویی واقع شود و همین زمینه های شور و نشاط گوناگون علمی و اجتماعی را به وجود آورد؛ یکی اش مسئله ی «حماسه ی اقتصادی» است. خب، حماسه ی اقتصادی يك عنوان است، به کار رفت؛ درباره ی حدود این عنوان میشود فکر کرد، بحث کرد؛ راهکارهای رسیدن به این حماسه را میشود بحث کرد. محیطهای دانشگاهی و دانشجویی میتوانند در این زمینه فعال باشند. اینها جزو بحثهایی است که میتواند سرنوشت کشور را تغییر دهد. البته حماسه ی اقتصادی يك مسئله ی زودگذر نیست؛ اینجور نیست که حالا ما چند ماه حماسه ی اقتصادی به راه بیندازیم و به نتایجی دست پیدا کنیم؛ نه، حماسه ی اقتصادی يك عنوان و يك تیتیر برای يك حرکت بلندمدت است، که میتواند در سال 92 شروع شود، و باید هم شروع شود.

یا فرض بفرمایید «اقتصاد مقاومتی». خب، عنوان «اقتصاد مقاومتی»، عنوان مهمی است. البته کار شده، تعریف شده، بحث شده، سیاستگذاری شده - در مراکزی که برای سیاستگذاری است - منتها جای بحث دارد: اقتصاد مقاومتی یعنی چه؟ در زمینه ی مسائل اقتصادی کشور، چه جور مقاومتی مورد نظر است؟ دانشگاه به عنوان يك کار علمی، يك موضوع علمی، چقدر میتواند به این قضیه پردازد؟ اینها همه میتواند موضوع بحثهای دانشجویی قرار بگیرد. (2)

*

یکی از دوستان اطلاع دادند که يك ستاد دانشجویی برای تحقیق در

ص: 98

1- . پیام نوروزی به مناسبت آغاز سال 1392 (1391/12/30)

2- . در دیدار دانشجویان 1392/5/6

اقتصاد مقاومتی تشکیل شده. کار بسیار جالبی است. اینجور کارهای عمیق، همان چیزی است که کشور به آن احتیاج دارد. شما باید فکر کنید، مطالعه کنید، تحقیق کنید. این تحقیقها اگر به درد آن دستگاه مسئول هم نخورد یا به کار او نیاید یا نپسندد، قطعاً به کار شما می آید و به درد شما میخورد. این، کار بسیار جالبی است. همچنین یکی دیگر از دوستان اطلاع دادند که در دانشگاه شریف مرکز مطالعاتی ای تشکیل شده و در این زمینه ها کار میکنند. اینها بسیار کارهای مهمی است. این انگیزه ی جوان دانشجو و فکور، خیلی برای آینده ی کشور مهم است. (1)

الگوی برگرفته از عقل جمعی و مورد تأیید صاحبانظران

سیاستهای اقتصاد مقاومتی که تنظیم شده است و ابلاغ شده است، يك امر دفعی و من درآوردی و متکی به نظر شخصی نیست؛ این محصول يك عقل جمعی است؛ محصول مشورتهای طولانی است. بعد از آنکه اقتصاد مقاومتی با همین خصوصیات ابلاغ شد و گفته شد و در رسانه ها مطرح شد و دوستان و همکاران در دولت محترم، فعالیتهایی را در این زمینه شروع کردند و تکرار کردند، از سوی بسیاری از صاحب نظران اقتصادی تأیید شد؛ بر آن تکیه کردند و این تعبیر «اقتصاد مقاومتی» وارد فرهنگ رایج اقتصادی کشور شد و در ادبیات اقتصادی کشور جایی برای خودش باز کرده است. این نشان دهنده ی صحت و استحکام این راه است. (2)

*

اقتصاد مقاومتی را هم فقط بنده نگفته ام؛ با فکر جمعی و عقل جمعی این برنامه تنظیم شده؛ بعد هم همه بدون استثنا - از موافق و مخالف - این برنامه را تأیید کرده اند و گفته اند تنها راه نجات کشور اقتصاد مقاومتی است. (3)

ص: 99

1- . در دیدار جمعی از دانشجویان 1390/5/19

2- . در دیدار مسئولان نظام 1394/4/2

3- . در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری 1394/12/20

از لحاظ قدرت منطق، قدرت استدلال، توانایی بر اثبات حقایق، دست استکبار بسته است. تنها دو کار میتواند بکند: یکی تهدید نظامی است که مرتب میکنند، یکی هم تحریم؛ این دو هم علاج دارد. تحریم را با مجاهدت در باب اقتصاد مقاومتی بایستی خنثی کرد. این نکته ای که امروز رئیس جمهور محترم (1) گفتند؛ قبلاً هم ایشان گفته بودند و این نکته ی کاملاً درستی است: برنامه های اقتصادی براساس و با فرض ماندن تحریمها بایستی برنامه ریزی بشود و تعقیب بشود و تحقق پیدا بکند. فرض کنیم که این تحریمها ذره ای و سر سوزنی کم نخواهد شد؛ که حالا خود آنها هم همین را میگویند. آنها هم میگویند که تحریمها دست نخواهد خورد، حتی از حالا شروع کردند که اگر در زمینه ی هسته ای هم به توافق برسیم، معنای آن این نیست که همه ی تحریمها برداشته خواهد شد؛ هنوز چیزهای دیگری هم هست؛ این همان حرفی است که ما همیشه میگفتیم. من بارها در همین جلسه و جلسات گوناگون دیگر عرض کرده ام (2) که [موضوع] هسته ای بهانه است؛ مسئله ی هسته ای هم نباشد، یک بهانه ی دیگری می آورند: مسئله ی حقوق بشر هست، مسئله ی حقوق زنان هست، مسائل گوناگون فراوان را میسازند؛ جعل کردن و بهانه گیری که خیلی مایه ای نمیخواهد، دستگاه تبلیغاتی و امپراتوری تبلیغاتی هم که در اختیار آنها است. بنابراین، علاج مسئله ی تحریم، عبارت است از همین اقتصاد مقاومتی. (3)

حماسه ی اقتصادی؛ راه خنثی سازی توطئه های دشمن

ما که اول سال عرض کردیم حماسه ی سیاسی و اقتصادی، فهمیدیم چه داریم میگوییم؛ دشمن هم فهمید که ما چه داریم میگوییم. دشمن

ص: 100

1- دکتر روحانی

2- از جمله، دیدار مسئولان و کارگزاران نظام (1391/5/3)

3- بیانات در دیدار مسئولان نظام 1393/4/16

باتحریم و با فشار اقتصادی گوناگون سعی کرد مردم را از میدان خارج کند. میگویند که ما با مردم دشمن نیستیم. دروغ میگویند؛ راحت، با وقاحت! بیشترین فشار برای این است که مردم ناراحت شوند، مردم در تنگنا قرار بگیرند، مردم زیر فشار قرار بگیرند، شاید بتوانند به این وسیله بین مردم و نظام اسلامی فاصله ایجاد کنند. هدف، فشار بر مردم است. اگر چنانچه این حرکت عظیم اقتصادی، این جهش اقتصادی، این برنامه ریزی درست، چه در بخش قانونگذاری، چه در بخش اجرا، در سطوح مختلف، مورد توجه قرار بگیرد، همه ی این فشارها خنثی خواهد شد. ملت ایران و مسئولان کشور باید با عزم راسخ، دشمن رامایوس کنند. (1)

جایگاه و اهمیت اقتصاد مقاومتی در میان آرمانهای اسلامی

اشاره

مطلب دیگر این است که آرمانهای نظام اسلامی - که در حقیقت آرمانهای اسلامی است - يك منظومه ای است، يك مجموعه ای است، مراتب مختلفی هم دارد؛ بعضی از اینها اهداف غائی تر و نهایی ترند، بعضی ها اهداف کوتاه یا بلندمدتند، اما جزو آرمانهایند؛ همه ی اینها را باید دنبال کرد. مثلاً فرض بفرمایید جامعه ی عادلانه و عادل و پیشرفته و معنوی - با این خصوصیات - خوب، يك آرمان است؛ ...

يك آرمان دیگر، اقتصاد مقاومتی است؛ که نسبت به آرمان قبلی که گفتیم، يك آرمان خرد است. با اینکه خود اقتصاد مقاومتی چیز مهمی است، اما در واقع در ذیل آن آرمان قبلی تعریف میشود. (2)

اهمیت و جایگاه فعالیت اقتصادی در جامعه ی اسلامی

از جمله ی چیزهایی که مردم را به بهشت نزدیک میکند، بهبود

ص: 101

1- . در دیدار کارگران و فعالان بخش تولید کشور 1392/2/7

2- . در دیدار دانشجویان 1392/5/6

معیشت مردم است؛ « کاد الفقر ان یكون کفرا .» (1) جامعه ای که در آن فقر باشد، بیکاری باشد، مشکلات معیشتی غیر قابل حل وجود داشته باشد، اختلاف طبقاتی باشد، تبعیض باشد، شکاف طبقاتی باشد، حالت آرامش ایمانی پیدا نمیکند. فقر، انسانها را به فساد میکشاند، به کفر میکشاند؛ فقر را باید ریشه کن کرد. کار اقتصادی، فعالیت اقتصادی باید بطور جدی در برنامه های مسئولین قرار بگیرد، که خب امروز بحمدالله مسئولین دنبال این چیزها هستند. فکرها را باید منتظم کرد، راه را باید درست تشخیص داد، درست باید حرکت کرد. (2)

معرفی برخی اصول مورد نظر امام (ره) در زمینه ی اقتصاد

در اقتصاد، اصول امام تکیه ی به اقتصاد ملی است؛ تکیه ی به خودکفایی است؛ عدالت اقتصادی در تولید و توزیع است؛ دفاع از طبقات محروم است؛ مقابله ی با فرهنگ سرمایه داری و احترام به مالکیت است - اینها در کنار هم - امام فرهنگ ظالمانه ی سرمایه داری را رد میکند، اما احترام به مالکیت، احترام به سرمایه، احترام به کار را مورد تأکید قرار میدهد؛ همچنین هضم نشدن در اقتصاد جهانی؛ استقلال در اقتصاد ملی؛ اینها اصول امام در زمینه ی اقتصاد است؛ اینها چیزهایی است که در فرمایشات امام واضح است. (3)

شعار «اقتصاد مقاومتی؛ اقدام و عمل»؛ راه روشن رفع مشکلات

بنابراین آنچه که من به عنوان شعار امسال انتخاب میکنم، عبارت است از «اقتصاد مقاومتی؛ اقدام و عمل». این، راه و جاده ی مستقیم و روشنی است به سمت آن چیزی که به آن احتیاج داریم. البته توقع نداریم که این

ص: 102

1- . بحار الانوار، ج 27، ص 247

2- . در دیدار مردم استان ایلام در سالروز ولادت امیرالمؤمنین (ع) 1393/2/23

3- . در مراسم بیست و چهارمین سالروز رحلت حضرت امام خمینی 1392/3/14

اقدام و عمل، در ظرف يك سال همه ی مشکلات را حل کند؛ اما مطمئنیم که اگر چنانچه اقدام و عمل به صورت برنامه ریزی شده و درست انجام بگیرد، ما در پایان این سال آثار و نشانه های آن را مشاهده خواهیم کرد. (1)

مهم ترین عوامل انگیزی در تهیه ی سیاستهای «اقتصاد مقاومتی»

1. ظرفیتهای فراوان مادی و معنوی کشور

اشاره

1. ظرفیتهای فراوان مادی و معنوی کشور (2)

در متنی که ما ابلاغ کردیم، در مقدمه ی این سیاستها چهار نکته ی اصلی را به عنوان انگیزه و عامل تهیه ی این سیاستها ذکر کردیم، این چهار نکته را من اینجا تکرار میکنم: یکی اشاره ی به ظرفیتهای فراوان مادی و معنوی کشور بود؛ در مقدمه ی ابلاغ شده ی در این سیاستها به این اشاره کردیم، این بسیار مسئله ی مهمی است، ظرفیتهای کشور خیلی وسیع است؛ خیلی از ماها آگاه نیستیم به گستره ی این ظرفیتهای عجیب، یا به اهمیت آن توجه نداریم؛ میدانیم، آمارها دستان هم هست [توجه نمیکنیم]. بعضی از مسئولین این جورند، آمارها را دارند، [اما] اهمیت آمارها مورد توجه آنها قرار نمیگیرد.... بنابراین این نکته ی اول از نکاتی که ما را برمی انگیزد که به دنبال يك مدلی و يك الگویی از اقتصاد باشیم که اسم آن اقتصاد مقاومتی است. (3)

*

واقعیت دیگری که باید به آن توجه داشت، ظرفیتهای بی شمار ملی است؛ که خوشبختانه مسئولین کشور، مسئولین دولتی - که من امکان این را داشتم که بالخصوص در این ایام با اینها ملاقات کنم - بعد از تشکیل دولت جدید، میبینم همه معترفند، معتقدند، واقفند، به ظرفیتهای بی شمار

ص: 103

1- . پیام نوروزی به مناسبت آغاز سال 1395 (1394/12/30)

2- . به دلیل اهمیت و گستردگی مسئله ی «ظرفیتهای» در فصل بعد به تفصیل در این مورد بحث خواهد شد.

3- . در جلسه ی تبیین سیاستهای اقتصاد مقاومتی 1392/12/20

داخلی کشور؛ که خب همین وجود این ظرفیتهای هم بحمدالله رهنمون شد که این حقیر و همفکران و همکاران و کمکها، به این مسئله ی اقتصاد مقاومتی برسیم؛ والا اگر کشوری از ظرفیت داخلی محروم باشد، نمیتواند يك اقتصاد مقاوم به وجود بیاورد. اقتصاد مقاوم آن وقتی است که ما در داخل، ظرفیت داریم. با هر کدام از این مسئولین اقتصادی و مرتبط با این قضایا انسان میشیند، میبیند اینها ظرفیتهای داخلی فراوانی را میشمردند؛ این هم يك واقعیتی است که بسیار مهم است. (1)

عدم ارتباط استفاده از ظرفیتهای کشور با تحریمهای اقتصادی

خب، ممکن است کسی بگوید اگر تحریم نبود از این ظرفیتهای میتوانستید خوب استفاده کنید، اما [چون] تحریم هست نمیتوانید از این ظرفیتهای استفاده کنید؛ این خطا است؛ این حرف، درست نیست. ما در بسیاری از مسائل دیگر هم در عین تحریم توانسته ایم به نقطه های بسیار برجسته و بالا دست پیدا کنیم؛ يك مثال آن، تولید علم است؛ يك مثال آن، صنعت و فناوری است؛ در اینها ما تحریم بودیم، الان هم تحریم هستیم. در مورد دانشهای پیشرفته و روز، الان هم درهای مراکز علمی مهم به روز دنیا به روی دانشمند ایرانی و دانشجوی ایرانی بسته است، اما در عین حال، ما در نانو پیشرفت کردیم، در هسته ای پیشرفت کردیم، در سلولهای بنیادی پیشرفت کردیم، در صنایع دفاعی پیشرفت کردیم، در صنایع پهپاد و موشک، به کوری چشم دشمن، پیشرفت کردیم؛ چرا در اقتصاد نتوانیم پیشرفت کنیم؟! ما که در این سر صحنه ها و عرصه های گوناگون این همه موقّیّت به دست آوردیم، در اقتصاد هم اگر عزممان را جزم کنیم و دست به دست هم بدهیم، میتوانیم اقتصاد را شکوفا کنیم. چشممان به دست دشمن نباشد که کی این تحریم را بر میدارد، کی فلان نقطه را موافقت میکند؛ به درك! نگاه کنیم ببینیم خودمان چه کار میتوانیم بکنیم. (2)

ص: 104

1- . در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری 1392/12/15

2- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1393/1/1

اشاره

نکته ی دوّم، مشکلاتی است که داریم - مشکلات مزمن، مشکلات دیرپا - که اینها جز با يك حرکت اقتصادی جمعی مهم، امکان ندارد برطرف بشود؛ یکی از آنها وابستگی به نفت است که عرض کردیم، یکی از آنها عادت به واردات است - آن هم واردات بدون اولویّت؛ عادت است که متأسّفانه دچار آن هستیم و این عادت را هم نتوانستیم کنار بگذاریم؛ نگاهمان به تولید خارجی است - توژم مزمن، بیکاری، معیوب بودن برخی از ساختارهای اقتصادی ما، اشکال در نظامات مالی ما - نظامات پولی ما، نظامات بانکی ما، نظامات گمرکی ما - اشکال در الگوی مصرف، اشکال در مسئله ی تولید، اشکال در بهره وری؛ اینها مشکلات موجود کشور است، باید با اینها مقابله کرد. یکی از چیزهایی که هر انسان دلسوزی را و هر مسئول با همتی را برمی انگیزد که کاری و حرکتی از قبیل اقتصاد مقاومتی انجام بدهد، وجود همین مشکلات است. اینها جز با يك حرکت جهادی و جمعی و دلسوزانه و مستمر - با الزاماتی که دارد و عرض خواهم کرد - میسر نخواهد شد. (1)

تبیین دو اشکال بزرگ در اقتصاد ما

1. نفتی بودن اقتصاد

دو اشکال بزرگ در اقتصاد ما وجود داشته است: یکی اینکه اقتصاد ما نفتی بود؛ یکی اینکه اقتصاد ما دولتی بود؛ این دو اشکال بزرگ. اقتصاد ما نفتی [است]؛ یعنی چه؟ یعنی ما نفت را که سرمایه ی ماندگار ما است و امکان ارزش افزوده ی چندین برابری در آن وجود دارد، از زیر زمین بکشیم بیرون، خام خام بفروشیم به دنیا، پولش را بگیریم و صرف امور جاری کشور بکنیم؛ خسارت از این بالاتر نمیشود. اقتصاد نفتی این جوری است. خب، نفت را میشود تبدیل کرد به فرآورده. بنده احتمال میدهم -

ص: 105

بعضی از دفت‌های علمی هم همین را تأیید میکند - شاید؛ این نفتی که ما آن را تبدیل میکنیم به بنزین و گازوئیل و نفت سفید و مثلاً مصرف این جوری میکنیم، با تولید فراورده‌هایی که تا امروز، بشر آن فراورده‌ها را تولید نکرده است، تا صد برابر این بشود ارزش افزوده برای نفت به وجود آورد؛ ما از اینها غافلیم؛ نفت خام را از درون چاه‌ها بکشیم بیرون و این ذخیره را - این ذخیره که دوباره در زیر زمین تولید نمیشود؛ جزو چیزهای پایان پذیر است؛ اینها تبدیل پذیر نیست که بگوییم تمام [آن را] میکشیم، جای آن می‌آید؛ نه، وقتی کشیدیم، تمام میشود؛ نفت این جور است، گاز این جور است - بفروشیم، پول آن را صرف کنیم در مصارف جاری کشور؛ از این بدتر واقعاً چیزی نمیشود؛ این جزو میراث‌های شوم رژیم طاغوت و رژیم گذشته است. يك راه پول درآوردن آسانی هم هست و بعضی از مسئولین در طول زمانهای مختلف هم ترجیح دادند که از این پول آسان استفاده کنند. این يك اشکال (1).

2. دولتی بودن اقتصاد

اشکال دوّم؛ گفتیم اقتصاد دولتی است. این جزو مسائلی است که اوّل انقلاب - که این هم کار خود ما بود، دیگران به ما تحمیل نکردند - خود ما بر اثر نگاه‌هایی که آن روز وجود داشت، اقتصاد را سپردیم دست دولت؛ حالا هرچه تلاش میشود که اقتصاد منتقل بشود به مردم و داده بشود دست مردم، با برنامه ریزی درست که خلاف عدالت هم کاری انجام نگیرد، کار درست پیش نمیرود؛ سخت است. ما سیاست‌های اصل 44 را ابلاغ کردیم که معنای آن همین بود که ما اقتصاد را از حالت دولتی بودن خارج کنیم. من در همین حسینیّه که مسئولین جمع شدند در آن طبقه ی بالا، برایشان شرح دادم که ما به چقدر ارز نیاز داریم و این امکان ندارد، به دست نمی‌آید مگر اینکه ما این کار را بکنیم: اصل

ص: 106

1- . در دیدار مردم آذربایجان به مناسبت سالگرد قیام بیست و نهم بهمن سال 1356 در حسینیّه ی امام خمینی (ره) 1393/11/29

نفی و دولتی بودن اقتصاد؛ دو عامل اثر بخشی تحریمها

... و مشکلاتی را هم که متوجه ما میشود درست بشکافیم. حالا مثلاً فرض بفرمایید ما از تحریم صدمه دیدیم و آسیب هایی از تحریم به اقتصاد ما، به مسائل گوناگون ما وارد شده است؛ این آسیب ها ناشی از چیست؟ انسان اگر چنانچه درست موشکافی کند، میبیند این آسیب ها بیشتر ناشی از وابستگی ما به نفت است مثلاً؛ یا بیشتر ناشی از عدم حضور مردم در متن میدان اقتصادی است، [یعنی] دولتی کردن اقتصاد؛ بیشتر ناشی از اینها است. اگر ما نگاه کنیم و عامل اصلی را بشناسیم و آن عامل اصلی را به نحوی علاج کنیم، تحریم یا بی اثر خواهد شد یا کم اثر خواهد شد. اینکه دشمن میتواند ما را تحریم کند و مثلاً دست روی نفت ما بگذارد و این ما را آزار میدهد، به خاطر این است که ما نفت را در زندگی خودمان و در اقتصاد خودمان عمده کرده ایم؛ اینکه وقتی با دولت برخورد میکند، دستگاه های گوناگون دولتی مورد تحریم قرار میگیرند، به خاطر این است که این دستگاه ها متعلق به دولتند. ما میتوانستیم در عرصه ی اقتصادی، دستهای گوناگون مردمی را وارد بکنیم. آن اشتباهاتی که کردیم در اوایل انقلاب که همین طور اصرار کردیم بر اینکه همه چیز بایست متعلق و در اختیار دولت باشد و چیزهای جزئی کوچک زندگی را هم ما سپردیم به دولت، خب نتیجه اش همین چیزها است؛ اینها را بایستی علاج کرد. (3)

ص: 107

1- . در دیدار فعالان و برگزیدگان بخشهای اقتصادی 1390/5/26

2- . در دیدار مردم آذربایجان به مناسبت سالگرد قیام بیست و نهم بهمن سال 1356 در حسینیه ی امام خمینی (ره) 1393/11/29

3- . در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری پس از برگزاری هفدهمین اجلاس مجلس خبرگان رهبری 1393/12/21

اشاره

نکته ی سوم، تهدیدهای اقتصادی خارجی است. خب تحریمها از قبل بود، منتها این تحریمها از حدود زمستان سال 90 تا امروز، تبدیل شده به جنگ اقتصادی، دیگر اسم آن تحریم هدفمند نیست، يك جنگ تمام عيار اقتصادی است که متوجه ملت ما است. علت آن هم، نه مسئله ی هسته ای است، نه مسئله ی حقوق بشر است، نه مسائل دیگری از این قبیل است؛ علت آن را خود آنها هم میدانند، ما هم میدانیم؛ علت، استقلال خواهی ملت ایران است؛ علت، داشتن يك حرف نو بر پایه ی مبانی اسلام است که برای کشورهای دیگر و ملتهای مسلمان الگو خواهد شد؛ میدانند که اگر جمهوری اسلامی در این عرصه ها و میدانها موفق شد، دیگر جلوی رشد این حرکت را در دنیا نمیشود گرفت و این يك حرکت مهمی است؛ مسئله این است. حالا- بهانه يك روز انرژی هسته ای است، يك روز غنی سازی است، يك روز حقوق بشر است، يك روز حرفهایی از این قبیل است. تحریمها علیه ما، قبل از اینکه اصلاً مسئله ی انرژی هسته ای مطرح هم بشود وجود داشت، بعد از این هم وجود خواهد داشت. این مسئله ی هسته ای و این مذاکرات اگر ان شاءالله به نقطه ی حلی برسد، باز خواهید دید همین فشارها وجود خواهد داشت، باید در مقابل این فشارها مصونیت سازی کرد، باید به بنای داخلی استحکام بخشی کرد. اقتصاد را باید قوی کنیم تا دشمن از تأثیرگذاری از این ناحیه مأیوس بشود؛ وقتی دشمن مأیوس شد، خیال ملت و مسئولین کشور هم راحت خواهد شد. (1)

تلاشها و برنامه ریزی های دشمن؛ عامل اصلی مشکلات اقتصادی کشور

من امروز میخواهم يك مقداری راجع به اقتصاد صحبت بکنم؛ اقتصاد کشور. بنده چند سال است که در اول هر سال، راجع به مسائل اقتصادی

ص: 108

تأکید میکنم، تکیه میکنم؛ این کشور، کشور بزرگی است، پهناور است، پرجمعیت است؛ بازار داخلی این کشور يك بازار هفتاد و چند میلیونی است، اینها خیلی بااهمیت است، خیلی باعظمت است. شما نگاه کنید به امکانات و توانایی های ما، چه توانایی های انسانی مان - خیل عظیم جوان این کشور: کاربلد، تحصیلکرده، پُرانگیزه، پُرشور، آماده به کار - چه ثروتهای طبیعی این کشور، اما در عین حال مشکل اقتصادی داریم؛ مشکل کجا است؟ راه حل چیست؟ چه کار باید کرد؟

این را من به شما عرض بکنم: از بعد از تمام شدن جنگ، یعنی از سال 67 که 8 سال دفاع مقدّس تمام شد، يك برنامه ریزی عمومی قدرتهای استکباری وجود داشت برای اینکه نگذارند ایران اسلامی تبدیل بشود به يك قدرت اثرگذار اقتصادی در منطقه؛ سعی کردند، روی این کار کردند. خب، جنگ که تمام شد، ما شروع کردیم به برنامه ریزی برای مسائل اقتصادی و پیشرفت ها؛ مشغول برنامه ریزی شدیم؛ اینها فهمیدند که اگر جلوی ایران را بگیرند، اگر چنانچه اخلاص لگری نکنند، دخالت نکنند، مزاحمت نکنند، ایران اسلامی با توانایی های خود - که آن روز سایه ی وجود شریف امام بزرگوار هم بر سر ما بود و حیات مبارك ایشان ادامه داشت - با تکیه ی به اسلام، با تکیه ی به مردم، تبدیل خواهد شد به يك قطب اقتصادی منطقه ای و روی اقتصاد منطقه و اقتصاد بین الملل اثر خواهد گذاشت، [لذا] برنامه ریزی شد برای اینکه نگذارند. اینها مربوط به مسائل هسته ای نیست؛ پیش از قضایای هسته ای - مسائل هسته ای مثلاً فرض کنید ده سال، دوازده سال است که پیش آمده؛ اینها مربوط به قبل از مسائل هسته ای است - مربوط به سال 67 و 68 و آن سالها است؛ دشمنان ما از آن روز شروع کردند به تلاش.

کسانی که اهل اطلاعند، میدانند که برنامه های غربی ها و بلندمدتاً آمریکا شروع شد برای دُور زدن ایران: در خطوط انتقال نفت و گاز، ایران را دُور بزنند؛ در خطوط اصلی هوایی و زمینی و دریایی، ایران را دُور

بزنند؛ در خطوط انتقال شبکه های فناوری اطلاعات و ارتباطات، ایران را دور بزنند؛ يك نوع تحریم بی سروصدا؛ هر فعالیت اقتصادی مهمی که ایران میخواهد انجام بدهد، طرفها را بترسانند. اینها اتفاقاتی است که در این کشور افتاده است. افراد مدعی و بی اطلاع نیاند حرف بزنند و خیال کنند که خب هیچ کاری کسی انجام نداده است؛ نه، خیلی تلاش شده است. دشمن برنامه داشت در این زمینه، و برنامه ی خودش را قدم به قدم تا امروز پیش برده است و عمل کرده است. آنچه شما مشاهده میکنید، برآیند تحرک داخلی کشور و دشمنی دشمنان است. دشمن نباید فراموش بشود. در زمینه ی اقتصاد، دشمن به معنای واقعی کلمه برنامه ریزی کرد؛ بعضی جاها صریح وارد میدان شدند، بعضی جاها بدون صراحت وارد میدان شدند لکن خب اهل اطلاع، ملتفت بودند، میفهمیدند که دشمن چه کار دارد میکند. دشمن کیست؟ آمریکا و چند کشور اروپایی دنباله رو آمریکا. اینها مال امروز نیست. (1)

جلوگیری از پیشرفت ملت ایران؛ هدف اصلی تحریمها

تحریم و فشار اقتصادی به خاطر همین است که بلکه بتوانند از تلاشهای رو به گسترش ملت ایران جلوگیری کنند؛ لذا تحریم میکنند، فشار می آورند، فشار اقتصادی می آورند، البته خب فشار اقتصادی عامل مهمی است. (2)

4. بحرانهای اقتصادی جهانی

اشاره

نکته ی چهارم، بحرانهای اقتصادی جهانی است؛ که البته اشاره کردم قبلاً که ناشی است از اقتصاد غرب و اقتصاد آمریکا؛ در اروپا هم در حقیقت سرریز مشکلات آمریکا [بود که] مشکلات را دامن زد، اگرچه زمینه ی آن

ص: 110

1- . در دیدار مردم آذربایجان به مناسبت سالگرد قیام بیست و نهم بهمن سال 1356 در حسینیه ی امام خمینی (ره) 1393/11/29

2- . در دیدار اعضای مجمع عالی بسیج مستضعفین به مناسبت هفته ی بسیج 1393/9/6

وجود داشت؛ در جاهای دیگر هم همین جور. ما هم که نمیخواهیم دور خودمان حصار بکشیم؛ ما نمیتوانیم و نمیخواهیم که از لحاظ اقتصادی، ارتباطات را با دنیا قطع کنیم، نه ممکن است، نه مطلوب است، بنابراین تحت تأثیر اینها قرار میگیریم، پس باید مقاوم سازی کنیم. این چهار دلیل و چهار انگیزه برای ضرورت اقتصاد مقاومتی بود. (1)

بهم خوردن آرامش جبهه ی مسلط جهانی در عرصه ی اقتصادی

آرامش ظاهری جبهه ی مسلط جهانی - یعنی همین قدرتهای سنتی ای که در دنیا حاکم بودند، چه قدرت آمریکا، چه قدرتهای اروپایی؛ که يك آرامشی داشتند اینها از لحاظ اقتصادی، از لحاظ رسانه ای، از لحاظ استقرار اجتماعی در داخل کشورهايشان و يك آرامشی بظاهر بر زندگی اینها حاکم بود - امروز به هم خورده، نشانه های این به هم خوردگی را انسان مبینند.

اینها مجهز بودند و هنوز هم هستند، هم به پول، هم به سلاح، هم به ابزارهای تبلیغاتی، و نیز به علم. بنابراین قدرتی که با این چند چیز مجهز است، باید دیگر خیالش راحت باشد و آرامشی بر آنها حاکم باشد و بود؛ این آرامش سالهای متمادی بر اینها حاکم بود؛ امروز این آرامش به هم خورده است.

در چند عرصه این آرامش به هم خورده؛ اولاً- در عرصه ی اقتصادی - که مهم ترین امتیازشان پیشرفت اقتصادی و رشد اقتصادی بود - مبینند که وضع چه جوری است: هم اروپا دچار بحران اقتصادی است، هم آمریکا دچار بحران اقتصادی است؛ آن اقتصاد مستقر، امروز نشانه های ورشکستگی را دارد در خودش نشان میدهد. خوب، فرض بفرمایید دولتِ کشوری بیش از همه ی درآمد ناخالص ملی اش مقروض باشد؛ این الان وضعیتی است که در آمریکا وجود دارد؛ دولت مقروضی که راهی هم

ص: 111

علی الظاهر برای نجات از این مقروض بودن برایش متصور نیست. لذا برنامه های گوناگون کلان اینها [انجام نمیشود]؛ در خود آمریکا این جور است، در کشورهای بزرگ و قوی اروپایی هم کمتر تبلیغ میشود و گفته میشود اما واقعاً در آنها هم همین جور است. در خود آمریکا این رئیس جمهور فعلی - از دوره ی اولی که به ریاست جمهوری رسید - وعده ی بیمه ی خدمات درمانی همگانی را به مردم داد، [اما] تا امروز که حدود شش سال از آن روز میگذرد، هنوز موفق نشده این کار را انجام بدهد؛ یعنی کشوری با آن همه امکانات مالی و با آن همه منابع، وعده ای را رئیس جمهور به مردمش داده و نتوانسته این وعده را عمل کند؛ اینها است دیگر. بنابراین در عرصه ی اقتصادی - که عرصه ی مهم کشورهای جبهه ی استکبار و قدرتهای سنتی دنیا بود - اینها دچار بحرانند، دچار مشکلاتند؛ اروپا هم - در خبرها همه میبینند، همه میشوند - در کشورهای مختلف، دچار مشکلات عدیده ی اقتصادیند. (1)

جبهه ی مقابل ملت ایران مواجه به بزرگترین مشکلات اقتصادی

در مسائل اقتصادی و مالی، امروز دچار بزرگ ترین مشکلاتند؛ مشکلات ما در مقابل مشکلات آنها صفر است. من به شما بگویم، در سال 2001 یا 2002 میلادی - یعنی ده سال قبل، یازده سال قبل - مسئولین مالی آمریکا پیش بینی کردند و گفتند ما در سال 2011 یا 2012 چهارده هزار میلیارد دلار اضافه ی درآمد خواهیم داشت؛ درست توجه کنید! سال 2001 پیش بینی شان برای سال 2011 و 2012 این بود: گفتند ما در سال 2011 و 2012 چهارده هزار میلیارد دلار اضافه درآمد خواهیم داشت؛ حالا سال 2013 است، نزدیک هفده هزار میلیارد [دلار] کمبود دارند، نه اینکه اضافه درآمد ندارند؛ یعنی در محاسباتشان حدود سی هزار میلیارد دلار اشتباه کردند! این وضع اقتصادی آنها است، این وضع محاسبات آنها است. یک چنین وضعی امروز در جبهه ی مقابل

ص: 112

ما وجود دارد، اختلافات هم که خب زیاد است، ملاحظه میکنید؛ منافع مشترکی آنها را - اروپایی ها و آمریکایی ها را - به هم وصل کرده است و الا در اعماق با هم بدند. ملت فرانسه نسبت به آمریکایی ها منزجر و متنفر است. (1)

ص: 113

1- . در دیدار دانش آموزان و دانشجویان 1392/8/12

فصل سوّم : ظرفیتها و زمینہ ها

اشارہ

ص: 115

ظرفیتهای فوق العاده؛ علت اعتقاد به امکان اجرای «اقتصاد مقاومتی»

سؤال دوم (1) این بود که آیا این برنامه ی اقتصادی که شما میگویید اقتصاد مقاومتی، يك امر خیالی و توهمی است و آرزو دارید که انجام بگیرد؛ یا نه، عملاً ممکن است؟ پاسخ این است که خیر، کاملاً عملاً حتماً ممکن است؛ چرا؟ به خاطر ظرفیتهای؛ چون این کشور، دارای ظرفیتهای فوق العاده است. من حالا چند قلم از ظرفیتهای کشور را عرض میکنم. اینها چیزهایی است که آمارهای عجیب و غریب لازم ندارد، جلوی چشم همه است، همه میبینند. (2)

*

ممکن است کسانی تصور کنند که این الگو، الگوی مطلوبی است اما در امکان آن تردید کنند. من قاطعاً عرض میکنم این الگو يك الگوی ممکن در کشور ما است؛ الگوی اقتصاد مقاومتی کاملاً امکان پذیر در شرایط کنونی کشور است. (3)

امکان دستیابی به رشد اقتصادی بالا بخاطر ظرفیتهای زیاد

اشاره

يك جلسه ی دیگر همین جا با آقایان بودیم، صحبت شد که رشد ما

ص: 117

1- . از سه سؤال مبین و مفسر سیاستهای اقتصاد مقاومتی که در ابتدای فصل اول مطرح شده بود.

2- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1393/1/1

3- . در دیدار مسئولان نظام 1394/4/2

باید بالا باشد؛ گفتیم رشد بعضی از کشورهای پیشرفته ی اروپایی غالباً دو، یک، یک و نیم [درصد است]؛ علت این است که ظرفیتهای پر شده؛ کما اینکه مثلاً فرض کنید کشور چین که رشد ده، یازده، دوازده درصدی داشت، حالا الان رشدش پایین افتاده؛ برای خاطر اینکه ظرفیتهایش پر شده؛ ظرفیتهای زیادی پر شده و کمتر هم خواهد شد؛ ما ظرفیتهایمان هنوز خیلی زیاد است. لذا دوستانی که راجع به رشد هشت درصدی در برنامه ی ششم، اشکال میکردند، پاسخی که داده شده به آنها از طرف آدمهای کارشناس و متخصص این بود که ما میتوانیم و با واقعیتهای کشور تطبیق میکند. (1)

*

آنچه که خیلی مهم است، ظرفیتهای موجود در جامعه است. ما در همه ی زمینه ها مثل یک معدن استخراج نشده یا نیمه استخراج شده هستیم. اهل فن و متخصصین و کارشناسان در همه ی زمینه ها - مثل زمینه های اقتصادی، زمینه های فنی، زمینه های علمی - به ما می گویند ظرفیتهای کشور، ظرفیتهای بی نظیری است. دوستانی که اهل هر رشته ای، هر بخشی از کارهای مهم جامعه هستند و با مسائل آشنایند، آنها در بخش خودشان وقتی گزارش می دهند، وقتی مقایسه می کنند، وقتی ما را، ملتمان را، کشورمان را با خیلی کشورهای دیگر تطبیق میکنند، ما را به این نتیجه میرسانند که ظرفیتهای ما خیلی زیاد است. در زمینه ی اقتصادی، ظرفیت کشور خیلی بالاست. در زمینه ی علمی، ظرفیت کشور واقعاً حیرت آور است. یک مقدار که انسان حرکت را سریع تر میکند، جدی تر میکند، فشاری وارد می آید و اصراری صورت میگیرد، انسان میبند ناگهان همین طور گلهایی است که در این باغ میشکفت؛ نهالهایی است که در این بوستان میبالد، که انسان هیچ تصورش را نمیکرد و گمانش را نداشت؛ اما میبینیم شد و میشود...

حالا این ظرفیتهای در بخشهای مختلف دست من و شماست. اگر

ص: 118

چنانچه این ظرفیتها را شناسیم، کوتاهی کردیم؛ اگر بشناسیم و برای به کارگیری این ظرفیتها همت نکنیم، کوتاهی کردیم؛ اگر به يك حد متوسطی قانع بشویم، کوتاهی کردیم. باید به سمت قلّه حرکت کنیم. درست مثل ورزشکاری که استعداد بدنی دارد، قواره ی اندامی او قواره ی مناسبی است، امکانات ورزشی هم جلوش هست؛ او دیگر نمیتواند بگوید من هر روزی نیم ساعت، بیست دقیقه نرمش میکنم؛ او باید برود به سمت قهرمانی؛ قلّه را باید در نظر بگیرد. (1)

ظرفیت اول: سرمایه های انسانی

اشاره

یکی از ظرفیتهای مهم ما، ظرفیت نیروی انسانی ما است. نیروی انسانی در کشور ما، یکی از بزرگ ترین ظرفیتهای کشور ما است؛ این يك فرصت بزرگ است. عرض کردیم، جمعیت جوان کشور - از پانزده سال تا سی سال - يك حجم عظیم از ملت ما را تشکیل میدهند؛ این خودش يك ظرفیت است. تعداد ده میلیون دانش آموخته ی دانشگاه ها را داریم؛ ده میلیون از جوانهای ما در طول این سالها از دانشگاه ها فارغ التحصیل شدند. همین حالا بیش از چهار میلیون دانشجو داریم که اینها در طول چند سال آینده فارغ التحصیل میشوند؛ جوانان عزیز بداندند، این چهار میلیونی که میگویم، 25 برابر تعداد دانشجو در پایان رژیم طاغوت است؛ جمعیت کشور نسبت به آن موقع شده دو برابر، اما تعداد دانشجو نسبت به آن موقع شده 25 برابر؛ امروز ما این تعداد دانشجو و فارغ التحصیل داریم. علاوه ی بر اینها، میلیونها نیروی مجرب و ماهر داریم. ببینید، همینهایی که در دوران جنگ به داد نیروهای مسلح ما رسیدند. در دوران جنگ تحمیلی، یکی از مشکلات ما، از کار افتادن دستگاه های ما، بمباران شدن مراکز گوناگون ما، تهیدست ماندن نیروهای ما از وسایل لازم - مثل وسایل حمل و نقل و این چیزها - بود. يك عده افراد صنعتگر، ماهر، مجرب، راه افتادند از تهران و شهرستانها

ص: 119

- که بنده در اوایل جنگ خودم شاهد بودم، اینها را میدیدم؛ اخیراً هم بحمدالله توفیق پیدا کردیم، يك جماعتی از اینها آمدند؛ آن روز جوان بودند، حالا سنی از آنها گذشته، اما همان انگیزه و همان شور در آنها هست - رفتند داخل میدانهای جنگ، در صفوف مقدّم، بعضی هایشان هم شهید شدند؛ تعمیرات کردند، ساخت و ساز کردند، ساخت و سازهای صنعتی؛ این پلهای عجیب و غریبی که در جنگ به درد نیروهای مسلح ما خورد، امکانات فراوان، خودرو، جاده، امثال اینها، به وسیله ی همین نیروهای مجرب و ماهر به وجود آمد؛ امروز هم هستند، امروز هم در کشور ما الی ماشاءالله؛ تحصیلکرده نیستند، اما تجربه و مهارتی دارند که گاهی از تحصیلکرده ها هم بسیار بیشتر و بهتر و مفیدتر است؛ این هم یکی از امکانات نیروهای ما است؛ هم در کشاورزی این را داریم، هم در صنعت داریم. (1)

*

شصت و پنج هزار عضو هیئت علمی داریم که بیش از ده برابر آن چیزی است که در اوّل انقلاب وجود داشت؛ پنج هزار شرکت دانش بنیان داریم که الان هفده هزار متخصص و فعال در این شرکتها مشغول کارند، ببینید این ظرفیتهای چقدر مهم است؛ نتیجه این شده که طبق گزارش پایگاه هایی که رتبه ی علمی کشورها را مشخص میکنند، ما در رتبه ی پانزدهم دنیا هستیم - در يك پایگاه رتبه ی شانزدهم، در يك پایگاه رتبه ی پانزدهم، در این حدود - که اینها البته مال سال میلادی گذشته [یعنی سال] 2013 است. این چیز مهمی است. ما در بعضی از رشته های علمی، رتبه مان از این بالاتر است؛ در بعضی از رشته های علمی جزو هفت هشت کشور [اوّل] دنیا و در بعضی جاها جزو چهار پنج کشور اوّل دنیا قرار داریم. این آن زیرساخت اساسی است: نیروی انسانی. (2)

ص: 120

- 1- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1393/1/1. مضمون این مطلب در «بیانات در دیدار مسئولان نظام 1394/4/2» و «بیانات در جلسه ی تبیین سیاستهای اقتصاد مقاومتی 1392/12/20» نیز تکرار شده است.
- 2- . در جلسه ی تبیین سیاستهای اقتصاد مقاومتی 1392/12/20

قرار گرفتن ظرفیت انسانی ما در سطح ممتاز جهانی

ظرفیت منابع انسانی ما جزو ظرفیتهای ممتاز در سطح جهان است؛ این ظرفیت را باید بالفعل کرد و باید به کار گرفت؛ ما داریم این را مشاهده میکنیم. البته من از چند 10 سال قبل میشنفتم از افرادی که مطلع بودند - یا از لحاظ علمی، یا از لحاظ تجربه ی مشاهده ی بعضی از دستگاه های علمی دنیا - که میگفتند استعداد ایرانی ها و ظرفیت فکری آنها از متوسط دنیا بیشتر است. خوب، ما این را شنیده بودیم؛ بعد در پیشرفت مسائل کشور در دوران انقلاب، این را داریم تجربه میکنیم و میبینیم. (1)

ظرفیت دوم: جایگاه اقتصادی کشور

ظرفیت دیگر، جایگاه اقتصادی کشور ما است. طبق آمارهای رسمی جهانی، رتبه ی بیستم در اقتصاد دنیا متعلق به جمهوری اسلامی است؛ ما در رتبه ی بیستم قرار داریم و ظرفیت لازم برای رسیدن به رتبه ی دوازدهم را هم داریم؛ چون هنوز ظرفیتهای استفاده نشده در کشور زیاد است. (2)

*

رتبه ی هفده در اقتصادهای جهان - که این جزو آمارها و گزارشهای بین المللی است - با حدود هزار میلیارد دلار تولید ناخالص داخلی. (3)

ظرفیت سوم: منابع طبیعی

اشاره

منابع طبیعی داریم، نفت داریم، در نفت و گاز، رتبه ی اول جهانی؛ مجموع نفت و گاز ما از همه ی کشورهای جهان بیشتر است؛ معادن فراوان

ص: 121

1- . در دیدار فعالان بخشهای اقتصادی کشور 1390/5/26

2- . در دیدار مسئولان نظام 1394/4/2

3- . در جلسه ی تبیین سیاستهای اقتصاد مقاومتی 1392/12/20

*

یکی از ظرفیتهای مهم کشور ما منابع طبیعی است. من سال گذشته در همین جا راجع به نفت و گاز گفتم که مجموع نفت و گاز ما در دنیا درجه ی يك است؛ یعنی هیچ کشوری در دنیا به قدر ایران، بر روی هم نفت و گاز ندارد. مجموع نفت و گاز ما از همه ی کشورهای دنیا - شرق و غرب عالم - بیشتر است. امسال که من دارم با شما حرف میزنم، کشفیاتی در مورد گاز شده است که نشان میدهد که از آن مقداری که سال گذشته در آمارهای ما بود، از آن مقدار هم منابع گازی ما و ذخیره های گازی ما افزایش پیدا کرده است؛ این وضع نفت و گاز ما است. بیشترین ذخیره ی منابع انرژی - که همه ی دنیا روشنی خود، گرمای خود، صنعت خود، رونق خود را از انرژی دارد، از نفت و گاز دارد - در کشور ما است. علاوه ی بر این، معادن طلا و معادن فلزات کمیاب در سرتاسر این کشور پراکنده است و وجود دارد. سنگ آهن، سنگهای قیمتی، انواع و اقسام فلزهای لازم و اساسی - که مادر صنایع محسوب میشوند - در کشور وجود دارد؛ این هم يك ظرفیت بزرگی است. (2)

*

تنوع اقلیمی، ظرفیت انرژی های پاک [مثل] انرژی آب و خورشید، انرژی هسته ای. این ظرفیتهای در کشور وجود دارد. (3)

منابع طبیعی کشور، بیش از حد متوسط جهانی

سطح جغرافیایی کشور ما تقریباً يك صدم سطح آباد جغرافیایی

ص: 122

1- . در دیدار مسئولان نظام 1394/4/2

2- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1393/1/1. مضمون این مطالب در «جلسه ی تبیین سیاستهای اقتصاد مقاومتی 1392/12/20» نیز تکرار شده است.

3- . در جلسه ی تبیین سیاستهای اقتصاد مقاومتی 1392/12/20

دنیاست، جمعیت کشور ما هم هفتاد میلیون است که تقریباً يك صدم جمعیت بشر است. بنابراین، حق ما به طور متوسط از منابع زیرزمینی دنیا، میشود يك صدم؛ اما ما مهم ترین منابع زیرزمینی را بیش از يك صدم داریم: فلزات اصلی، فولاد، مس، سرب و بسیاری از کانی های دیگر؛ همه سه درصد، دو درصد، چهار درصد ذخائر دنیا، در کشور ماست. نفت، که وضعیت معلوم است و ما دومین دارنده ی نفت در سطح منطقه ی نفت خیز خلیج فارس و خاورمیانه هستیم. گاز، ما دومین دارنده ی گاز در سطح دنیا هستیم. ببینید چند برابر میانگین سرانه ی افراد بشر، ملت ما و کشور ما دارای منابع طبیعی است. (1)

توجه به ظرفیت معادن، بعنوان بهترین جایگزین برای نفت

بخش معدن را هم بنده اینجا یادداشت کرده ام، منتها دیگر وقت گذشته (خیلی هم فشار روی آقای نعمت زاده نیاوریم!) آنچه به من گزارش شده [این است که] ما حداکثر پانزده درصد از ظرفیت معدنی کشور را داریم استحصال میکنیم؛ پانزده درصد! ما معدن را باید جایگزین نفت کنیم؛ یعنی واقعاً بایستی ما بتوانیم. من سالها پیش - شاید بیست سال پیش - در دولت آن وقت گفتم. ما باید کاری بکنیم که هر وقت اراده کردیم، بتوانیم سر چاه های نفت خودمان را ببندیم؛ نه از کمبود مشتری بترسیم، نه از نداشتن بازار بترسیم، نه از نداشتن پول بهای نفت بترسیم؛ باید به اینجا برسیم. خوب ما واقعاً بایستی به فکر بیفتیم؛ برای نفت باید جایگزین [قرار داد]. ببینید نفت چه وضعی پیدا کرده! يك اشاره ی قدرتها و عناصر خبیث منطقه با همدیگر، موجب میشود که نفت ناگهان از صد دلار بیاید به چهل دلار! از وقتی که از صد دلار شروع کرده تنزل تا حالا، مگر چند ماه طول کشیده؟ خوب، این قابل اطمینان نیست؛ آدم نمیتواند این را جزو سرنوشت اقتصاد کشور و گذران زندگی يك کشور [بداند] و آن را مربوط کند به يك چنین چیزی. نفت مال ما است، [اما]

ص: 123

هم اختیارش دست دیگران است، هم درآمد بیشترش مال دیگران است. بیشتر از آن قدری که ما از صادرات نفت استفاده میکنیم، آن دولت واردکننده ی نفت در اروپا یا در جای دیگر دارد استفاده میکند، که مالیات میگیرد و فلان میگیرد. ما نفتمان را داریم میدهیم، پول میگیریم؛ او نفت را میگیرد از ما و از مردم خودش پول میگیرد. استفاده ی آن دولتها بیشتر از دولت ما است از فروش نفت. این چه معامله ی پُرخسرانی است. خب يك جاهایی ما مجبوریم البته نفت را تولید کنیم، چاره ای نداریم اما من واقعاً از ته دل خوشحال نمیشوم آن وقتی که ما آمار افزایش صادرات و افزایش تولید را [میشنویم]؛ همیشه به این فکر میکنم که ما باید جایگزین برای این پیدا بکنیم. بنابراین اگر بخواهیم جایگزین پیدا کنیم، یکی از بهترین جایگزینها معادن است. (1)

لزوم پرهیز شدید از خام فروشی محصولات معدنی

آن وقت [در مورد] معادن هم بایستی از خام فروشی معادن بشدت پرهیز کنیم. معادن باارزشی ما داریم. در استان کرمان یا در جنوب خراسان، سنگهای فوق العاده باارزشی وجود دارد. [اینکه] ما این سنگ را همین طور يك دفعه ای بکنیم، بفرستیم ایتالیا که آنها بعد تبدیل کنند و ارزش افزوده اش را چند ده برابر ببرند، احیاناً گاهی برای خود ما هم آنها را بفرستند و صادر کنند داخل کشور ما، آدم خیلی زورش می آید که يك چنین چیزی بشود. بنابراین، این هم يك مسئله است. و به نظر من در قضیه ی معدن هم مسئله ی بخش خصوصی مهم است. و استانها هم آن طور که به من گزارش شد، استاندارها و افرادی از این قبیل اظهار میکنند که میتوانند بخش خصوصی را وارد کنند در قضیه ی معدن و در بعضی جاهای دیگر. (2)

ص: 124

1- . در دیدار رئیس جمهور و اعضای هیئت دولت 1394/6/4

2- . همان

ظرفیت چهارم: موقعیت ممتاز جغرافیایی کشور

ظرفیت دیگر، موقعیت جغرافیایی ممتاز کشور است؛ در جغرافیای منطقه و جهان، ما نقطه‌ی اتصال شمال به جنوب و شرق به غربیم که این برای مسئله‌ی ترانزیت، برای حمل و نقل انرژی و کالا و غیره دارای اهمیت بسیار فوق العاده‌ای است. (1)

*

ظرفیت دیگر موقعیت جغرافیایی ما است؛ ما با پانزده کشور همسایه هستیم که اینها رفت و آمد دارند. حمل و نقل ترانزیت یکی از فرصتهای بزرگ کشورها است؛ این برای کشور ما هست و در جنوب به دریای آزاد و در شمال به آبهای محدود منتهی میشود. (2)

ظرفیت پنجم: بازار چندصد میلیونی داخلی و کشورهای همسایه

در این همسایه‌های ما، در حدود 370 میلیون جمعیت زندگی میکنند که این مقدار ارتباطات و همسایه‌ها، برای رونق اقتصادی یک کشور، یک فرصت بسیار بزرگی است. این علاوه بر بازار داخلی خود ما است؛ یک بازار 75 میلیونی که برای هر اقتصادی، یک چنین بازاری، بازار مهمی است. (3)

*

ظرفیت دیگر، همسایگی با پانزده کشور است با 370 میلیون جمعیت؛ یعنی یک بازار دم دست، بدون نیاز به طی راه‌های طولانی. ظرفیت دیگر، بازار داخلی هفتاد میلیونی است که اگر ما همین بازار داخلی را منعطف بکنیم به تولید ملی و تولید داخلی، وضع تولید دگرگون خواهد شد. (4)

ص: 125

- 1- . در دیدار مسئولان نظام 1394/4/2
- 2- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1393/1/1. مضمون این مطالب در «جلسه‌ی تبیین سیاستهای اقتصاد مقاومتی 1392/12/20» نیز تکرار شده است.
- 3- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1393/1/1
- 4- . در دیدار مسئولان نظام 1394/4/2

اشاره

ظرفیت دیگر، وجود زیرساختهای اساسی است در انرژی، در حمل و نقل ریلی و جاده ای و هوایی، در ارتباطات، در مراکز بازرگانی، در نیروگاه ها، در سد؛ اینها زیرساختهایی است که در طول این سالها با همّت دولتها و همّت مردم و کمک مردم به وجود آمده است و امروز در اختیار ما است. (1)

*

يك ظرفیت دیگری که در کشور وجود دارد، زیرساختهای نرم افزاری و سخت افزاری است؛ نرم افزاری مثل این سیاستهای اصل 44، سند چشم انداز و این کارهایی که در این چند سال انجام گرفته و همچنین زیرساختهای گوناگون مثل جاده و سد و پل و کارخانه و امثال اینها؛ اینها زمینه های بسیار خوبی برای پیشرفت اقتصاد کشور است، اینها ظرفیتهای يك کشور است. (2)

سند چشم انداز بیست ساله؛ مورد تأیید و ستایش اقتصاددانان

یکی از نکاتی که به نظر من خیلی مهم است، مسئله ی سند چشم انداز بیست ساله است. این سند، يك سند کارشناسی شده است. هرکس از کارشناسان اقتصادی وابسته ی به بخشهای مختلف راجع به این سند اظهار نظر کرده، ستایش آمیز اظهار نظر کرده است. در خارج هم ما بازتابش را در مذاکرات سیاسی، در اسناد سیاسی و در انطباعات سیاسی در ذهن مخاطبان، یافته ایم. (3)

*

سند چشم انداز را مطالعه کنید. اگر کسی دقت نکند، ممکن است خیال کند افرادی نشستند و انشاء نوشته اند؛ ولی نه، بدانید انشاء نیست. کلمه کلمه ی این چشم انداز - با تأکید میگویم - محاسبه شده است.

ص: 126

1- . در دیدار مسئولان نظام 1394/4/2

2- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1393/1/1

3- . در دیدار وزیر علوم و رؤسای دانشگاه ها 17/10/1383

اینکه ما گفتیم در بیست سال آینده می‌خواهیم کشور اول منطقه در این خصوصیات باشیم و این شاخصها را داشته باشیم - که در سند دو صفحه ای چشم انداز ذکر شده - کلمه کلمه ی اینها بررسی و محاسبه و کارشناسی شده است. (1)

*

سرمایه های زیربنایی [مثل] راه و سد؛ امروز بیش از ششصد سد در کشور در اندازه های مختلف وجود دارد؛ انقلاب اسلامی این کشور را در وضعیتی تحویل گرفت که حدود ده پانزده سد در سرتاسر کشور بود؛ امروز ششصد و اندی سد در کشور هست؛ در اندازه های بزرگ و کوچک؛ بعضی از آنها بسیار مهم و بزرگ [است]. مسئله ی راه هم همین جور، آمارهای راه هم آمارهای خوبی است. (2)

وضعیت مطلوب ایران در زیرساختهای مختلف مورد نیاز

اول انقلاب جهاد سازندگی میخواست سیلو بسازد. میدانید سیلوهای ما را در دوران طاغوت، شوروی ها میساختند. رژیم طاغوت گندم را از آمریکا میگرفت، سیلویش را شوروی میساخت! سیلو ظاهرش ساده است، اما نسبتاً فناوری پیچیده ای است. جهاد سازندگی گفت می‌خواهیم سیلو بسازیم؛ از اطراف صدا بلند شد که آقا نمیتوانید؛ بیخود خودتان را معطل نکنید، سرمایه ی کشور را هم به باد ندهید. یک نمونه ی سیلوی کوچکی در خوزستان ساختند که بنده آن وقت رفتم بازدید کردم. امروز کشور جمهوری اسلامی شما یکی از سیلوسازهای درجه ی یک دنیاست؛ جزء کشورهای سیلوساز برجسته ی درجه ی یک است.

یکی از سدهای نزدیک تهران آب میداد. گفتند بروند این را درست کنند؛ گفتند خود کمپانی سازنده ی این سد باید بیاید؛ رفتند آوردند. این هم مربوط به اوایل ریاست جمهوری ماست. میگفتند: مگر ما میتوانیم سد

ص: 127

1- . در دیدار جوانان، اساتید، معلمان و دانشجویان دانشگاه های استان همدان 17/4/1383

2- . در جلسه ی تبیین سیاستهای اقتصاد مقاومتی 1392/12/20

درست کنیم؟ همین تلقینات گذشته بود. جوانهای ما همت کردند، رفتند سراغ سدسازی. امروز کشور جمهوری اسلامی به فضل الهی بهترین سدساز این منطقه است. در منطقه‌ی ما هیچ کشوری مثل جمهوری اسلامی مسلط بر ساختن سدهای بزرگ - چه سد بتونی، چه سد خاکی - نیست. سدهایی که ما ساختیم، از مشابه‌های خودش که زمان طاغوت به وسیله‌ی شرکتهای خارجی ساخته شده، بهتر و با ظرفیت بیشتر و البته با هزینه‌ی بسیار کمتر است؛ کار خودمان هم هست. (1)

*

امروز کشور ما مثل دهه‌ی اول یا دهه‌ی دوم انقلاب نیست که زیرساخت‌های علمی و مورد نیاز را در کشور فاقد باشد. امروز جوانهای ما و متخصصین ما و دانشمندان در هر رشته‌ای که وارد میشوند، میتوانند کارهای بزرگ انجام دهند؛ لذا امروز در کشور آن چیزهایی که برای یک پیشرفت وسیع در زمینه‌ی ارتباطات، در زمینه‌ی مواصلات، در زمینه‌ی تحقیقات علمی، در زمینه‌ی ساخت وسازها مورد نیاز است، بحمدالله آماده است. ما از لحاظ راه‌های مهم و بین‌المللی، از لحاظ ساخت فرودگاه، از لحاظ ارتباطات بی‌سیم و باسیم، شبکه‌های ارتباطی، از لحاظ ساخت سدها، احتیاجی به دیگران نداریم. (2)

ظرفیت هفتم: تجربه‌های مدیریتی متراکم

اشاره

علاوه‌ی بر همه‌ی اینها، تجربه‌های مدیریتی متراکم [است] که خود این تجربه‌ها کمک کرده است به اینکه ما در سالهای اخیر، رشد صادرات غیرنفتی داشته باشیم؛ همین طور که رئیس‌جمهور محترم آمار سال 93 را دادند، و سالهای قبل [از آن] هم رشد صادرات غیر نفتی در کشور محسوس بوده است که این یک الگو است.

ص: 128

1- . در دیدار دانشجویان دانشگاه‌های استان یزد 13/10/1386

2- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1/1/1388

این ظرفیتها در کشور وجود دارد و البته اینها بخشی از ظرفیتها است. صاحب نظرانی که با ما مینشینند و صحبت میکنند و گاهی گزارش مینویسند برای من، یک فهرست طولانی از ظرفیتهای موجودی که برای اقتصاد کشور میتواند مفید باشد ارائه میکنند و همه ی اینها درست است؛ از این ظرفیتها بایستی استفاده کرد.⁽¹⁾

شمارش برخی زیرساختها و تجربه های مدیریتی

ده سال آینده⁽²⁾ چه خصوصیتی دارد که آن را به عنوان دهه ی پیشرفت و عدالت نامگذاری کرده ایم؟ به نظر ما تمایز 10 سال آینده با سه دهه ی گذشته، در آمادگی های بسیار وسیع و عظیمی است که در کشور عزیزمان برای پیشرفت و عدالت به وجود آمده است، که این آمادگی ها به ملت بزرگ و مصمم ما اجازه میدهد که در این زمینه یک جهش و یک گام بلند نشان بدهد. ملت، آماده ی یک حرکت پرشتاب و بزرگی به سمت پیشرفت و عدالت است؛ چیزی که در دهه های قبل، این امکان با این گستردگی برای ملت فراهم نبود.

اگر بخواهیم عوامل اصلی و عناصر اصلی این آمادگی را مشخص کنیم، من عرض میکنم چند عنصر تأثیر زیادی دارد: یکی حضور نسل جوان تحصیلکرده ی ماست. امروز میلیونها جوان پرنشاط و تحصیلکرده، در میدان علم، در میدان تحقیق، در میدان فعالیتهای اجتماعی و سیاسی حضور دارند. حضور این همه جوان دانا و تحصیلکرده و آماده در کشور ما یک پدیده ی بسیار بزرگ و قابل توجه و اهمی است.

عنصر دیگر، تجربه است. نخبگان و مسئولان کشور در طول سالهای گذشته در مواجهه ی با مشکلات گوناگون، تجربه های بسیار ذی قیمتی کسب کرده اند. این تجربه ها امروز در اختیار مردم است.

ص: 129

1- . در دیدار مسئولان نظام 1394/4/2

2- . از سال 88 به بعد

در زمینه ی این تجربه ها اگر بخواهیم نمونه و مثال عرض کنیم، یکی از آثار آن، اجرای سیاستهای اصل 44 قانون اساسی است. توجّه به این سیاستها، ناشی از تجربه ی طولانی چند ده ساله ی گذشته بود که نخبگان کشور را به این نقطه رساند.

نمونه ی دیگر، همین مسئله ی هدفمند کردن یارانه هاست، که این ناشی از تجربه ی بلندمدت نخبگان کشور است که در طول این سالها به این نقطه رسیده اند که یارانه هایی که از کیسه ی بیت المال - یعنی از جیب عموم مردم - بیرون میروند و به عموم تعلق میگیرد، بیشتر متوجّه به قشرهایی بشود که نیاز آنها بیشتر است؛ یعنی قشرهای محروم و طبقات متوسط به پایین جامعه، از بیت المال و از کیسه ی عمومی ملّت بیشتر برخوردار شوند تا طبقات بسیار مرفه و کسانی که در حقیقت احتیاجی هم به این یارانه ها ندارند. رسیدن به این حقیقت و تصمیم و عزم راسخ بر اجرای آن، ناشی از تجربه ی طولانی بلندمدتی است که در طول این سالها متراکم شده است و به مرحله ی عمل درآمده است.

عنصر دیگر، زیرساختهای کشور است. امروز کشور ما مثل دهه ی اوّل یا دهه ی دوّم انقلاب نیست که زیرساختهای علمی و مورد نیاز را در کشور فاقد باشد. امروز جوانهای ما و متخصصین ما و دانشمندان در هر رشته ای که وارد میشوند، میتوانند کارهای بزرگ انجام دهند؛ لذا امروز در کشور آن چیزهایی که برای يك پیشرفت وسیع در زمینه ی ارتباطات، در زمینه ی مواصلات، در زمینه ی تحقیقات علمی، در زمینه ی ساخت و سازها مورد نیاز است، بحمدالله آماده است. ما از لحاظ راه های مهم و بین المللی، از لحاظ ساخت فرودگاه، از لحاظ ارتباطات بی سیم و باسیم، شبکه های ارتباطی، از لحاظ ساخت سدها، احتیاجی به دیگران نداریم. يك روزی بود که به خاطر کسی خطور هم نمیکرد که عناصر داخلی و متخصصین داخلی بتوانند سد بسازند، سیلو بسازند، بزرگراه بسازند، فرودگاه بسازند، کارخانه ی فولاد بسازند؛ در همه ی این چیزها چشم ملّت ما به بیگانگان بود. بعد هم که بیگانگان

دستشان قطع شد، ما از این جهت در کشور فقیر بودیم؛ اما امروز از این جهت توانایی زیادی داریم. جوانان ما کارخانه های پیچیده را میسازند، کارهای پیچیده ی علمی و فناوری را انجام میدهند، نیاز کشور را برآورده میکنند، به کشورهای دیگر هم به عنوان مستشار و به عنوان کسانی که تجارت علم و فناوری میکنند، کمک می‌رسانند. در این جهت، کشور وضعیت شاخصی پیدا کرده است؛ این پیشرفت کمی نیست. یک روزی جوانهای ما حتی گلوله ی آر. پی. جی را نمیتوانستند پرتاب کنند و نمیشناختند؛ امروز همان جوانها موشک پرتابگر ماهواره میفرستند که چشم دانشمندان جهان را به خود جلب میکند، همه را متوجه میکند. یک روزی ما برای استفاده ی از نیروگاه هایی که در کشور داشتیم، احتیاج به متخصصان داشتیم؛ امروز جوانان کشور ما خودشان آنچنان در صنعت پیشرفت کردند که پالایشگاه، نیروگاه و امکانات گوناگون را خودشان میسازند و تولید میکنند. یک روزی در زمینه ی مسائل زیست شناسی، کشور دچار فقر مطلق بود؛ امروز به پیشرفت در دانشهای زیستی، از جمله همین مسئله ی سلولهای بنیادی که بسیار در دنیا چیز مهمی است، دست پیدا کرده است. امروز این امکانات در کشور وجود دارد. اینها همه زیرساختهایی است که پیشرفتهای آینده براساس این زیرساختها آسان میشود. علاوه ی بر اینها - همان طوری که عرض کردم - تجربه ی مدیران، یک تجربه ی بسیار عمیق و وسیعی است. کشور امروز در مقابل چشم مدیران و نخبگان کشور، مثل یک صحنه ای است که میتوانند برای پیشرفت آن برنامه ریزی کنند. همین سرکشی کردن مسئولین به گوشه و کنار این کشور، نقاط محروم، استانهای دوردست، در استانها به شهرهای گوناگون رفتن، با مردم تماس گرفتن، اوضاع را از نزدیک دیدن، با چشم مشکلات را مشاهده کردن، یک تجربه ی عظیم و گرانبغی برای مأمورین ما و مسئولان کشور به وجود آورده است؛ اینها زمینه ی یک جهش است برای اینکه کشور بتواند ان شاءالله در طریق پیشرفت و عدالت حرکت کند؛ و این ایجاب میکند که دهه ی آینده -

یعنی 10 سالی که از امسال آغاز میشود - برای کشور ما و برای نظام جمهوری اسلامی، 10 سال پیشرفت و عدالت باشد؛ که همه باید در این قسمت تلاش و کار کنند. (1)

ظرفیت هشتم: تجربه های موفق پیشرفت در صنعت داخلی در شرایط تحریم

اشاره

ممکن است بعضی بگویند این مسئله ی تولید که شما تکرار میکنید - و ما همیشه مرتباً تکیه میکنیم روی مسئله ی تولید، هم در اظهارات عمومی، هم در جلسات با مسئولان - لوازمی دارد؛ با وضع کنونی که تحریم هست و فشارهای بین المللی هست، رونق تولید و تقویت تولید تحقق پیدا نخواهد کرد. بنده انکار نمیکنم که این تحریمهای ظالمانه ای که دشمنان ملت ایران و دشمنان انقلاب بر ملت ایران تحمیل کرده اند تأثیر دارد؛ بلاشک بی تأثیر نیست، منتها این را من انکار میکنم که این تحریمها بتواند جلوی يك تلاش عمومی سازمان یافته ی برنامه ریزی شده برای رونق تولید را بگیرد؛ این را من قبول ندارم. بنده نگاه میکنم به سطح کشور، میبینم در بخشهای مختلفی که اتفاقاً در بعضی از این بخشها فشار دشمنان و تحریم و امثال ذلك شدیدتر هم بوده است، به خاطر همت مسئولان و کارگران و جوانان علاقه مند، تولید پیش رفته است. این را من دارم مشاهده میکنم و میبینم؛ جلوی چشم همه است. (2)

الف) پیشرفت در صنایع نظامی

فرض بفرمایید در زمینه ی صنایع نظامی؛ شما امروز را مقایسه کنید با 15 سال قبل یا 20 سال قبل یا حتی 10 سال قبل، میبینید ما پیشرفتهای شگرفی داشتیم؛ پیشرفتهای عجیب و غریبی داشتیم در زمینه ی تولید نظامی. این

ص: 132

1- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1388/1/1

2- . در دیدار جمعی از کارگران سراسر کشور 1394/2/9

در حالی است که تحریمهای دشمنان در خصوص مسائل نظامی شدیدتر است؛ مالِ امسال و پارسال هم نیست؛ از خیلی قبلها چنین تحریمهایی - با فشار زیاد - وجود داشته است اما ما پیشرفت کردیم. (1)

(ب) پیشرفت در صنایع و علوم زیست فناوری

یا در زمینه ی علوم زیستی، زیست فناوری، ما پیشرفتهای زیادی کردیم؛ درحالی که همان محدودیتهای، همان تحریمها وجود داشته است. حتی در بعضی از دانشگاه های معروف دنیا به دانشجوی ایرانی اجازه نمیدادند که در این رشته ها درس بخواند، تحقیق کند، پیشرفت کند، درعین حال کشور در این علوم پیشرفتهای بسیار برجسته و نمایانی کرده است که این را همه مشاهده میکنند. کسانی که اهل اطلاعند و مایلند اطلاع داشته باشند، چیزهای محرمانه ای نیست؛ اینها را میتوانند اطلاع پیدا کنند. (2)

(ج) پیشرفت در علوم و صنایع نانو تکنولوژی

اشاره

یا در بعضی از علوم نو مثل فناوری نانو - که اینها جزو فناوری های جدید دنیا است - هیچ کس در دنیا به ما در این زمینه ها کمک نمیکند و کمک نکرده است، بعد از این هم کمک نخواهند کرد ما جلو هستیم؛ عناصر ما، جوانهای ما، محققین ما، دانشمندان ما در این زمینه ها دارند کار میکنند، تلاش میکنند، پیشرفتهای چشمگیری پیدا کرده اند. (3)

مسلم بودن پیشرفتهای علمی کشور

من میبینم، گاهی به من گزارش میرسد که فلان معلم سر کلاس، یا فلان استاد در سر کلاس دانشگاه از يك پیشرفت علمي مسلم

ص: 133

1- . در دیدار جمعی از کارگران سراسر کشور 1394/2/9

2- . همان

3- . همان

اظهار تردید کرده؛ این اتفاق افتاده. فرض کنید در زمینه ی سلولهای بنیادی، در زمینه ی نانو تکنولوژی، در زمینه های گوناگون علمی - که حالا- خوشبختانه پیشرفتهای علمی کشور در بخشهای مختلف خیلی زیاد است - يك اتفاقی افتاده؛ این يك اتفاق حقیقی است، قابل تردید نیست، جلوی چشم است، ملموس است؛ اما این آقا در کلاس دانشگاه یا کلاس دبیرستان، شروع میکند به خدشه کردن: نه آقا، اینجوری نیست؛ معلوم نیست! ما چه انگیزه ای داریم؟ اگر فرض کنیم خود ما هم تردید داریم در این که این پیشرفت تحقق پیدا کرده، چه داعی ای داریم آن را به جوان مخاطبمان القا کنیم؟ خب، برویم تحقیق کنیم؛ برای خودمان روشن شود که شده یا نشده. (1)

د) پیشرفت در علوم و صنایع دانش بنیان

اشاره

فرض بفرمایید در صنایع دانش بنیان؛ که در همین حسینیه نمایشگاهی برگزار کردند (2) و بنده با جوانان علاقه مند به این کار و بخشهای مختلف شرکتهای دانش بنیان از نزدیک آشنا شدم - البته گزارش داشتم، اطلاع داشتم منتها از نزدیک هم با اینها آشنا شدیم - دارند کار میکنند، دارند تلاش میکنند، دارند پیش میروند. امروز ما در زمینه ی شرکتهای دانش بنیان [نسبت] به 10 سال پیش و 15 سال پیش خیلی پیشرفت کرده ایم؛ اینها همه در حال تحریم اتفاق افتاده است. (3)

بیان مصادیقی در اثبات فرصت بودن تحریمها برای صنایع

یکی دیگر از فرصتها عبارت است از پیشرفتهای علمی ای که در دوران تحریم به وجود آمده است. يك وقت قدرتها و دولتها و پولها و سرمایه های جهانی و بین المللی به کمک يك ملتی می آیند؛ يك وقت

ص: 134

1- . در دیدار معلمان و اساتید دانشگاه های خراسان شمالی 1391/7/20

2- . اشاره به برگزاری نمایشگاه دستاوردهای فناوری نانو در حسینیه ی امام خمینی (ره) 1393/11/11

3- . در دیدار جمعی از کارگران سراسر کشور 1394/2/9

همه ی درها را به روی يك ملت میندند، درعین حال آن ملت میتواند در بخشهای مختلف کارهای بزرگ بکند. امروز شما این کارها را مشاهده میکنید؛ اینها را دست کم نباید گرفت. همین فاز دوازدهم پارس جنوبی که چند روز قبل از این به وسیله ی رئیس جمهور افتتاح شد، يك طرح صنعتی بسیار بزرگ و پیچیده است که میتواند رشد اقتصادی کشور را و محصول تلاش عمومی کشور را به صورت محسوسی افزایش بدهد. از این قبیل چیزها فراوان داریم. ملاحظه کردید در رزمایش نیروهای مسلح، دستگاه هایی وارد عرصه شده اند که دشمنان از دیدن اینها تعجب میکنند؛ این تعجب را به زبان هم می آورند؛ نه اینکه ما تعجب آنها را حدس بزنیم، خودشان میگویند که تعجب میکنند؛ اینها همه در زمان تحریم اتفاق افتاده است. این چیز کوچکی نیست، این فرصت بسیار بزرگی است، اینها را در طول سالهای متمادی تحریم - یعنی از سالهای 89 و 90 و 91 و 92 که این تحریمهای به گمان آنها فلج کننده بر کشور سایه می انداخته است - جوانهای ما انجام دادند، نیروهای مبتکر ما انجام دادند. این خیلی فرصت بزرگی برای کشور است؛ [پس] همین تحریمها هم فرصت است. من این را بعداً مختصراً عرض خواهم کرد که خود همین تحریمها به يك معنا فرصت است برای ملت ایران؛ بله دشواری هایی به وجود آورده است اما این تحریم، میتواند فرصت باشد که در این زمینه عرض میکنم. البته چالشهایی هم داریم که درباره ی این چالشها هم امروز مقداری عرض خواهم کرد. (1)

ص: 135

الزام اول: تقویت تولید داخلی

برخی روشها و بایسته های حمایت از تولید داخلی

الف) تقدس بخشیدن به تولید داخلی و حمایت از آن

خب، حالا بیاییم سر تولید داخلی. بنده برای تولید داخلی حقّ زیادی را قائلم. تولید داخلی بایستی به عنوان يك چیز مقدّس شمرده بشود. حمایت از تولید داخلی باید يك وظیفه شناخته بشود؛ همه خودشان را موظّف بدانند از تولید داخلی حمایت بکنند. (1)

ب) جلوگیری مطلق از واردات اجناس مشابه داخلی

اشاره

یکی از راه ها این است که جنسی که مشابه داخلی دارد، مطلقاً از خارج وارد نشود؛ این را من بارها گفته ام - حالا مسئله ی قاچاق را بعد عرض خواهم کرد؛ مسئله ی قاچاق هم خودش يك مسئله ی مهمی است - به شکل رسمی وارد نشود. روشهایی [هم] دارد؛ بالا بردن تعرفه ها یا جلوگیری از واردات در آنجایی که مشابه داخلی وجود دارد. [البته] بهانه هایی آورده میشود - من آن بهانه ها را هم میدانم، آنها را هم شنیده ام؛ حالا اشاره هم خواهم کرد - [اما] اصل باید این باشد که تولید داخلی ترویج بشود. (2)

ص: 139

1- . در دیدار کارگران، 1395/2/8

2- . همان

لزوم بازننگری در زمینه ی سیاستهای واردات

مسئله ی واردات را هم که گزارش دادند، البته جزو نگرانی های من است. حالا- این گزارش هم هست؛ لیکن آنچه که انسان مشاهده میکند، يك قدری نگرانی آور است. درست است؛ ممکن است رشد نسبت واردات به صادرات غیرنفتی ما کاهش پیدا کرده، این رشد کم شده - این خودش چیز مثبتی است - اما به این اکتفا نکنید. بخصوص در همین زمینه های زراعی و باغی و اینها که ذکر کردند، اینها چیزهایی است که بایستی هرچه میتوانیم، از واردات اینها پرهیز کنیم. بروید سراغ همان صنعتی سازی صادرات کشاورزی؛ همین چیزی که در گزارشها هم بود. اینها چیزهای مهمی است؛ ان شاءالله روی اینها تکیه شود. مردم هم تحمل میکنند و میپذیرند؛ بنابراین در زمینه ی سیاستهای واردات، يك بازننگری جدی بکنید؛ بخصوص در کالاهایی که ما مزیت تولیدی داریم؛ چه صنعتی، چه کشاورزی. از نگاه بخشی به واردات - که حالا هر بخش دولتی طبق نیازهای خودش دنبال واردات برود - حتماً پرهیز شود. (1)

ج) تشویق فروشندگان تولیدات داخلی

من اطلاع پیدا کردم که در تهران - حالا شاید در شهرستانها هم هست - بعضی از فروشگاه ها مقید شده اند که جز تولید داخلی را نفروشند؛ تابلو هم زده اند؛ عکسش را گرفتند برای من آوردند و من دیدم. تابلو زده اند، تابلوی بزرگ، که در این فروشگاه فقط تولید داخلی فروش می رود. بارک الله! آفرین بر این انسان باغیرت، بر این انسان مصلح! هرچه در این فروشگاه هست، تولید داخلی است. (2)

د) ضدا ارزش جلوه دادن فروشندگان کالا و برند خارجی

اشاره

نقطه ی مقابلش، فروشگاه هایی هستند که وقتی انسان وارد میشود، هرچه

ص: 140

1- . در دیدار رئیس جمهور و اعضای هیئت دولت 1390/6/6

2- . در دیدار کارگران، 1395/2/8

چشم میگرداند، تولید خارجی است. متأسفانه بعضی از این فروشگاه‌ها که فروشگاه‌های بزرگ هم هستند، مربوط به خود دستگاه‌های حکومتی اند! چرا این کار را میکنند؟ این کار باید زشت شمرده بشود. شما میخواهی کارگر داخلی را بیکار کنی، کارگر بیگانه را بهره مند و برخوردار کنی برای پُز دادن! جنسهای دارای نشان خارجی را [می آورند]، یک عدّه پولدار هم - پولدارهای نوکیسه ی تازه به دوران رسیده که متأسفانه در کشور کم نداریم - دنبال نشانهای خارجی اند؛ به قول خودشان برندهای خارجی. بنده از این کلمه ی «برند» هم خیلی بدم می آید. فروش کالای خارجی و مصرف کالای خارجی باید در جامعه بعنوان یک ضدّ ارزش شناخته بشود، مگر آنجایی که مشابه داخلی اش نیست. آنجایی که مشابه داخلی اش نیست، خوب بله، اشکالی ندارد؛ ما که دور خودمان حصار نکشیده ایم؛ ما با دنیا ارتباط داریم، تعامل داریم، میخریم، میفروشیم؛ ممکن است یک جاهایی هم باشد که تولید داخلی اصلاً به صرفه نباشد - از این قبیل هم داریم مواردی را - [واردات] اشکالی ندارد. آنجایی که ما تولید داخلی داریم و میخواهیم داشته باشیم و کارگر ما مشغول آن کار است و ارزش افزوده ایجاد میکند، آنجا ما برویم این تولید داخلی را کنار بگذاریم، شبیه این را از خارج بیاوریم با قیمت گاهی چندبرابر و به خاطر اینکه این نشان خارجی دارد، نشان فلان کارخانه ی معروف فلان کشور اروپایی را دارد، این را مصرف بکنیم، این باید ضدّ ارزش شمرده بشود(1).

نگاه به غرب؛ فرهنگ ریشه کن نشده ی منحرف کشور ما

در کشور ما متأسفانه فرهنگ کاملاً منحرفی از گذشته پایه گذاری شده، که هنوز آثارش از بین نرفته - با این همه تبلیغاتی که ماها از اول انقلاب تا امروز داشتیم - و آن، نگاه نیازمندانه ی به سمت غرب، بزرگ

ص: 141

دیدن غرب و کوچک دیدن خود در مقابل اوست؛ که متأسفانه این فرهنگ ریشه کن نشده و وجود دارد؛ این به دلیل نبود خودباوری است. اینکه شما ملاحظه میکنید فلان مارک جنس خارجی پول بیشتری طلب میکند، اما طرفدار بیشتری هم در بین يك طبقه ای دارد، در حالی که جنس مشابه داخلی گاهی کیفیتش بهتر از آن است، به خاطر همین نگاه است؛ این يك بیماری است، این يك آفت است. (1)

ه - ایستادگی دولت در مقابل واردات مضر و پرهزینه

از کالاهای وارداتی، همین طور که عرض کردیم، به طور معقول جلوگیری بشود. من طرفدار افراط در این قضایا نیستم؛ طرفدار حکمت و تدبیر در این قضایا هستم. نمیگویم دروازه ها را [ببندید]؛ نه، مراقبت کنید؛ ببینید چه چیزی باید وارد بشود، وارد کنید و چه چیزی نباید وارد بشود، وارد نکنید. من میدانم این قضیه ی واردات خودروهای آمریکایی چیست که حالا سر زبانها افتاده و بعضی ها میگویند. خودروهای آمریکایی را خود آمریکایی ها مصرف نمیکردند؛ این در مطبوعات آمریکایی ها منعکس شد و ما دیدیم؛ میگفتند مصرفش زیاد است، سنگین است. مثلاً فرض کنید ما، از [محصول] فلان کارخانه ی خودروسازی رو به ورشکستگی آمریکا استفاده کنیم؛ آن هم آمریکا! (2) جلوی اینها بایستی بطور جدی ایستاد. چه کسی بایستد؟ خود مسئولین، خود وزرای محترم. من میدانم که افرادی هستند، از پشت فشار می آورند - منفعت دارند، سود دارند، [لذا] فشار می آورند - جلوی این فشارها بایستند، قبول نکنند. من میدانم اینکه میگویند واردات لوازم آرایشی در کشور چند میلیارد دلار است، راست است یا نه؟ من تحقیق نکرده ام، شما هم گمان نمیکنم خیلی تحقیق کرده باشید؛ اگر راست باشد بد است. [واردات] لوازم آرایشی، چند میلیارد [دلار]! آن هم

ص: 142

1- . در دیدار معلّمان و اساتید دانشگاه های خراسان شمالی 1391/7/20

2- . شعار حاضرین: مرگ بر آمریکا

در کشور ما که حالا- این همه موانع و اشکالات برایش درست میکنند؛ برای اینکه فرض کنید فلان خانواده ی پولدار نوکیسه ی تازه به دنیارسیده دلشان میخواهد این را داشته باشند. شنیده ام بعضی هایش هم ناسالم است. [در مقابل] اینها بایستند، مقاومت کنند و نگذارند(1).

این نکته را مخصوصاً جوانان بدانند کسانی که در آن زمان بوده اند، وقایع را از نزدیک لمس کرده اند در ایران قبل از انقلاب، نه فقط از لحاظ اقتصاد زمان پهلوی، بلکه از لحاظ حثی پایه های اقتصادی که تا سالها بعد هم اثرش باقی ماند بزرگ ترین خیانت را رژیم پهلوی به اقتصاد ایران کرده است! ایران را به انبار کالاهای وارداتی کم ارزش و بی فایده ی غربی تبدیل کردند؛ ابزارهای بنجل و چیزهای زیادی و غیر لازم را با پولهای کلان خریدند!(2)

(و) مبارزه ی جدی دولت با قاچاقهای کلان بعنوان سمّ تولید داخلی

اشاره

يك مسئله هم مسئله ی قاچاق است. بنده مکرّر با مسئولین دولتی در دولتهای مختلف راجع به همین مسئله ی واردات که صحبت میکنیم، میگویند اگر ما تعرفه ها را خیلی بالا ببریم یا جلوی واردات را بگیریم، همین جنس [به صورت] قاچاق می آید. به نظر شما این دلیل درستی است؟ خب، جلوی قاچاق را جدی باید گرفت. ما تا حالا در مبارزه ی با قاچاق خیلی جدی عمل نکرده ایم؛ در مبارزه ی با قاچاق جدی عمل کنید. مراد من از قاچاق، فلان کوله برضعیف بلوچستانی نیست که میرود آن طرف يك چیزی را بر میدارد روی کول خودش می آورد این طرف؛ اینها که چیزی نیست، اینها اهمیتی ندارد؛ با آنها مبارزه هم نشود اشکالی ندارد. من قاچاقهای سازمان یافته ی بزرگ را میگویم؛ ده ها کانتینر یا صدها کانتینر اجناس گوناگون قاچاق وارد کشور بشود؟ خب، باید برویم برخورد کنیم

ص: 143

1- . در دیدار کارگران، 1395/2/8

2- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1379/1/6

با اینها؛ ما دولتیم، ما قدرت داریم، ما میتوانیم؛ بطور جدی با اینها برخورد کنیم. چند مرتبه که برخورد جدی بشود، یا جلوییش گرفته خواهد شد یا لاقلاً بسیار کاهش خواهد یافت. قاچاق بلاى بزرگی است برای کشور؛ قاچاق از واردات دولتی و گمرکی بسیار بدتر است: اولاً- سلامت جنس معلوم نیست؛ ثانیاً درآمدی از آن عاید دولت نمیشود؛ ثالثاً همان اشکال واردات را دارد که کساد کردن بازار تولید داخلی است. اینها آسیبهای کوچکی نیست؛ باید با قاچاق به طور جدی مقابله کرد. دستگاه مقابله ی با قاچاق را باید خیلی جدی گرفت؛ قوی ترین آدمهایمان را باید بگذاریم برای این کار؛ و میشود؛ عقیده ی بنده این است که میشود؛ یا جلوییش گرفته خواهد شد یا اگر بکلی هم جلوگیری نشود، بخش مهمی اش کاهش خواهد یافت. این يك مسئله ی بسیار اساسی است. (1)

ضرورت مبارزه با قاچاق حتی بعد از مرزها

پدیده ی قاچاق و قاچاق فروشی، ضربه به اقتصاد و هویت ملی کشور و همه ی برنامه ریزی هاست. این از لحاظ شرعی، يك عمل ممنوع و حرام قطعی است؛ چون موجب افساد است. جای مقابله با فساد قاچاق، فقط مرزها نیست. جنس قاچاق را باید دنبال کرد، تا آنجایی که در معرض فروش قرار داده می شود. جنس قاچاق، تولید داخلی را تضعیف، اشتغال ناسالم را ترویج و اشتغال سالم را محدود میکند. (2)

ز) جلوگیری از واردات به بهانه ی عقب ماندگی علمی

يك مسئله ی دیگر، مسئله ی فناوری پیشرفته است. گاهی ما میگوییم که چرا فلان جنس را و فلان کالا را وارد میکنید در حالی که تولید داخلی هست، میگویند فناوری تولید داخلی ما قدیمی است، امروز دنیا تحوّل پیدا

ص: 144

1- . در دیدار کارگران 1395/2/8

2- . در دیدار گروه کثیری از اصناف 10/4/1380

کرده است، کارهای جدیدی آمده، فناوری های جدیدی آمده که ناچاریم از خارج وارد کنیم. من جواب دارم برای این حرف. من البته با وارد کردن مخالف نیستم؛ بنده با وارد کردن، بخصوص با وارد کردن فناوری، هیچ مخالف نیستم؛ خود من در این کشور رئیس جمهور بودم، با مسائل اجرایی در ارتباط بودم و میدانم؛ اشکالی ندارد، يك وقت هایی لازم است، اما به اندازه و بمیزان. هر جا کم می آورند میگویند فناوری تولید داخلی عقب افتاده است؛ خب ما این همه ذهن فعال در کشور داریم، ذهنی که میتواند يك موشك درست کند که این موشك دو هزار کیلومتر طی میکند و با کمتر از ده متر خطا به هدف میرسد؛ این چیز کوچکی است؟ (1) (بنده [فقط] خواستم مثال بزنم؛ حالا اسم موشك آمد و جوانها به هیجان آمدند.) من میگویم آن مغزی که میتواند يك چنین موشکی را تولید بکند که دشمنان ما اعتراف میکنند به اهمیت این کار، آیا این مغز نمیتواند خودرویی را که فرض بفرمایید مصرفش 13 لیتر در صد کیلومتر است، برساند به پنج لیتر در صد کیلومتر؟ نمیتواند بکند؟ این مغز عاجز است از این کار؟ چرا به جوانها مراجعه نمیکنید؟ چرا به این ذنهای خلاق مراجعه نمیکنید؟ چرا از اینها کمک نمیگیرید؟

بنده چند سال است دائماً دارم میگویم «همکاری بین صنعت و دانشگاه»؛ نتیجه ی همکاری صنعت و دانشگاه اینجا ظاهر میشود. صنعت به دانشگاه کمک میکند برای اینکه دانشگاه شیوه های جدیدی را برای آن ارائه بدهد و بیافریند؛ هم این سود میرد، هم آن سود میرد. صنعت را به دانشگاه وصل کنید، به مجموعه ی نخبگان وصل کنید، همین طور که الان خوشبختانه کارهای زیادی در زمینه ی شرکتهای دانش بنیان انجام گرفته و میبینیم که جوان ایرانی میتواند کار کند. اینجا در همین حسینیه برای من نمایشگاه گذاشتند، بنده آمدم بازدید کردم؛ يك عده پسر بچه - جوانهای دبیرستانی - اینجا جمع بودند، کار کرده بودند. من آمدم گفتم شماها چه کار میکنید،

ص: 145

این گفت من این را تولید کرده ام، آن گفت آن را من تولید کرده ام؛ جوان دبیرستانی! خب ذهن ما این جور است، سرمایه ی انسانی ما این است؛ چرا از این سرمایه ی انسانی استفاده نکنیم و برویم سراغ خودروی خارجی برای اینکه فنآوری پیشرفته ای دارد؟ خب این فنآوری پیشرفته را در داخل به وجود بیاوریم. من مثالهای زیادی دارم که نمیخواهم بگویم و نمیشود گفت، بعضی از اینها محرمانه است؛ اگر شما میدانستید که جوانهای ما کجاها و در چه عرصه هایی چه کارهای بزرگی انجام داده اند، واقعاً تعجب میکردید؛ ما از این قبیل فراوان داریم و اطلاعات بنده در این زمینه خیلی زیاد است؛ از اینها استفاده کنیم. اینکه [بگوییم] ما فنآوری عقب افتاده داریم، بهانه ای برای واردات نمیشود(1).

حمایت از تولید داخلی و رفع موانع؛ ستون فقرات اقتصاد مقاومتی

برای اینکه این کار بزرگ، اقتصاد مقاومتی، تحقّق پیدا کند، الزامات چیست و چه کارهایی باید انجام بگیرد؟ خلاصه عرض میکنیم:

اولاً مسئولان باید از تولید ملی حمایت کنند. تولید ملی، اساس و حلقه ی اساسی پیشرفت اقتصاد است. مسئولان باید از تولید ملی حمایت کنند. چه جوری؟ يك جا که قانون لازم دارد، حمایت قانونی کنند؛ يك جا که حمایت قضائی لازم است، انجام بگیرد؛ يك جا که حمایت اجرایی لازم است، باید تشویق کنند و کارهایی بکنند؛ باید این کارها انجام بگیرد. تولید ملی باید رونق پیدا کند.(2)

*

البتّه باید از فعالیتهای این مجموعه(3) و مجموعه های مشابه پشتیبانی بشود. یکی از پشتیبانی ها این است که دستگاه های دولتی خودشان را

ص: 146

1- . در دیدار کارگران 1395/2/8

2- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1393/1/1

3- . گروه صنعتی مپنا

موظف کنند که برای محصول این مجموعه ها رقیب خارجی نتراشند؛ یکی از بخشهای اقتصاد مقاومتی که ما گفتیم، این است. ستون فقرات اقتصاد مقاومتی تولید داخلی است. تولید داخلی اگر بخواهد رونق پیدا بکند یقیناً باید، هم به آن کمک تزریق بشود، هم از چیزهایی که مانع رشد آن است جلوگیری بشود، هم برای محصولات، بازار به وجود بیاید، هم واردات محصولات مشابه به یک نحوی کنترل بشود - کلمه ی ممنوع را به کار نمیبرم - و با محاسبه مورد مراقبت دقیق قرار بگیرد، هم در قراردادهای خارجی ای که این مجموعه و امثال این مجموعه دارند، دولت کمک بکند. گفتیم اقتصاد ما درون زا و برون گرا است؛ ما از درون باید رشد کنیم و بجوشیم و افزایش پیدا کنیم، اما بایستی نگاه به بیرون داشته باشیم؛ بازارهای جهانی متعلق به ما است، باید بتوانیم با همت خود و با ابتکار خود، در این بازارها حضور پیدا کنیم و این حضور بدون حمایت دولت امکان پذیر نیست؛ که البته بخشهای مختلف دولتی در این زمینه میتوانند سهم داشته باشند. (1)

*

همان طور که عرض کردیم مشکلاتی که وجود دارد؛ اولاً- با گفتن و حرف زدن حل نمیشود؛ اقدام و ابتکار و عمل لازم است. ثانیاً مشکلات مجموعه ی اقتصادی کشور را در درون کشور باید پیدا کرد؛ ستون فقرات هم عبارت است از تولید؛ ستون فقرات اقتصاد مقاومتی که ما عرض کردیم، عبارت است از تقویت تولید داخلی؛ اگر این کار تحقق پیدا کرد و همتها متوجه به این مسئله شد، مسائل کار بتدریج حل میشود، کار ارزش پیدا میکند، کارگر ارزش پیدا میکند، اشتغال عمومی میشود، بیکاری که یک معضلی است در جامعه بتدریج کم میشود و از بین میرود. اساس کار، مسئله ی تولید است. (2)

ص: 147

1- . در دیدار کارگران در گروه صنعتی مپنا 1393/2/10

2- . در دیدار جمعی از کارگران سراسر کشور 1394/2/9

لزوم توجه بلندمدت به حمایت از تولید ملی، کار و سرمایه ی ایرانی

در عرصه ی اقتصاد، به تولید ملی باید توجه شود؛ همچنان که در شعار سال گذشته بود. البته کارهایی هم انجام گرفت، منتها ترویج تولید ملی و حمایت از کار و سرمایه ی ایرانی، یک مسئله ی بلندمدت است؛ در یک سال به سرانجام نمیرسد. خوشبختانه در نیمه ی دوم سال 91 سیاستهای تولید ملی تصویب شد و ابلاغ شد. یعنی در واقع این کار ریل گذاری شد که بر اساس آن، مجلس و دولت میتوانند برنامه ریزی کنند و حرکت خوبی را آغاز کنند و ان شاءالله با همت بلند و با پشتکار پیش بروند. (1)

تولید ملی؛ اصلی ترین عامل علاج مشکلات اقتصادی کشور

البته اساس قضیه، امروز عبارت است از تولید ملی. علاج اصلی و بنیانی، عبارت است از تولید ملی؛ همانی که مادر شعار سال عرض کردیم: تولید ملی، کار و سرمایه ی ایرانی. گرانی را این از بین میبرد، تولید را این افزایش میدهد، اشتغال را این به وجود می آورد، بیکاری را این از بین میبرد، سرمایه های ملی را به کار می اندازد، روحیه ی استغناء ملت ایران را تقویت میکند. مسئولین کشور در سطوح مختلف باید هرچه میتوانند، به مسئله ی تولید ملی توجه کنند. البته خطاب ما در درجه ی اول به مسئولین درجه ی یک است در سطوح بالای کشوری؛ چه در مجلس، چه در دولت؛ لیکن سطوح بعدی، سطوح پایینی، سطوح استانی، همه باید توجه کنند.

در این استان (2)، مثل استانهای دیگر، توجه مسئولین - چه نمایندگان مجلس، چه نمایندگان دولت - باید به رفع مشکلات مردم باشد؛ که در درجه ی اول، همین مسئله ی تولید و به کارگیری امکانات بومی است. مطمئناً در این استان، با وجود آب، با وجود زمین حاصلخیز، با وجود طبیعت مستعد کشاورزی، با وجود دامداری غنی که توانسته نیازهای

ص: 148

1- . پیام نوروزی به مناسبت آغاز سال 1392 (1391/12/30)

2- . خراسان شمالی

بسیاری را در خارج از این استان هم برآورده کند، با وجود صناعی که میتواند پایین دستی های زیادی داشته باشد - صنایع بزرگی در این استان هست که پایین دستی های این صنایع میتواند مورد توجه قرار بگیرد - اشتغال و تولید و شور و نشاط مردمی افزایش پیدا خواهد کرد. اینها چیزهایی است که باید مورد اهتمام مسئولین این استان باشد. (1)

تقویت درونی؛ راه علاج مشکلات اقتصادی ناشی از دشمنی ها

خب، علاج چیست؟ معلوم است؛ دشمن، دشمنی میکند؛ آیا ما توقعی از دشمن داریم؟ نه. از دشمن که نمیشود توقع داشت؛ از دشمن که نمیشود گله کرد. آیا ما از آمریکا گله داریم؟ ابتدا؛ گله را انسان از دوست میکند؛ خب طبیعت دشمن، دشمنی کردن است؛ علاج چیست؟ علاج این است که يك ملت در درون خود تلاشی بکند و کاری بکند که ضربه ی دشمن که حتمی است، اثر نگذارد یا کم اثر بگذارد؛ علاج این است. عزیزان من، جوانان! اینها را توجه کنید. (2)

ترجیح فعالیت تولیدی بر فعالیتهای دیگر توسط سرمایه داران

صاحبان سرمایه در کشور، فعالیت تولیدی را ترجیح بدهند بر فعالیتهای دیگر. ما دیدیم کسانی را که سرمایه ای داشتند - کم یا زیاد - و میتوانستند این را در يك راه هایی به کار بیندازند و درآمدهای زیادی کسب کنند، نکردند؛ رفتند سراغ تولید؛ گفتند میخواهیم تولید کشور تقویت بشود؛ این حسنه است، این صدقه است، این جزو بهترین کارها است؛ کسانی که دارای سرمایه هستند - چه سرمایه های کم، چه سرمایه های افزون - آن را بیشتر در خدمت تولید کشور بگذارند. (3)

ص: 149

1- . در اجتماع مردم بجنورد 1391/7/19

2- . در دیدار مردم آذربایجان به مناسبت سالگرد قیام بیست و نهم بهمن سال 1356 در حسینیه ی امام خمینی (ره) 1393/11/29

3- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1393/1/1

سرمایه گذاری بر تولید داخلی؛ هدف همیشگی اقتصاد کشور

نه در اقتصاد و نه در هیچ برنامه‌ی دیگری، بدون هدف گذاری نمیشود حرکت کرد، باید هدف گذاری بشود. اگر در هر کاری بدون هدف گذاری مسئولان دولتی حرکت کنند و پیش بروند، کار به روزمرگی خواهد رسید؛ به نتیجه نمیرسد. هدف گذاری مشخص و ثابتی باید وجود داشته باشد که به سمت آن هدف، همه‌ی دستگاه‌ها را و همه‌ی امکانات را بسیج کنند. به نظر بنده آن چیزی که امسال و سالهای بعد از این باید به عنوان هدف اقتصاد مورد توجه باشد، عبارت است از سرمایه گذاری بر روی تولید داخلی. همه‌ی تلاشها از سوی همه باید برای تقویت تولید داخلی بسیج بشود. (1)

ایستادگی ملت و مسئولین؛ راه جوش اقتصاد از درون

البته ما گفته ایم اقتصاد مقاوتی درون‌زا و برون‌گرا است. من هیچ وقت نگفتم دور کشور حصار بکشیم، اما این درون‌زایی را فراموش نکنید؛ اگر اقتصاد ملّی از درون نجوشد و فوران نکند، به جایی نخواهد رسید. بله، تعامل با دنیا در زمینه‌های اقتصادی خیلی خوب است اما تعامل هوشمندانه و تعاملی که معنایش درون‌زایی اقتصاد باشد. راهش این است که ملّت بایستد، مسئولین بایستند و آگاهانه و هوشیارانه حرکت کنند. جوانهای عزیز! به توفیق الهی و به فضل الهی، شماها خواهید دید آن روزی را که آمریکا و بزرگ‌تر از آمریکا و همه‌ی متحدین آمریکا، در قبال جمهوری اسلامی ایران هیچ غلطی نخواهند توانست بکنند. (2)

نگاه ویژه به صنایع متوسط و کوچک برای احیای تولید داخلی

دومین مسئله در این «اقدام و عمل»ی که ما گفتیم باید مورد توجه قرار

ص: 150

1- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1394/1/1

2- . در دیدار مردم آذربایجان شرقی 1394/11/28

بگیرد، زنده کردن تولید داخلی است. آن طوری که به من گزارش کرده اند، امروز حدود شصت درصد از امکانات تولید ما معطل است، تعطیل است؛ بعضی ها به کمتر از ظرفیت کار میکنند، بعضی ها کار نمیکنند؛ بایستی ما تولید را زنده کنیم، تولید را احیا کنیم. [البته این]، راه دارد؛ این راه را خیلی از اقتصاددانهای متعهد بلدند. من به مسئولین محترم دولتی مکرر گفته ام این منتقدینی را که هستند بخواهید، حرفهایشان را بشنوید؛ گاهی پیشنهادهای خوبی دارند؛ میتوان تولید را احیا کرد و در کشور به حرکت درآورد. (1)

*

به صنایع متوسط و کوچک نگاه ویژه بکنند. الان چندین هزار کارگاه و کارخانه ی متوسط و کوچک در کشور هست؛ اگر چنانچه این آماری که به من داده اند و بنده گفتم که شصت درصد از اینها الان دچار بیکاری و تعطیل هستند درست باشد، خسارت است. آن چیزی که در متن جامعه اشتغال ایجاد میکند، تحرک ایجاد میکند و طبقات پایین را بهره مند میکند، همین صنایع کوچک و متوسط است؛ اینها را تقویت کنند و پیش ببرند. (2)

*

واحدهای کوچک و متوسط را فعال کنید. البته خوشبختانه واحدهای بزرگ ما فعالند، خوبند و سوددهی شان هم خوب است، کارشان هم خوب است، اشتغالشان هم خوب است؛ عمده ی واحدهای بزرگ ما وضعیتشان اینجور است - لذا همان طور که گفتید، محصول سیمانمان، محصول فولادمان، محصولات عمده ی اینجوری مان خوب است - لیکن باید به فکر واحدهای متوسط و کوچک باشید؛ اینها خیلی مهم است، اینها در زندگی مردم تأثیرات مستقیم دارد. (3)

ص: 151

-
- 1- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1395/1/1. مضمون این مطالب در «دیدار مسئولان نظام 1394/4/2» نیز تکرار شده است.
  - 2- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1395/1/1
  - 3- . در دیدار رئیس جمهوری و اعضای هیئت دولت در آغاز هفته ی دولت 1391/6/2

مسئولین محترم دولتی باید فعالیتهای و زنجیره های اقتصادی مزیت دار کشور را شناسایی کنند و بر آنها متمرکز بشوند؛ بعضی از فعالیتهای اقتصادی در کشور اولویت دارد، اهمیت دارد، مثل مادر میماند و از آن، بابهای متعدد اقتصادی و تولیدی گشوده میشود؛ روی آنها بایست تمرکز کنند؛ آنها را باید شناسایی کنند و نقشه ی راه را مشخص کنند و تکلیف همه را معلوم بکنند. (1)

برخی از بایسته ها و لوازم کمک به تولید داخلی

از همه ی مسئولانی که در زمینه های اقتصادی فعالیت دارند و از همه ی آحاد مردم باید مطالبه بشود که به مسئله ی تقویت تولید داخلی کمک کنند. البته راه هایی وجود دارد برای کمک که من بعضی را عرض میکنم.

یکی از لازم ترین کارها این است که از بنگاه های تولیدی متوسط و کوچک حمایت بشود.

یکی از کارها این است که فعالیتهای بنگاه های دانش بنیان تقویت بشود. اینکه ما روی علم و فناوری تکیه میکنیم، فقط به خاطر این نیست که میخواهیم نصاب علمی خودمان را بالا ببریم؛ پیشرفت علم و فناوری به پیشرفت اقتصاد کمک میکند؛ بنگاه هایی که دانش بنیان هستند میتوانند به اقتصاد ملی کمک کنند.

یکی از کارهای لازم، نهضت کاهش خام فروشی است. اینکه من چندی پیش راجع به وابسته بودن اقتصادمان به نفت اعتراض کردم و در سخنرانی گفتم، ناظر به این است. ما باید کاری کنیم که خام فروشی بتدریج کاهش پیدا کند، تا اینکه بکلی از بین برود؛ باید ارزش افزوده ایجاد کرد.

بانک ها میتوانند نقش ایفا کنند؛ هم نقش کمک کننده و هم نقش

ص: 152

تخریب کننده؛ این مورد توجه مسئولان ارشد بانکی کشور باید قرار بگیرد. بعضی از بانکها در سرتاسر کشور با شیوه های خاص برخی از بنگاه های اقتصادی کوچک و متوسط را به تعطیلی کشاندند، نابود کردند؛ بانکها میتوانند کمک بکنند و یا میتوانند تخریب کنند. یکی از کارهای اساسی، تسهیل سرمایه گذاری است.

یکی از کارهای اساسی کاهش واردات کالاهای مصرفی است؛ یکی از کارهای اساسی، مبارزه ی با قاچاق است. کارهای گوناگونی را مسئولین دولتی میتوانند انجام بدهند؛ بخشی از آنها این چیزهایی بود که من اینجا عرض کردم. (1)

برخی راهکارهای عملیاتی کمک به تولید داخلی

البته این کارها همه کارهای دشواری است؛ گفتن این حرفها آسان است، عمل کردن آنها مشکل است. اما همین کار مشکل را مسئولین حتماً بایستی انجام بدهند؛ چون مسئله مسئله ی مهمی است. مردم هم میتوانند نقش ایفا کنند. آن کسانی که قادر بر سرمایه گذاری هستند، سرمایه گذاری شان را متوجه تولید کنند و در تولید سرمایه گذاری بکنند. کسانی که مصرف کننده هستند - که همه ی ملت ما در واقع مصرف کننده اند - محصولات داخلی را مصرف کنند که من روی این بارها و بارها تکیه کردم و امروز هم عرض میکنم و تکیه میکنم. همه سعی بکنند محصولات داخلی را مصرف بکنند، کارگر ایرانی را حمایت بکنند، کارگاه تولیدی داخلی را با مصرف کردن [محصول] آن رونق بدهند. پرهیز از اسراف؛ کسانی که اهل اسرافند بدانند، این اسراف و زیاده روی و ریخت و پاش که در اسلام این همه مذمت شده است، سرنوشت اقتصاد ملی را تعیین میکند؛ اگرچنانچه از اسراف و زیاده روی و ریخت و پاش اموال شخصی، چه آب، چه نان، وسایل تشریفاتی زیادی در مهمانی ها، در عقدها، در عروسی ها، در بقیه ی مراسم و چه بقیه ی

ص: 153

چیزهای دیگر پرهیز بشود، به اقتصاد ملی کمک میکند. آن کسانی که در کارهای تجارت خارجی و دادوستد خارجی هستند، میتوانند نقش ایفا کنند؛ نقش آنها هم عبارت است از صحت عمل، تا بتوانند آبروی ملت ایران را [حفظ کنند]. (1)

تکیه به بودجه ی تولید داخلی و مالیات حاصل از آن

یکی از کارها - که مهم ترین کار همین است - [این است که] باید تکیه ی بودجه به تولید داخلی باشد، یعنی به درآمدی که مردم تولید میکنند و مالیات میدهند. دو کلمه میخواهم راجع به مالیات عرض بکنم: عزیزان من! مالیات يك فریضه است. ما امروز از ضعف مالیات میگیریم - از کارمند مالیات میگیریم، از کارگر مالیات میگیریم، از کاسب جزء مالیات میگیریم - اما از فلان کلائسرمایه دار، فلان درآمد دار بی حساب و کتاب مالیات نمیگیریم؛ فرار مالیاتی دارند؛ اینها جرم است؛ فرار مالیاتی جرم است. آن که از دادن مالیات به دولت خودداری میکند و مالیاتی که باید به دولت بدهد - که آن درآمدی که حاصل شده و در اختیار او است، به برکت فضایی است که دولت به وجود آورده است و کاری است که دولت دارد میکند، پس باید مالیات را بدهد - نمیدهد، در حقیقت کشور را وابسته میکند به پول مفت نفت، و وقتی کشور به پول نفت وابسته شد، همین مشکلات پیش می آید: يك روز تحریم میشود؛ يك روز نفت ارزان میشود؛ يك روز شاخ و شانه میکشند؛ کشور به این وضع دچار میشود. مسئله ی مالیات خیلی مهم است. البته من شنیدم که مسئولین مالیاتی کشور دارند طراحي میکنند، کارهای خوبی دارند انجام میدهند؛ این کارها باید سریع انجام بگیرد؛ باید تحقق پیدا کند؛ از مردم باید کمک خواسته بشود و مردم باید کمک کنند؛ این قلم اول. قلم اول از کارهای مهمی که باید انجام بگیرد، این است که

ص: 154

بودجه ی کشور، اداره ی دولت، به وسیله ی درآمدهای از درون مردم باشد، یعنی از همین مالیات، که مالیات هم مربوط میشود به تولید و کسب و کار. (1)

لزوم اصلاح مسائل مالیاتی در کشور در ابعاد مختلف

اینکه گفته میشود از کسانی که مصرف زیاد دارند، مالیات بیشتری گرفته شود، یارانه ی کمتری به آنها داده شود، حرف بسیار معقولی است، حرف خوبی است. آن کسانی که مصرف کمی دارند، از کمکهای دولتی، از کمکهای عمومی بهره مند شوند. بعضی ها هستند به قدری کم آب مصرف میکنند که اگر دولت از آنها پول آب را هم نگیرد، مانعی ندارد. بعضی ها 10 برابر آنها، 20 برابر آنها آب مصرف میکنند؛ خوب، اینها بایستی هزینه ی بیشتری بدهند. (2)

حمایت از صنعت و کشاورزی؛ رکن دیگر اقتصاد مقاومتی

یک رکن دیگر اقتصاد مقاومتی، حمایت از تولید ملی است؛ صنعت و کشاورزی. خب، آمارهایی که آقایان میدهند، آمارهای خوبی است؛ لیکن از آن طرف هم از داخل دولت، خود مسئولین به ما میگویند که بعضی کارخانه ها دچار مشکلند، اختلال دارند، در بعضی جاها تعطیلی صنایع وجود دارد - گزارشهای گوناگونی به ما میرسد، خود شما هم گزارش میدهید؛ یعنی من گزارشهای دیگر هم دارم، اما اتکای من به گزارشهای دیگران نیست؛ گزارشهای خود شما هم هست که به دست ما میرسد - خب، باید این را علاج کرد. اینها طبعاً ایجاد اشکال میکند. اگر چنانچه همین بخش دوم قضیه - یعنی آن نیمه ی خالی لیوان - نبود، شما امروز از لحاظ رونق اقتصادی، وضع بهتری را در کشور ارائه میکردید و کمکهای

ص: 155

1- . در دیدار مردم آذربایجان 1393/11/29

2- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1388/1/1

بیشتری به مردم می‌شود. بالاخره حمایت از تولید ملی، آن بخش درونزای اقتصاد ماست و به این بایستی تکیه کرد. (1)

*

توصیه‌ی مهم در زمینه‌ی اقتصاد مقاومتی؛... توصیه‌ی مؤکد به بخش صنعت و معدن: تحرکشان را باید افزایش بدهند. بار اصلی بیرون رفتن کشور از رکود و عقب ماندگی اقتصادی بر دوش بخش صنعت و معدن است؛ باید تلاش کنند، تلاش را باید مضاعف کنند، ظرفیتها را شناسایی کنند؛ ظرفیت‌های زیادی در کشور هست، این ظرفیتها را فعال کنند.

در مورد بخش کشاورزی؛ کشاورزی اهمیت حیاتی دارد. لازم است نگاه دولت و سیاست‌های دولتی به بخش کشاورزی، نگاه حمایت باشد؛ همه جای دنیا هم همین جور است؛ از بخش کشاورزی به وسیله‌ی دولتها حمایت میشود. آن وقت باید مشکلات موجود در بخش کشاورزی برطرف بشود؛ مشکلات کشاورزان، مشکلات دامداران که گاهی شکایتهایی هم به ما میشود - و انسان رنج میبرد از بعضی از مشکلاتی که برای اینها وجود دارد. (2)

بایسته‌های بخش کشاورزی در اجرای بسته‌ی اقتصاد مقاومتی

1. رسیدن به خودکفایی در مواد حیاتی

آن چیزی که ما از ایشان [وزیر کشاورزی] و از مجموعه توقع داریم، این است که در تولید محصولات حیاتی باید خودکفایی به وجود بیاید؛ یعنی خودکفایی را به حرف و گپ این و آن نگاه نکنید که آقا گندم، بیرون ارزان تر است، و مانند اینها. ما باید به خودکفایی برسیم؛ در مواد حیاتی باید به خودکفایی برسیم. (3)

ص: 156

1- . در دیدار رئیس جمهوری و اعضای هیئت دولت در آغاز هفته‌ی دولت 1391/6/2

2- . در دیدار مسئولان نظام 1393/4/16

3- . در دیدار رئیس جمهور و اعضای هیئت دولت 1394/6/4

2. استفاده از مهندسان کشاورزی

از مهندسان کشاورزی بایستی استفاده کنیم. من يك وقت به آقای روحانی گفتم رفته بودیم یکی از استانها - به نظرم سفر همدان [بود] - آنجا دوستان ما که میرفتند بررسی میکردند، اطلاع دادند به ما که کشاورزی های مناطق گوناگون آن استان رونق خیلی خوبی دارد؛ [وقتی] پرسیدند، معلوم شد که جوانهای مهندس کشاورزی را اینها به کار گرفته اند و آن استان خوشبختانه زیاد هم داشت. رفته اند آنجا و به اینها کمک کرده اند، حرف اینها را گوش کرده اند؛ این کمک میکند به این [کار]. این يك برنامه ریزی میخواهد؛ خیلی کار سختی هم نیست؛ يك فراخوان میخواهد، يك شناسایی میخواهد، يك برنامه ریزی میخواهد، يك تقسیم بندی میخواهد و این کارها را میتوانید انجام بدهید که از اینها استفاده بشود. (1)

3. استفاده از فناوری های آبیاری و عرضه محصولات

[استفاده از] فناوری روز؛ همین مسئله ی آب که حالا اشاره کردند - تقسیم آب و به اصطلاح استفاده ی بهینه ی از آب - خیلی مهم است. جلوگیری از واردات؛ ببینید من باز هم تأکید میکنم. حالا شما میگویید ما جلوی واردات را گرفتیم، اما میوه هایی در بازار هست که [وارداتی است]. آخر ایران برود از کجا میوه بیاورد که بهتر از میوه ی ما باشد؟ يك وقتی زمان ریاست جمهوری ما، يك نفری از يك کشور عربی - اسم نمی آورم - آمده بود، سوغاتی برای من يك جعبه ی خیلی قشنگ، خرما آورده بود. گفتم مصداق واقعی زیره به کرمان بردن این است. ما این همه خرما داریم - این خرما ی مضافتی، این خرماهای گوناگون جنوب کشور؛ چه در استان فارس، چه در خوزستان، چه در بلوچستان - آن وقت حالا برای ما خرما آورده اند؛ منتها در بسته بندی. من آن وقت همان هدیه را بردم در دولت،

ص: 157

گفتم این خرما را مقایسه کنید با خرماهای ما! خرماهای ما بهتر از این هستند، اما این بسته بندی چقدر قشنگ است. آن وقتها خرماهای ما در آن کیسه های فلان جور، با لگد توی حصیر میکردند، سرش را میبستند و عرضه میکردند! حالا البته يك خرده بهتر شده. به هر حال واردات میوه، واردات بی رویه است. (1)

4. تمرکز بر روستاها و اهتمام بر صنایع تبدیلی

يك مسئله ی اساسی ای که این بلندمدتاً [مربوط به] وزارت کشاورزی است - منتها فقط کار وزارت کشاورزی نیست - تمرکز بر روستا است. یعنی واقعاً این را یکی از بخشهای اساسی برنامه ریزی دولت باید قرار داد: ما متمرکز بشویم روی روستا. حرفش را در سالهای مختلف خیلی زده ایم اما این کار عملاً اتفاق نیفتاده. ما بایستی صنایع تبدیلی را به روستاها ببریم، به بعضی از شهرها ببریم. من در ارومیه دیدم سیب روی زمین ریخته بود! گفتند اصلاً نمی ارزد؛ پول کارگر خیلی بیشتر از آن پولی است که ما از فروش این سیب به دست [می آوریم] یا هلو، زردآلو، انگور؛ خب، آنجا صنایع تبدیلی میخواهد. خیلی از جاهای گوناگون کشور، ما این میوه ها را داریم که در بعضی از اوقات، صرف نمیکند برای صاحب باغ که این میوه را جمع بکند. ما اگر صنایع تبدیلی داشته باشیم، خشک کننده داشته باشیم، بتوانیم آنجا از اینها استفاده بکنیم، این کار را باید بکنیم. و ظرفیتهای فوق العاده است؛ واقعاً فوق العاده است. من در ایرانشهر يك گوجه فرنگی دیدم به قدر يك گرمك! يك دانه ی اختصاصی نبود؛ اصلاً گوجه فرنگی [همین اندازه بود]. آنجا يك باغی بود بین بمپور و ایرانشهر - وقتی که ما آنجا تبعید بودیم، دعوت کردند ما را، گوجه فرنگی آوردند به قدر يك گرمك! پیاز آوردند به قدر همین مشت من! من یادم است، پیاز را گرفتم در دستم، گفتم

ص: 158

من می‌خواهم این را اندازه بگیرم، بتوانم بگویم؛ به همین اندازه ی [مشت من] بود؛ انگشتهای من خم نشد، وقتی این پیاز را در دست گرفتم. یعنی به این بزرگی! خب ما اینها را داریم. خیلی جاها در سرتاسر کشور، این امکانات وجود دارد. اگر به صنایع روستایی اهمیت بدهیم، اگر به روستاها اهمیت بدهیم، اگر به این باغدارها اهمیت بدهیم، اینها بهترین خدمت به روستاها و به فقرای ما در روستاها و در جاهای دیگر است. (1)

لزوم توجه به روستاها در راستای نگاه اقتصادی عدالت محور

یک نکته ی دیگری که در بیانات بود، مسئله ی توجه به روستاها و دیدن واقعیت و نگاه اقتصادی عدالت محور بود. من به نکته ای توجه کردم، که این برای همه ی ما درس آموز است؛ هم برای شما، هم برای من. این جوان محترمی که آمدند راجع به مسئله ی نگاه اقتصادی عدالت محور مطالبی را گفتند، معرفی ای که کردند، ایشان جزو مجموعه ی اردوهای جهادی هستند. خب، قضیه روشن شد. وقتی کسی جزو اردوهای جهادی است، به مناطق محروم سرکشی میکند، واقعیتها را به چشم میبیند، طبعاً تفکر پیگیری اقتصاد عدالت محور در او اینجور زنده میشود؛ این برای همه ی ما درس است. باید با قشرهای مختلف جامعه مرتبط شد تا مسائل آنها را لمس کرد؛ این در تصمیم گیری ما، در نگاه ما به مسائل گوناگون کشور اثر میگذارد. (2).

مسائل کشاورزی؛ یکی از سه محور اصلی در مسئله ی اقتصاد

برای مسئله ی اقتصاد، سه محور اصلی وجود دارد: یکی صنعتی کردن کشاورزی است؛ کشاورزی و باغداری را صنعتی کنیم، مدرن کنیم. یکی مسئله ی صنایع تبدیلی و تکمیلی و سردخانه و این چیزهاست. باغدار

ص: 159

1- . در دیدار رئیس جمهور و اعضای هیئت دولت 1394/6/4

2- . در دیدار دانشجویان 1391/5/17

اینجا اگر در کنار دست خودش صنایع تبدیلی مورد دسترس داشته باشد، وضعش بکلی تفاوت پیدا میکند؛ سردخانه باشد، همین جور. البته ان شاءالله فردا مسئولین دولتی با ما جلسه خواهند داشت، حتماً خود آنها هم اینها را متوجه اند - غالباً در این جلساتی که هست، میبینیم پیشنهادها و اظهارنظرها از سوی مسئولین دولتی انجام میگیرد - ما هم ان شاءالله تأکید خواهیم کرد؛ این مسائل را آنجا باید مطرح کرد. من عرض میکنم، برای اینکه روشن شود افق پیشرفت استان، افق روشنی است. پس یکی این مسئله ی صنایع تبدیلی است، یکی هم ساختارسازی برای توزیع و بازرگانی است - که در اظهارات یکی از آقایان هم بود - کیفیت بازرگانی محصولات و دادوستد اینها، تجارت داخلی شان، بعد مسئله ی صادرات و تجارت خارجی شان، اینها يك نظم عاقلانه و مدبرانه ای پیدا کند؛ این به پیشرفت استان كمك خواهد کرد. بنابراین یکی از اولویتهای استان، مسئله ی کشاورزی است، با این ابعاد و حواشی گوناگون. (1)

الزام دّوم: عزم جدّی و تلاش عملی مسئولین

وظیفه ی قوای سه گانه در ایجاد زمینه ی عمل به اقتصاد مقاومتی

اکنون با مدافّه لازم و پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام، سیاستهای کلی اقتصاد مقاومتی که در ادامه و تکمیل سیاستهای گذشته، خصوصاً سیاستهای کلی اصل 44 قانون اساسی و با چنین نگاهی تدوین شده و راهبرد حرکت صحیح اقتصاد کشور به سوی این اهداف عالی است، ابلاغ میگردد.

لازم است قوای کشور بی درنگ و با زمان بندی مشخص، اقدام به اجرای آن کنند و با تهیّه قوانین و مقرّرات لازم و تدوین نقشه راه برای عرصه های مختلف، زمینه و فرصت مناسب برای نقش آفرینی مردم و همه فعّالان اقتصادی را در این جهاد مقدّس فراهم آورند تا به فضل الهی

ص: 160

حماسه اقتصادی ملت بزرگ ایران نیز همچون حماسه‌ی سیاسی در برابر چشم جهانیان رخ نماید. از خداوند متعال توفیق همگان را در این امر مهم خواستارم. (1)

*

اقتصاد مقاومتی معنایش این است که انقلاب نشان بدهد که هویت درونی این کشور و این ملت قادر است خود را اداره کند و رشد بدهد و تعالی بدهد. این معنای اقتصاد مقاومتی [است]. این باید تحقق پیدا کند. شماها (2) می‌توانید همه کمک کنید. واقعاً هرکدام در بخشهای مختلف که هستید کمک کنید، هم در زیر مجموعه‌های خودتان، هم آنها که، هم در حوزه‌ی نفوذ خودتان. فرض کنید نماینده‌ی مجلس در مجلس، مسئول فلان نهاد در آن نهاد، مسئولان گوناگون در بخشهای مختلف، بخشهای آموزشی، بخشهای علمی و غیره. این اساس کار است. (3)

عزم جدی مسئولان و مدیران اصلی و فعالان مردمی

خب، حالا این طرح بزرگ، این نقشه پراه همه جانبه و وسیع، مطرح شد؛ صرف مطرح کردن سیاستها که مشکلی را حل نمیکنند؛ این آغاز راه است. کارهایی باید انجام بگیرد: در درجه‌ی اول، عزم جدی مسئولان و مدیران اصلی و فعالان مردمی است؛ باید تصمیم بگیرند مسئولین کشور - در درجه‌ی اول، قوه‌ی مجریه، مسئولان دولت؛ و نیز قوه‌ی مقننه؛ و قوه‌ی قضائیه؛ و بخشهای گوناگونی که ارتباطی با مسائل اقتصادی دارند - و حتماً بایستی در این مسئله، عزم جدی و راسخ داشته باشد. بدون تصمیم جدی و راسخ، کار پیش نخواهد رفت. (4)

*

ص: 161

1- . در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری 1394/12/20

2- . مسئولان بخشهای مختلف کشور

3- . دیدار عیدانه جمعی از مسئولان کشور 1395/1/24

4- . در جلسه‌ی تبیین سیاستهای اقتصاد مقاومتی 1392/12/20

بالاخره آنچه ما لازم است در زمینه ی مسائل مربوط به اقتصاد مقاومتی انجام بدهیم، یکی عزم راسخ است؛ بایستی با عزم جدی دنبال این باشیم که اقتصاد مقاومتی را به معنای واقعی کلمه در داخل تحقق ببخشیم. (1)

مسائل اقتصادی، نیازمند يك نفس جدید

خب بنده، امسال، سال گذشته، سال قبل، سال قبل [از آن]، اول سال راجع به اقتصاد صحبت کردم؛ مسئولین هم انصافاً تلاش میکنند. من تصدیق میکنم که تلاشهایی دارد انجام میگیرد - در طول این سالها همیشه تلاشهایی شده است - لکن کافی نیست. آنچه ما میخواهیم بگوییم، این است که باید يك نفس جدیدی به این کار داده بشود. (2)

جدی گرفتن اقتصاد مقاومتی در عمل توسط مسئولین دولتی

اقتصاد مقاومتی يك کلمه حرف نیست؛ اینکه گفتیم «اقدام و عمل»، معنایش این است که بایستی به یکایک بندهای سیاستهای اقتصاد مقاومتی بطور واقعی و حقیقی عمل بشود؛ یعنی برای هر کدام، همین برادران، آقایان مسئول که بحمدالله علاقه مندند، بنشینند برنامه ریزی کنند و قدم به قدم برنامه را دنبال کنند. (3)

*

به مسئولین دولت عرض میکنم: اقتصاد مقاومتی را جدی بگیرید. خب، رئیس جمهور محترم گفتند، مسئولین دیگر هم کم و بیش اظهار کرده اند، گفته اند، منتها باید عمل کرد: «ولا مَمَّنْ علی غیر عمل یتکل»؛ این جور نباشد که به زبان بگوییم، در عمل گُند حرکت بکنیم. در اقتصاد مقاومتی

ص: 162

1- . در دیدار مسئولان نظام 1394/4/2

2- . در دیدار مردم آذربایجان به مناسبت سالگرد قیام بیست و نهم بهمن سال 1356 در حسینیه ی امام خمینی (ره) 1393/11/29

3- . در دیدار کارگران 1395/2/8

تکیه بر تولید داخلی است، بر استحکام بنیه ی درونی اقتصاد است. رونق اقتصادی هم این است؛ رونق اقتصادی با تولید حاصل میشود، با فعال کردن ظرفیتهای درونی کشور حاصل میشود، نه با چیز دیگر. (1)

اقدام و عمل؛ مکمل حمایت و ستایش مسئولین از اقتصاد مقاومتی

البته از روزی که این سیاستهای اقتصاد مقاومتی اعلام شده است و ذکر آن مکرر گفته شده است، (2) مسئولین مختلف - دولتی ها، مجلس محترم، دستگاه های مختلف، مسئولان گوناگون - در مقام حمایت و ستایش از این سیاستهای اقتصاد مقاومتی برآمده اند و مکرر گفته شده، لکن تجربه ی بنده به من میگوید که ستایش کافی نیست؛ تعریف کردن کافی نیست؛ حرکت لازم است. بله، افرادی می آیند، میشینند، در منبرهای عمومی یا در جلسات خصوصی از مزایای این اقتصاد مقاومتی مطالبی را بیان میکنند و غالباً هم درست است، اما خوب باید اقدام کرد، عمل کرد. (3)

*

ورود در میدان عمل؛ عمل در اینجا يك عمل صالح است. هرکسی که در این زمینه اقدام و عمل بکند، قطعاً مصداق «وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ» (4) خواهد بود. این طرح کلی، این نقشه ی راه بزرگ، باید تبدیل بشود به برنامه، برنامه های گوناگون؛ اگر این شد، آن وقت حماسه ی اقتصادی به معنای واقعی کلمه به وجود خواهد آمد. ما امسال را گفتیم سال حماسه ی سیاسی و حماسه ی اقتصادی، بحمدالله حماسه ی سیاسی به وجود آمد؛ حماسه ی اقتصادی متأسفانه تأخیر افتاد؛ لکن حالا در پایان سال، این سرآغازی برای حماسه ی اقتصادی خواهد بود که قطعاً باید ان شاءالله در

ص: 163

1- . در دیدار مسئولان نظام 1393/4/16

2- . ابلاغ سیاستهای کلی اقتصاد مقاومتی 1392/11/29

3- . در دیدار نمایندگان مجلس شورای اسلامی 1393/3/4

4- . از جمله سوره ی عصر، بخشی از آیه ی 3

سال 93 با جدّیت کامل از سوی مسئولین دنبال بشود و در عمل باید شروع بشود. (1)

لوازم حماسه ی اقتصادی متوجّه دولت

ما عرض کردیم «حماسه ی سیاسی» و «حماسه ی اقتصادی». حماسه ی اقتصادی فقط دست دولت نیست؛ البته برنامه ریزی های دولت مؤثر است. حماسه یعنی واقعه ی جهادگونه و پرشور؛ این را باید ملت ایران و مسئولان کشور مورد نظر قرار دهند؛ ضعفها را، خلاها را پُر کنند؛ اول بشناسند. در همه ی برنامه ریزی ها باید زندگی و معیشت طبقات ضعیف مورد توجه قرار گیرد؛ بعد برای آنها برنامه ریزی کنند. این میشود حماسه. (2)

*

برای اقتصاد مقاومتی، صِدرف آمادگی کافی نیست؛ ما گفتیم «اقدام و عمل». البته دولت محترم در زمینه ی اقتصاد مقاومتی کارهایی کرده اند؛ ما گفتیم يك ستاد فرماندهی تشکیل بدهید برای اقتصاد مقاومتی، تشکیل دادند و معاون اول رئیس جمهور محترم را در رأس آن گذاشتند؛ کارهایی هم کردند، گزارشش را هم به من دادند که من امروز در پیام اول سال به ملت عزیزمان این را گفتم؛ منتها اینها کارهای مقدماتی است. به من گزارش داده اند که بر اثر فعالیتهایی که انجام گرفته است، تراز بازرگانی مثبت شده، یعنی صادرات غیرنفتی مان از وارداتمان بیشتر است؛ خوب، این خبر بسیار خوبی است؛ یا اینکه مثلاً فرض بفرمایید واردات ما از سال گذشته کمتر شده است؛ اینها خبرهای خوبی است، منتها اینها کفایت نمیکند و کار با اینها تمام نمیشود. (3)

*

ص: 164

1- . در جلسه ی تبیین سیاستهای اقتصاد مقاومتی 1392/12/20

2- . در دیدار کارگران و فعالان بخش تولید کشور 1392/2/7

3- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1395/1/1

در اقتصاد درون کشور هم همین جور؛ ما گفتیم اقدام و عمل. گفتن بس است؛ «دو صد گفته چون نیم کردار نیست». وقتی زیاد هم تکرار کردیم و مدام گفتیم اقتصاد مقاومتی، از دهن هم می افتد؛ یعنی تکراری که شد، یک چیز کسالت باری هم میشود؛ عمل کنیم. (1)

مقاوم سازی اقتصاد؛ وظیفه ی مستمر و دنباله دار دولتی ها

من میخواهم بگویم مسائل تبلیغاتی و روزنامه ای انتخابات، مسئولین کشور را از مسائل مستمر و دنباله دار و اساسی غافل نکند. انتخابات خیلی مهم است؛ همین طور که گفتیم و خواهیم گفت، در نهایت اهمیت است اما انتخابات یک مسئله ی مقطعی است، مال یک مقطع خاص است، این مقطع تمام میشود، آنچه باقی میماند، مسائل اساسی کشور است که یکی از این مسائل، مسئله ی اقتصاد کشور است؛ مقاوم سازی کشور در قلمرو اقتصاد، در مجموعه ی کار اقتصادی که دشمن نتواند از طریق اقتصاد بر کشور فشار وارد کند و خواسته ی خودش و اراده ی خودش را تحمیل کند. (2)

الزام سوّم: برنامه ریزی

تبدیل طرح اقتصاد مقاومتی به برنامه و سیاستهای اجرایی

مسئله ی سوّم، تبدیل به برنامه و سیاستهای اجرایی است که دستور این کار از سوی رؤسای سه قوه داده شده؛ هم رئیس جمهور محترم، هم رئیس محترم قوه ی مقننه، هم رئیس محترم قوه ی قضائیه دستور داده اند به زیرمجموعه ی خودشان که برنامه های اجرایی را در هر بخشی تهیه کنند؛ منتها من میخواهم تأکید کنم بر روی زمان بندی؛ باید زمان بندی کنید. من بخشنامه هایی که آقای معاون اول برای دستگاه ها فرستاده بودند، دیدم؛ باید زمان بندی بشود، مشخص بشود که چقدر کار پیش رفت و تا کی انتظار

ص: 165

1- . در دیدار جمعی از مدّاحان اهل بیت (ع) 1395/1/11

2- . در دیدار فرماندهان و کارکنان نیروی هوایی و پدافند هوایی ارتش 1394/11/19

تحقق این برنامه سازی و بعد اجرا را باید داشت؛ باید شتاب بگیرد؛ سهم هر قوه ای معین بشود. در قوای مختلف - بخصوص قوه ی مجریه - سهم هر دستگاهی مشخص بشود؛ شاخصها - بخصوص شاخصهای زمانی - معین بشود که بتوان نظارت کرد و بتوان پیشرفت کار را و صحت مسیر را فهمید. (1)

ارائه ی برنامه ی عملیاتی برای تحقق مقاومت اقتصادی

یک بخش هم بخش اقتصادی است؛ که حالا مسائل سیاسی ما یک بخش از قضیه است، مسائل اقتصادی مسئله ی مهمی است. ما از برادرانمان در دولت خواهش کردیم که یک برنامه ی جامع عملیاتی و کاربردی برای تحقق سیاستهای مقاومت اقتصادی تهیه کنند؛ این را ما، هم در جلسه ی با هیئت دولت گفتیم، هم به آقای رئیس جمهور محترم گفتیم؛ و انتظار داریم که ان شاء الله این تهیه بشود. اقتصاد مقاومتی قابل تجزیه نیست که ما بگوییم این بخش از آن را عمل میکنیم؛ نه، یک کل است، یک مجموعه ی کامل است که اجزای آن مکمل یکدیگر هستند؛ یک برنامه ی عملیاتی واحد لازم دارد که به همه ی اجزای آن برسد. البته برادرانمان در دولت این همّت و تیت را دارند، تلاش هم ان شاء الله خواهند کرد و این کار تحقق پیدا میکند. (2)

استفاده از علوم مربوط به برنامه ریزی اما بدون تقلید

کسانی که در مراکز برنامه ریزی یا در مراکز علمی و تحقیقی هستند و راجع به اقتصاد، راجع به سیاست، راجع به سیاست بین المللی و راجع به مسائل حیاتی دیگر کشور کار و فکر میکنند، دنبال این نباشند که فرمولهای غربی را؛ فرمولهای اقتصادی غرب، فرمولهای بانک جهانی یا صندوق بین المللی پول را با مسائل کشور تطبیق کنند؛ نه، آن نظریه ها،

ص: 166

1- . در جلسه ی تبیین سیاستهای اقتصاد مقاومتی 1392/12/20

2- . در دیدار رئیس و اعضای مجلس خبرگان رهبری 1394/6/12

نظریه های مفید برای ما نیست. البته از علمشان استفاده میکنیم؛ ما تعصب نداریم. هر جا پیشرفت علمی، تجربه ی علمی باشد، استفاده میکنیم. از مصالح استفاده میکنیم؛ اما نقشه را بر طبق فکر خودمان، بر طبق نیاز خودمان بایستی بریزیم. (1)

ارائه ی برنامه ی عملیاتی برای اجرای منسجم اقتصاد مقاومتی

خب، این يك بسته ی منسجم است، باید مجموعاً انجام بگیرد؛ چه جوری میشود مجموعاً انجام بگیرد؟ آن وقتی که يك به اصطلاح برنامه ی اجرایی و عملیاتی منسجمی برای آن ارائه بشود؛ که این چیزی بود که من چند وقت پیش به آقای دکتر روحانی گفتم و بنا شد که ایشان بگویند دوستان تهیّه کنند ان شاءالله این را بدهند، این لازم است؛ یعنی ما يك برنامه ی عملیاتی لازم داریم؛ در این برنامه مشخص بشود سهم دستگاه ها، فلان دستگاه این سهم او است از این بندهای سیاستها، بعد زمان گذاشته بشود؛ زمان خیلی مهم است، زمان بندی بشود، معلوم بشود که تا این زمان باید انجام بگیرد و الا اگر زمان بندی نشود؛ هیچ ضمانتی وجود ندارد که این در طول دولت شما حتی انجام بگیرد، شما میخواهید این را عملیاتی کنید، میخواهید اجرایی کنید، میخواهید از منافعش مردم استفاده کنند، پس زمان [بگذارید]. اولاً بایستی اقدامات عملی لازم در خصوص هر بند مشخص بشود، مجری هایش دستگاه هایی که متصدیند معلوم بشوند، در هر بخشی زمان بندی لازم انجام بگیرد، امکانات لازم و چگونگی تأمین آن امکانات بایستی روشن بشود، بالاخره این سیاستها يك تحرک عملی است و میدانی است؛ وقتی راهکار فراهم میکنید، در واقع يك تحرک میدانی میخواهید به وجود بیاورید، این الزاماتی دارد. الزاماتش چیست؟ چه جوری میشود تأمین کرد؟ راه تأمین آن الزامات باید مشخص بشود. آن وقت اگر این کارها شد، آن وقت شما

ص: 167

میتوانید رصد کنید، میتوانید پیگیری کنید، ببینید شد یا نشد، فلان دستگاه کار خودش را انجام داد یا نداد. کار پیش میرود. (1)

انطباق همه ی برنامه های اقتصادی دولت با اقتصاد مقاومتی

نکته ی دوم در مورد اقتصاد مقاومتی این است که همه ی برنامه های اقتصادی دولت بایستی در این مجموعه ی اقتصاد مقاومتی و در این سیاستها بگنجد؛ حتی برنامه ی ششم و برنامه و بودجه های سالیانه، همه باید براساس این اقتصاد مقاومتی شکل بگیرد؛ یعنی هیچ کدام از اینها در هیچ بخشی، غیر منطبق با این سیاستها نباشد؛ نه اینکه فقط مخالفت نداشته باشد، بلکه کاملاً منطبق با این سیاستها باشد. (2)

انطباق کامل برنامه ی ششم با اقتصاد مقاومتی

آخرین حرف هم راجع به برنامه ی ششم (3) است که دارد دیر میشود. برنامه ی ششم را هرچه زودتر بایستی ان شاءالله فراهم بکنید و همین طور که عرض کردیم، به طور کامل منطبق بر اقتصاد مقاومتی، و زودتر به مجلس بدهید. چون به نظر من امسال باید تصویب بشود، یعنی باید هرچه زودتر این کار انجام بگیرد. مجلس را هم بکشید به کار، وسط میدان، که بیایند دوستان در مجلس و بطور جدی دنبال بکنند ان شاءالله که بتوانید. (4)

*

اما در مورد برنامه ی ششم که در واقع باید آماده بود برای اینکه این برنامه ی ششم تهیه بشود، فراهم بشود و بیاید. برنامه ی ششم یعنی سیاستهای پنج سال کشور تدوین خواهد شد؛ شما نقشه ی راه عملی برای پنج سال

ص: 168

1- . در دیدار رئیس جمهور و اعضای هیئت دولت 1394/6/4

2- . همان

3- . برنامه ی ششم توسعه ی اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران

4- . در دیدار رئیس جمهور و اعضای هیئت دولت 1394/6/4

کشور را در این برنامه ی ششم ان شاءالله تدوین خواهید کرد. سه نقطه ی اصلی - البته برنامه باید جامع باشد - وجود دارد: یکی اقتصاد است که تکیه روی اقتصاد مقاومتی در آن برنامه باید تجلی پیدا کند. (1)

توجه به بخشهای بیرون از دولت در برنامه ی اقتصاد مقاومتی

نکته ی دیگر (2) این است که بخشهای بیرون از دولت دیده بشوند؛ حالا شما در مورد وزارتها و بخشهای دولتی ممکن است ابلاغ کنید؛ [اما] بخشهایی وجود دارند خارج از دولت؛ اینها میتوانند در اقتصاد مقاومتی نقش ایفا کنند، از جمله بسیج؛ من يك گزارشی [هم] دیدم. خیلی لازم است به نظر من - اگر وقت کنند آقای رئیس جمهور یا لااقل آقای جهانگیری - که بخواهید و ببینید مجموعه ی بسیج در مورد اقتصاد مقاومتی چه کارهایی میتوانند انجام بدهند و ظرفیتش را دارند؛ ظرفیت خیلی خوبی است. بسیج چیز کمی نیست، چیز کوچکی نیست؛ بسیج يك مجموعه ی عظیم و آماده به کاری است؛ اینها را بخواهید، ببینید چه کار میتوانند بکنند؛ اینها می آیند امکانات خودشان را عرضه میکنند و میگویند این کارها را هم کرده ایم. به نظر من امکانات [خوبی هست]. حالا از جمله من بسیج را مثال زدم؛ بخشهای گوناگونی هستند، افراد اقتصاددان و به اصطلاح اقتصادی عمل کن بیرونی؛ بعضی ها هستند که شرکتهایی دارند و کارهایی دارند، از ظرفیتهای اینها میشود استفاده کرد. و همه ی اینها در آن برنامه ی کلی باید بیاید؛ یعنی برنامه ی کلی، فقط ناظر به بخشهای دولتی نباید باشد. پس قدم اول، ایجاد این برنامه بود با این خصوصیات. (3)

ص: 169

-
- 1- . در دیدار نمایندگان مجلس شورای اسلامی 1393/3/4
  - 2- . در برنامه ریزی های اقتصادی دولت
  - 3- . در دیدار رئیس جمهور و اعضای هیئت دولت 1394/6/4

ایجاد ستاد فرماندهی برای رصد عملیات اقتصاد مقاومتی

يك ستاد قوی و هوشمند و نافذالكلمه تشكيل بشود. من البته اطلاع دارم كه آقای رئیس جمهور شورایی را تشكيل داده اند، خود ایشان هم شرکت میکنند، بسیار هم كار خوبی است؛ اما این آن ستاد فرماندهی نیست. خب آقای رئیس جمهور کارهای فراوان دیگری هم دارند كه باید به آنها هم برسند، نمیشود كه همه ی وقت و همه ی همت، صرف این كار بشود. يك ستادی لازم است - مثل ستادهای فرماندهی كه ما در دوره ی جنگ داشتیم و در بعضی از کارهای دیگر هم يك ستادهای فرماندهی ایجاد شده كه خود شما آقای دکتر روحانی در این مسائل تجربه دارید - يك ستاد فرماندهی لازم دارد كه به طور دائم رصد كند، نگاه كند، ببیند كدام دستگاه توانسته و پیش رفته، كجا مشكل وجود دارد. چون حرف زدن آسان است، برنامه ریزی هم خیلی مشكل نیست، [ولی] عمل كردن با اینها فرق دارد؛ خب آدم بخواهد در میدان وارد بشود و پیش برود، گاهی اوقات يك موانعی پیش می آید كه قبلاً پیش بینی نشده، بعضی پیش بینی هم شده لكن موانعی است كه پیش می آید؛ بایستی آن ستاد بتواند به صورت ضربتی آن موانع را برطرف كند، راه را باز كند و پیش برود؛ و نافذالكلمه [باشد]، یعنی باید گوش كند؛ این جور نباشد كه حالا مثل امروز كه آقای جهانگیری مكرّر میگفتند پنج دقیقه [صحبت كنید]، آقایان پنج دقیقه را مثلاً به 7 دقیقه و 10 دقیقه افزایش [میدادند]؛ هرچه آن ستاد گفت، واقعاً همه آن حرف را بپذیرند. (1)

ایجاد قرارگاه اقتصاد مقاومتی برای جایگاه سنجی فعالیتها

بنده از برادران عزیزمان در دولت درخواست كردم كه يك قرارگاه اقتصاد مقاومتی تشكيل بدهند؛ فرماندهی برایش بگذارند. جنگ است دیگر؛ جنگ اقتصادی جنگ است؛ حالا در آن توپ و تیر و تفنگ نیست اما

ص: 170

ابزارهای خطرناک تر از توپ و تفنگ وجود دارد. يك جنگ است، قرارگاه لازم دارد، قرارگاه هم فرمانده لازم دارد. ما پیشنهاد هم کردیم، قبول هم کردند، کارهایی هم دارد انجام میگیرد؛ منتها باید این کارها محسوس بشود، باید اینها دیده بشود. فعالیتهای دولتی - فرض کنید فلان معامله ای که در فلان جا انجام میگیرد - باید مشخص بشود که این کجای اقتصاد مقاومتی قرار میگیرد؛ این را ما به مسئولین عزیزمان تذکر دادیم که فلان جا شما دارید فلان چیز را میخرید یا فلان چیز را معامله میکنید، خیلی خوب، در صحنه ی عرصه ی اقتصاد مقاومتی، این معامله در کجای این جدول عظیم قرار میگیرد؛ باید مشخص بشود. یعنی معیار همه ی کارهای اقتصادی، فعالیتهای اقتصادی ما بایستی برنامه ی عظیم و همه جانبه ی اقتصاد مقاومتی باشد. (1)

تأثیر ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی بر خروج از رکود

اشاره شد به مسئله ی رکود؛ خوب، این رشد سه درصدی که اتفاق افتاده، نشان دهنده ی این است که رکود تکان خورده؛ یعنی يك حرکتی انجام گرفته؛ حالا باید دید این رشد در کدام بخشها هست، در کدام بخشها منفی است؛ مجموع برآیند این مثبت و منفی ها شده سه درصد. اگر چنانچه بطور جدی با رکود مبارزه نشود، همین رشد سه درصد هم به خطر خواهد افتاد، تورم هم بالا خواهد رفت، مشکل اشتغال هم پیش خواهد آمد. حالا من اینجا بگویم که آقای نعمت زاده اگر میخواهند دنبال بکنند، تعداد کارخانه هایی را که الان کار نمیکنند - یعنی کارخانه ای است که همه چیزش آماده است و الان کار نمیکنند - برای ما آمدند گزارش دادند؛ عدد ورقمی دقیق را؛ تعداد کارخانه هایی را که زیر پنجاه درصد دارند کار میکنند مشخص کردند؛ تعداد کارخانه هایی را که زیر هفتاد درصد دارند کار میکنند مشخص کردند. خوب، حالا هفتاد درصد يك چیزی اما زیر پنجاه درصد!

ص: 171

بعضی از اینها مشکل نقدینگی دارند؛ یعنی سرمایه در گردششان مشکل دارد - که این کار کار بانکها است، بایست بانکها جواب بدهند در این زمینه؛ که اگر در اقتصاد مقاومتی، همان کارگاه اساسی و ستاد فرماندهی راه بیفتند، به همه ی اینها میتواند برسد - اما مسئله ی بعضی از اینها مسئله ی نبود نقدینگی نیست، تسهیلات را هم طرف گرفته، کارخانه الان حاضر و آماده است، هیچ مشکلی ندارد، ماشینهایش هم آن طور که حالا گفته اند بعضی از اینها این جوری است که ماشینها هم ماشینهای نو است، لکن کار نمیکند. چرا؟ برای اینکه تسهیلات را رفته جای دیگری خرج کرده؛ خب این تعقیب قضائی دارد، اینها را باید دنبال بکنید، اینها را باید بخواهید. اینکه میگوییم «ستاد فرماندهی»، برای خاطر این است. این طور چیزها، این طور نکات دنبال خواهد شد. اگر به مسئله ی رکود رسیدگی نشود، روی همه ی نشانه ها و شاخصهای اقتصادی اثر خواهد گذاشت. البته این قانون اخیر - قانونی که اشاره کردند - قانون خوبی است، منتها قانون کافی نیست. حمایت از بنگاه های تولیدی، تأمین نقدینگی، تأمین سرمایه در گردش، برخورد جدی با کسانی که واحدهای تولیدی آماده را راکد گذاشته اند، همه ی اینها کارهای لازمی است. و من در جلسه ی قبل هم - یک جلسه ای که با دوستان داشتیم - گفتم، باز هم تأکید میکنم: سیستم بانکی باید نقش ایفا کند؛ یعنی سیستم بانکی باید بطور کامل وارد میدان بشود. (1)

تشکیل ستاد عملیاتی برای تعیین تکلیف دستگاه ها

عرض کردیم که یک ستاد عملیاتی فعالی هم در دولت ان شاء الله تشکیل بشود که دنبال کنند، تکلیف هر دستگاهی را معین کنند که کدام بخش از کار، به عهده ی کدام یک از دستگاه های اقتصادی و غیرخدماتی است؛ و زمان بندی کنند، معین کنند که در چه مدت و در چه زمانی این وظیفه را

ص: 172

آن دستگاه انجام خواهد داد و پیگیری کنند تا اینکه ان شاء الله این کار انجام بگیرد و این تحرک عظیم و همه جانبه ی ملی تحقق پیدا کند. (1)

*

چهارم، هماهنگی میان بخشهای گوناگون است که البته سازوکار این هماهنگی را باید رؤسای قوا معین کنند. هماهنگی کمک خواهد کرد، هماهنگی بین مجلس و دولت، بین مجلس و دولت و قوه ی قضائیه. در بخشهایی بدون هماهنگی نمیشود حرکت کرد؛ در بخشهایی هم هماهنگی دارای تأثیر است و لونه به آن اندازه؛ به هر حال هماهنگی لازم است. سازوکار هماهنگی را باید رؤسای سه قوه ان شاء الله تهیه کنند. (2)

ارتباط بین ظرفیتهای مراکز گوناگون؛ عامل پیشرفت اقتصادی

یک مسئله ی دیگر، عبارت است از همکاری و مرتبط کردن ظرفیتهای گوناگون، تا از یکدیگر خبر داشته باشند. آیا این امکاناتی که در «مپنا» هست، به اطلاع بقیه ی بخشهای فعال اقتصادی و صنعتی کشور رسیده؟ آنها مطلعند؟ آیا دانشگاه های کشور به طور کامل از ظرفیتهای «مپنا» مطلعند؟ و آیا شما از ظرفیتهای دانشگاه ها مطلعید؟ البته گزارشی که دوستان دادند، (3) میگویند در این زمینه ها فعالند؛ لکن من نسبت به این مسئله - مسئله ی همکاری و استفاده کردن از ظرفیتهای دیگر، مثل ظروف مرتبط - تأکید میکنم؛ همه از هم استفاده کنند و این هم افزایی موجب پیشرفتهای بیشتری خواهد شد. (4)

ص: 173

1- . در دیدار رئیس و اعضای مجلس خبرگان رهبری 1394/6/12

2- . در جلسه ی تبیین سیاستهای اقتصاد مقاومتی 1392/12/20

3- . آقای علی ربیعی (وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی) و آقای عباس علی آبادی (رئیس هیئت مدیره ی گروه مپنا)

4- . در دیدار کارگران در گروه صنعتی مپنا 1393/2/10

من يك فرصتی دارم در این دیدار که اولاً تشکر کنم از زحماتی که دوستان دارند در بخشهای مختلف میکشند، بخصوص در همین زمینه ی مسائل اقتصاد مقاومتی که حالا اسم آقای جهانگیری را آوردیم، و ایشان در نقش اداره کننده و فرماندهی قرارگاه این اقدام بزرگ، بنا است نقش ایفا کنند. بنده اصرار بر این معنا دارم که به معنای واقعی کلمه، فرماندهی صورت بگیرد؛ [چون] دستگاه ها، خب سیاستهایی دارند، کارهایی دارند، کارهای متعارف و معمولی دارند؛ نقش فرماندهی این است که ملاحظه کند ببیند کدام يك از این کارها در چهارچوب سیاست اقتصادی میگنجد، و کدام نسبت به اقتصاد مقاومتی بی تفاوت است، و کدام ضد اقتصاد مقاومتی است. اینها باید سنجیده بشود؛ آن دسته ی اول تقویت بشود؛ دسته ی دوم، حتی المقدور کشانده بشود به سمت اقتصاد مقاومتی؛ دسته ی سوم بطور کامل جلوگیری بشود. یعنی این انتظار است. خب، بنده خبر دارم که واقعاً آقایان کار میکنند و مشغولند؛ هم ایشان و هم همکارانشان؛ و باید تشکر کنیم از اینکه این کار را میکنند. (1)

فرماندهی قرارگاه اقتصاد مقاومتی؛ مرکز توأمان «فکر» و «عمل»

من البتة احساس میکنم این مجموعه ای که در نظر گرفته شده، میتواند این کار را انجام بدهد. مجلس هم ان شاءالله کمک میکند؛ دستگاه های دیگر هم هرکدام به نحوی میتوانند نقش ایفا کنند؛ نهادهای انقلابی میتوانند در این زمینه واقعاً نقش ایفا کنند. مهم این است که این مرکزیت، مرکزیت فکر و عمل است؛ خصوصیت فرماندهی این است؛ یعنی هم فکر است، هم عمل؛ فقط يك ستاد هماهنگ کننده نیست بلکه مرکز فرماندهی است، قرارگاه است. ما در آن جلسه ای که این مسئله را بحث کردیم، فرق قرارگاه و ستاد را گفتیم: قرارگاه، مرکز فرماندهی عملیات است، مثل قرارگاه های نظامی؛

ص: 174

یعنی از دستگاه های مختلف بهره میگیرد برای اجرای آن هدفی که ترسیم شده. بنابراین هم مرکز فکر است و باید بنشینند فکر کنند، و هم مرکز عمل است؛ یعنی باید دستور داده بشود، پیگیری شود، نتایج کار دیده بشود؛ این کارها باید ان شاءالله انجام بگیرد؛ انتظار ما این است و من کاملاً امیدوارم که ان شاءالله این کار انجام بگیرد(1).

پیگیری و تمرکز؛ لوازم مهم مدیریت «اقتصاد مقاومتی»

بنده معتقدم ما از لحاظ مدیریت هم کمبود نداریم؛ ما انصافاً مدیران خیلی خوبی در کشور داریم. بنده خب سالها تجربه دارم؛ من هم در دولت بودم، هم در بیرون دولت ناظر دولتهای مختلف بودم؛ ما حقاً و انصافاً مدیران زبده ای داریم؛ هم از لحاظ انگیزه مدیریشان خوب است، هم از لحاظ فکر اهل مدیریتتند، هم از لحاظ عمل [اهل] مدیریتتند. ما مدیر کم نداریم؛ ما پیگیری و تمرکز [لازم داریم]، که عمده تمرکز است؛ تمرکز تصمیم گیری، تمرکز فرماندهی، تمرکز اجرا(2).

الزام پنجم: نظارت و قانونگذاری

وظیفه ی نظارتی همه ی سطوح مرتبط با اقتصاد مقاومتی

مسئله ی پنجم، نظارت در همه ی سطوح است؛ باید نظارت بشود؛ هم رؤسای قوا باید دستگاه های خودشان را تحت نظارت قرار بدهند، هم مجمع تشخیص موظف است که به مسئولیت نظارتی که داده شده به طور کامل عمل کند و ببیند که چه دارد اتفاق می افتد، رهبری و دستگاه ما هم نظارت خواهد کرد ان شاءالله. بنابراین نظارت یکی از الزامات اصلی است(3).

ص: 175

1- . در دیدار نوروزی جمعی از مسئولین کشور 1395/1/18

2- . همان

3- . در جلسه ی تبیین سیاستهای اقتصاد مقاومتی 1392/12/20

آنچه در مجلس محترم انجام گرفته است - که من هم قبلاً گزارش آن را داشتم، امروز هم رئیس محترم مجلس بیان کردند - (1) مشکور است؛ دولتی‌ها هم فعالیت‌هایی کردند، منتها باید قدم به قدم دنبال بشود؛ هم در زمینه‌ی تقنین، هم در زمینه‌ی نظارت. در زمینه‌ی تقنین، فراهم آوردن قوانین مناسب یا حذف کردن قوانین مزاحم - که اهمیّت این کار دوم از کار اول کمتر نیست؛ بعضی از قوانین حقیقتاً مزاحمند یا معارضند - حذف قوانین معارض و تصویب قوانینی که به بخشهای گوناگون اقتصاد مقاومتی کمک کند، یکی از کارهای مهم است. در زمینه‌ی نظارت هم نظارت بر عملکرد دولت که مجری این حرکت بزرگ و وارد در این میدان است، به عهده‌ی مجلس است. البته در مورد تقنین، دولت محترم باید لوایح مناسب را بیاورد؛ مجلس نمیتواند صرفاً به طرحها متکی باشد؛ باید لایحه بیاورند. این را هم من عرض بکنم و تأکید کنم که هیچ جای دیگری هم نمیتواند به جای مجلس در زمینه‌ی تصویب قوانین، در مسائل مربوط به اقتصاد مقاومتی و امثال آن دخالت بکند؛ مجلس است که بایستی قانون را تصویب کند - تشخیص بدهد، و آنچه لازم است تصویب کند - یا قانونی را حذف کند و از دور خارج کند (2).

رفع موانع قانونی و مزاحم در اجرای اقتصاد مقاومتی

رفع موانع است. موانعی وجود دارد که اینها را میشود برداشت: موانع قانونی [وجود دارد] - که من به رؤسای محترم سه قوه در آن جلسه‌ی ای که داشتیم گفتیم «قانون روی قانون آمدن» کار را مشکل میکند، قوانین

ص: 176

1- . در گزارش رئیس مجلس عنوان شد: «پس از ابلاغ سیاستهای کلی اقتصاد مقاومتی، دبیرخانه‌ی ای در مرکز پژوهشهای مجلس ایجاد شد تا با همکاری انجمنهای علمی کشور، کمیسیونهای تخصصی مجلس، معاونین قوانین و نظارت رئیس مجلس و با اشراف نایب رئیس مجلس و هماهنگی با دولت، این سیاستها را محقق سازد.»

2- . در دیدار نمایندگان مجلس شورای اسلامی 1393/3/4

مزاحم را باید برداشت؛ این کار را مجلس میتواند انجام بدهد؛ والا ما حالا قوانینی داریم، [اگر] باز يك قانونی روی آن قانون وضع بکنیم، قابل تفسیر و مشکل تراشی است؛ باید ملاحظه کرد، دقت کرد، قوانین مزاحم را پیدا کرد - موانع حقوقی و قضائی هم وجود دارد؛ اینها را باید شناسایی کرد و برداشت. بایستی فعالان اقتصادی، کارآفرینان، مبتکران، سرمایه گذاران، دانشمندان، احساس کنند که با موانع غیر معقول مواجه نیستند، بتوانند حرکت کنند. (1)

وظیفه ی مجلس در پرداختن به اقتصاد درون زا

مسئله ی اقتصاد درون زا را ما مطرح کردیم؛ مردم مجلسی میخواهند که برای اقتصاد درون زا، به معنای واقعی کلمه وقت گذاری کند، ریل گذاری کند و دولت موظف بشود بر اساس این حرکت بکند؛ آنچه مردم میخواهند اینها است. (2)

ثبات قوانین؛ نقش مهم مجلس در تسهیل اقتصاد مقاومتی

يك مسئله، مسئله ی ثبات در قوانین است که این به عهده ی مجلس است. مراقب باشند مدام قوانین مربوط به مسائل اقتصادی از جمله مسائل مربوط به کار را هرروز عوض و بدل نکنند که بشود آن کسانی که میخواهند برنامه ریزی کنند، برنامه ریزی کنند. (3)

حرکت لازم قضائی و قانونی در اجرای اقتصاد مقاومتی

يك الزامات قانونی و حقوقی و قضائی هم در مجموعه ی اقتصاد مقاومتی وجود دارد؛ دو قوه ی دیگر حاضرند همکاری کنند، هم قوه ی مقننه

ص: 177

1- . در جلسه ی تبیین سیاستهای اقتصاد مقاومتی 1392/12/20

2- . در دیدار مردم نجف آباد 1394/12/5

3- . در دیدار جمعی از کارگران سراسر کشور 1394/2/9

- مجلس - در این زمینه آماده است برای همکاری؛ [مثلاً] قانونی هست که شما قانون را باید عوض کنید یا اصلاح کنید یا قانون جدیدی را بر این قوانین اضافه کنید؛ احتیاج به این چیزها پیدا میکنید؛ یا يك جایی يك حرکت قضائی لازم است؛ همه ی اینها را دوقوه حاضرند همکاری کنند برای اینکه این اقتصاد مقاومتی انجام بگیرد. (1)

بررسی علل نتیجه ندادن تلاشهای اقتصادی مسئولین

من نسبت به کارگراها و نسبت به کارفرماها و نسبت به مدیران و نسبت به مسئولان دولتی - نسبت به همه ی اینها - خوش بینم؛ من به کسی بدبین نیستم. منتها کارها يك جاهایی میلنگد؛ ببینید این لنگش کار کجا است، چرا میلنگد و اشکال کار کجا است. شما دارید با چند لوله ی قطور در این استخر بزرگ دائماً آب میریزید، [اما] مدام از سقف پُر نمیشود؛ خب بگرد ببین شکافش کجا است، رخنه ای که در این استخر است کجا است که آب از آنجا میرود و استخر پُر نمیشود؛ مسئولین بگردند این چیزها را پیدا کنند. (2)

الزام ششم: کمک و همکاری مردم با مسئولین

اقتصاد مقاومتی؛ وظیفه ی عمومی همه ی مردم و مسئولین

اقتصاد مقاومتی به معنای مقاوم ساختن پایه های اقتصاد، یکی از وظایف عمومی امروز ما است و همه میتوانند در آن نقش ایفا کنند، هم مسئولین و مسئولین قوای سه گانه، هم آحاد مردم، هم کسانی که دارای مهارت کارند، هم کسانی که دارای سرمایه اند، هم صاحب نظران. البته آنچه که ما عرض کردیم، خلاصه ای بود از آنچه باید گفت؛ به عهده ی صاحب نظران است که تفصیلات اینها را عرض بکنند. (3)

ص: 178

1- . در دیدار رئیس جمهور و اعضای هیئت دولت 1394/6/4

2- . در دیدار کارگران 1395/2/8

3- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1393/1/1

ما عرض کردیم «حماسه ی سیاسی» و «حماسه ی اقتصادی». حماسه ی اقتصادی فقط دست دولت نیست؛ البته برنامه ریزی های دولت مؤثر است. حماسه یعنی واقعه ی جهادگونه و پرشور؛ این را باید ملت ایران و مسئولان کشور مورد نظر قرار دهند؛ ضعفها را، خلاها را پُر کنند؛ اول بشناسند. در همه ی برنامه ریزی ها باید زندگی و معیشت طبقات ضعیف مورد توجه قرار گیرد؛ بعد برای آنها برنامه ریزی کنند. این میشود حماسه. آحاد مردم، چه در مصرفشان، چه در تولیدشان؛ بخشهای مولد يك جور، بخشهای مصرف کننده يك جور، بخشهای خدمات يك جور؛ بدانند که برای پیشرفت کشور حرکت جهش گونه لازم است، خلق حماسه لازم است؛ آن وقت کشور پیش خواهد رفت، استقرار پیدا خواهد شد. (1)

انسجام ملّی و کمک به مسئولین در حرکت عظیم اقتصاد مقاومتی

البته شرط اصلی تحقّق اینها هم همین همدلی و هم زبانی و همین انسجامی است که رئیس جمهور محترم بیان کردند؛ باید دولت را کمک کرد، باید مسئولین را کمک کرد، [چون] اینها وسط میدانند. از تعارضهای زائد و حاشیه سازی های زائد باید پرهیز بشود؛ حاشیه سازی از هرطرفی غیر مقبول و نامطلوب است. همه کمک کنند و این حرکت عظیم ان شاءالله به نتیجه برسد. این عرض ما در زمینه ی مسائل اقتصاد. اعتقاد بنده این است که ما میتوانیم در زمینه ی اقتصاد کارهای بزرگی را انجام بدهیم و امیدوار باشیم که ان شاءالله از این گذرگاه دشوار عبور خواهیم کرد. (2)

*

و البته باید مردم کمک کنند. من به شما عرض بکنم که مردم - چه افراد سیاسی، چه افراد اقتصادی، چه آحاد مردم - باید به دولت کمک کنند، به

ص: 179

1- . در دیدار کارگران و فعالان بخش تولید کشور 1392/2/7

2- . در دیدار مسئولان نظام 1394/4/2

مسئولین کشور کمک کنند. این کار البته فقط هم کار دولت نیست؛ هر سه قوه باید با یکدیگر همکاری کنند تا کار پیش برود؛ و مردم هم باید کمک کنند به اینها؛ این کمک لازم است و جدیت مسئولین بخصوص قوه ی مجریه هم لازم است. (1)

ایجاد همدلی و همزبانی در اقتصاد مقاومتی

در مورد اقتصاد مقاومتی، خوشبختانه در کشور هم زبانی هست، [اما] مشکل ما در همدلی است؛ آدم میترسد هم زبانی باشد، همدلی نباشد.

ای بسا هندو و ترک هم زبان / ای بسا دو ترک چون بیگانگان

پس زبان همدلی خود دیگر است / همدلی از هم زبانی بهتر است (2)

خب، این هم زبانی هست، همدلی هم باید انجام بگیرد، یعنی از بُن دندان به مسئله ی اقتصاد مقاومتی باید باور آورده شود؛ باور کنیم که کلید حلّ مشکلات کشور در داخل است؛ ستون فقراتش هم تقویت تولید داخلی است که حالا این کاری که شما کردید - قانون برداشتن موانع تولید - (3) کار خوبی است و شنیدم - آن طوری که گزارش شد به من - کار کارشناسی شده ی خوبی هم بوده؛ اینها باید دنبال بشود؛ باید همه این را باور کنند. (4)

جدیت مسئولین و همکاری مردم در اقتصاد مقاومتی

اینها را چه کسی بکند؟ (5) ما در این سالها خیلی هشدار دادیم؛ مسئولین هم خیلی تلاش کردند، اما نه آن هشدارهایی که بنده دادم کافی است،

ص: 180

1- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1395/1/1

2- . مولوی، مثنوی معنوی، دفتر اول (با اندکی تفاوت)

3- . لایحه رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور، در اول اردیبهشت 1394 به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید.

4- . در دیدار نمایندگان مجلس شورای اسلامی 1394/3/6

5- . سرفصلهای اقتصاد مقاومتی که در همین دیدار بیان شده است.

نه آن تلاشی که مسئولین کردند کافی است؛ اینها کافی نیست. باید کار جدی انجام بگیرد؛ مردم هم بایستی کمک کنند به دولت، به مسئولین، به قوه قضائیه تا بتوانند این کارها را انجام بدهند. ما میتوانیم؛ ما در مقابل آلم شنگه ای (1) که دشمنان ما سر تحریم و این حرفها در می آورند، میتوانیم ایستادگی کنیم؛ میتوانیم هدفهای آنها را ناکام بگذاریم. وقتی این کارها را نکنیم، این فعالیتها را نکنیم، آن وقت نتیجه همین میشود که حالا ملاحظه میکنید؛ دشمن مینشیند آنجا، برای برنامه ی هسته ای ما شرطشروط معین میکند؛ بعد هم میگوید اگر این شرطشروط را قبول نکردید، این جور و آن جور تحریم میکنم؛ خوب، همین میشود دیگر. (2)

الزام هفتم: بایسته های مرتبط با کارگر و کارفرما

وظایف سرمایه گذار و کارگر در ایجاد همدلی در اقتصاد مقاومتی

اشاره

این البته لوازمی دارد؛ هم سرمایه گذار، هم کارگر، هم مصرف کننده، هم دستگاه های متولی دولتی، همه وظایفی دارند؛ این کار، یک بُعدی نیست؛ همه بایست با هم [همکاری کنند]. اینکه میگوییم همدلی و هم زبانی مردم با دولت، معنایش این است؛ یعنی همه با هم همکاری کنند تا این سنگ بزرگ را بردارند، این صخره ی بزرگ را از سر راه حرکت کشور بردارند. (3)

1. تبیین نقش عبادی سرمایه داران در اجرای اقتصاد مقاومتی

سرمایه گذار و کسانی که امکان دارند، بایستی سرمایه گذاری کنند. بنده میشناختم افرادی را که میتوانستند پولشان را ببرند در بخشهای پر درآمدی که غیرتولیدی است صرف کنند، نکردند؛ گفتند نمیکنیم؛ میخواهیم به کشور

ص: 181

1- . سروصدا و دادوفریاد

2- . در دیدار مردم آذربایجان به مناسبت سالگرد قیام بیست و نهم بهمن سال 1356 در حسینیه ی امام خمینی (ره) 1393/11/29

3- . در دیدار جمعی از کارگران سراسر کشور 1394/2/9

خدمت کنیم؛ آمدند در تولید سرمایه گذاری کردند، با سود کمتر، درآمد کمتر؛ برای خاطر اینکه فهمیدند کشور احتیاج دارد؛ خب، این عبادت است. سرمایه گذاری که فکر نیاز کشور را میکند و پول را نمیبرد در راه دلالی و کارهای پر درآمد و مضرّ برای کشور صرف کند و می آید صرف میکند در سرمایه گذاری، این کارش حسنه است، بنابراین سرمایه گذار نقش دارد. (1)

2. تبیین نقش عبادی کارگران در اجرای اقتصاد مقاومتی

کارگر درستکار نقش دارد. کارگری که سختی های کار را تحمل میکند - کار سخت است دیگر؛ کار جسمانی یکی از امور سخت در زندگی است - کارگری که عمر خود را، وقت خود را، نیروی خود را صرف میکند تا کار را تمیز از آب دریاورد، دارد عبادت میکند؛ این حسنه است. من مکرّر در این دیدارهای با شما عزیزان، این روایت را از قول پیغمبر اکرم نقل کرده ام که: «رحم الله امرأً عملت عملاً فاتقنه» (2) رحمت خدا بر آن آدمی که کاری را که انجام میدهد، محکم کاری میکند؛ چه در کار صنعتی، چه در کار کشاورزی، چه در مسائل گوناگون کارگری؛ وقتی کار متقن و محکم کاری شد، محصول تمیز از آب درمی آید، محکم از آب درمی آید. این هم نقش کارگر؛ این هم میشود عبادت. (3)

نتیجه ی عمل تولیدکننده و مصرف کننده به دستورات اقتصادی اسلام

من تأکید میکنم، اصرار میکنم، از همه ی ملت ایران درخواست میکنم، بروید به سمت مصرف تولیدات داخلی؛ این کار کوچکی نیست، این کار کم اهمیتی نیست؛ این يك کار بزرگ است. البته دستگاه های حکومتی و دولتی - دولتی به معنای عام - در این جهت وظیفه ی مضاعف دارند.

ص: 182

1- . در دیدار جمعی از کارگران سراسر کشور 1394/2/9

2- . شواهد التنزیل، ج 1، ص 5

3- . در دیدار جمعی از کارگران سراسر کشور 1394/2/9

فلان وزارتخانه، فلان سازمان، فلان اداره وقتی میخواهد جنس داخلی خودش را تأمین کند، مطلقاً باید از جنس خارجی استفاده نکند؛ بروند سراغ تولیدات داخلی. البته از این طرف هم از تولیدکننده داخلی - چه آن مدیر، چه آن کارگر، چه آن سرمایه گذار - خواسته میشود و اصرار میشود که کار را تمیز، درست و کامل ارائه دهند. هر دوی اینها اشاره‌ی اسلام و دستور دین مقدّس ما است. استحکام کار را خدا از ما خواسته است، احترام به کارگر را هم خدا از ما خواسته است؛ امنیت زندگی و شغلی کارگر را خدا از ما خواسته است، امنیت سرمایه را هم خدا از ما خواسته است.

اینها وقتی در کنار هم مورد ملاحظه قرار بگیرند، این افراط و تفریطهایی که با نامهای گوناگون به وجود آمد، چه در منطقه‌ی فعالیت اقتصاد لیبرال و به قول خودشان آزاد - آزاد یعنی آزاد برای سرمایه دار، اما زندان و حبس و فشار برای طبقه‌ی مظلوم و فقیر؛ که امروز شما دارید در اروپا واکنشها و بازخوردهایش را ملاحظه میکنید - و چه در عرصه‌ی سوسیالیسم، به وجود نمی‌آمد. (1)

کارآفرینی؛ معنای ایجاد اقتصاد مقاومتی واقعی در کشور

ما باید يك اقتصاد مقاومتی واقعی در کشور به وجود بیاوریم. امروز کارآفرینی معنایش این است. دوستان درست گفتند که ما تحریمها را دور میزنیم؛ بنده هم یقین دارم. ملت ایران و مسئولین کشور تحریمها را دور میزنند، تحریم کنندگان را ناکام میکنند؛ مثل موارد دیگری که در سالهای گذشته در زمینه‌های سیاسی بود که يك اشتباهی کردند، يك حرکتی انجام دادند، بعد خودشان مجبور شدند برگردند، یکی عذرخواهی کنند. چند مورد یادتان هست لابد دیگر. حالا جوانها نمیدانند. در این ده بیست سال اخیر، از این کارها چند بار انجام دادند. این دفعه هم همین جور

ص: 183

است. البته تحریم برای ما جدید نیست، ما سی سال است تو تحریمیم. همه ی این کارهایی که شده است، همه ی این حرکت عظیم ملت ایران، در فضای تحریم انجام گرفته؛ بنابراین کاری نمیتواند بکنند. خب، ولی این دلیلی است برای همه ی مسئولان و دلسوزان کشور که خود را موظف بدانند، مکلف بدانند به ایجاد کار، به تولید، به کارآفرینی، به رونق کردن روزافزون این کارگاه عظیم؛ که کشور ایران حقیقتاً امروز يك کارگاه عظیمی است. همه خودشان را باید موظف بدانند. (1)

توجه به جنبه ی والای اقتصادی و انسانی کارآفرینی

اگر کسی بتواند زمینه ی کار را فراهم بکند، يك عبادت انجام داده است. نگاه به این کاری که تولید میشود، فقط از جنبه ی این نباشد که ما يك بیکار را دستش را به يك کاری بند میکنیم تا يك درآمدی داشته باشد؛ خب، اینکه البته خیلی چیز خوبی است، لازم است، بلاشك. یعنی کارآفرینی، ایجاد اشتغال در کشور موجب میشود که ثروت تولید بشود؛ همچنانی که سرمایه و سرمایه دار، ایجاد کار میکند - چه سرمایه ی مالی، چه سرمایه ی علمی - کارگر هم ایجاد سرمایه میکند، ایجاد ثروت میکند. این البته يك جنبه ی مهمی است در اشتغال، اما اهمیت اشتغال فقط این نیست. يك بعد دیگر اهمیت اشتغال این است که شما يك گنج را دارید استخراج میکنید. يك انسانی که در او استعدادهایی وجود دارد، میتواند تولید کند، میتواند بیافریند، این افتاده بود آنجا، شما دست او را به کار بند کردید، این گنجینه ی درونی استخراج شد؛ خیلی اهمیت دارد. انسانی که کار ندارد، اشتغال ندارد، يك استعداد پنهان مخفی خداداده را غالباً بدون اختیار خودش راکد گذاشته، وقتی شما این انسان را مشغول کار میکنید، این چشمه که در درون بود و از او استفاده ای نمیشد، تشنه ای از او سیراب نمیشد، این چشمه را شما به جریان می اندازید. پس اشتغال

ص: 184

و اشتغال آفرینی، هم جنبه ی اقتصادی بزرگی دارد، هم جنبه ی انسانی خیلی والایی دارد. (1)

احساس مسئولیت؛ اولین نقش کارگران در «اقتصاد مقاومتی»

اما در مورد نقش کارگران و مسئله ی کار و بنگاه های کاری و کارگری در اقتصاد مقاومتی که این مسئله ی مهمی است... مسئله ی کار نقش دارد در اقتصاد مقاومتی. خوب، کارگر چه کار کند تا در اقتصاد مقاومتی بتواند سهمیم باشد؟ همه نقش دارند؛ کارگر هم نقش دارد، کارفرما هم نقش دارد، دولت هم نقش دارد، مسئولین گوناگون هم همه نقش دارند. نقش کارگر در درجه ی اول احساس مسئولیت است؛ یعنی کارگر در آن کاری که به او محوّل است باید احساس مسئولیت کند - همه مان باید احساس مسئولیت کنیم - و کاری را که به او سپرده شده است باید مسئولانه انجام بدهد؛ کیفیت را باید افزایش بدهد. همه ی آحاد کارگری باید در فکر این باشند، درصدد این باشند که کیفیت کار را بالا ببرند؛ این برکت ایجاد میکند، هم برای خود او، هم برای جامعه. در بازار بزرگ مشهد کفّاشی بود که معروف بود کفشهایی که میسازد، چرم کفش و کف کفش پاره میشود اما دوخت کفش از بین نمیروند؛ یعنی محکم کاری این جوری است. کاری کنیم که دوخت ما، آن کاری که دست ما است، درست و با کیفیت و با استحکام انجام بگیرد؛ این وظیفه ی کارگر است. (2)

لزوم اهتمام کارگران برای تولید کالاهای باکیفیت

کارگرها باید این میدان را پیدا کنند که کار خودشان را در خدمت نظام و رونق و حرکت اقتصادی مردم قرار دهند و به بهترین وجه به تولید کالاهای باکیفیت پردازند. از رسول اکرم (ص) نقل شده است

ص: 185

1- . در دیدار جمعی از کارآفرینان سراسر کشور 1389/6/16

2- . در دیدار کارگران 1395/2/8

که فرمود: «رحم الله امرأ عمل عملاً فاتقنه»⁽¹⁾؛ یعنی رحمت خدا بر آن آدمی که کار را با محکم کاری انجام دهد. شما باید کار خود را به بهترین وجه عرضه کنید. بدانید که تلاش شما پیش خدا محفوظ است؛ حال آن کارفرمای دولتی و غیر دولتی، تلاش شما را درک نکند یا پاداش مناسب را بدهد یا ندهد. البته باید تلاش شما را درک کنند و متناسب با آن پاداش بدهند. نفس این محکم کاری، مطلوب خدای متعال است و ما باید این ارزش را در نظر داشته باشیم.⁽²⁾

برخی الزامات مورد نیاز برای افزایش کیفیت کار کارگر

اشاره

خب، گفتن این [حرف] آسان است، عمل کردنش چه جوری است؟ اینکه خدای متعال از زبان پیغمبر فرمود: «رحم الله امرأ عمل عملاً فاحکمه»⁽³⁾ - که بنده این حدیث را شاید ده ها بار تا حالا خوانده ام - رحمت خدا بر آن انسانی که کاری را انجام میدهد و آن را محکم انجام میدهد، محکم کاری میکند، خب این الزاماتی دارد.

چه کار کنیم که کارگر این توانایی را پیدا کند که کیفیت کار را بالا ببرد؟ یک مقدار از این الزامات بر عهده ی دولت است، یک مقدار بر عهده ی مدیران است، یک مقدار بر عهده ی مردم است، یک مقدار هم بر عهده ی خود کارگر است.⁽⁴⁾

الف) افزایش آموزشهای فنی - حرفه ای

یکی از کارهایی که باید انجام بگیرد تا کارگر بتواند کیفیت کار را بالا

ص: 186

- 1- . شواهد التنزیل، ج 1، ص 5
- 2- . در مراسم بیعت کارگران سراسر کشور 1368/4/5
- 3- . در انتهای حدیث مذکور «فاتقنه» آمده است که در کتاب «شواهد التنزیل، ج 1، ص 5» موجود است. اما حدیث دیگری در امالی صدوق، ص 385 آمده است که عبارتست از: «و لکنّ الله عزّ و جلّ یحبّ عبدا إذا عمل عملاً فاحکمه».
- 4- . در دیدار کارگران، 1395/2/8

ببرد مهارت افزایی است؛ همین فنی حرفه ای که ایشان گفتند؛ بنده سالها است هر وزیر آموزش و پرورش، هر وزیر کاری که بر سر کار آمده است، روی مسئله ی فنی حرفه ای ها تکیه کردم، تأکید کردم؛ این را باید جدی گرفت، این يك کار اساسی است. مهارت کارگر را باید بالا برد؛ کارگر ساده که نمیتواند صرفاً با تجربه ی خودش پیش برود؛ خب، البته تجربه هم مؤثر است اما آموزش لازم است. مهارت کاری بر عهده ی مسئولان است؛ همین فنی حرفه ای ها و انواع کارهای دیگری که میشود انجام داد برای مهارت افزایی کارگر؛ کارفرما هم مؤثر است، دولت هم مؤثر است. (1)

(ب) تأمین امنیت شغلی کارگران

يك مسئله، مسئله ی امنیت شغلی کارگر است؛ اگر ذهن کارگر مشغول باشد که آیا فردا در این کارگاه خواهد بود یا نه، دستش به کار نمیرود؛ باید امنیت شغلی به وجود بیاید؛ این هم راه هایی دارد، این هم باز از مسئولیتهای مسئولین گوناگون دولتی و مدیران و کارفرمایان و دیگران است؛ فقط هم مربوط به وزارت کار نیست؛ به بخشهای مختلف ارتباط پیدا میکند؛ باید کاری کنند که امنیت شغلی وجود داشته باشد. (2)

(ج) تدبیر مسئولین برای جلوگیری از انواع تعطیلی کارخانه ها

(ج / 1) نوع اول: تعطیلی بخاطر کمبود امکانات کارفرما

تعطیلی کارگاه ها جزو آفتهای بزرگ است؛ جزو مصیبتهای کارگر، یکی این است که این کارگاه تعطیل بشود. تعطیلی دو جور است: يك تعطیلی به خاطر این است که امکانات کارفرما کفاف کار را نمیدهد. فرض بفرمایید نقدینگی اش کم است یا موادّ اولیه ندارد یا ماشینهایش فرسوده است و نمیتواند؛ خب، این يك وظایفی را ایجاد میکند برای کسانی که موادّ اولیه

ص: 187

1- . در دیدار کارگران، 1395/2/8

2- . همان

دست آنها است، نقدینگی دست آنها است، ساختن و تبدیل کردن ماشینها دست آنها است؛ وظیفه ی آنها است و باید کمک کنند به این کارفرما. بانکها مسئولند، دستگاه های واردات و صادرات مسئولند، بخشهای صنعتی و فناوری مسئولند، شرکتهای دانش بنیان و مجموعه ی این جریانهها مسئولند. این يك جور تعطیلی کارگاه ها است؛ کارفرما در اینجا تقصیری ندارد که کارگاه تعطیل میشود اما عواملی موجب تعطیل میشود؛ این عوامل را میشود برطرف کرد؛ سخت است اما میشود. باید این عوامل را بگردند پیدا کنند و برطرف کنند؛ یکی از کارهای مهم و بزرگ دستگاه های ما و مدیران ما این است. این يك جور تعطیلی است، (1)

ج/ 2) نوع دوّم: تعطیلی بخاطر سوء استفاده ی کارفرما

اشاره

يك جور تعطیلی کارگاه ها تعطیلی های از روی سوءاستفاده است. طرف، کارخانه ای را خریده است - مثلاً از دستگاه های دولتی منتقل شده یا يك جوری خریده - بعد میبیند صرفه ی او به این است که از زمین این استفاده کند، از متراژ آن استفاده کند، این کارگاه به ضررش است؛ کارگاه را به يك بهانه ای تعطیل میکند. از اینها هم داریم؛ بنده گزارش دارم. با اینها هم باید برخورد کرد؛ با اینها باید برخورد جدی کرد. این را من شاید يك بار دیگر در همین جمع کارگری گفتم؛ وام را میگیرد - مثلاً - فرض کنید برای واردات موادّ اولیه یا برای تولید کارگاه - بعد این وام را میبرد صرف ساختمان سازی در فلان نقطه ای میکند که درآمدش چندین برابر آن است. با اینها باید برخورد بشود؛ اینها باید دنبال بشود؛ دستگاه قضائی مسئول است، دولت مسئول است، دستگاه های گوناگون مسئولند، دستگاه های اطلاعاتی مسئولند. مسئله این نیست که يك نفری میخواهد پولدار بشود و از يك راهی دارد استفاده میکند؛ ما که با پولدار شدن زید و عمرو مخالفتی نداریم؛

ص: 188

خب، بروند پولدار بشوند اما چرا این پولداری را از راه لگد گذاشتن و قدم گذاشتن بر سر جامعه ی کارگری و جماعت مردم محروم باید انجام بدهند؟ جلوی این باید گرفته بشود. (1)

مراقبت از سرمایه داران سوءاستفاده چی

بارها گفته ام؛ آدم های سوءاستفاده چی، قانون دانهای قانون شکن، کسانی که بلدند چه جوری سر مأمور و مسئول و رئیس و مرئوس و آدم کوچه و بازار را بیچانند، برای اینکه به يك طعمه ای دست پیدا کنند؛ اینها کارخانه را بخرند، بعد به بهانه های گوناگون کارخانه را زمین گیر کنند، کارگرها را بیکار کنند؛ بعد از ماشین آلات فرسوده ی همان کارخانه، پول فروشش را در بیاورند، از زمین آن کارخانه هم به میلیاردها و آلف والوف برسند؛ از این کارها شده است، می شود؛ باید همه حواسشان جمع باشد. (2)

د) تلاش برای هم افزایی دستگاه ها و جلوگیری از کارشکنی ها

بینید، اینجا دستگاه ها مثل زنجیر به هم وصلند؛ بانکها، دستگاه نظام بانکی کشور، دستگاه مربوط به واردات و صادرات، دستگاه مربوط به تولید و صنعت، اینها همه به همدیگر متصلند؛ هرکدام میتوانند نسبت به دیگری هم افزایی کنند، میتوانند کارشکنی کنند؛ مدیریت کلان کشور باید سعی کند که جلوی کارشکنی ها را بگیرد. همه هم افزایی کنند، کار انجام بگیرد. (3)

ه - ترویج محصول کار کارگر ایرانی

یکی از چیزهایی که موجب میشود که حرکت کارگری، حرکت موقتی باشد، ترویج محصول کار کارگر ایرانی است. این را بعد عرض میکنم، بنده

ص: 189

1- . در دیدار کارگران 1395/2/8

2- . در دیدار کارگران 8/2/1389

3- . در دیدار کارگران 1395/2/8

در مورد ترویج محصول کار حرف خیلی دارم که چند جمله ای بعداً عرض خواهم کرد. (1)

و) سلامت محیط کار و افزایش دستمزد کارگران

یکی از چیزهایی که برای موفقیت کارگر در ایجاد کار مناسب لازم است، سلامت محیط کار است؛ یکی از چیزهایی که لازم است، افزایش سهم دستمزد در هزینه ی تولید است. این ممکن است جوری برنامه ریزی بشود که به کارفرما هم هیچ صدمه ای نزند؛ از هزینه های اضافی و زائد کاسته بشود و به سهم دستمزد کارگر افزوده بشود؛ اگر این انجام بگیرد، کارگر تشویق میشود. روشهای درستی وجود دارد؛ بعضی ها در دنیا هم اینها را تجربه کرده اند. خوشبختانه مسئولین ما واقعاً میخواهند خدمت کنند. ما میتوانیم با نیروی ایمان و شوق و علاقه ای که وجود دارد این روشها را پیدا کنیم؛ میتوانیم در این زمینه ها کار کنیم. (2).

ز) رعایت حقوق کارفرمایان در جهت افزایش کیفیت کار کارگر

ز / 1) تصحیح نگاه به کارفرما به عنوان مکمل کارگر نه معارض

اشاره

خب، يك بخش ديگر، نگاه به کارفرما است. بنده بارها، از سالها پیش تکرار کرده ام، کارفرما و کارگر مکمل یکدیگرند، نه معارض یکدیگر. اساس تفکر مارکسیستی و دیالکتیک مارکسیستی بر تضاد و تعارض بود، اساس تفکر اسلامی و دیالکتیک اسلامی بر همراهی و همگامی و همکاری و مزدوج شدن و همراه شدن است. کارفرما و کارگر دو عضوی هستند که میتوانند به هم کمک کنند؛ دو معارض و دو دشمن نیستند؛ دو همکارند و هرکدام هم حقی دارند. بالاخره کارفرما کسی است که میتواند این

ص: 190

1- . در دیدار کارگران 1395/2/8

2- . همان

سرمایه را ببرد بگذارد مثلاً در فلان بانک و بدون دغدغه از سود آن استفاده کند؛ شاید بیشتر از درآمد کار هم برای او سود داشت؛ [اما] نکرده، وارد میدان کار شده؛ این چیز بسیار خوبی است. اگر نیت خدایی در این کار باشد، خدای متعال بهشت خواهد داد به خاطر این کار؛ من میشناختم کسی را، مرد مؤمنی را که زندگی اش زندگی ساده ای بود، پولدار بود لکن زندگی ساده ای داشت، به من گفت که بارها به من میگویند تو مگر دیوانه شدی که آمدی پولت را گذاشتی در این دستگاه های تولیدی با این خطر - به قول خودشان - و با این ریسکی که دارد؛ برو در بانک بگذار و سودش را بگیر، استفاده کن؛ من گفتم نه، من باید از این پول استفاده کنم برای پیشرفت کشور و تولید. خیلی خوب، این چیز بسیار با ارزشی است. یکی از حقوقی که اینجا وجود دارد، همکاری صمیمانه ی کارگر با کارفرما است؛ باید با هم همکاری صمیمانه بکنید. (1)

تبیین نگاه عدالت محور اسلام به سرمایه و سرمایه دار

البته به شما عرض بکنم؛ آنچه که در دنیا به عنوان نظام سرمایه داری وجود دارد، حقیقت و جوهره اش سرمایه سالاری است. نفس داشتن سرمایه و به کار انداختن سرمایه برای پیشرفت کشور، چیز بدی نیست؛ چیز ممدوحی است؛ به هیچ وجه مذموم نیست. آنچه که مذموم است، این است که سرمایه و سرمایه داری محور همه ی تصمیمهای کلان یک کشور و یک جامعه باشد؛ همه چیز را به سمت خودش بکشد؛ همان بلائی که بر سر بلوک سرمایه داری و بلوک غرب آمد، که امروز دارند نتایجش را درو میکنند. این حوادثی که امروز در اروپاست، این فشارهای سنگین اقتصادی که دارد به مردم وارد می آید، اینها ناشی از ذات نظام سرمایه سالاری است؛ همان سرمایه داری زالوصفت است، همان سرمایه داری مذموم است. اما اینکه نه، کسانی دارای سرمایه

ص: 191

باشند، سرمایه را در خدمت رشد جامعه بگذارند - البته سرمایه دار سود هم خواهد برد؛ هم آن کار خوب است، هم آن سود حلال است - هیچ اشکالی ندارد. کار اگر چنانچه با ضابطه‌ی صحیح انجام بگیرد - که نگاه عدالت محور اسلام معطوف به این معناست - هیچ اشکالی ندارد. بنابراین کلمه‌ی «سرمایه» و کلمه‌ی «سرمایه دار» به هیچ وجه چیز مذمومی نیست.

سعی کنیم نگاه سوسیالیستی و مارکسیستی بر تفکر اقتصادی ما غلبه پیدا نکند. آنها نگاهشان نگاه دیگری است. در نظام سوسیالیستی، نفس سرمایه محکوم است؛ در نظام اسلامی به هیچ وجه اینجوری نیست؛ سرمایه محکوم نیست، سوءاستفاده‌ی از سرمایه محکوم است. نمیشود هم کسی بگوید آقا سرمایه طبیعتش سوءاستفاده است. نخیر، اینجوری نیست. میتوان با مقررات درست، با مدیریت صحیح، سرمایه را در جهت درستی هدایت کرد و راه برد. بنابراین آنچه که ما در سیاستهای اصل 44 مطرح کردیم، به هیچ وجه با اقتصاد عدالت محور منافاتی ندارد؛ بلکه به يك معنا مکمل و متمم آن است. (1)

ز/2) تسهیل کار برای کارفرمایان

اشاره

یکی از حقوق کارفرما این است که دولت و دستگاه‌های مربوط اجرایی، کار را برای کارفرما تسهیل کنند؛ همان که عرض کردم؛ فرض کنید [اگر] نقدینگی ندارد، برایش فراهم بکنند؛ [اگر] مواد اولیه ندارد، کارگارش یا ماشینش فرسوده است و امثال اینها، کمک کنند تا بتواند اینها را تأمین کند. (2)

ضرورت اجرای کامل سیاستهای حمایتی از تولیدکنندگان

اول، مسئله‌ی اجرای کامل سیاستهای حمایتی از بخش تولید است. تولید، اساس اقتصاد است؛ قائمه‌ی اقتصاد در کشور است. در مسئله

ی

ص: 192

1- . در دیدار دانشجویان 1391/5/17

2- . در دیدار کارگران 1395/2/8

هدفمندی یارانه ها و فعالیت عظیمی که دولت در این زمینه شروع کرده، حتماً حمایت از بخش تولید ملاحظه بشود؛ همچنان که در قانون هم هست: آن 30 درصدی که معین شده. البته بعضی از مسئولین دولتی که با من صحبت کردند، معتقدند که این 30 درصد مورد نیاز نیست. بعضی از فعالان اقتصادی تولیدی هم گفتند که ما احتیاج نداریم؛ ما را به خودمان واگذار کنید، خودمان خودمان را اداره میکنیم. ممکن است در بعضی از بخشها اینجور باشد، لیکن به هر حال تولید احتیاج دارد به کمک و حمایت دستگاه. سهم بخش تولید باید داده بشود؛ بخصوص بعضی از بنگاه هایی که از تحریم صدمه میخورند. بنگاه هایی داریم که این تحریمها به طور مستقیم یا غیر مستقیم به آنها صدمه میزند، که باید از این معنا استفاده بشود. (1)

ز / 3) فراهم کردن زمینه ی صادرات

اشاره

یکی از کمکهایی که میشود به کارفرما کرد، فراهم کردن زمینه ی صادرات است. البته زمینه ی خود فعالیت صادرات را خود دارنده ی کالا - کارفرما - انجام میدهد اما زمینه ساز آن، دستگاه های دولتی هستند؛ میتوانند کمک کنند، زمینه سازی کنند. اینجا وزارت خارجه ی ما میتواند نقش ایفا کند، وزارت های گوناگون میتوانند نقش ایفا کنند. یکی از کمکهایی که دولت میتواند به کارفرما بکند، این است که از کارفرما در مقابله ی با مشتری خارجی حمایت بکند. گاهی جنسی را صادرکننده ی ما صادر میکند، در آن کشور خارجی، سرش بازی درمی آورند، اذیتش میکنند؛ اینجا مسئولیت دولت این است که برود سینه سپر کند، بایستد، کمک کند، نگذارد حق او در فلان کشور به خاطر اینکه یک نفر - یا دولتشان یا تاجرشان - یک سوءاستفاده میخواهد بکند، ضایع بشود؛ نباید بگذارد. اینها از کمکهایی است که به کارفرما میشود کرد؛ حق او اینها است. (2)

ص: 193

1- . در دیدار فعالان بخشهای اقتصادی کشور 1390/5/26

2- . در دیدار کارگران 1395/2/8

وظیفه ی دولت در مثبت کردن تراز بین واردات و صادرات

مسئله ی دیگر هم مسئله ی صادرات است. البته دولت وظیفه دارد به صادرات و صادرکننده کمک کند. خوشبختانه - همان طور که یکی از آقایان گزارش دادند - صادرات غیرنفتی رشد خیلی خوبی داشته؛ بعد از این هم رشد بیشتری خواهد داشت؛ انتظار هم داریم که در آینده بتواند رشد متناسب خودش را داشته باشد؛ به طوری که معادله ی صادرات و واردات حتماً مثبت باشد. ما باید به اینجا برسیم و بتوانیم خودمان را از درآمد نفت واقعاً بی نیاز کنیم. یکی از بزرگ ترین بلیات اقتصاد ما، و نه فقط اقتصاد ما، بلکه بلیات عمومی کشور، وابستگی ما به درآمد نفت است. اگر یک روزی اقتصاد کشور از درآمد نفت و صادرات نفت بریده شود، این توان را ملت ایران و نظام اسلامی در ایران به دست خواهد آورد؛ که تأثیرگذاری اش در دنیا فوق العاده است. ما باید به اینجا برسیم. خب، این حمایت میخواهد؛ باید از صادرات حمایت بشود. (1)

ز / 4) نظارت بر سلامت صادرات

اشاره

یکی از کارهایی که باید انجام بگیرد، نظارت لازم بر سلامت و کیفیت کالای صادراتی است. بعضی ها با صادر کردن اجناس ناسالم کشور را بدنام میکنند؛ وقتی این جنس رفت در بازار صادراتی خارجی و عدم سلامت آن معلوم شد، این ضربه به آبروی کشور است؛ نه فقط [به] آبرو، ضربه به خود صادرات کشور هم هست. باید نظارت بشود بر سلامت. اینها کارهایی است که باید انجام بگیرد. (2)

لزوم نهادینه شدن فرهنگ صحیح در صادرات

از آن طرف هم خود بخش صادرکنندگان و مسئولین این کار وظایفی

ص: 194

1- . در دیدار فعالان بخشهای اقتصادی کشور 1390/5/26

2- . در دیدار کارگران، 1395/2/8

دارند. همین کشورهایی که اشاره کردند صادرات عمده ی ما به این کشورهاست، باز خورد سوء عمل بعضی از صادرکنندگان، اینجا به ما میرسد. ارسال جنس نامرغوب، جنس بد، بسته بندی نامطلوب، تأخیر در رساندن، اینها بد است. آن شرکتهایی در دنیا موفقند که صد سال است، صد و پنجاه سال است دارند محصول تولید میکنند و توانسته اند مشتری را راضی نگه دارند. فرض بفرمایید یک شرکت آلمانی یا یک شرکت سوئیسی از صد و پنجاه سال، صد و شصت سال قبل دارد یک جنسی را تولید میکند و میفرستد و همچنان در کشور ما و کشورهای دیگر مشتری دارد. چرا؟ چون از جنس راضی هستند؛ به وقت میرسد، استحکام لازم را دارد، دوام لازم را دارد، زیبایی لازم را دارد، تنوع و تطوّر لازم را به تناسب پیشرفت زمان دارد. صادرکننده باید اینها را ملاحظه کند. این احتیاج به یک فرهنگ دارد؛ فرهنگ حسن عمل در تولیدی که میخواهد به خارج از کشور و خارج از مرزها برود. (1)

الزام هشتم: گفتمان سازی

گفتمان سازی؛ اقدامی در مقابله با تبلیغات علیه اقتصاد مقاومتی

الزام هفتم و کار لازم هفتم، گفتمان سازی است؛ باید تصویر درستی از اقتصاد مقاومتی ارائه بشود؛ البته صداوسیما و رسانه های کشور موظفند، اما مخصوص آنها نیست. دستگاه های تبلیغاتی مخالف با کشور، مخالف با انقلاب، مخالف با پیشرفت ملی ما، خیلی چیزها در چننه دارند و شروع هم کرده اند - ما دیدیم - بعد از این هم بیشتر [خواهند کرد] درباره ی اقتصاد مقاومتی، اشکال تراشی، مانع تراشی، گاهی هو کردن، بی اهمّیت جلوه دادن آنچه که در کمال اهمّیت و نهایت اهمّیت است؛ از این کارها میکنند. نقطه ی مقابل آنها بایستی کار بشود؛ مسئولین، صاحبان فکر و دلسوزان، بایستی تصویر درستی را از این حرکت بزرگ و عمومی ارائه بدهند و گفتمان سازی

ص: 195

بشود تا مردم بدانند و معتقد باشند و بخواهند؛ در این صورت، کار عملی خواهد شد. (1)

گفتمان سازی؛ قدم اول تحقق سیاستهای اقتصاد مقاومتی

حالا یکی از دوستان اینجا گفتند که خیلی ها از اقتصاد مقاومتی که شما میگویید، اطلاع ندارند؛ بله، این یکی از ضعفهای کار ما است. ما اگر میخواهیم یک خواسته ای تحقق پیدا کند، قدم اول این است که این خواسته را به صورت یک گفتمان پذیرفته شده دریاوریم؛ مسئله ی علم از همین قبیل بود که یک گفتمان شد و بطور طبیعی وارد جریان عملی شد، عملیاتی شد و به صورت یک جریان درآمد؛ این [مسئله] هم همین جور است. (2)

گفتمان سازی؛ وظیفه ای همگانی در اقتصاد مقاومتی

البته ترویج دائمی فرهنگ متناسب با اقتصاد مقاومتی هم لازم است؛ همه، هم صداوسیما، هم مسئولین مطبوعات و رسانه ها، هم مسئولین دولتی، مسئولین قوه ی مقننه، ائمه ی جمعه ی سراسر کشور و هر کسی که منبری دارد و میتواند با مردم حرف بزند، فرهنگ متناسب با اقتصاد مقاومتی، از جمله صرفه جویی را، از جمله مصرف تولیدات داخلی را باید ترویج کند. (3)

تبیین اقتصاد مقاومتی توسط عناصر دانشگاهی

آنچه که به نظر ما رسیده، اقتصاد مقاومتی بوده. البته اقتصاد مقاومتی فقط جنبه ی نفی نیست؛ اینجور نیست که اقتصاد مقاومتی معنایش حصار کشیدن دور خود و فقط انجام یک کارهای تدافعی باشد؛ نه، اقتصاد مقاومتی یعنی آن اقتصادی که به یک ملت امکان میدهد و اجازه میدهد که حتی در شرایط

ص: 196

1- . در جلسه ی تبیین سیاستهای اقتصاد مقاومتی 1392/12/20

2- . در دیدار اساتید دانشگاه ها 1394/4/13

3- . در دیدار مسئولان نظام 1394/4/2

فشار هم رشد و شکوفایی خودشان را داشته باشند. این یک فکر است، یک مطالبه‌ی عمومی است. شما دانشجو هستید، استاد هستید، اقتصاددان هستید؛ بسیار خوب، با زبان دانشگاهی، همین ایده‌ی اقتصاد مقاومتی را تبیین کنید؛ حدودش را مشخص کنید؛ یعنی آن اقتصادی که در شرایط فشار، در شرایط تحریم، در شرایط دشمنی‌ها و خصومت‌های شدید میتواند تضمین‌کننده‌ی رشد و شکوفایی یک کشور باشد(1).

نقش متولیان فرهنگی در گفتمان سازی اقتصاد مقاومتی

به هر حال متولیان فرهنگی کشور در نکوهش بیکاری و کم‌کاری و فرار از کار سخت، برای کار فرهنگی برنامه ریزی کنند. آقا جان! کار سخت را باید قبول کرد. اگر کار سخت را ما به خودمان تحمیل نکنیم، قبول نکنیم، به جایی نمیرسیم؛ فقط دنبال کار آسان که نمیشود رفت؛ باید انسان کار سخت را قبول کند؛ در هر جایی که هست. آن کسانی که توانستند در صنعت، در فناوری، در مسائل علمی به اوج برسند، کارهای سخت را بر خودشان تحمیل کردند. این، فرهنگ سازی لازم دارد. اینکه فقط دنبال کارهای آسان باشیم، کار پیش نمیرود(2).

تبدیل کار و تلاش به گفتمان؛ از اساسی‌ترین کارهای اقتصادی

تبدیل تلاش و کار به گفتمان در فضای عمومی، به نظر من یکی از کارهای اساسی در زمینه‌ی اقتصاد است، کار با ارزش در مجموعه‌ی کار روزانه که باید زیاد باشد و کاهشش یک عیب بزرگ است؛ سعی کنیم تبدیلی را، بیکارگی را، بی‌اعتنایی به کار را در چشم مردم به شکل درستی موهون(3) کنیم؛ یعنی بیکارگی باید موهون بشود؛ کار باید ارزش بشود. در

ص: 197

1- . در دیدار دانشجویان 1391/5/17

2- . در دیدار جمعی از کارگران سراسر کشور 1394/2/9

3- . پست و حقیر

روایت داریم که پیغمبر اکرم يك جوانی را دیدند، از این جوان خوششان آمد؛ صدایش کردند، مثلاً اسمش را پرسیدند، بعد گفتند شغلت چیست؟ گفت من بیکارم، من شغل ندارم؛ حضرت فرمودند: سقط من عینی؛ (1) از چشمم افتاد؛ یعنی کار این [طور] است. پیغمبر که با کسی رود بایستی ندارد. باید این جوری بشود. البته دو طرف طلبکاری میکنند از هم؛ آن که بیکار است، طلبکاری میکند و میگوید به من کار بدهید؛ آن که مطالبه ی کار میکند، طلبکاری میکند و میگوید کار پیدا کن؛ يك راه وسطی وجود دارد که من شاید در خلال صحبتها اشاره بکنم. باید بالاخره تشویق به کار، تشویق به ارزش آفرینی و ثروت آفرینی را در کشور تبلیغ بکنیم؛ هم دولتی ها بگویند، هم کسانی که در مجلات، در روزنامه ها و مانند اینها منبرهای گفتنی و نوشتنی دارند، استفاده کنند از این موقعیت و بیان کنند این مطالب را. يك نکته در مسئله ی کار این است. (2)

ایجاد مجاری درست کار؛ از راههای تشویق به کار و اشتغال

يك مسئله ی دیگر، ایجاد مجاری درست کار است؛ که این يك حرف است، يك کلمه است، منتها کار خیلی بزرگ و مهمی است؛ مجاری کار را بایستی ما به وجود بیاوریم. وقتی راجع به کار و اشتغال انسان صحبت میکند و تشویق میکند - همین طور که عرض کردم - طرف مقابل میگوید خب، آقا من بیکارم، چه کار کنم؟ راه های جستجوی کار را ما بایستی به مردم نشان بدهیم. در تلویزیون يك برنامه ای چند روز قبل من دیدم که برنامه ی خوبی بود؛ گزارشی تهیه کردند. يك نفری می آید آنجا و میگوید که من با 10 میلیون تومان توانسته ام این اشتغال را ایجاد کنم که این قدر درآمد دارد. مربوط به [پرورش] گل است، میگوید گل تولید میکنیم. بعد او اشاره میکند و میگوید کسانی که مایلند این کار را انجام بدهند، در فلان جا و فلان جا زمینهای دولتی هست و در

ص: 198

1- . بحار الانوار، ج 100، ص 9

2- . در دیدار رئیس جمهور و اعضای هیئت دولت 1394/6/4

اختیارشان گذاشته میشود؛ برونند مثلاً گُل تولید کنند. من یادم هست دوستان اقتصادی در يك برهه ای قبل از دولت شما، آمده بودند [بحث میکردند] راجع به اینکه با چقدر پول میشود يك شغل ایجاد کرد؛ صحبت صد میلیون و بعضی مشاغل پانصد میلیون و این چیزها بود! خب با 10 میلیون میشود شغل ایجاد کرد. حالا این يك نمونه است؛ يك نمونه ی دیگر که اتفاقاً آن هم در همین تلویزیون بود؛ يك برنامه ی دیگر بود؛ يك خانمی بود که يك چیزهایی درست میکرد و میگفت من این شغل را با بیست میلیون سرمایه گذاری توانستم به دست بیاورم. خب، معلوم میشود ظرفیتهای خیلی زیاد است. (1)

لزوم مشخص شدن مسئول ایجاد مجاری صحیح کار در دولت

بنابراین یکی از مسائل، ایجاد مجاری کار است که ما ببینیم چه جوری میشود کار [ایجاد کرد]. حالا این به عهده ی کدام يك از بخشهای دولتی است؟ آقای ربیعی (2) که همیشه میگوید مسئله ی اشتغال و مانند اینها به عهده ی من اصلاً نیست و خودشان را خلاص میکنند ولی بالاخره یکی از بخشها، یا شما یا سازمان برنامه [مسئول] است؛ البته وزارت اقتصاد هم به يك معنا در بعضی از جاها واقعاً مسئول است؛ اینکه ما وزارت اقتصاد را مسئول بدانیم، منافات ندارد که به شماها هم اخلاص داشته باشیم! چیزهایی هم مربوط به وزارت اقتصاد یا بانک است. (3)

الزام نهم: مبارزه با مفاسد اقتصادی

مبارزه ی جدی با فساد، ویژه خواری و قاچاق در اقتصاد مقاومتی

مسئله ی هشتم؛ با فساد مبارزه ی جدی بشود، با ویژه خواری مبارزه ی جدی بشود، با قاچاق مبارزه ی جدی بشود؛ اینها دارد به اقتصاد کشور

ص: 199

1- . در دیدار رئیس جمهور و اعضای هیئت دولت 1394/6/4

2- . وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی

3- . در دیدار رئیس جمهور و اعضای هیئت دولت 1394/6/4

لطمه میزند و ضررش را مردم میبرند. اگر ما در مقابل آن مجموعه ای که فرض بفرمایید با زدوبست هایی در زمینه ی مسائل اقتصادی ویژه خواری میکنند، خودشان را از امتیازات ویژه برخوردار میکنند و یا دچار فساد پولی و مالی و اقتصادی میشوند، سهل انگاری کنیم، قطعاً کشور ضرر خواهد کرد؛ نباید سهل انگاری بشود. البته در مقام بیان و در روزنامه ها و جنجال و بخصوص با جهت گیری های سیاسی، حرفهای قشنگ خوبی زده میشود اما اینها فایده ای ندارد. حالا يك مجرم اقتصادی را مثلاً فرض کنیم دستگیر کردند، روزنامه ها درباره اش بنویسند و عکس و تفصیلات و کارهایی مانند اینها را با اهداف جناحی و سیاسی بکنند، اینها فایده ای ندارد؛ دو صد گفته چون نیم کردار نیست. باید جلوی آن فساد را که امروز ممکن است پیش بیاید بگیرند و مانع فساد بشوند. قاچاق همین جور است؛ مانع قاچاق [بشوند]. باید با قاچاق، به معنای واقعی کلمه مبارزه کنند.(1)

مبارزه با مفاسد؛ لازمه ی ورود مردم به اقتصاد

به مردم هم باید واقعاً میدان داده شود. البته در بیانات دوستان به برخی از این حوادثی که ناشی از پیگیری مفسدین اقتصادی و مفاسد اقتصادی است، اشاره شد. واقعاً نمیشود ما کار اقتصادی درست و قوی بکنیم، اما با مفاسد اقتصادی مبارزه نکنیم؛ این واقعاً نشدنی است. همان چند سال پیش هم که من راجع به این قضیه بحث کردم و مطالبی را به مسئولین کشور گفتم، به همین نکته توجه داشتیم، که تصور نشود ما میتوانیم سرمایه گذاری مردمی و کار سالم مردمی داشته باشیم، بدون مبارزه ی با مفاسد اقتصادی؛ و تصور نشود که مبارزه ی با مفاسد اقتصادی موجب میشود که ما مشارکت مردم و سرمایه گذاری مردم را کم داشته باشیم؛ نه، چون اکثر کسانی که میخواهند وارد میدان اقتصادی بشوند، اهل کار سالمند، مردمان سالمی هستند؛ حالا یکی دو نفر هم آدمهای

ص: 200

ناسالم پیدا میشوند. باید با چشمهای تیزبین، ریزبین و دوربین مراقبت کنید که کسانی نیایند به عنوان ایجاد اشتغال و ایجاد کار و کارآفرینی تسهیلات بانکی بگیرند، اما کارآفرینی واقعی انجام نگیرد. این را باید مراقبت کنید؛ هم شما مراقبت کنید، هم قوه قضائیه مراقبت کند. به نظر من همکاری قوه مجریه و قوه قضائیه در اینجا يك کار بسیار لازمی است. (1)

سلامت اقتصادی و مبارزه با فساد؛ از شاخصهای دولت مطلوب

شاخص بعدی که شاخص چهارم (2) است، سلامت اقتصادی و مبارزه با فساد است. ببینید منصب حکومتی، جایگاه قدرت و منابع مالی است؛ وسوسه ها در اینجا انسان را راحت نمیگذارد. حالا شما به خودتان نگاه نکنید که متدینید و سطح بالا هستید و مقاومت میکنید در مقابل این وسوسه ها؛ در درجات پایین ممکن است در مقابل این وسوسه ها نتوانند مقاومت بکنند. شما باید مراقب باشید، شما باید چشم بصیر بینای خودتان را بر سرتاسر این دستگاهی که زیر اشراف شما است و تحت مدیریت شما است، آنچنان بگسترانید که نگذارید در يك گوشه ای ناسلامتی اقتصادی به وجود بیاید و این وسوسه ها کارگر بشود. حتی قبل از آنکه دستگاه های نظارتی وارد بشوند؛ خب، ما دستگاه های نظارتی در کشور داریم، آنها وظیفه ای دارند؛ چه آنچه مربوط به مجلس است، چه آنچه مربوط به قوه قضائیه است، چه آنچه مربوط به خود قوه مجریه است - مثل بازرسی های قوه مجریه - لکن قبل از آنکه نوبت به آنها برسد، خود مدیر دستگاه مراقب سلامت [آن] باشد و این احتیاج دارد به نگاه دائم؛ غفلت نباید کرد. بنده گاهی برای این دوستان و مدیرانی که با آنها مینشینیم صحبت میکنیم، مثال میزنم، میگویم مثل این نوراکنهایی که ملاحظه کرده اید در بعضی از قلعه ها و مانند اینها يك نوراکنی دائم دارد

ص: 201

1- . در دیدار رئیس جمهوری و اعضای هیئت دولت در آغاز هفته ی دولت 1391/6/2

2- . شاخص چهارم از شاخصهای دولت اسلامی

همین طور دُور میزند، این نورافکنِ نگاه شما باید دائم دُور بزند؛ یعنی هیچ خلاً [برای] نفوذ وجود نداشته باشد؛ دائم باید نگاه کنیم، مراقبت بکنیم. واقعاً فساد مثل موربانه است؛ نگذارید که فساد و رشوه و پارتی بازی و اسراف و تجمل و خرجهای زیادی و مانند اینها، در دستگاهتان نفوذ بکند. بخشی از این علاجی که در زمینه ی مسائل اقتصادی آقای دکتر روحانی اشاره کردند، در همین صرفه جویی ها و مبارزه ی با فسادها تأمین شدنی است؛ گاهی اوقات يك خرجهای زیاد، بیخود، بیجا - حالا آنجایی که غیر حرام است، اما زائد است؛ شاید زائد هم به يك معنا حرام باشد، اما بالاخره با آن صراحت حرام نیست، اما خرج زائدی است - جلوییش باید گرفته بشود. و میتوان؛ از این طریق میتوان کارهای بزرگ و زیادی کرد. واقعاً در دستگاه های اجرایی، اکثریت کارکنان، کارکنان زحمت کش و پاک و سالمند؛ [اما] وقتی که يك مورد، دو مورد، 10 مورد انسانهای ناپاک و ناسالم در يك دستگاهی حضور پیدا میکنند، مثل میکروب، مثل موربانه آنجا فعالیت میکنند، زحمات این مجموعه ی خدمتکار و زحمت کش واقعاً ضایع میشود، و هم بدنام میشوند، هم زحماتشان از بین میرود؛ [فساد] محیط اطمینان را از بین میبرد. (1)

اقدام عملی مسئولین در مبارزه با مفاسد اقتصادی

متولیان مبارزه ی با فساد هم در این زمینه نقش دارند. حالا اسم فساد زیاد آورده میشود. حرف زدن راجع به فساد که فایده ای ندارد؛ با «دزد دزد» گفتن، دزد از دزدی دست برنمیدارد؛ باید رفت، وارد شد. مسئولان کشور، روزنامه که نیستند که راجع به فساد حرف میزنند. بله، روزنامه راجع به فساد ممکن است حرف بزند، من و شما که مسئول هستیم باید اقدام کنیم؛ حرف دیگر چیست؟ وارد بشوید؛ [اگر] بلدیم اقدام کنیم، جلوی فساد را به معنای واقعی کلمه بگیریم. (2)

ص: 202

1- . در دیدار رئیس جمهور و اعضای هیئت دولت 1392/6/6

2- . در دیدار جمعی از کارگران سراسر کشور 1394/2/9

تأثر از تعلل مسئولین در مبارزه با مفاسد اقتصادی

بنده سه چهار سال قبل از این، در صحبت اول سال صریحاً به مردم و به مسئولین گفتم که نقشه ی دشمنان ملت ایران از حالا به بعد، بیش از همه، نقشه ی اقتصادی است. خوب، میبینید که همین جور شد. هم دولت، هم مجلس، همه ی نیرویشان را، همه ی فکر و ذکرشان را متمرکز کنند بر روی سیاستهای درست اقتصادی. چند سال قبل از این، بنده درباره ی فساد اقتصادی، به رؤسای قوا نامه دادم. خوب، با فساد اقتصادی مبارزه کنید. به زبان گفتن که مطلب تمام نمیشود؛ عملاً با فساد مبارزه کنید. هی بگویم مبارزه با فساد اقتصادی. خوب، کو؟ در عمل چه کار شد؟ چه کار کردید؟ اینهاست که انسان را متأثر میکند. (1)

مبارزه ی جدی با بدحسابهای بانکی؛ عامل مؤثر در اقتصاد مقاومتی

مبارزه ی جدی با بدحساب های بانکی؛ يك عده ای هستند از تسهیلات بانکی، به ناحق و نادرست استفاده میکنند؛ برای يك کار تسهیلات میگیرند، در کار دیگری آن را مصرف میکنند که مصلحت کشور نیست؛ بعد هم بدهی خودشان را با بانک ها تسویه نمیکنند؛ اینها واقعاً مجرمند. بنده نمیگویم هرکسی بدهکار بانکی است مجرم است؛ نه، یکی هست ممکن است بدهکار بانکی باشد، [ولی] کمک هم باید به او کرد؛ هستند مواردی که حتی بدهکارند ولیکن بایستی کمک هم به او بکنند، اما بعضی هم هستند که باید مورد مؤاخذه قرار بگیرند، مورد سؤال قرار بگیرند. این کارها باید در کشور انجام بگیرد. (2)

مقابله ی جدی با واردات بی منطق

ما بالاخره تجارت خارجی داریم، واردات داریم، به يك چیزهایی

ص: 203

1- . در دیدار مردم آذربایجان 1391/11/28

2- . در دیدار مردم آذربایجان 1393/11/29

احتیاج داریم که از خارج وارد کنیم، مجبوریم اینها را بخریم، اشکالی هم ندارد، لکن توجه کنیم که این خریدهای ما، قدرت تولید داخلی ما را تضعیف نکند. (1)

*

مقابله ی جدی با واردات بی منطق، یکی از کارهای لازم است. (2)

مذمت غفلت از آسیبهای اقتصادی مثل واردات غلط

توصیه ی من به مسئولین محترم کشور این است که این جنجالهای روزنامه ای مربوط به انتخابات، سر اینها را گرم نکند، مشغول نکند؛ به فکر اقتصاد باشید. منابع را به سمت آنجایی هدایت کنید که باید هدایت کرد؛ یعنی به سمت تولید؛ چه تولید کشاورزی، چه تولید صنعتی. کشور با این عظمت، با این بزرگی، با این همه محصولات متنوع، آدم خجالت میکشد وقتی میبیند - حالا بنده در روزنامه میبینم، شماها در خیابان میبینید - انواع و اقسام میوه ی خارجی را در خیابان! پرتقال ما، سیب ما روی درخت میماند، آن وقت برویم میوه ی خارجی وارد کنیم؟ اینها را باید فکر کرد، اینها را باید کار کرد. ببرند منابع کشور را به سمت تولید، نه به سمت وابستگی بیشتر، نه به سمت واردات. آن وقت مسئله ای مثل مسئله ی انتخابات وقتی پیش می آید، همه ی حواسها را پرت کند، همه [به آن] پردازند؛ خوب نه، این مسئله مسئله ی گذرا است؛ کسانی که باید فکر کنند دارند فکر میکنند، کسانی که باید عمل کنند دارند عمل میکنند؛ مسئولین کشور ذهنشان را به این چیزها مشغول نکنند. (3)

مبارزه ی جدی دولت با قاچاقهای کلان به عنوان سم تولید داخلی

يك مسئله هم مسئله ی قاچاق است. بنده مکرر با مسئولین دولتی

ص: 204

1- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1395/1/1

2- . در دیدار مسئولان نظام 1394/4/2

3- . در دیدار فرماندهان و کارکنان نیروی هوایی و پدافند هوایی ارتش 1394/11/19

در دولتهای مختلف راجع به همین مسئله ی واردات که صحبت میکنیم، میگویند اگر ما تعرفه ها را خیلی بالا ببریم یا جلوی واردات را بگیریم، همین جنس [به صورت] قاچاق می آید. به نظر شما این دلیل درستی است؟ خب، جلوی قاچاق را جدی باید گرفت. ما تا حالا در مبارزه ی با قاچاق خیلی جدی عمل نکرده ایم؛ در مبارزه ی با قاچاق جدی عمل کنید. مراد من از قاچاق، فلان کوله بر ضعیف بلوچستانی نیست که میرود آن طرف يك چیزی را بر میدارد روی کول خودش می آورد این طرف؛ اینها که چیزی نیست، اینها اهمیتی ندارد؛ با آنها مبارزه هم نشود اشکالی ندارد. من قاچاقهای سازمان یافته ی بزرگ را میگویم؛ ده ها کانتینر یا صدها کانتینر اجناس گوناگون قاچاق وارد کشور بشود؟ خب، باید برویم برخورد کنیم با اینها؛ ما دولتیم، ما قدرت داریم، ما میتوانیم؛ به طور جدی با اینها برخورد کنیم. چند مرتبه که برخورد جدی بشود، یا جلوییش گرفته خواهد شد یا لاقط بسیار کاهش خواهد یافت. قاچاق بالای بزرگی است برای کشور؛ قاچاق از واردات دولتی و گمرکی بسیار بدتر است: اولاً سلامت جنس معلوم نیست؛ ثانیاً درآمدی از آن عاید دولت نمیشود؛ ثالثاً همان اشکال واردات را دارد که کساد کردن بازار تولید داخلی است. اینها آسیبهای کوچکی نیست؛ باید با قاچاق بطور جدی مقابله کرد. دستگاه مقابله ی با قاچاق را باید خیلی جدی گرفت؛ قوی ترین آدمهایمان را باید بگذاریم برای این کار؛ و میشود؛ عقیده ی بنده این است که میشود؛ یا جلوییش گرفته خواهد شد یا اگر بکلی هم جلوگیری نشود، بخش مهمی اش کاهش خواهد یافت. این يك مسئله ی بسیار اساسی است... قاچاق این جوری است؛ سم تولید داخلی، قاچاق است(1)

*

مقابله ی جدی با قاچاق، یکی از کارهای لازم است.(2)

ص: 205

1- . در دیدار کارگران، 1395/2/8

2- . در دیدار مسئولان نظام 1394/4/2. مضمون این مطلب در «دیدار مردم آذربایجان 1393/11/29» نیز تکرار شده است.

وقتی اشتغال به قدر کافی وجود نداشته باشد، راه های صحیح باز نباشد، آن وقت جوانان ما متأسفانه متوسل میشوند به راه های غیر صحیح؛ به قاچاق و امثال اینها. قاچاق يك بلیه برای کشور و برای اقتصاد کشور يك درد است؛ يك ویروس شدت فلج کننده است. جوانان ما نباید در وضعی قرار بگیرند که احساس کنند ناچار باید به این راه غیر منطقی، غیر قانونی و غیر مشروع متوسل شوند. این جزو همتهای اصلی دولت است و دولت به این همت گماشته است. شما هم باید کمک کنید؛ باید در این مسئله همکاری کنید. قاچاقی که انجام میگیرد، درست است که برای عامل آن، سود به همراه دارد، اما سود اصلی را کسانی میبرند که در پشت پرده ی این حرکتِ ظاهری قرار دارند؛ افراد سوءاستفاده چی و فرصت طلبان بدون اینکه زحمتی متحمل شوند، بدون اینکه خطری آنها را تهدید کند، بیشترین سود را میبرند، آن وقت جوان مؤمن ما به خاطر استیصال یا به هر جهت دیگر، خودش را در معرض خطر قرار میدهد. این باب بایستی مسدود شود و این با سرمایه گذاری های درست و ایجاد اشتغال در همه ی مناطق کردستان، در همه ی بخشهای شهرستانهای کردستان، بخصوص شهرستانهایی که نزدیک مرزند مثل مریوان، این معنا امکان پذیر است و من دیدم مسئولین کشور، خوشبختانه به این نکته توجه دارند، رو این مسئله فکر کردند. (1)

برخورد جدی با موانع امنیتی تهدیدکننده ی تولیدکنندگان

يك مسئله ی دیگری که خیلی مهم است و من این را هم باز با تعدادی از وزرای ذی ربط - چه وزرای کشاورزی، چه وزرای صنعتی و چه بعضی از مسئولین دیگر دولتی - مکرر در گذشته در میان گذاشته ام، [این است که]

ص: 206

گاهی اوقات يك جنسی در داخل میتواند تولید بشود، [اما] بعضی ها که از واردات آن جنس سودهای کلانی میبرند، می آیند جلوی این تولید داخلی را میگیرند؛ اگر شد با رشوه - آقا، این کارخانه را تعطیل کن یا نساز و این پول را بگیر - اگر زیر بار نرفت، با تهدید، با جنایت. من نمیخواهم حالا - اسم کالاها را بیاورم؛ کالاهایی را میشناسیم که توان داخلی تولید در آنها هست، اما وارد میشود به خاطر اینکه يك عده ای از واردات منتفعند و نمیگذارند در داخل تولید بشود. يك نفر آدم مبتکر می آید، سرمایه ای هم دارد، فلان جنسی را که بسیار مصرفش در کشور زیاد است میخواهد تولید کند؛ میروند میگویند آقا! این را شما تولید نکن! 10 میلیارد یا 30 میلیارد بگیر تولید نکن؛ یا آن طرف زیر بار میروند و خودش را راحت میکنند، یا اگر زیر بار نرفت، به او فشار می آورند و انواع و اقسام مشکلات را برایش درست میکنند، موانع قانونی سر راهش سبز میکنند، یا بالاخره در نهایت جنایت میکنند، به او ضربه میزنند و طرف را پشیمان میکنند. اینها چیزهای مهمی است، اینها چیزهای امنیتی است، اینها چیزهای ساده ای نیست، با این چیزها نمیشود ساده برخورد کرد. (1)

*

اقدام و عمل در حوزه ی اقتصاد مقاومتی و شکل گیری شجره ی طیبه ی اقتصاد درون زا نیز نیازمند امنیت است (2).

الزام دهم: مدیریت مصرف

الف) مصرف تولیدات داخلی

مصرف تولیدات داخلی؛ ضرورتی در مقاوم سازی اقتصاد

مردم در همه ی سطوح، تولید ملی را ترویج کنند. یعنی چه؟ یعنی همین

ص: 207

1- . در دیدار کارگران، 1395/2/8

2- . در دیدار فرماندهان نیروی انتظامی 1395/2/19

مطلبی که من دو سه سال قبل از این، در همین جا با اصرار فراوان گفتم، يك عده ای هم از مردم خوشبختانه عمل کردند، اما همه باید عمل کنند و آن عبارت است از «مصرف تولیدات داخلی». عزیزان من! شما وقتی که يك جنس داخلی را خرید میکنید، به جای جنس تولید خارجی، هم به همین اندازه کار و اشتغال ایجاد کرده اید، هم کارگر ایرانی را وادار کرده اید به اینکه ابتکار خودش را بیاورد میدان؛ جنس داخلی که مصرف شد، آن کننده ی کار، ابتکاراتی دارد، این ابتکارات را روزه روز افزایش خواهد داد؛ شما وقتی که جنس داخلی مصرف میکنید، ثروت ملی را افزایش داده اید. در گذشته، در دوران طاغوت، ترجیح مصرف خارجی به عنوان يك سنت بود؛ سراغ جنس که میرفتند، [میپرسیدند] داخلی است یا خارجی؟ اگر خارجی بود، بیشتر به آن رغبت داشتند؛ این باید برگردد و به عکس بشود. نمیگوییم خرید جنس خارجی حرام است، اما عرض میکنیم خرید جنس داخلی يك ضرورت برای مقاوم سازی اقتصاد است و بر روی همه چیز این کشور تأثیر میگذارد. باید به این توجه کرد؛ این نقش همه ی مردم است. (1)

مصرف داخلی؛ مهم ترین عامل افزایش تولید داخلی

اما يك جمله عرض بکنم. ما بر روی تولید داخلی تکیه کردیم؛ هم در اول امسال و در شعار سال، هم در صحبتهایی که در طول این چند ماه از اول سال انجام گرفته. خوب، تولید داخلی احتیاج دارد به مصرف داخلی؛ این به عهده ی مردم است. مصرف خودمان را باید از تولیدات خودمان انتخاب کنیم. اینکه کسانی همه اش دنبال مارکها و برندهای خارجی و اسمهای خارجی باشند، خطاست؛ فرونشاندن يك هوس شخصی است، اما ضربه زدن به يك کار عمومی و اصلی است. مصرف داخلی، تولید داخلی را افزایش میدهد؛ تولید داخلی که افزایش پیدا کرد، همین مشکلاتی که آقای امام جمعه ی محترم گفتند، برطرف میشود؛ بیکاری

ص: 208

برطرف میشود. تولید که رونق بگیرد، یعنی توڑم کم بشود، گرانی کم بشود، اشتغال افزایش پیدا کند؛ اینها همه به هم متصل است. يك سر این قضیه دست ما مردم است، که مصرف خودمان را چگونه انتخاب کنیم. (1)

مصرف تولیدات داخلی؛ وظیفه ی همه ی ایرانیان

يك نکته ی دیگری که این بیشتر به مردم مربوط میشود، مصرف محصولات داخلی است که من بارها در سخنرانی های اول سال و غیر آن تکرار کردم، الان هم به شما عرض میکنم: محصولات داخلی را مردم مصرف کنند؛ نروند دنبال این نشانه ها. حالا مُد شده است بگویند «پرند» است، پرند فلان؛ پرند چیست! بروید سراغ مصرف تولیدات داخلی. آن چیزهایی که مشابه داخلی دارد، متعصبانه و با تعصب تمام، ملت ایران، خارجی آن را مصرف نکنند. این را من فقط برای يك عده ی خاص نمیگویم؛ خوب بله، وقتی ما میگوییم، يك عده متدینین فوراً گوش میکنند حرف را، پیغام هم میدهند فلان چیز را که خارجی است بخریم؟ فلان چیز را نخریم؟ من فقط برای متدینین و افرادی که برای حرف ما حجیت شرعی قائلند، این را نمیگویم؛ من این حرف را برای هرکسی میگویم که به ایران علاقه مند است، به آینده ی کشور علاقه مند است، به فکر بچه های خودش است که بنا است فردا در این کشور زندگی کنند. شما مصنوعات خارجی را که مصرف میکنید، در واقع کمک میکنید به اینکه حجم آن بنگاه خارجی، آن کارگر خارجی، آن سرمایه دار خارجی، مدام بیشتر بشود و تولید داخلی ضربه بخورد، شکست بخورد. این را به همه ی مردم، به خصوص آن کسانی که مصارف زیادی دارند [میگویم]؛ دولتی ها هم همین جور؛ دولتی ها هم در مصارف دولتی، در اشیاء مصرفی ای که در ساختمانها، در چیزهای گوناگون

ص: 209

يك بُعد دیگر این مسئله ی تعادل در مصرف و مدیریت مصرف این است که ما از تولید داخلی استفاده کنیم؛ این را همه ی دستگاه های دولتی توجه داشته باشند - دستگاه های حاکمیتی، مربوط به قوای سه گانه - سعی کنند هیچ تولید غیرایرانی را مصرف نکنند؛ همت را بر این بگمارند. آحاد مردم هم مصرف تولید داخلی را بر مصرف کالاهایی با مارکهای معروف خارجی - که بعضی فقط برای نام و نشان، برای پُر دادن، برای خودنمایی کردن، در زمینه های مختلف دنبال مارکهای خارجی میروند - ترجیح بدهند. خود مردم راه مصرف کالاهای خارجی را ببندند.

به نظر ما طرحهای «اقتصاد مقاومتی» جواب میدهد. همین مسئله ی سهمیه بندی بنزین که اشاره کردند، جواب داد. اگر چنانچه بنزین سهمیه بندی نمیشد، امروز مصرف بنزین ما از صد میلیون لیتر در روز بالاتر میرفت. توانستند این را کنترل کنند؛ که خوب، امروز در يك حدّ خیلی خوبی هست. حتی باید جوری باشد که هیچ به بیرون نیازی نباشد، که الحمدلله نیست. تحریم بنزین را در برنامه داشتند؛ اقتصاد مقاومتی تحریم بنزین را خنثی کرد. و بقیه ی چیزهایی که مورد نیاز کشور است.

هدفمند کردن یارانه ها هم در جهت شکل دادن به اقتصاد ملی است؛ که اینها میتواند هم رونق ایجاد کند - در تولید، در اشتغال - و هم موجب رفاه شود؛ اینها مایه ی رشد تولید کشور، رشد اقتصادی کشور، مایه ی اقتدار يك کشور است. با رشد تولید، يك کشور در دنیا اقتدار حقیقی و آبروی بین المللی پیدا میکند. این کار بایستی به انجام برسد. (2)

ضرورت اصرار دولت بر مصرف تولیدات داخلی

به مصرف تولیدات داخلی هم اهمیّت بدهید. در دستگاه شما، در وزارتخانه ی شما، اگر کار جدیدی انجام میگیرد، اگر چیز جدیدی خریده میشود، اگر همین اقلام روزمره ای که مورد نیاز وزارتخانه است، تهیه میشود، سعی کنید همه اش از داخل باشد؛ اصرار بر این داشته باشید؛ خود این، يك قلم خیلی بزرگی میشود. اصلاً ممنوع کنید و بگویید هیچ کس حق ندارد در این وزارتخانه جنس خارجی مصرف کند. به نظر من اینها میتواند کمک کند. (1)

*

البته در مورد صرفه جویی و همچنین در مورد مصرف تولیدات داخلی، خطاب عمده به مسئولین کشور است، چون یکی از مهم ترین مصرف کنندگان کشور، خود دولت است؛ دولت اصرار داشته باشد و خود را موظف و مقید بداند که از تولیدات داخلی استفاده کند؛ حتی با مقداری اغماض؛ عیبی ندارد. گاهی میگویند فلان چیز، کیفیت خارجی را ندارد؛ اشکال ندارد؛ اگر میخواهیم کیفیت پیدا کند، باید کمکش کنیم. [اگر] کمک بکنیم، کیفیتش هم بالا خواهد رفت و الاً روزبه روز تنزل پیدا خواهد کرد. (2)

ب) پرهیز از اسراف

جلوگیری از اسراف و ریخت و پاش؛ از ارکان اقتصاد مقاومتی

يك مسئله هم در اقتصاد مقاومتی، مدیریت مصرف است. مصرف هم باید مدیریت شود. این قضیه ی اسراف و زیاده روی، قضیه ی مهمی در کشور است. خوب، حالا چگونه باید جلوی اسراف را گرفت؟ فرهنگ سازی هم لازم است، اقدام عملی هم لازم است. فرهنگ سازی اش بیشتر به عهده ی رسانه هاست. واقعاً در این زمینه، هم صداوسیما در درجه ی اول

ص: 211

1- . در دیدار رئیس جمهوری و اعضای هیئت دولت در آغاز هفته ی دولت 1391/6/2

2- . در دیدار مسئولان نظام 1394/4/2

و بیش از همه مسئولیت دارد، هم دستگاه های دیگر مسئولیت دارند. باید فرهنگ سازی کنید. ما يك ملت مسلمانِ علاقه مند به مفاهیم اسلامی هستیم، اینقدر در اسلام اسراف منع شده، و ما متأسفانه در زندگی مان اهل اسرافیم! بخش عملیاتی اش هم به نظر من از خود دولت باید آغاز شود. در گزارشهای شماها من خواندم، حالا هم بعضی از دوستان اظهار کردند که دولت درصدد صرفه جویی است و میخواهد صرفه جویی کند؛ بسیار خوب، این لازم است؛ این را جدی بگیرید. دولت خودش يك مصرف کننده ی بسیار بزرگی است. شما از بنزین بگیرید تا وسائل گوناگون، يك مصرف کننده ی بزرگ، دولت است. حقیقتاً در کار مصرف، صرفه جویی کنید. صرفه جویی، چیز بسیار لازم و مهمی است. (1)

*

اجتناب از اسراف هم يك سرفصل دیگر است؛ اجتناب از اسراف، تضييع مال، هدر دادن منابع عمومی، هدر دادن آب، هدر دادن نان، از بین بردن خاک. خاک يك ثروت است، آب يك ثروت است، نان يك محصول ذی قیمت است؛ مراقب باشند، همه مراقب باشند، احساس مسئولیت کنند، اینها را از بین نبرند. (2)

*

مسئله ی مدیریت مصرف، یکی از ارکان اقتصاد مقاومتی است؛ یعنی مصرف متعادل و پرهیز از اسراف و تبذیر. هم دستگاه های دولتی، هم دستگاه های غیردولتی، هم آحاد مردم و خانواده ها باید به این مسئله توجه کنند؛ که این واقعاً جهاد است. امروز پرهیز از اسراف و ملاحظه ی تعادل در مصرف، بلاشك در مقابل دشمن يك حرکت جهادی است؛ انسان میتواند ادعا کند که این اجر جهاد فی سبیل الله را دارد. (3)

ص: 212

1- . در دیدار رئیس جمهوری و اعضای هیئت دولت در آغاز هفته ی دولت 1391/6/2

2- . در دیدار مردم آذربایجان 1393/11/29

3- . در دیدار کارگزاران نظام 1391/5/3

ما باید اعتراف کنیم به این مسئله. عاداتهای ما، سنتهای ما، روشهای غلطی که از این و آن یاد گرفته ایم، ما را سوق داده است به زیاده روی در مصرف به نحو اسراف. يك نسبتی باید در جامعه میان تولید و مصرف وجود داشته باشد؛ يك نسبت شایسته ای به سود تولید؛ یعنی تولید جامعه همیشه باید بر مصرف جامعه افزایش داشته باشد. جامعه از تولید موجود کشور استفاده کند؛ آنچه که زیاده است، صرف اعتلای کشور شود. امروز در کشور ما اینجوری نیست. مصرف ما به نسبت، از تولیدمان بیشتر است؛ این، کشور را به عقب میرساند؛ این، ضررهای مهم اقتصادی بر ما وارد میکند؛ جامعه دچار مشکلات اقتصادی میشود. در آیات شریفه ی قرآن بارها راجع به پرهیز از اسراف در امور اقتصادی تأکید شده؛ این به خاطر همین است. اسراف، هم لطمه ی اقتصادی میزند، هم لطمه ی فرهنگی میزند. وقتی جامعه ای دچار بیماری اسراف شد، از لحاظ فرهنگی هم بر روی او تأثیرهای منفی میگذارد. بنابراین مسئله ی صرفه جویی و اجتناب از اسراف، فقط يك مسئله ی اقتصادی نیست؛ هم اقتصادی است، هم اجتماعی است، هم فرهنگی است؛ آینده ی کشور را تهدید میکند.

من یکی دو تا از این آمارهای تکان دهنده را عرض بکنم؛ اسراف در قلمهای مهم مصرفی کشور، از جمله اسراف در نان. بر حسب بررسی میدانی ای که در تهران و بعضی از مراکز استانها شده است، گفته میشود که 33 درصد نان ضایعات است. يك سوّم همه ی نانی که در این شهرها تولید میشود، دور ریخته میشود. فکرش را بکنید شما؛ يك سوّم! آن وقت کشاورز ما با آن زحمت گندم را تولید کند و اگر يك سالی بارندگی کم بود - مثل سال گذشته که تولید گندم در کشور کم شد - دولت از پول عمومی، از بودجه ی مردم گندم از خارج وارد کند، این گندم آرد بشود، خمیر بشود، نان بشود، بعد يك سوّم از این همه ثروت دور ریخته شود. چقدر تأسّف آور است! متأسّفانه این واقعیت دارد، این هست.

در مورد آب بررسی هایی که کرده اند، میگویند تلفات آب در مصرف خانگی تا حدود 22 درصد است. کشور ما کشور پرآبی نیست. حداکثر صرفه جویی را ما مردم ایران در آب باید انجام دهیم. آن وقت این آبی که با این زحمت تولید میشود، از راه های دور آورده میشود، با بهای سنگین سدهایی به وجود می آید؛ این همه دانش، تجربه و تلاش به کار میرود تا این آب به خانه ی ما بیاید؛ بعد در خانه ی ما 22 درصد از این آب هدر برود! این فقط مصرف خانگی است؛ مصرف کشت و مصرف صنعت هم يك جور دیگر اسرافهایی دارد. آنچه که برحسب بررسی ها به عنوان آمار در اختیار ماست، ما مجموعاً بیش از دو برابر مصرف متوسط جهان در انرژی - چه برق، چه حاملهای انرژی - مصرف میکنیم؛ یعنی نفت، گاز، گازوئیل، بنزین. مصرف این چیزها در کشور ما از دو برابر متوسط جهان بیشتر است. خوب، این اسراف است. اسراف نیست؟ (1)

نقش ویژه ی مسئولین در جلوگیری از اسراف و ریخت و پاش

البته در اینجا هم مثل خیلی جاهای دیگر، مسئولیت مسئولان و مدیران کشور از دیگران بیشتر است؛ بسیاری از زیاده روی ها و ریخت و پاشها در رفتار مردم، به خاطر نگاه کردن به رفتار آن کسانی است که آنها را «بزرگ ترها» میدانند؛ اگر اسراف در بین سطوح بالا نباشد، در بین مردم هم اسراف کم خواهد شد. (2)

توصیه ی امیرالمؤمنین (علیه السلام) به پرهیز مسئولین از اسراف

اگر مسئولی خدای ناخواسته، در امر بیت المال اسراف بورزد، یا آن را در مصارف شخصی و یا برای دوستان و نزدیکان و مرتبطين خود مصرف کند، این، تخلف از عدل و قرار واقعی در امر بیت المال است.

ص: 214

1- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1388/1/1

2- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1393/1/1

باید بیت المال مسلمین در همان طریقی که قانوناً معین شده و همان مصارف عمومی و بخشهایی که وظیفه ای از وظایف کشور را بر عهده دارد، مصرف شود. لذا امیرالمؤمنین، آن روز به کسانی که مسئولیت امور کشور را بر عهده داشتند، سختگیری را به جایی رساندند که به قول امروز، بخشنامه کردند: «ادقوا اقلامکم»؛ سر قلمهای خودتان را که با آن مینویسید، ریز بتراشید. هم صرفه جویی در قلم، هم صرفه جویی در کاغذ، هم صرفه جویی در مرکب! «و قاربوا بین سطورکم»؛ سطوری را که در کاغذ مینویسید به هم نزدیک بنویسید و در کاغذ صرفه جویی کنید. «واقصدوا قصد المعانی»؛ مطالب لازم را بنویسید. از زیاده روی و زیاده نویسی پرهیز کنید.

اگر امروز بخواهند این حرفها را تکرار کنند، به این شکل خواهد بود که از ایجاد دستگاه های زائد، استخدامهای زائد و توسعه دادن های زائد، خودداری کنید. یعنی باید از کاغذپراکنی و زیاده نویسی های بیهوده و وقت تضييع کن، خودداری کنیم. این خصوصیات را، امیرالمؤمنین (علیه الصّلاه والسلام) رعایت میکردند. در آخر این جمله هم، که بعضی از فقراتش را من عرض کردم، میفرمایند: «فإن اموال المسلمین لا یحتمل الاضرار(1)». ضرر رساندن به اموال مسلمانان را تحمّل نمیکردند که کسی بخواهد و لو به اندازه ی کمی به اموال عمومی ضرر برساند. این، یعنی امانتدار دانستن خود و همه ی مسئولین بیت المال. این، آن عدل امیرالمؤمنین (علیه الصّلاه والسلام) است. و این آن قلّه ای است که ما باید به آن برسیم.(2)

الزام یازدهم: شرکتهای دانش بنیان

پرداختن مسئولین به مشکلات شرکتهای دانش بنیان

یک مسئله ی دیگر در سرفصل اقتصاد مقاومتی، اقتصاد

ص: 215

1- . الخصال، ج 1، ص 310

2- . در دیدار مسئولان و کارگزاران نظام 30/3/1371

دانش بنیان است. بعضی از کسانی که در باب شرکتهای دانش بنیان فعال بودند، ماه رمضان اینجا آمدند و صحبت‌هایی کردند. خوب، خوشبختانه انسان میبند کارهای خوبی انجام داده اند. این بخش شرکتهای دانش بنیان و فعالیتهای اقتصادی دانش بنیان خیلی جاده ی باز و امیدبخشی است. البته آنها گلایه هایی هم داشتند. به نظر من دوستان مسئول در دولت که کارشان به این بخش ارتباط پیدا میکند - چه وزارت صنعت و معدن و تجارت، چه وزات علوم - به این مسئله ی شرکتهای دانش بنیان پردازند و گلایه هاشان را بشنوند و آنها را برطرف کنند. زمینه ی بسیار خوبی است. ما استعدادهای برجسته ای داریم که میتوانند در این مورد کمک کنند. (1)

شرکتهای دانش بنیان؛ از بهترین راه های حل مشکل اشتغال

روی شرکتهای دانش بنیان - که حالا گزارش داده شد و خوب بود - حتماً باید تکیه بشود؛ تجاری سازی علوم و فناوری ها، پارکهای علم و فناوری و مانند اینها کارهای بسیار لازم و خوبی است. ببینید ما یکی از مشکلات اقتصادی مان مسئله ی اشتغال است؛ یکی از بهترین راه های اشتغال، همین پارکهای علم و فناوری و همین وارد کردن دانشجویان به فناوری های قابل تبدیل به ثروت است. یک مقداری به اینها کمک بشود، یک راهنمایی بشوند، یک کار عملی و عملیاتی - واقعی - جلوی پای اینها گذاشته بشود، اینها مشغول میشوند. این تصوّر که هرکسی فارغ التحصیل شد، باید بیاید در یک مجموعه ی دولتی کارمند بشود و مانند اینها، و ما عزا بگیریم که فارغ التحصیلها زیاد شدند، جا نداریم، امکان نداریم، این به نظر من نگاه غلطی است. نگاه درست این است که ما راه را باز کنیم؛ برای این باید فکر بشود؛ یعنی باید برنامه ریزی بشود که دانشجوی ما از دوران تحصیل - از مثلاً فرض کنید دوران دانشگاه یا مثلاً فرض کنید تحصیلات تکمیلی؛ وقتی که وارد آگاهی های علمی

ص: 216

سطح بالا- شد - راه برای او باز بشود تا بتواند بیاید در يك جایی کار علمی بکند؛ و واقعاً شغل‌های بی پایان [وجود دارد]. به نظر من مشاغلی که ناشی از علم هست، انتها ندارد. هرچه ما آدم داشته باشیم، میتوانیم شغل علمی در اختیار اینها بگذاریم، مشروط بر اینکه بنشینیم کار کنیم. يك مسئله مسئله ی علم است. (1)

شرکتهای دانش بنیان، از اساسی ترین کارها در اقتصاد مقاومتی

از لحاظ کوتاه مدت هم اعتقاد بنده این است - یعنی این اعتقاد ناشی از کاری است که کارشناسها و صاحب نظرها کرده اند - که تحریمها هم - که امروز مسئله ی تحریمها یکی از مسائلی است که در ذهنها مطرح است - با پیشرفت علم بی اثر میشود. با نگاه کوتاه مدت و میان مدت هم که نگاه کنیم - با قطع نظر از آن آینده ی طولانی و بلندمدت - اگر کشور میخواهد تحریمها که امروز ابزاری است در دست دشمنان ما برای تحقیر ملت - از تحریم برای فشار آوردن روی آبروی ملی، غیر از فشارهای عملی که مربوط به زندگی است استفاده میکنند و تحقیر میکنند؛ اینکه ما از گذشته، در این چند سال مدام تکرار میکردیم که روی مسئله ی تحریمها خیلی تکیه نکنید، به خاطر این است - با نگاه علمی به مسائل کشور، و توجه به علم، و پیوند دادن علم و صنعت و کشاورزی - که توضیحات آقایان محترم را در این زمینه ها شنیدید - تحریمها بی اثر خواهد شد. و ما در این زمینه ها میدان کار برایمان باز است و میتوانیم کار کنیم؛ شرکتهای دانش بنیان یکی از اساسی ترین کارها در مقوله ی همین اقتصاد مقاومتی است که مطرح شده و درباره ی آن بحث شده است و مورد تأیید و تصدیق همه ی اطراف مسائل کشور قرار گرفته است. (2)

ص: 217

1- . در دیدار رئیس جمهور و اعضای هیئت دولت 1394/6/4

2- . در دیدار اساتید دانشگاه ها 1393/4/11

لزوم استانداردسازی شرکتهای دانش بنیان

البته در تشخیص شرکتهای دانش بنیان دقت بشود، یعنی شاخصه ها و مشخصه ها [معین بشود] و شرکت دانش بنیان استانداردسازی بشود؛ این جور نباشد که به اسم شرکت دانش بنیان کسانی بیایند و همین کارهایی را که در برخی از عرصه های دیگر معمول است - دلالی و مانند اینها - در [اینجا] پیش ببرند. به معنای واقعی کلمه، شرکت دانش بنیان [باشد]؛ این را باید یکی از محورهای اساسی قرار داد. (1)

لزوم توجه به ابعاد غیرصنعتی شرکتهای دانش بنیان

شرکتهای دانش بنیان؛ که بنده روی این شرکتهای دانش بنیان تکیه میکنم. امروز ما جوان تحصیلکرده خیلی داریم. بچه های دبیرستانی یکی دو هفته پیش در این حسینیه، یک نمایشگاهی تشکیل دادند، (2) آمدند چیزهای پیشرفته ی واقعاً عجیب و غریب و حیرت آوری را اینجا به ما نشان دادند؛ غالباً جوان، تعدادی جوان دبیرستانی! خب، سرمایه ی ما این است، ثروت ما این است. شرکتهای دانش بنیان به وجود بیاید. شرکتهای دانش بنیان هم فقط مخصوص صنعت نیست؛ در صنعت، در کشاورزی، در خدمات، در نیازسنجی؛ جمع بشوند، نگاه کنند ببینند بنگاه های گوناگون اقتصادی به چه چیزهایی نیاز دارند، کمبودهایشان کجا است، این را به آنها ارائه بدهند؛ شرکت دانش بنیان حتی در این زمینه هم میتواند فعال باشد. (3)

دانش بنیان شدن بخشهای مهم اقتصاد داخلی از شروط اقتصاد مقاومتی

بخشهایی در اقتصاد ما وجود دارد که مهم و دارای اهمیت است؛ مثلاً

ص: 218

1- . در دیدار اساتید دانشگاه ها 1393/4/11

2- . در بازدید از نمایشگاه دستاوردهای فناوری نانو در حسینیه ی امام خمینی (ره) 1393/11/11

3- . در دیدار مردم آذربایجان 1393/11/29

بخش نفت و گاز یا بخش تولید موتور که برای خودرو، برای هواپیما، برای قطار، برای کشتی مورد استفاده است، این بخشهای حساس و مهم، دانش بنیان بشود. اینکه ما میگوییم اقتصاد دانش بنیان [این است]. جوانهای ما، دانشمندان ما نشان داده اند که میتوانند نوآوری کنند، میتوانند ما را از آن سطحی که در فناوری داریم بالاتر ببرند. خب، این کار کوچکی است که موشک بُرد بلند را جوری تنظیم کنند که در دوهزار کیلومتری با انحراف دو متر یا پنج متر به هدف بخورد؟ خب آن مغزی که میتواند این کار را بکند، در موارد گوناگون دیگر هم میتواند؛ مثلاً فرض کنید که سطح موتور خودرو را با یک پیشرفتی بالا ببرد که فرض کنیم مصرفش کم بشود، یا موتور قطار را به فلان شکل به وجود بیاورد؛ میتوانند. همین الان در کشور ما بنگاه های اقتصادی و تولیدی ای وجود دارند که کارهایی که آنها انجام میدهند و تولید میکنند، یا از مشابه خارجی اش بهتر است یا برابر آنها است؛ همین الان داریم؛ خب اینها را باید تقویت کرد؛ پس بنابراین دانش بنیان شدن بخشهای مهم اقتصاد داخلی، یکی از کارهایی است که در اقتصاد مقاومتی شرط است و بایستی انجام بگیرد. (1)

پرداختن به صنایع دانش بنیان؛ عامل اساسی کاهش وابستگی ها

امروز صنایع دانش بنیان از جمله ی کارهایی است که میتواند این خلأ را تا میزان زیادی پر کند. ظرفیتهای گوناگونی در کشور وجود دارد که میتواند این خلأ را پر کند. همّت را بر این بگماریم؛ برویم به سمت اینکه هرچه ممکن است، وابستگی خودمان را کم کنیم. (2)

چگونگی ایفای نقش نخبگان در اقتصاد دانش بنیان و مقاومتی

خب، به نظر ما نخبه های جوان میتوانند در اقتصاد دانش بنیان که در

ص: 219

1- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1395/1/1

2- . در دیدار کارگزاران نظام 1391/5/3

واقع ستون اصلی اقتصاد مقاومتی است، نقش ایفا کنند. چطور نقش ایفا کنند؟ خب، این طراحی لازم دارد. چه جور جوانهای ما نقش ایفا کنند در اقتصاد مقاومتی؟ من جواب این سؤال را از شما می‌خواهم، بنشینید طراحی کنید، منتظر نمانید که دیگران طراحی کنند. شما جوانهای نخبه در یکی از اجتماعات خودتان موضوع را همین قرار بدهید: چگونگی نقش آفرینی نخبگان جوان در اقتصاد مقاومتی یا اقتصاد دانش بنیان. گروه هایی به وجود بیایند، گروه هایی تقسیم بشوند، کار کنند، فکر کنند، مطالعه کنند، با دست پُر در این اجتماع شرکت کنند، راه بدهند، آن وقت بنیاد نخبگان از این طرحی که از درون خود نخبگان بیرون آمده، حمایت کند، پشتیبانی کند. به نظر من يك تحوّل به وجود می آید؛ هم در زمینه ی فکر کردن و اندیشیدن و کار کردن، هم در زمینه ی واقعیت، روی زمین؛ در زمینه ی اقتصاد [هم] قطعاً تحوّل به وجود می آید. (1)

پیشنهادی چند بُعدی در راستای استفاده از نخبگان در مسئله ی اقتصاد

یکی از نقاط مهم چالشی که بین مسئولین در سطوح مختلف وجود دارد و بین بعضی از کسانی که معترضند یا منتقدند، همین مسئله ی اقتصاد است. خیلی خوب، این را ببرید در مجموعه ی نخبگان؛ تشریح کنید، توجیه کنید، بیان کنید. فرض بفرمایید وزیر محترم اقتصاد یا رئیس کل بانک مرکزی وقتی که در جمع بزرگی از دانشگاهیان بروند، ممکن است در بین سؤالاتی که انجام میگیرد یا انتقادهایی که میشود، احیاناً سؤالی جهتدار و انتقادهای دارای علل غیر فنی هم وجود داشته باشد؛ باشد، اشکالی ندارد. شما بروید؛ نگاهتان در آن صد نفر یا دویست نفر یا پانصد نفری که حضور پیدا میکنند، به 10 نفری که احیاناً ممکن است اینجوری فکر کنند، نباشد. از پانصد نفر، به آن چهارصد و نود نفر دیگر توجه داشته باشید و حرفهایتان را بزنید. احیاناً ممکن است برخی از

ص: 220

انتقادهای صورت بگیرد که برای شما مفید باشد. یعنی در زمینه‌ی کارهای زیربنایی، در زمینه‌ی کارهای اقتصادی، در زمینه‌ی مسائل مربوط به کار و اشتغال و غیره، این هم افزایی به وجود خواهد آمد. به نظر من این کار، کار لازمی است؛ من توصیه‌ام این است.

درخواست ما این است که این جلسه با تفصیلاتش منتشر شود؛ یعنی دانه دانه این گزارشهایی که دوستان، وزرای محترم یا معاونین محترم رئیس جمهور دادند، منعکس شود تا مردم اینها را بشنوند؛ لیکن من به شما بگویم، این آمارهای رقمی و عددی در ذهن متعارف مردم باقی نمیماند؛ خواص و اهل فن بیشتر از این آمارها استفاده میکنند و روی آنها محاسبه میکنند و نتیجه‌گیری میکنند. خوب، سراغ اینها بروید، اینها را در میان بگذارید و مطرح کنید. اینها احیاناً بازخوردی خواهد داشت؛ ممکن است اشکالی بکنند، اشکال واردی هم باشد؛ این به شما کمک خواهد کرد. من این توصیه‌ی مؤکد را دارم. فقط هم منتظر نشویم که رئیس جمهور این کار را بکند؛ وزرا هم میتوانند این کار را بکنند. البته اگر چنانچه خود رئیس جمهور محترم هم در مجامع نخبگانی حضور پیدا کنند و اینها را مطرح کنند، بسیار خوب است. (1)

الزام دوازدهم: خصوصی سازی و تکیه به مردم

سپردن برخی از طرحها به بخش خصوصی از لوازم اقتصاد مقاومتی

یکی از کارهایی که پیشنهاد کرده اند، به ما گفته اند و میگویند زمینه آماده است، عبارت است از سپردن برخی از طرحها به بخش خصوصی. البته برای بخش خصوصی مشوق درست [بشود]؛ چون الان پولهای سرگردان وجود دارد، بلاشک پولهای سرگردان هست. به من آن جور که حالا گزارش دادند، 400 هزار میلیارد تومان ما طرح روی زمین داریم - همه هم دولتی است - اگر چنانچه ما بتوانیم 10 درصد اینها را بدهیم به بخش خصوصی، شما ببینید چه اتفاقی می افتد؛ 40 هزار میلیارد تومان ناگهان وارد کار میشود،

ص: 221

این خیلی مهم است. یعنی از همین طرحهایی که الان روی زمین هست - یعنی از همین 400 هزار میلیارد تومان - اگر ده درصد داده بشود به بخش خصوصی، يك اتفاق مهمی در کشور می افتد. این یکی از کارها است که باید واقعاً روی این برنامه ریزی کرد و کار کرد. (1)

تبیین معنای اصل 44 در مردمی شدن اقتصاد و برخی لوازم آن

شما در زمینه ی اقتصاد هم معتقدید که اقتصاد دست مردم باید باشد؛ ما هم عقیده مان همین است و در تفسیر اصل 44 این معنا را تبیین کردیم. (2) خب، معنای آن این نیست که دولت اجازه میدهد يك نفری فعالیت اقتصادی بکند و يك انحصاری را در اختیار بگیرد که این انحصار در نهایت به ضرر مردم است؛ جلوی او را میگیرید شما؛ جلوی انحصارات را میگیرید، جلوی تجاوز را میگیرید، جلوی فساد مالی را میگیرید، جلوی سوءاستفاده از منابع دولتی و عمومی را میگیرید؛ یعنی جلوی این مزاحمت را میگیرید. درحالی که اقتصاد را معتقدیم که [نباید دولتی باشد] - بنده از قدیم معتقد بودم، یعنی همان زمانی هم که دولتی های ما دنبال اقتصاد دولتی بودند، بنده عقیده ای نداشتم؛ برایشان برای این معنا مثالهایی هم میزدم - (3) اما درعین حال نظارت دولت را همه قبول دارند؛ [حتی] يك جاهایی دخالت دولت هم لازم است. فرض بفرمایید شما میبینید که به فلان کار اقتصادی و فعالیت اقتصادی رغبتی وجود ندارد، سرمایه دار نمیخواهد در این زمینه سرمایه گذاری کند؛ شما به عنوان دولت چه کار میکنید؟ سرمایه گذاری میکنید دیگر. فرض کنید يك ماده ای در کشور مورد نیاز است، سرمایه گذار - به عنوان يك تاجر، با نگاه اقتصادی - دنبال این کار نمیرود؛ برایش زحمت دارد، صرف نمیکند. شما چه کار میکنید؟ شما وارد میکنید، شما تولید میکنید. بنابراین مثل

ص: 222

1- . در دیدار رئیس جمهور و اعضای هیئت دولت 1394/6/4

2- . ابلاغ سیاستهای کلی اصل 44 قانون اساسی 1384/3/2

3- . از جمله 1362/5/28

همه ی جاها که نواقص را دولت تکمیل میکند، کجی ها را دولت راست میکند، انحرافها را جلوگیری میکند، البتّه در زمینه ی فرهنگ این معنا بمراتب بیشتر از مسئله ی اقتصاد [است]؛ من اقتصاد را به عنوان مثال عرض کردم. پس بنابراین ورود دستگاه حکومت به مسئله ی فرهنگ به معنای سلب فعالیت مردم نیست. (1)

امید به ایجاد ساختار اقتصادی متکی به مقاومت مردم

ان شاء الله سیاستهای اقتصاد مقاومتی هم در آینده ی نزدیکی ابلاغ خواهد شد؛ و [به] دنبال ابلاغ این سیاستها ان شاء الله ساختهای لازم، کارهای لازم، تلاشهای لازم برای ایجاد اقتصاد مقاومتی - که متکی به مقاومت مردم است - به وجود خواهد آمد؛ و ملت راه خود را ادامه خواهد داد. (2)

مردمی کردن اقتصاد؛ از تکیه گاه های اقتصاد مقاومتی

مسئله ی اقتصاد مهم است؛ اقتصاد مقاومتی مهم است. البتّه اقتصاد مقاومتی الزاماتی دارد.

مردمی کردن اقتصاد، جزو الزامات اقتصاد مقاومتی است. این سیاستهای اصل 44 که اعلام شد، میتواند يك تحوّل به وجود بیاورد؛ و این کار باید انجام بگیرد. البتّه کارهایی انجام گرفته و تلاشهای بیشتری باید بشود. بخش خصوصی را باید توانمند کرد؛ هم به فعالیت اقتصادی تشویق بشوند، هم سیستم بانکی کشور، دستگاه های دولتی کشور و دستگاه هایی که میتوانند کمک کنند - مثل قوه ی مقننه و قوه ی قضائیه - کمک کنند که مردم وارد میدان اقتصاد شوند. (3)

*

ص: 223

1- . در دیدار اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی 1392/9/19

2- . در دیدار فرماندهان و کارکنان نیروی هوایی ارتش 1392/11/19

3- . در دیدار کارگزاران نظام 1391/5/3

بخش خصوصی را باید کمک کرد. اینکه ما «اقتصاد مقاومتی» را مطرح کردیم، خوب، خود اقتصاد مقاومتی شرایطی دارد، ارکانی دارد؛ یکی از بخشهایش همین تکیه ی به مردم است؛ همین سیاستهای اصل 44 با تأکید و اهتمام و دقت و وسواس هر چه بیشتر باید دنبال شود؛ این جزو کارهای اساسی شماست. در بعضی از موارد، من از خود مسئولین کشور می‌شنوم که بخش خصوصی به خاطر کم توانی اش جلو نمی آید. خوب، باید فکری بکنید برای اینکه به بخش خصوصی توانبخشی بشود؛ حالا از طریق بانکهاست، از طریق قوانین لازم و مقررات لازم است؛ از هر طریقی که لازم است، کاری کنید که بخش خصوصی، بخش مردمی، فعال شود. بالا-خره اقتصاد مقاومتی معنایش این است که ما یک اقتصاد داشته باشیم که هم روند رو به رشد اقتصادی در کشور محفوظ بماند، هم آسیب پذیری اش کاهش پیدا کند. یعنی وضع اقتصادی کشور و نظام اقتصادی جوری باشد که در مقابل ترندهای دشمنان که همیشگی و به شکلهای مختلف خواهد بود، کمتر آسیب ببیند و اختلال پیدا کند. یکی از شرایطش، استفاده از همه ی ظرفیتهای دولتی و مردمی است؛ هم از فکرها و اندیشه ها و راهکارهایی که صاحبان نظران میدهند، استفاده کنید، هم از سرمایه ها استفاده شود. (1)

هشدارهای مکرر امام (ره) در مخالفت با دولتی کردن اقتصاد

اعتقاد به اراده ی مردم و نیروی مردم، و مخالفت با تمرکزهای دولتی؛ این از جمله ی خطوط اصلی حرکت امام است. در آن روزها سعی میشد به خاطر يك برداشت نادرست، همه ی کارهای اقتصادی کشور به دولت موكول و وابسته شود؛ امام بارها و بارها هشدار میداد - و این هشدارها در بیانات ایشان به طور واضح منعکس است - که این مسائل را به مردم بسپارید؛ اعتماد به مردم داشت در مسائل اقتصادی. (2)

ص: 224

1- . در دیدار رئیس جمهوری و اعضای هیئت دولت در آغاز هفته ی دولت 1391/6/2

2- . در مراسم بیست و ششمین سالروز رحلت حضرت امام خمینی (ره) 1394/3/14

صرفه جویی؛ بهترین راه حل کمبود اعتبارات در اقتصاد مقاومتی

ما البته انتظاراتمان را خیلی بالا نمیبریم؛ من میدانم موانع را، مشکلات را؛ کمبود اعتبارات یکی از مشکلات ما است، منتها این را باید جبران بکنید؛ یعنی نگاه کنید ببینید کجاها قابل صرفه جویی کردن است، هرجا میشود صرفه جویی کرد، صرفه جویی کنید و مبلغ صرفه جویی شده را صرف آنجایی بکنید که خلأ در آنجا وجود دارد. ما کارهای زیادی داریم که پول هم خرجش میشود و قابل صرفه جویی هم هست. بنابراین کمبود منابع را [جبران کنید]. حالا دستگاهها ممکن است يك مقداری هم با سختی مواجه بشوند لکن اگر ان شاءالله کار با همت انجام بگیرد و مدیریت خوب بشود، کار، عملی است. (1)

انضباط مالی و صرفه جویی؛ راه مقابله با کمبود بودجه

برادران ما در دولت هم تکرار میکنند که اینکه شما دائم تکرار میکنید چه و چه، خب ما دچار کمبود منابعیم. بله، بنده هم میدانم که ما دچار کمبود منابعیم و تحریم هم تأثیر داشته است در این کمبود منابع - این را ما شکی نداریم - لکن وقتی انسان کمبود منابع دارد، باید چکار کند؛ باید دو دستی به سر خودش بزند؟ باید شیون کند؟ نه، راه علاج پیدا کنید. راه علاج دارد؛ یکی از راه های علاج صرفه جویی است، صرفه جویی کنید؛ در تقسیم و توزیع منابع داخلی، اولویتهای رعایت کنید؛ اینها راه علاج است. بن بست و وجود ندارد. کمبود منابع، مشکل ما است، نه گره باز نشدن ما؛ يك مشکلی است، این مشکل را باید برطرف کرد؛ خب این راه حل دارد. ما الان پولها را گاهی در جاهایی خرج میکنیم که نباید در آنجاها خرج بشود. بعضی از دستگاهها را ما میشناسیم - بنده از نزدیک بعضی از دستگاهها را میشناسم - که توانسته اند خدمات خودشان را به

ص: 225

چند برابر افزایش بدهند بدون اینکه يك قران به بودجه ی آنها اضافه شده باشد؛ با مدیریت درست، با نگاه درست، با کم کردن از مصارف زائد؛ که این البته، هم شامل دولت است، هم شامل مجلس است، هم شامل نیروهای مسلح است. غیر از نیروهای مسلح هم داریم [به صورت] موردی، اما در بخشی از نیروهای مسلح هم در يك جاهایی دیدیم که توانایی هایشان و کارکردشان مضاعف شد، بدون اینکه بودجه شان اضافه بشود؛ یعنی میشود این کار را کرد. پس بنابراین این کمبود منابع هم نباید برای ما بهانه ای بشود برای اینکه بگوییم نمیشود کار کرد؛ نه، اگر انضباط مالی وجود داشته باشد، همه چیز قابل حل است. این چیزها هم قابل حل است. البته تکرار میکنم این انضباط مالی مخصوص دولت نیست؛ مجلس هم همین جور است، جاهای دیگر هم همین جورند؛ همه باید انضباط مالی داشته باشند. (1)

ایفای نقش مثبت توسط بانکها در اقتصاد مقاومتی

توصییه ی مهم در زمینه ی اقتصاد مقاومتی، یکی توصییه ی به بانکها است: بانکها باید نقش ایفا کنند، باید خودشان را تطبیق بدهند با مواد سیاستهای اقتصاد مقاومتی و برنامه ریزی های دولت در این زمینه؛ و میتوانند نقش ایفا کنند، نقش مثبت؛ البته نقش منفی هم میتوانند. (2)

بازنگری در سیاستهای پولی و بانکی

بازنگری در سیاستهای پولی و فعالیتهای نظام بانکی کشور، که به این هم من اول سال اشاره کردم و صاحب نظران و دلسوزان، در این زمینه

ص: 226

-
- 1- در دیدار نمایندگان مجلس شورای اسلامی در آغاز چهارمین سال دوره ی نهم مجلس شورای اسلامی 1394/3/6
  - 2- در دیدار مسئولان نظام 1393/4/16. مضمون این مطلب در «دیدار رئیس جمهور و اعضای هیئت دولت به مناسبت هفته ی دولت 1394/6/4» نیز تکرار شده است.

حرفه‌های مهمی دارند که باید این حرفه‌ها شنیده شود و به آنها توجه بشود. اینها کارهایی است که بایستی انجام بدهیم. (1)

لزوم اصلاح سیستم اعتبارشناسی مراکز پولی و بانکی

از جمله ی چیزهایی که [در مورد مشکلات شرکتهای دانش بنیان] اینجا گفته شد و به نظر من درست هم هست، این است که این سیستمهای سنتی قدیمی اعتبارشناسی، از جمله از سوی بانکها و مراکز پولی، نسبت به این شرکتهای نگاهشان را عوض کنند. مشکل نقدینگی، مشکل مهم این شرکتهاست. (2)

مدیریت منابع مالی وارد شده از بانکها و مراکز خارجی

ما پولهایی داریم در خارج از کشور؛ [مثلاً] نفت فروخته ایم، پولش را به ما نداده اند. در قضیه ی برجام بنا بر این شد که این پولها برگردد - البته اکثرش برگشته، اغلبش برگشته و دچار مشکل است؛ دست آمریکایی ها را انسان مشاهده میکند پشت این [قضیه]؛ البته انگیزه های دیگری هم وجود دارد، لکن بدجنسی بعضی از دستگاه های آمریکایی موجب شده است که این پولها برگردد؛ لکن بالاخره بر خواهد گشت - وقتی که این پولهای موجود ما در خارج که حالا هر چند ده میلیاردی که هست برگشت، در مصارفی به کار نرود که این پول هدر بشود. این پولی است که وارد کشور میشود، کشور نیاز دارد و در درجه ی اول مثلاً تولید است؛ مواظب باشند این پولی که وارد میشود، هدر نرود، از بین نرود، صرف خریدهای بی مورد، صرف کارهای بیجا، صرف اسرافها نشود؛ یعنی مدیریت منابع مالی ای که از بانکها و مراکز خارجی به کشور وارد میشود. (3)

ص: 227

1- . در دیدار مسئولان نظام 1394/4/2

2- . در دیدار جمعی از پژوهشگران و مسئولان شرکتهای دانش بنیان 1391/5/8

3- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1395/1/1

مسئله ی منابع ارزی هم مسئله ی مهمی است؛ که خب، حالا آقایان توجه دارید. روی این مسئله دقت کنید، خیلی باید کار کنید. واقعاً باید منابع ارزی را درست مدیریت کرد. حالا- اشاره شد به ارز پایه؛ در این زمینه هم حرفهای گوناگونی از دولت صادر شد. یعنی در روزنامه ها از قول يك مسئول، يك جور گفته شد؛ فردا یا دو روز بعد، يك جور دیگر گفته شد. نگذارید این اتفاق بیفتد. واقعاً يك تصمیم قاطع گرفته شود، روی آن تصمیم پافشاری شود و مسئله را دنبال کنید. به هر حال منابع ارزی باید مدیریت دقیق بشود. (1)

الزام چهاردهم: کاهش وابستگی به نفت

کاهش وابستگی به نفت؛ از الزامات اقتصاد مقاومتی

کاهش وابستگی به نفت، یکی دیگر از الزامات اقتصاد مقاومتی است. این وابستگی، میراث شوم صدساله ی ماست. ما اگر بتوانیم از همین فرصت که امروز وجود دارد، استفاده کنیم و تلاش کنیم نفت را با فعالیتهای اقتصادی درآمذزای دیگری جایگزین کنیم، بزرگ ترین حرکت مهم را در زمینه ی اقتصاد انجام داده ایم. (2)

*

يك مسئله ی اساسی در مورد اقتصاد کشور این است که باید اتکای بودجه ی کشور به نفت قطع بشود؛ باید به اینجا برسیم. البته این حرفهایی که من امروز به شما عرض میکنم و مکرر گفته ایم، در مقام حرف آسان است، در مقام عمل کارهای مشکلی است. خود من دستم سالها در اجرا بوده است؛ بنده میدانم اجرا کار سختی است، اما معتقدم این کار سخت را میتوان انجام داد. اجرا کردن سخت تر از حرف زدن است؛ اما همین کار

ص: 228

1- . در دیدار رئیس جمهوری و اعضای هیئت دولت در آغاز هفته ی دولت 1391/6/2

2- . در دیدار کارگزاران نظام 1391/5/3

سخت را با همّت، با اعتماد به این مردم، با اعتماد به این جوانها، با اعتماد به سرمایه های داخلی کشور، با اعتماد به خدای متعال که وعده ی نصرت داده است، میشود انجام داد. (1)

اثر بخشی منفی تحریمها؛ نتیجه ی اقتصاد نفت محور

البته من این را بگویم - این را يك بار دیگر هم چند ماه قبل از این گفتم - که آمریکایی ها اظهار خوشحالی کردند و گفتند که فلانی اعتراف کرد که تحریمها اثر گذاشته. بله، تحریمها بی اثر نبود؛ میخواهند خوشحالی کنند، بکنند. تحریمها بالاخره اثر گذاشت؛ این هم يك اشکال اساسی در خود ما است. اقتصاد ما دچار این اشکال است که وابسته ی به نفت است. ما باید اقتصاد خودمان را از نفت جدا کنیم؛ دولتهای ما در برنامه های اساسی خودشان این را بگنجانند. من هفده هجده سال قبل به دولتی که در آن زمان سر کار بود و به مسئولان گفتم کاری کنید که ما هر وقت اراده کردیم، بتوانیم در چاه های نفت را ببندیم. آقایان به قول خودشان "تکنوکرات" لبخند انکار زدند که مگر میشود؟! بله، میشود؛ باید دنبال کرد، باید اقدام کرد، باید برنامه ریزی کرد. وقتی برنامه ی اقتصادی يك کشور به يك نقطه ی خاص متصل و وابسته باشد، دشمنان روی آن نقطه ی خاص تمرکز پیدا میکنند. بله، تحریمها اثر گذاشت، منتها نه آن اثری را که دشمن میخواست؛ که من حالا این مسئله را شرح خواهم داد. این در مورد کار اقتصادی بود. (2)

تقویت نیروی درونی؛ راه کاهش وابستگی مالی کشور به نفت

بارها ما گفته ایم کاری کنید که وابستگی مالی کشور به نفت کم و کم و کمتر بشود؛ خوب، شما ملاحظه میکنید در ظرف مدّت کوتاهی قیمت

ص: 229

1- . در دیدار مردم آذربایجان 1393/11/29

2- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1392/1/1

نفت را به نصف می‌رسانند. وقتی ما وابسته به نفت باشیم، مشکل برای ما درست می‌شود؛ این فکر را باید کرد. از جمله ی بزرگ ترین مسئولیت‌های مسئولین کشور همین است که کاری کنند اگر دشمن دلش نخواست تحریم را بردارد، به رونق کشور و پیشرفت کشور و رفاه مردم ضربه ای وارد نشود؛ راه آن چیست. راه آن این است که مراجعه کنیم به درون کشور، به درون ملت، از نیروهای درونی کشور استفاده کنیم و راه هایی وجود دارد؛ آدمهای صاحب نظر، آدمهای کارشناس و بااخلاص، گواهی میدهند که راه هایی وجود دارد که انسان بتواند به خودش متکی باشد. این وظیفه ی مسئولین کشور و مسئولین دولتی است، چشم ندوزند به دست بیگانه؛ بیگانه يك وقت مایل است فشار وارد بیاورد، شما هرچه عقب نشینی کنید، می آیند جلو؛ هرچه شما يك قدم عقب بروید، آنها يك قدم می آیند جلو؛ دستگاه استکبار، دستگاه ترحم و انصاف و انسانیت و ملاحظه که نیست؛ هرچه شما عقب بروید، آنها جلو می آیند. فکر اساسی بکنید. (1)

الزام پانزدهم: حمایت از درون زایی

ضرورت حمایت دولت از درون زایی در اقتصاد مقاومتی

گفتیم اقتصاد ما درون زا و برون گرا است؛ ما از درون باید رشد کنیم و بجوشیم و افزایش پیدا کنیم، اما بایستی نگاه به بیرون داشته باشیم؛ بازارهای جهانی متعلق به ما است، باید بتوانیم با همت خود و با ابتکار خود، در این بازارها حضور پیدا کنیم و این حضور بدون حمایت دولت امکان پذیر نیست؛ که البته بخشهای مختلف دولتی در این زمینه میتوانند سهم داشته باشند. (2)

ص: 230

1- . در دیدار مردم قم 1393/10/17

2- . در دیدار کارگران در گروه صنعتی مپنا 1393/2/10

راه برطرف کردن مشکلات اقتصادی؛ تقویت درونی اقتصاد

مشکلات کشور را تنها یک چیز حل میکند، آن هم عبارت است از نگاه به ظرفیتهای درونی - که این ظرفیتهای هم بحمدالله بسیار است، بی شمار است - و استفاده ی از این ظرفیتهای به شکل حکیمانه. خوشبختانه مسئولین اقتصادی دولتی به این معنا توجه کرده اند، به این نتیجه رسیده اند. راه برطرف کردن مشکلات اقتصادی کشور - حالا این بخش از مشکلات - نگاه به بیرون نیست، نگاه به برداشتن تحریم دشمن و مانند اینها نیست؛ خوشبختانه مسئولین اقتصادی کشور به این معنا توجه کرده اند. راه آن این است که به درون نگاه کنند؛ ساخت درونی اقتصاد را تقویت کنند؛ این کار را بنا دارند بکنند و ان شاءالله همین است که پیش خواهد رفت و در این توفیق پیدا خواهند کرد. به دشمن نمیشود چشم دوخت؛ از دشمن نمیشود انتظار داشت. آنچه کشور را نجات میدهد، تکیه به نیروی داخلی و نگاه به درون است؛ هم در زمینه ی اقتصاد، هم در زمینه ی مسائل گوناگون اجتماعی و سیاسی، هم در زمینه ی مسائل فرهنگی. (1)

استفاده ی حداکثری از ظرفیتهای داخلی در اقتصاد مقاومتی

یک مسئله ی مهم دیگر، استفاده ی حداکثری از ظرفیتهای داخلی است. کشور ما در منطقه ی حساسی قرار دارد؛ همسایه های زیادی داریم، بالا دریا داریم، پایین دریا داریم، به همه ی دنیا دسترسی داریم. کشور ما روی نقشه که نگاه کنید، یک چهارراه بسیار حساس و مهم زمینی و هوایی است؛ دسترسی به آبهای آزاد هم دارد؛ اینها فرصتهای بسیار مهمی است؛ علاوه بر منابع، علاوه بر امکانات، برنامه ریزی بشود، فکر کنند، از این فرصتها به نحو احسن استفاده کنند. (2)

ص: 231

1- . در دیدار فرماندهان و کارکنان نیروی هوایی ارتش 1392/11/19

2- . در دیدار مردم آذربایجان 1393/11/29

مراقبت از تأثیرگذاری بد برون گرایی بر درون زایی

الان هم که هیئت می آیند و میروند، مسئولین دولتی هوشیار باشند؛ این جور نباشد که قرارداد بستن با هیئتهای تجاری و صنعتی و اقتصادی بیگانه ای که می آیند و میروند، به صنعت داخل، به کار داخل، به کشاورزی داخل لطمه بزنند. ما البته به مسئولین محترم هم این را در جلسات خصوصی گفته ایم که مراقبت باید بکنند. یعنی باید کشور روی پای خودش بایستد. ما يك ملت قوی و با تعداد زیادیم - ما نزدیک به هشتاد میلیون جمعیتیم؛ این جمعیت کمی نیست - ده ها میلیون جوان تحصیل کرده در کشور ما هست؛ ما در همه ی بخشها و در همه ی قسمتها آدمهای توانا و دانا داریم؛ این هم که منابع زیرزمینی ما است، این هم تنوع عجیب و غریب فصلی و اقلیمی کشور ما است؛ همه ی اینها امکانات است، همه ی اینها فرصت است. ما باید روی پای خودمان بایستیم، به دیگران نایستی اتکا نکنیم. (1)

مدیریت بازرگانی خارجی برای ایجاد تعادل در دادوستد

يك مسئله در باب اقتصاد که من روی آن تکیه دارم و اصرار دارم، مسئله ی مدیریت جدی بازرگانی خارجی است؛ بازرگانی خارجی يك چیز خیلی مهمی است. خارجی ها عادت کرده بودند در طول سالیان دراز، به کشورهایی از جمله کشور ما، نگاهشان در مورد تجارت این جوری باشد که اینجا مواد خامی دارد، بیایند بردارند مواد خام را ببرند و ارزش افزوده برای خودشان درست کنند؛ يك بازار و مطالبه ای هم دارد که [کالا] بردارند بیاورند. در دوران پیش از انقلاب، دستگاه حاکمه ی کشور این را پذیرفته بودند؛ يك وقتی تصادفاً يك جایی ما با يك نماینده ی مجلس آن روز، برخورد کردیم، صریحاً به خود من میگفت که این چیز خیلی خوبی است! اصلاً همین خوب است که ما پول میدهیم و اروپایی ها مثل نوکر می آیند برای ما جنس تهیه میکنند و می آورند. یعنی واقعاً منطق داشتند برای این کار؛ منطق ابلهانه و احمقانه ای که کشور را به این سمت میبرد.

ص: 232

ما امروز - یعنی بعد از انقلاب - نگاهمان نگاه دیگری است؛ ما معتقدیم که نه؛ خیلی خوب، بخشی از بازارهای ما متعلق به تولیدکننده ی خارجی، اما بخشی از بازارهای همان تولیدکننده ی خارجی هم متعلق به ما؛ یعنی يك تبادل و توارد عادلانه ای انجام بگیرد؛ این خوب خیلی چیز مهمی است. بعد هم در مسئله ی واردات... بالاخره باید این کار را انجام بدهد؛ یعنی یکی از کارهای بسیار مهم، مسئله ی مدیریت تجارت خارجی است؛ از این جهت که اینجا صرفاً بازار مصنوعات خارجی نباشد که بازار خودرو، بازار فلان، بازار فلان یکسره داده بشود به آنها. بدتر از اینها مسئله ی بانکها است. (1)

پرهیز از واردات و تجارت تضعیف کننده ی تولیدات داخلی

ما بالاخره تجارت خارجی داریم، واردات داریم، به يك چیزهایی احتیاج داریم که از خارج وارد کنیم، مجبوریم اینها را بخریم، اشکالی هم ندارد، لکن توجه کنیم که این خریدهای ما، قدرت تولید داخلی ما را تضعیف نکند. فرض بفرمایید ما میخواهیم مثلاً هواپیما وارد بکنیم یا خریداری بکنیم؛ به ما گفته میشود - خود مسئولین دولتی میگویند - که اگر چنانچه فلان درصد از این قیمت را ما در صنایع داخلی هواپیما سرمایه گذاری کنیم، بیشتر از آنکه از خارج بخریم استفاده خواهیم کرد و تولید داخلی هم رشد پیدا میکند. اینکه ما همه چیز را از خارج وارد کنیم و نگاه نکنیم که این خرید ما، این واردات ما چه بلایی سر تولید داخلی می آورد خطا است؛ پس بنابراین در خریدها کاری کنیم که تولید داخلی تضعیف نشود. (2)

مشروط کردن خریدهای خارجی به انتقال فناوری های آن

در همه ی معاملات خارجی ای که ما انجام میدهیم، انتقال فناوری را شرط کنیم. البته برادران ما در دولت به ما گفتند که ما این کار را کردیم و

ص: 233

1- . در دیدار رئیس جمهور و اعضای هیئت دولت 1394/6/4

2- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1395/1/1

میکنیم؛ من تأکید میکنم و تکرار میکنم برای اینکه غفلت نشود. فرض کنید [اگر] یک وسیله ای را یا یک شیء تولیدی جدیدی را میخواهند بخرند، تولیدشده را نخرند، [بلکه] آن شیء را با فناوری مخصوص خودش تهیه کنند و بیاورند؛ فناوری را داخل کشور کنند. در قراردادهای این را باید شدت مورد توجه قرار بدهند. (1)

تلاش برای احیای بخشهای سرمایه گذاری شده

ما در گذشته روی بعضی از بخشها سرمایه گذاری کرده ایم؛ از آنها بهره برداری بشود و استفاده بشود. ما در زمینه ی نیروگاه سازی در کشور سرمایه گذاری خوبی کردیم؛ در زمینه ی پتروشیمی سرمایه گذاری خوبی کردیم. امروز کشور به نیروگاه احتیاج دارد، کشورهای دیگر هم به نیروگاه ارزانی که ما میسازیم احتیاج دارند. ما دیگر نرویم از بیرون نیروگاه بخریم وارد کنیم، یا افرادی بیاوریم برای ما نیروگاه درست کنند. این قسمتهایی که سرمایه گذاری شده است، برایش تلاش شده است و زحمت کشیده شده است، احیا بشود و از آنها استفاده بشود. (2)

توجه به زیربنای مهم اقتصادی برای درون زایی بیشتر

البته زیربنای اقتصادی بسیار مهمی، هم از لحاظ قانونی، هم از لحاظ واقعی و عملی وجود دارد. همین سیاستهای اصل 44 جزو زیربنای قانونی است. زیربنای مواصلاتی، ارتباطی، حمل و نقل، جاده ها، بزرگراه ها، خطوط ریلی و هوایی، فیبر نوری، نیروگاه ها، سدها؛ اینها کارهایی است که از اول انقلاب تا امروز انجام گرفته؛ آن هم اغلب نزدیک به همه، به دست جوانان و زبندگان و برجستگان علمی کشور خودمان. اینها چیزهای کمی نیست، اینها را ما به دست آورده ایم. (3)

ص: 234

1- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1395/1/1

2- . همان

3- . در اجتماع مردم بجنورد 1391/7/19

ارتقای بهره برداری از انرژی؛ لازمه ی دیگر اقتصاد مقاومتی

مطلب بعدی بهره وری از انرژی [است]. من يك وقتي هم اینجا در یکی از همین سخنرانی های اول سال، چند سال قبل از این، این را گفتم (1) که ادعا میشود و گفته میشود که اگر ما بتوانیم بهره وری انرژی را ارتقا بدهیم، بالا ببریم و صرفه جویی کنیم، صد میلیارد دلار صرفه جویی خواهد شد؛ مبلغ کمی نیست، مبلغ زیادی است؛ این را جدی بگیرند. این همه کارهای گوناگون دارد در این مملکت انجام میگیرد، بعضی هایش غیر لازم، بعضی هایش مضر؛ خب کار را در این جور بخشها متمرکز کنند. این شد «اقدام و عمل»؛ اقدام یعنی این چیزها - البته شنیدم این، مصوبه ی مجلس هم هست؛ ارتقای بهره برداری از انرژی، مصوبه ی مجلس شورای اسلامی است - واقعاً بررسی کنند که اگر چنانچه يك چنین چیزی وجود دارد، باید روی این متمرکز بشوند و کار کنند. (2)

استفاده ی بهینه از داشته ها؛ معنای ارتقای بهره وری

ارتقای بهره وری معنایش این است که ما بتوانیم از آنچه که داریم، بهترین استفاده را بکنیم. از نفت موجود، از گاز موجود، از کارخانه ی موجود، از راه موجود و از آنچه که در اختیار هست، بیشترین و بهترین استفاده را بکنیم. (3)

اهتمام صاحبان سرمایه و نیروی کار به افزایش بهره وری

صاحبان سرمایه و نیروی کار که تولیدگر هستند، آنها هم بایستی به تولید ملی اهمیت بدهند؛ به چه معنا؟ به این معنا که بهره وری را افزایش

ص: 235

1- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1388/1/1

2- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1395/1/1

3- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1388/1/1

بدهند. بهره‌وری، یعنی از امکاناتی که وجود دارد حداکثر استفاده‌ی بهینه بشود؛ کارگر که کار میکند، کار را با دقت انجام بدهد؛ «رحم الله امرء عمل عملاً فأتقنه» (1)، این معنای بهره‌وری است؛ از قول پیغمبر نقل شده است: رحمت خدا بر آن کسی است که کاری را که انجام میدهد، محکم انجام بدهد، متقن انجام بدهد. آن کسی که سرمایه‌گذاری میکند، سعی کند حداکثر استفاده از آن سرمایه انجام بگیرد؛ یعنی هزینه‌های تولید را کاهش بدهند؛ بعضی از بی‌تدبیری‌ها، بی‌سیاستی‌ها موجب میشود هزینه‌ی تولید برود بالا، بهره‌وری سرمایه و کار کم بشود. (2)

استفاده‌ی حداکثری از زمان، منابع و امکانات

استفاده‌ی حداکثری از زمان و منابع و امکانات. از زمان باید حداکثر استفاده بشود. طرحهایی که سالهای متمادی طول میکشید، امروز خوشبختانه با فاصله‌ی کمتری انسان میبیند که فلان کارخانه در ظرف دو سال، در ظرف هجده ماه به بهره‌برداری رسید. باید این را در کشور تقویت کرد. (3)

ارتقای بهره‌وری؛ کاهش هزینه‌های تولید و افزایش کیفیت

يك نکته‌ی دیگر، ارتقای بهره‌وری است که از تعبیرات رایجی است که میکنند؛ بنده این را خلاصه میکنم به دو کلمه در زبان فارسی. تولیدکننده‌ی ما، بنگاه دار ما سعی کند با کم کردن ریخت و پاش، هزینه‌ی تولید را کم کند، کیفیت را بالا ببرد؛ این میشود بهبود بهره‌وری. [البته] بخشی از هزینه‌ی تولید مربوط به چیزهایی است که در اختیار بنگاه دار نیست؛ فرض کنید تورم بالا است، مزد کارگر یا قیمت مواد اولیه بالا میرود؛ يك مقدار اینها

ص: 236

1- . شواهد التنزیل، ج 1، ص 5

2- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1393/1/1

3- . در دیدار کارگزاران نظام 1391/5/3

است لکن يك مقدار هم ریخت و پاش است؛ اسراف است؛ خرج کردنهای بیجا است؛ باید جلوی اینها را بگیرند. (1)

افزایش بهره وری با کاهش شاخص شدت انرژی

صرفه جویی در مصرف انرژی با اعمال مجموعه ای متعادل از اقدامات قیمتی و غیرقیمتی به منظور کاهش مستمر (شاخص شدت انرژی) کشور به حداقل دو سوّم میزان کنونی تا پایان برنامه پنجم توسعه و به حداقل يك دوّم میزان کنونی تا پایان برنامه ششم توسعه با تأکید بر سیاستهای زیر:

- اولویت دادن به افزایش بهره وری در تولید، انتقال و مصرف انرژی در ایجاد ظرفیتهای جدید تولید انرژی.

- بازنگری و تصویب قوانین و مقررات مربوط به عرضه و مصرف انرژی، تدوین و اعمال استانداردهای اجباری ملی برای تولید و واردات کلیه وسایل و تجهیزات انرژی بر و تقویت نظام نظارت بر حسن اجرای آنها و الزام تولیدکنندگان به اصلاح فرآیندهای تولیدی انرژی بر. (2)

الزام هفدهم: بایسته های معنوی

اعتماد به کمک الهی، هوش و دانش؛ از ارکان مقاومت اقتصادی

عامل مهم مدیریت جهادی عبارت است از خودباوری و اعتماد به نفس و اعتماد به کمک الهی. اینکه من نام مبارك امام باقر (علیه السلام) و نام مبارك امیرالمؤمنین و تبریک ایّام مبارك رجب را در طلیعه ی عرایضم عرض میکنم، به خاطر این است؛ در همه ی کارها توکل به خدای متعال و استمداد از کمک الهی [کنیم]؛ به کمکهای الهی اعتماد کنیم. [وقتی] شما از خدای متعال کمک میخواهید، راه ها به سوی شما باز میشود: «وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ

ص: 237

1- . در دیدار مردم آذربایجان 1393/11/29

2- . تعیین و ابلاغ سیاستهای کلی اصلاح الگوی مصرف 1389/4/15

يَجْعَلُ لَهُ مَخْرَجًا، وَيَرْزُقُهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ» (1) این رزقی که در این آیه و در آیات دیگر گفته شده است، به شکل‌های مختلفی به من و شما میرسد؛ گاهی شما ناگهان در ذهنتان يك چیزی برق میزند، میدرخشد، راهی باز میشود؛ این رزق الهی است؛ در يك برهه ی فشار، ناگهان يك امید و افری در دل شما به وجود می آید؛ این همان رزق الهی است.

بنابراین اعتماد به كمك الهی؛ به کارگیری هوش و دانش که این هم یکی از ارکان مقاومت اقتصادی است که در جای خود شرح داده شد؛ مجموعه های دانش بنیان که خب خوشبختانه این مجموعه ی شما یکی از نمونه های برجسته ی دانش بنیان است؛ و به کارگیری پشتکار، کار را بایستی دستکم نگرفت، از پیشرفتهایی که به دست آوردید قانع نشوید، به پیشرفتهای بیشتر شایق (2) بشوید، قانع شدن به آن حدی که به آن رسیده ایم، ما را متوقف و دچار رکود میکند؛ و ابتکار، راه های نرفته را، راه های میانبر را در پیش گرفتن [اینها لازم است]. (3)

همت و توکل به خدای متعال؛ عامل پیشرفت در اقتصاد مقاومتی

کار بزرگی شروع شده، این کار بزرگ را ما میتوانیم ان شاءالله با همت، با توکل به خدای متعال، قدم به قدم، با شتاب متناسب و لازم پیش ببریم. و جوری هم هست که به اعتقاد من آثار و نتایج آن بلندمدت هم نیست؛ برنامه ها، برنامه های بلندمدتی است، لکن نتایج آن خیلی زود به دست خواهد آمد ان شاءالله؛ یعنی شروع ثمرات این کار و احساس عمومی مردم برای شیرینی نتایج این کار ان شاءالله دیر و دور از دسترس نیست. ان شاءالله امیدواریم در همین دولت، با پیشرفتی که انجام میگیرد، با کاری که انجام

ص: 238

1- . سوره ی طلاق، بخشی از آیه های 2 و 3؛ ... «[خدا] برای او راه بیرون شدنی قرار میدهد. و از جایی که حسابش را نمیکند، به او روزی میرساند»

2- . مشتاق

3- . در دیدار کارگران در گروه صنعتی مپنا 1393/2/10

میگیرد، مردم این را احساس کنند و ثمرات این حرکت عمومی و بزرگ را بچشند. (1)

الزام هجدهم: روحیه و مدیریت جهادی

روحیه و مدیریت جهادی؛ لازمه ی مهم اقتصاد مقاومتی

[همچنین] پرهیز از سهل انگاری، پرهیز از راحت طلبی و تکیه ی بر مدیریتهای جهادی؛ مدیریت جهادی که بنده سال گذشته مطرح کردم (2) و تأکید هم کردم که این مربوط به امسال نیست، مربوط به همیشه است؛ ما احتیاج داریم به مدیریت جهادی. در سالهای اول انقلاب، در دوران جنگ و در طول این سی و چند سال، هر جا به مدیریت جهادی تکیه کردیم، موفق شدیم. مدیریت جهادی ممکن است يك وقتهایی پرت هم داشته باشد، اما پیشرفت خواهد داشت و کار را پیش خواهد برد. تکیه ی به قدرت الهی، توکل به خدای متعال، کار را با تدبیر و عقلانیت اما با عزم راسخ، بدون تردید و بدون ترس از جوانب پیش بردن؛ این مدیریت جهادی است. (3)

*

نکته ی چهارم، رویکرد جهادی است که در این سیاستها مورد ملاحظه قرار گرفته؛ همت جهادی، مدیریت جهادی. با حرکت عادی نمیشود پیش رفت؛ با حرکت عادی و احياناً خواب آلوده و بی حساسیت نمیشود کارهای بزرگ را انجام داد؛ يك همت جهادی لازم است، تحرک جهادی و مدیریت جهادی برای این کارها لازم است. باید حرکتی که میشود، هم علمی باشد، هم پر قدرت باشد، هم با برنامه باشد، و هم مجاهدانه باشد. من در جلسه ای که با رؤسای محترم سه قوه برای همین مسئله در هفته های گذشته داشتیم، (4)

ص: 239

1- . در جلسه ی تبیین سیاستهای اقتصاد مقاومتی 1392/12/20

2- . در دیدار مسئولان و کارگزاران نظام 1393/4/16

3- . در دیدار مسئولان نظام 1394/4/2

4- . در تاریخ 1392/12/6

مطرح کردم. خوشبختانه آقای رئیس جمهور با قاطعیت به من گفتند که آن کسانی که در دولت مسئول پیگیری این کارها هستند، تصمیمشان بر همین حرکت جدی و مجاهدانه است؛ خوب، این خیلی خوب است؛ یعنی این لازم است، بدون این نمیشود پیش رفت. (1)

نتیجه‌ی مدیریت جهادی؛ پیشرفت اقتصاد در کنار پیشرفت فرهنگ

«عزم ملی و مدیریت جهادی» در سال 93 به عنوان شعار مطرح میشود، اما این چیزی نیست که مربوط به سال 93 باشد؛ این هویت ما است، این حیثیت ما است، این آینده‌ی ما است، این ترسیم‌کننده‌ی سرنوشت ما است. اگر عزم ملی بود، اگر مدیریت جهادی بود، اقتصاد هم پیشرفت میکند، فرهنگ هم پیشرفت میکند؛ و ملتی که اقتصاد پیشرفته داشته باشد و فرهنگ پیشرفته داشته باشد، در اوج قرار میگیرد و تحقیر نمیشود.

... باید اقتصاد را بالا آورد، و بالا آمدن اقتصاد بدون رشد فرهنگی، نه ممکن است، نه مفید؛ فرهنگ هم بایستی تعالی پیدا کند، ترقی پیدا کند. بنابراین شعار امسال، شعار زندگی ما است، شعار همیشگی ما است. خوشبختانه امروز در بخشهای مختلفی از جامعه‌ی فعال اقتصادی و صنعتی کشور از جمله در مجموعه‌ی «مپنا» این را انسان مشاهده میکند. من البته گزارشهایی داشتم؛ امروز از نزدیک، برخی از آنچه در این گزارشها خوانده بودیم و دیده بودیم، مشاهده کردم. این نشان میدهد که شعار مطرح شده‌ی به وسیله‌ی امام بزرگوار ما، یعنی شعار «ما میتوانیم» شعار واقعی است؛ صرفاً شعار لفظی نیست؛ حقیقتاً این جور است. کارهایی که برای کشور ما یک روز از نظر برخی از خواص و مدیران ما دست نیافتنی بود، امروز دارد به آسانی و با روانی در این مجموعه‌ی شما انجام میگیرد. (2)

ص: 240

1- . در جلسه‌ی تبیین سیاستهای اقتصاد مقاومتی 1392/12/20

2- . در دیدار کارگران در گروه صنعتی مپنا 1393/2/10

امروز عرصه ی اقتصاد، به خاطر سیاستهای خصمانه ی آمریکا، يك عرصه ی کارزار است، يك عرصه ی جنگ است، جنگی از نوع خاص. در این عرصه ی کارزار، هر کسی بتواند به نفع کشور تلاش کند، جهاد کرده است. امروز هر کسی بتواند به اقتصاد کشور کمک بکند، يك حرکت جهادی انجام داده است. این جهاد است؛ البته جهادی است که ابزار خودش را دارد، شیوه های مخصوص خود را دارد، باید این جهاد را همه با تدبیر مخصوص خود و سلاح مخصوص خود انجام بدهند. (1)

الزام نوزدهم: بایسته های تربیتی

تربیت جوانان با «هویت مستقل»؛ لازمه ی تحقق «اقتصاد مقاومتی»

ما اول چیزی که لازم است برای دانش آموز خودمان در نظر بگیریم، این است که در او هویت مستقل ملی و دینی به وجود بیاوریم؛ این اولین چیز؛ هویت مستقل و با عزت. جوانمان را جوری بار بیاوریم که دنبال سیاست مستقل باشد، دنبال اقتصاد مستقل باشد، دنبال فرهنگ مستقل باشد؛ وابستگی، زکون (2) به دیگران، اعتماد به دیگران و تکیه ی به دیگران در وجود او به عنوان يك روحیه رشد نکند. ما از این جهت دچار آسیبییم؛ این را به شما عرض بکنم! شما مبینید يك کلمه ی فرنگی که وارد کشور میشود، فوراً بزرگ و کوچک و عمامه ای و غیرعمامه ای و مانند اینها، همه این کلمه را به کار میبرند. خب چرا آقا جان؟ چرا ما این قدر مشتاقیم و تشنه ایم که تعبیرات فرنگی به کار ببریم؟ چرا؟ این همان حالتی است که به ارث برای ما گذاشته اند. این همان حالت دوران طاغوت است که دوران جوانی خود ما است. بنده یادم است؛ من خودم هم آن وقتی که جوان بودم، کانه مسابقه گذاشته بودیم که از این تعبیرات فرنگی استفاده کنیم. هرکه از این تعبیرات

ص: 241

1- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1394/1/1

2- . تمایل، گرایش

بیشتر استفاده میکرد، نشان دهنده‌ی این بود که روشنفکرتر است و آگاه‌تر است و مانند اینها. این غلط است.

هویت مستقل، اولین چیزی است که ما بایستی در جوان خودمان، در نوجوان خودمان رشد بدهیم و پرورش بدهیم. بعد آن وقت اقتصاد مقاومتی معنا پیدا میکند. این جور نیست که بعد ما برای اینکه بخواهیم اقتصاد مقاومتی انجام بگیرد، مسئولین بالای دولتی بیایند بنشینند صد جلسه پشت سرهم تشکیل بدهند و مرتب آئین نامه، مرتب بخشنامه، مرتب فلان؛ آخرش هم حالا به آن صورتی که کامل است انجام نگیرد. الان خب دارند تلاش میکنند که این اقتصاد مقاومتی تحقق پیدا کند. وقتی روحیه، روحیه‌ی استقلال و مقاومت و ایستادگی در مقابل دیگران نیست، خب سخت است دیگر. وقتی عادت میکنیم که يك ذخیره‌ای را - که در خانه‌ها معمولاً خانواده‌های عاقل و با فکر ذخیره‌هایی نگه میدارند برای خودشان؛ ما هم يك ذخیره‌ی خداداد داریم و آن نفت است - مرتب دریاوریم و بفروشیم، مرتب دریاوریم و بفروشیم، بدون ارزش افزوده؛ يك وقت این را تبدیلش میکنیم به يك چیزی که دارای ارزش افزوده است، خیلی خب، قابل قبول است، اما نخیر، بدون هیچ ارزش افزوده‌ای، همین [فقط] درمی‌آوریم و میفروشیم. بعضی از این رؤسای کشورها که آمده‌اند پیش ما، گله کرده‌اند که ما تراز تجاری مان با شما همسان نیست، شما به ما بیشتر میفروشید و کمتر میخرید، بنده مکرر به چندین نفر از اینها گفته‌ام که آنچه شما میخرید، عمده‌اش نفت است؛ نفت یعنی پول، نفت یعنی طلا؛ ما ارزش افزوده‌ای از نفت به دست نمی‌آوریم؛ ثروتمان را از زیر خاک درمی‌آوریم و میدهیم به شما. این را نمیشود در حساب تراز تجاری قرار داد. اینها مهم است. هویت مستقل وقتی بود، از این جور زندگی کردن انسان دور میشود؛ آن وقت اقتصاد مقاومتی معنا پیدا میکند، اقتصاد بدون نفت معنا پیدا میکند، فرهنگ مستقل معنا پیدا میکند. (1)

ص: 242

آموزش و پرورش کنونی کشور ما، ساخته و پرداخته‌ی فکر ما و برنامه‌های ما و فلسفه‌ی ما نیست؛ این يك امر واضحی است؛ این هم جزء مسلمات است، منتها به آن توجه نمیکنیم! از روزی که نظامی به نام نظام آموزش و پرورش در این کشور به وجود آمد - از آغاز کار - بنای کار بر آن فلسفه‌ای نبود که ما امروز دنبال آن فلسفه هستیم. دو عیب بزرگ وجود داشت. يك عیب از جنبه‌ی اعتقادی و ایمانی، يك عیب از جنبه‌ی سیاسی و مدیریتی کشور...

اگرچه که آن رژیم دعوی ملیت داشت، واقعاً هم دنبال ملیت می‌گشت؛ چون ایدئولوژی که نداشتند؛ ناچار بودند - وقتی ایدئولوژی کنار زده می‌شود، دین کنار زده می‌شود، يك جایگزین لازم دارد. این جایگزین را ملیت قرار داده بودند؛ مثل خیلی از کشورهای دیگر. لذا ملیت را دنبال می‌کردند - لکن آن ملیتی که دنبال می‌کردند، به معنای واقعی به معنای حفظ هویت ملی نبود. به چه دلیل؟ به دلیل اینکه وابستگی‌های سیاسی آنها روز به روز بیشتر میشد و همین در کیفیت تعالیم و آموزشهای آموزش و پرورش خودش را نشان میداد؛ همچنانی که در تدوین دستگاه‌های حقوقی ما و قضائی ما خودش را نشان میداد؛ همچنانی که در ساخت ادارات دولتی ما و تشکیلات عمومی دولت خودش را نشان میداد؛ یعنی غرب زدگی مطلق. این، در آموزش و پرورش هم بود.

نظام آموزش و پرورش ما يك نظام غرب زده، تقلیدی، مبتنی بر باورها و مبانی پذیرفته‌ی در اروپا بود. حالا یکی بلژیک را ترجیح میداد، یکی انگلیس را ترجیح میداد، یکی فرانسه را ترجیح میداد؛ بالاخره مربوط به آنها بود. در بخشهای مختلف اداری و تشکیلات دولتی ما، این محسوس بود. آموزش و پرورش هم عیناً به همین کیفیت شکل گرفت و همین طور ماند. (1)

ص: 243

آن روز کسانی دانشگاه را به وجود آوردند که به اصل دین و معنویت و اخلاق اعتقاد نداشتند؛ شیفته ی غرب و فریفته ی اخلاقیات غرب بودند. البته آن شیفتگی و فریفتگی، شکل عمومی اش بود؛ یک عده ای شان هم مزدور و مأمور غرب بودند. بنا بود اینها در داخل کشور طراح و برنامه ریزی کنند که تسلطی را که به شکلی در دوران قاجار داشتند، در دوران پهلوی همان تسلط را و بیشترش را به شکل دیگر و آرام تری داشته باشند؛ تربیت یک نسل روشنفکر و درس خوانده و تحصیل کرده ای که غربی بیندیشد؛ ایرانی است، اما فرانسوی و انگلیسی و آمریکایی فکر میکند؛ آرزوهای آرزوهای یک فرد آمریکایی است؛ اقدام و عملش هم اقدام و عمل یک فرد آمریکایی یا انگلیسی است؛ اگرچه ملیتش ایرانی است و ساکن ایران هم هست. آنها تربیت یک چنین نسلی را دنبال میکردند. (1)

الزام بیستم: کمک گیری از بسیج

لزوم کمک گیری دولت از بسیج در راستای اجرای اقتصاد مقاومتی

کارهای بزرگ بخواهید از عناصر بسیج؛ کارهای بزرگ از بسیاری از مردم پر استعداد ملت ما برمی آید. دولت هم البته باید کمک کند؛ دستگاه های دولتی در بخشهای مختلف باید به رشد و گسترش بسیج کمک کنند. به این مسائل اقتصادی هم - همان طور که قبلاً گفتیم که پایه ی اقتصاد مقاومتی عبارت است از تقویت تولید داخلی و کاهش وارداتی که یا غیر ضروری است یا مشابه داخلی دارد - مسئولین دولتی توجه کنند و آنها از بسیج کمک بگیرند؛ با این وضعیت بنده تردید ندارم که ان شاء الله آینده متعلق به ملت ایران است؛ همچنان که بارها گفتیم. (2)

ص: 244

1- . در دیدار دانشجویان 1391/5/17

2- . در دیدار اعضای مجمع عالی بسیج مستضعفین به مناسبت هفته ی بسیج 1393/9/6

خب، يك خصوصیت بسیج، گستره ی حضور است که این را باید حفظ کرد؛ در عرصه ی نظامی، در عرصه ی علمی، در عرصه ی هنری - خب شهید آوینی يك بسیجی است؛ فرض بفرمایید فلان هنرمند متعهد علاقه مند، چه در عالم هنرهای تجسمی، چه در شعر، چه در ادبیات و امثال اینها، این يك بسیجی است - چه در فناوری، چه اخیراً در مسائل اقتصادی که بنده هم به دولتی ها سفارش کردم و گفتم بسیج داوطلب است که در اقتصاد مقاومتی حضور پیدا کند و نقش آفرینی کند. البته خیلی باید برادران عزیز فرماندهان بسیج و سپاه مراقب باشند که فعالیت اقتصادی از جاهای لغزنده است؛ «چو گل بسیار شد پیلان بلغزند»،⁽¹⁾ حواسشان باشد. من بعد اشاره خواهم کرد، از دامهای دشمن، یکی همین مسائل مالی و اقتصادی و مانند اینها است که باید خیلی مراقبت کرد، خیلی باید مواظب بود. چون انسان همیشه در معرض امتحان است، این را بدانید؛ و میدانید، در معارف اسلامی واضح است.⁽²⁾

بسیج؛ از بخشهای کمک کننده به اقتصاد مقاومتی

بخشهایی وجود دارند خارج از دولت؛ اینها میتوانند در اقتصاد مقاومتی نقش ایفا کنند، از جمله بسیج؛ من يك گزارشی [هم] دیدم. خیلی لازم است به نظر من - اگر وقت کنند آقای رئیس جمهور یا لاقفل آقای جهانگیری - که بخواهید و ببینید مجموعه ی بسیج در مورد اقتصاد مقاومتی چه کارهایی میتوانند انجام بدهند و ظرفیتش را دارند؛ ظرفیت خیلی خوبی است. بسیج چیز کمی نیست، چیز کوچکی نیست؛ بسیج يك مجموعه ی عظیم و آماده به کاری است؛ اینها را بخواهید، ببینید چه کار میتوانند بکنند؛ اینها می آیند امکانات خودشان را عرضه میکنند و میگویند این کارها را

ص: 245

1- . سعدی، گلستان، باب پنجم؛ «بگفت آنجا پری رویان نغزند / چو گل بسیار شد پیلان بلغزند»

2- . در دیدار فرماندهان گردانهای بسیج 1394/9/4

هم کرده ایم. به نظر من امکانات [خوبی هست]. حالا از جمله من بسیج را مثال زدم؛ بخشهای گوناگونی هستند، افراد اقتصاددان و به اصطلاح اقتصادی عمل کن بیرونی؛ بعضی ها هستند که شرکتهایی دارند و کارهایی دارند، از ظرفیتهای اینها میشود استفاده کرد. (1)

الزام بیست و یکم: اطلاع رسانی و گزارش دهی

پایش و اطلاع رسانی؛ آخرین بخش از لوازم اقتصاد مقاومتی

آخرین نکته ای هم که در این زمینه عرض میکنم و عرایضم را تمام میکنم، پایش و اطلاع رسانی است. بایستی مرکز رصد قوی و بینایی وجود داشته باشد که به طور دقیق پیشرفت این کار را پایش کند؛ اطلاعات را گردآوری کنند، پردازش کنند، استنتاج کنند، احیاناً آن حرکتی را که باید در هر مقطعی و هر مرحله ای انجام بگیرد مشخص کنند، برای هر بخشی شاخص سنجش معین کنند، و در نهایت اطلاع رسانی به مردم انجام بگیرد؛ یعنی مردم دوست دارند بدانند. (2)

*

مراد ما از اقدام و عمل، این است که يك اقدام همه جانبه و فراگیر صورت بگیرد، به طوری که آخر سال بتوانیم گزارش بگیریم و دوستان گزارش بدهند که این چند کار، [مثلاً] این ده مورد انجام گرفت. فرض کنید در زمینه ی مسئله ی تولید، این کارها انجام گرفت یا در مسئله ی تولید علم این کارها انجام گرفت، یا در مورد مثلاً فرض کنید که ارتباطات تجاری بازرگانی خارجی، این اقدامات انجام گرفت؛ [یعنی] کارهای مشخص. و انتظار ما این است و امیدواریم ان شاءالله این کار انجام بگیرد. (3)

ص: 246

1- . در دیدار رئیس جمهور و اعضای هیئت دولت 1394/6/4

2- . در جلسه ی تبیین سیاستهای اقتصاد مقاومتی 1392/12/20

3- . در دیدار نوروزی جمعی از مسئولین کشور 1395/1/18

ارائه‌ی گزارش پیشبرد اقتصاد مقاومتی به مردم

بعد هم پیشرفت کار را به مردم گزارش بدهید؛ ببینید واقعاً چه اتفاقی می‌افتد! شما شش ماه مثلاً فرض کنید به همین شکلی که ما گفتیم، [یعنی] این برنامه وقتی تدوین شد، این ستاد تشکیل بشود و شش ماه فعالیت کند؛ کار به صورت چشمگیری پیش خواهد رفت؛ بعد بیایید همان را به مردم بگویید؛ بگویید این کارها را کردیم، آن کارها را کردیم؛ مردم در زندگی [خود] احساس میکنند؛ آن امید و خوش بینی به آینده که شما میخواهید در مردم باقی بماند، به طور کامل تأمین خواهد شد؛ یعنی به مردم گزارش داده بشود. و [البته] تعیین شاخصهایی هم برای ارزیابی باید باشد. (1)

اطلاع‌رسانی؛ لازمه‌ی مهم مشارکت مردم در اقتصاد

مشارکت مستقیم مردم در امر اقتصاد، لازم است. این نیازمند توانمند شدن است، نیازمند اطلاعات لازم است؛ که اینها را باید مسئولین در اختیار مردم بگذارند و امیدواریم ان شاءالله این روند روزبه روز توسعه پیدا کند. البته رسانه‌ها نقش دارند، رادیو و تلویزیون نقش دارند، میتوانند مردم را آگاه کنند؛ دولت هم باید فعال برخورد کند و بتوانند ان شاءالله مسئله‌ی اقتصادی را پیش ببرند. (2)

ص: 247

1- . در دیدار رئیس‌جمهور و اعضای هیئت دولت 1394/6/4

2- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1390/1/1

1. عدم پیگیری شایسته ی طرحهای خوب

اشاره

مسئله ی کنونی کشور ما این نیست که ما طرح نداریم، حرفِ درست نداریم؛ مسئله ی ما این است که حرف درست و طرح درست را آن چنان که شایسته است دنبال نمیکنیم؛ این اساس مسئله است. در محیطهای نخبگانی هم این معنا تکرار میشود که مشکل جمهوری اسلامی، مشکل نداشتن حرف درست نیست؛ حرف درست، زیاد زده میشود؛ مشکل این است که ما این حرفهای درست را بایستی در عمل آن چنان دنبال کنیم که به نتایج آن دسترسی پیدا کنیم؛ نتایج آن را بالعیان و بالمشاهده ببینیم. خوب، چالشهایی وجود دارد؛ این چالشها اصطکاک به وجود می آورد؛ اصطکاک، فرسایش و ساییدگی به وجود می آورد، مشکل ایجاد میکند. این چالشها را بایستی علاج کرد. (1)

رزمایش اقتصادی کشور، مبین ضعفهای اقتصادی کشور

سال 91 برای ما يك میدان رزمایش بود، يك میدان تمرین بود. به کوری چشم دشمن، ما ملت ایران فلج که نشدیم، در این میدان رزمایش توانستیم از خودمان برجستگی هایی را هم نشان دهیم. البته ضعفهای خودمان را هم شناختیم؛ خاصیت رزمایش این است. در يك تمرین رزمی و در يك رزمایش، يك مجموعه ی رزمی، هم قوتهای خود را میشناسد، هم ضعفهای خود را میشناسد و آنها را برطرف میکند. ما

ص: 251

ضعفهای خودمان را هم شناختیم. ضعف ما در اقتصاد، که به سختی معیشت گروه‌هایی از مردم منتهی شد، عبارت است از وابستگی به نفت - که عرض کردم این یکی از ضعفهای ما است - بی‌اعتنایی به سیاستهای کلان اقتصادی، و سیاستها و تصمیم‌گیری‌های پی‌درپی روزمره. مسئولین کشور - مسئولین امروز و بخصوص مسئولین آینده که بعد از انتخابات امسال بر سر کار خواهند آمد - به این نکته توجه کنند؛ کشور باید سیاست اقتصادی کلان روشن و مدون و برنامه‌ریزی شده داشته باشد؛ حوادث گوناگون نتواند تغییر و تبدیلی در آن ایجاد کند. (1)

2. سطحی‌نگری علمی و سهل‌انگاری عملی

اشاره

یکی از چالشها، چالشهای درونی خود ما است: ساده و سطحی‌نگریستن به مسئله؛ به برخی از کارهایی که میکنیم، دل خوش کنیم و عمق مسئله را درنیابیم. مباحث لفظی و محفلی و روشنفکری کار را پیش نمیرد؛ حرکت و اقدام لازم است. سهل‌انگاری در عمل، چالش بزرگ ما است. (2)

عدم همکاری روشنفکران با حمایت مراجع از تولید داخلی در گذشته

مردم ایران میدانند که مرحوم شیخ الشریعه ی اصفهانی مرجع تقلید بزرگ ساکن نجف فتوا داد که استعمال اجناس مصنوعه ی در داخل کشور لازم است و مردم باید از استفاده از مصنوعات خارجی اجتناب کنند، تا به این ترتیب دیگران در داخل کشور نفوذ نکنند. همه میدانند که در ژاپن، حدود صد سال پیش از این گفتند که مردم حق ندارند از مصنوعات خارجی استفاده کنند، تا در داخل آن کشور چرخ اقتصاد

ص: 252

1- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1392/1/1

2- . در دیدار مسئولان نظام 1394/4/2

به کار بیفتد؛ اما نمیدانند که در همان زمان، بلکه زودتر از آن، عین همین پیشنهاد و همین فتوا، از طرف مراجع و علمای شیعه صادر شد؛ منتها متأسفانه در داخل کشور، هیچ کس از سرجنبانها و اهل قلم و اهل سیاست و روشنفکران کمکشان نکرد! (1)

3. سرخوردگی ناشی از دیربازده بودن نتایج کارهای بزرگ

اشاره

گاهی نتیجه گیری ها و استنتاجها کوتاه مدّت نیست، طولانی است و این بعضی ها را سرخورده میکند. این یکی از چالشها است. کارهای بزرگ ممکن است گاهی در طول يك نسل به دست بیاید؛ باید دنبال کرد، باید حرکت کرد. خیلی از کارها هست که ما اگر 10 سال پیش، 15 سال پیش این کارها را شروع میکردیم، امروز به نتایجی رسیده بودیم. خیلی از کارها هست که از 10 سال پیش، 15 سال پیش شروع کردیم و امروز نتایجش را داریم میبینیم. آن روزی که در دانشگاه های گوناگون راجع به نهضت علمی در کشور حرفهایی زده شد، با جمعهای مختلف گفته شد، کسی تصوّر نمیکرد که این حرکت علمی که در این ده پانزده سال به وجود آمده است به وجود بیاید اما به وجود آمد؛ اساتید ما، دانشمندان ما، دانشگاه های ما، جوانان با استعداد ما همّت کردند. ما امروز در مقایسه ی با دوازده سیزده سال قبل، از لحاظ علمی حرکت مهمی انجام دادیم و پیشرفت چشمگیر و بعضاً خیره کننده ای در بعضی از زمینه ها داریم. کار را امروز شروع کنیم، پانزده سال دیگر، بیست سال دیگر نتیجه ی آن را بگیریم. (2)

لزوم بازماندن از حرکت در برنامه های بلندمدت

ما امروز در میانه ی میدانیم؛ همچنان که در میانه ی راهیم. حالا تعبیر نمیکنیم در آغاز راه؛ که شاید به يك معنا، با نگاه به بلندمدت، در آغاز

ص: 253

1- . در دیدار با جمعی از روحانیون، ائمه ی جماعات و وعّاظ نقاط مختلف کشور در آستانه ی ماه مبارك رمضان 14/12/1370

2- . در دیدار مسئولان نظام 1394/4/2

راهیم. بالاخره ما در راهیم. باید راه را ادامه داد. آن کسی که راهی را طی میکند، اما خود را به مقصد نمیرساند و برمیگردد، وسط راه یا متوقف میشود یا راهش را منحرف میکند، او تفاوت زیادی ندارد با آن کسی که از منزل خود بلند نشده و اصلاً به راه نیفتاده. در این نتیجه، هر دو مانند هم هستند که به مقصد نرسیده اند و به مطلوب دست نیافته اند. بنابراین تداوم حرکت و استمرار حرکت لازم است. (1)

*

ما به هر دو کار احتیاج داریم؛ نه باید فقط چسبید به کارهای زیربنایی و از نیازهای روزمره ی مردم غافل شد - که این بسیار چیز خطرناکی است - و نه عکسش درست است که ما سرگرم شویم به کارهای امداد و فوری و اضطراری، و از آن چیزهایی که نگاه بلندمدت ما را اقتضا می کند، غافل شویم. به این دو نکته حتماً توجه شود. (2)

*

مبادا بعضی از محاسبات موقتی یا بعضی از پدیده های کوتاه بلندمدت و موقت، ما را از نگاه بلندمدت نسبت به آنچه که وجود دارد، غافل کند و دور بیندازد. (3)

4. راه های موازی، آسان ولی مهلك

یکی از چالشهای ما راه های موازی و آسان ولی مهلك [است]؛ این یکی از چالشهای ما است. بنده فراموش نمیکنم زمان ریاست جمهوری خودم - صحبت 25 سال [قبل] است - برای واردات يك کالای مورد نیاز جامعه، که ما با زحمت زیاد آن را از اروپایی ها میگرفتیم، آفریقایی ها همان کالا را داشتند، خوش را هم داشتند، [اما] دوستان دست اندرکار آماده نبودند. توصیه شد، تأکید شد، در جلسه که نشستیم، تأیید هم کردند، تصدیق

ص: 254

1- . در دیدار فرماندهان و خلبانان نیروی هوایی ارتش 1389/11/19

2- . در دیدار استانداران سراسر کشور 8/12/1384

3- . در دیدار خبرگان منتخب ملت 9/6/1385

هم کردند، منتها سخت بود؛ کار با اروپا آسان تر بود. راه موازی آسان اما درعین حال مضر، که انسان را در تنگنا نگه میدارد، دوستانِ انسان را ضعیف میکند، دشمنان انسان را قوی میکند و زمام اختیارِ امری را در داخل کشور به دست کسانی که در دل با ما دشمنند قرار میدهد. (1)

5. تصوّر غلط حل شدن مشکلات با کوتاه آمدن از عقاید

اشاره

یکی از چالشها این است که کسی تصوّر کند که ما اگر از مبانی اعتقادی خود، مبانی اعتقادی نظام جمهوری اسلامی دست برداریم، راه ها باز خواهد شد و دروازه های بسته گشوده خواهد شد که این خطای بسیار بزرگ و اساسی است. البته برادران ما در دولت خدمتگزار با اعتقاد عمل میکنند؛ واقعاً معتقد به انقلاب، معتقد به مبانی انقلاب، معتقد به اصول انقلابند؛ از اینها ما گله ای نداریم، لکن در مجموعه ی دست اندرکاران ما کسانی هستند که تصوّر میکنند اگر از برخی از اصول خود و مبانی خود کوتاه بیاییم، خیلی از درهای بسته به روی ما گشوده خواهد شد؛ درحالی که این جور نیست؛ این خطای بزرگی است و ما نتایج این خطا را در برخی از کشورهای دیگر - که نمیخواهم اسم بیاورم - در همین دوره ی چندساله ی اخیر مشاهده کردیم. راه پیشرفت، ایستادگی است؛ پافشاری بر مبانی است. (2)

غلط بودن انتخاب راه «تسلیم» برای حل مشکلات اقتصادی

یکی از ترفندها و خلاف گویی ها این است که این جور القا کنند به افکار عمومی مردم که اگر ما در قضیه ی هسته ای، تسلیم طرف مقابل شدیم، همه ی مشکلات اقتصادی و معیشتی و غیره حل خواهد شد؛ این را دارند تبلیغ میکنند. البته تبلیغاتچی های خارجی با شیوه های کاملاً ماهرانه ی تبلیغاتی خط میدهند، در داخل هم بعضی از روی ساده لوحی

ص: 255

1- . در دیدار مسئولان نظام 1394/4/2

2- . در دیدار مسئولان نظام 1394/4/2

و بدون اینکه نیت سوئی داشته باشند، بعضی هم واقعاً از روی غرض همین را دارند تبلیغ میکنند که اگر ما در این قضیه کوتاه آمدیم و تسلیم شدیم در مقابل طرف مقابل، همه ی مشکلات اقتصادی و مانند اینها حل خواهد شد؛ این خطا است. (1)

6. تصوّر عدم تحمّل مشکلات توسط مردم

اشاره

یکی از چالشها هم این است که کسی تصوّر کند که مردم تحمّل نمیکنند؛ نه، مردم مشکلات را تحمّل کرده اند. اگر حقیقتاً برای مردم بدرستی تبیین بشود، با صداقت لازم حقایق امور برای مردم بیان بشود، مردم ما وفاداری اند؛ می ایستند، مقاومت میکنند. (2)

اشتباه دشمن در محاسبه ی تسلیم ملت ایران در مقابل تحریمها

امروز شما ملاحظه میکنید دشمنان ما - که البته همیشه ملت ایران را بد شناختند و نشناختند، همیشه دچار این اشتباه بودند، الان هم همین اشتباه را دارند میکنند؛ ملت ما را نمیشناسند، کشور ما را نمیشناسند - خیال میکنند که به خاطر فشار تحریم و محاصره ی اقتصادی، ملت دستهایش را در مقابل آنها بالا برده و تسلیم شده؛ نه آقا، اشتباه میکنید. این ملت، ملتی که دستهایش را به علامت تسلیم بالا برد نیست. در شرایطی سخت تر از این [هم]، این ملت تسلیم نشده است. یک نمونه ی واضح روشن غیرقابل انکار، هشت سال جنگ تحمیلی است؛ (3)

7. تردید در توانایی های درونی و عدم اعتماد به جوانان خود

اشاره

یکی از چالشها، تردید در توانایی های درونی است؛ [اینکه] به جوان دانشمند خودمان اعتماد نکنیم، به مجموعه های مردمی و غیردولتی در امور

ص: 256

1- . در دیدار دانش آموزان و دانشجویان 1392/8/12

2- . در دیدار مسئولان نظام 1394/4/2

3- . در دیدار مردم قم 1392/10/19

اقتصادی اعتماد نکنیم، یکی از چالشها است. بایستی اعتماد کرد، بایستی مردم را وارد جریان عظیم اقتصادی کشور کرد. (1)

پرهیز از تفکرات عقب‌نگهدارنده‌ی اقتصاد ملت ایران

باز این خاطره را به شما عزیزان - برادران و خواهران - بگویم: کسی پیش من آمد، برای اینکه اثبات کند که پروژه‌های راه و بزرگراهی که ما در اختیار داریم، نباید دنبال کنیم؛ میگفت ما مدیر پروژه نداریم، ما مدیر نداریم؛ مثالهایی میزد. چیزهایی که يك ملت را عقب‌نگه میدارد، این تفکرات است.

بحمدالله در این مجموعه‌ی شما، کارگزاران، مدیران، مسئولان، طراحان، همه خوب کار کردید و امروز این مجموعه‌ی «مپنا» يك مجموعه‌ی افتخاربرانگیز است؛ یعنی مایه‌ی مباهات است؛ هم مباهات کشور به شماها، هم مباهات خود شما که توانسته‌اید این توانایی را به وجود بیاورید و به رخ دوست و دشمن بکشانید؛ باید مباهات کنید. همه تان، در هر کجا که هستید؛ کارگران و مدیران و مسئولان و طراحان و برنامه‌ریزان و بخشهای مختلف، باید افتخار کنید که در ایجاد این نتیجه‌ی زیبا و افتخارآمیز سهیم بوده‌اید. (2)

8. تصمیمهای خلق الساعه و بی برنامه

اشاره

حرکت بر اساس برنامه، یکی از کارهای اساسی است. تصمیمهای خلق الساعه و تغییر مقررات، جزو ضربه‌هایی است که به «اقتصاد مقاومتی» وارد میشود و به مقاومت ملت ضربه میزند. این راه، هم دولت محترم، هم مجلس محترم باید توجه داشته باشند؛ نگذارند سیاستهای اقتصادی کشور در هر زمانی دچار تذبذب و تغییرهای بی مورد شود. (3)

ص: 257

1- . در دیدار مسئولان نظام 1394/4/2

2- . در دیدار کارگران در گروه صنعتی مپنا 1393/2/10

3- . در دیدار کارگزاران نظام 1391/5/3

در طرحهای اقتصادی مراقب باشیم - این، دنباله‌ی همین مسئله‌ی حل مشکلات اقتصادی مردم است - که شتاب زدگی گریبانگیر دولت نشود. شتاب زدگی در تصمیم‌گیری‌ها یا احیاناً عدم بهره‌گیری مناسب از نظرات کارشناسی اقتصادی، ممکن است ضربه‌هایی وارد کند. البته ادعای دولت این نیست. مخالفین دولت ادعا میکنند، دولت هم انکار میکند. آنها میگویند که از کارشناسان اقتصادی استفاده نمیشود، دولت هم میگوید چرا، ما استفاده کردیم. لیکن به هر حال فارغ از این هیاهویی که مدعی و منکری دارد، توصیه‌ی من به دولت این است: این کار را نکنید؛ از حداکثر نظرات کارشناسی استفاده کنید. من توصیه نمیکنم همه‌ی آن فرمولها و شیوه‌های اقتصادی را که امروز اقتصاد بین‌المللی دارد به کشورها دیکته میکند، شما از آنها پیروی کنید؛ نه، اینکه درست عکس نظر ماست. نه، دنبال راه‌های درست باشید، اما از نظرات کارشناسی علمی و دقیق حتماً باید پیروی بشود؛ بخصوص در مسائل پولی و بانکی. هیچ‌نمیشود بی احتیاطی کرد. یعنی اینها چیزهای بسیار ظریفی است. ناگهان يك اقدام نابجا و نسنجیده، شما میبینید که دره‌ی هولناکی درست میکند که تا بخواهیم آن را پر کنیم و درست کنیم، مبالغی باید هزینه کنیم و زمان از دست بدهیم. به این نکته خیلی توجه داشته باشید. (1)

اعلام ناراضی‌تی از میزان پیشرفت الگوی اقتصاد مقاومتی

يك سفارش دیگری که در این زمینه میکنم، مربوط به اقتصاد مقاومتی است. خب شما میدانید اقتصاد مقاومتی که بحمدالله مطرح شد، سیاستهایش اعلام شد، مورد استقبال صاحب‌نظران اقتصادی و سیاسی و غیره قرار گرفت. اسم اقتصاد مقاومتی هم زیاد تکرار میشود؛ حالا چقدر اقتصاد مقاومتی در کشور پیشرفت کرده، بحث الان من نیست؛ من البته خیلی

ص: 258

خشنود نیستم از مقدار پیشرفت این فکر و این بنیان مهم در کشور لکن به هر حال يك حرکتی وجود دارد. (1)

کلايه از عمل نکردن مسئولین دولتی به اقتصاد مقاومتی

يك مسئله هم مسئله ی نقش آفرینی در اقتصاد مقاومتی است که اقتصاد دانش بنیان پایه ی آن است. البته در این زمینه هم حرف زیاد زده ایم، دوستان هم مطالبی بیان کرده اند، دیگران هم گفته اند لکن آنچه در واقع عمل باید اتفاق بیفتد، هنوز اتفاق نیفتاده. بنده این را عرض بکنم؛ تازه گزارش مسئولین دولتی برای برنامه های اجرایی اقتصاد مقاومتی دست بنده رسیده؛ تازه چند روز است! یعنی آنچه در واقع باید تحقق پیدا کند در اقتصاد مقاومتی، هنوز ما با آن فاصله داریم. خب، شما در دانشگاه در این زمینه نقش ایفا کنید؛ یعنی واقعاً بروید سهم خودتان را پیدا کنید و آن سهم را به معنای واقعی کلمه عمل کنید. (2)

کلايه از عدم انجام فعالیت اقتصادی درخور برنامه های اقتصادی

در باب حماسه ی اقتصادی کاری که باید انجام بگیرد و توقع بود که اتفاق بیفتد، اتفاق نیفتاد. تلاشهایی انجام گرفت که مورد سپاس است، ولی کار بزرگی که باید در زمینه ی حماسه ی اقتصادی انجام بگیرد، همچنان در پیش روی ما است و ما موظفیم که این حماسه را به وجود بیاوریم. مسئله ی اساسی اقتصاد برای کشور ما و ملت ما يك مسئله ی مهم است؛ در اواخر سال 92 بحمدالله يك زیرساخت فکری و نظری برای حماسه ی اقتصادی به وجود آمد؛ سیاستهای «اقتصاد مقاومتی» اعلام شد و زمینه آماده است برای اینکه ان شاءالله تلاش لازم در این

ص: 259

1- . در دیدار شرکت کنندگان در نهمین همایش ملی «نخبگان فردا» در حسینیه ی امام خمینی (ره) 1394/7/22

2- . در دیدار رؤسای دانشگاه ها، پژوهشگاه ها، مراکز رشد و پارکهای علم و فناوری 1394/8/20

باب انجام بگیرد. در نگاه به سال 93 آنچه به نظر این حقیر مهم تر از همه است، دو مسئله است: يك مسئله همین مسئله ی اقتصاد. (1)

اقتصاد مقاومتی، نیازمند اقدام عملی نه تکرار زبانی

مسئله ی اقتصاد مقاومتی هم که اشاره کردید، خوب، از وقتی که این عنوان مطرح شده، شاید هزار مرتبه از طرف مسئولین - با کم و زیادش - تأیید شده؛ مسئولین مختلف، فعالان اقتصادی، حتی فعالان سیاسی، مسئولین دولتی، مجلس، غیره، مکرر گفته اند اقتصاد مقاومتی، اقتصاد مقاومتی؛ خوب، خوب است؛ لکن با اسم و با تکرار زبانی هیچ اتفاقی نمی افتد؛ هیچ اتفاقی نمی افتد. با بردن اسم دارو و تکرار اسم دارو هیچ بیماری خوب نمیشود؛ دارو را باید مصرف کرد. شما در مجلس، در دولت نگاه کنید ببینید که واقعاً برای اقتصاد مقاومتی به همان مفهوم حقیقی خودش چه کارهایی انجام گرفته و چه کارهایی باید انجام بگیرد. این را به نظر من بطور جدی دنبال کنید. (2)

بی فایده بودن تکرار شعار اقتصاد مقاومتی بدون عمل

اگر شعار، خوب، پرمحتوا، پرمضمون، حاکی از يك حقیقت قابل گسترش فکری انتخاب بشود، این میشود هم حرف، هم عمل؛ مطرح کردن آن جهت دهنده و برانگیزاننده است. بنابراین کسی بیاید مثلاً فرض کنید فقط يك کلمه ی «اقتصاد مقاومتی» را که ما گفتیم، دائم بیاید تکرار بکند، دنبالش عملی نباشد، بله، از صیرف گفتن این حرف، کاری ساخته نیست؛ اما خود این شعار «اقتصاد مقاومتی» اگر در دل و زبان فعالان کشور که از جمله ی مهم ترینش شما دانشجویها هستید، دنبال بشود و تکرار بشود - که

ص: 260

1- . پیام نوروزی به مناسبت آغاز سال 1393 (1392/12/29)

2- . در دیدار اعضای ستاد بزرگداشت روز ملی مهندسی 1393/11/6

حالا اگر ان شاءالله فرصت شد تا قبل از اذان، عرض میکنم - آن وقت مهم است.(1)

مقدماتی و بی ربط بودن برخی از گزارشها به نام اقتصاد مقاومتی

یکی هم مسئله ی اقتصاد مقاومتی است. خب، امسال سال دوّم اقتصاد مقاومتی است؛ یعنی پارسال - سال 93 - شروع اجرای سیاستهای اقتصاد مقاومتی بود. دوستان دولت هم گزارشهایی به من دادند که من شخصاً و زبانا از آقای جهانگیری تشکر کردم آن وقتی که ایشان به پانزده دستگاه ابلاغ کردند که این کارها را، این وظایف را باید انجام بدهید. بعد هم حالا يك گزارش مفصّلی فرستادند که البته برای من خلاصه کردند آن گزارش را و تماماً خواندم، نگاه کردم. کارهایی که انجام گرفته در زمینه ی اقتصاد مقاومتی، بعضی هایش کارهای مقدماتی است؛ حالا- مثالهایش را بخوام بزنم، طول میکشد، وقت میگذرد؛ بعضی از کارهایی که گزارش شده، مربوط به بندهای اقتصاد مقاومتی نیست، اگرچه حالا ارتباط داده شده، اما کارهای جاری دستگاه ها است؛ بالاخره دستگاه ها يك کارهای جاری دارند و اینها را به شما گزارش کردند که این کارها را ما کردیم؛ اینها آمده جزو کارنامه ی دستگاه ها در زمینه ی اقتصاد مقاومتی؛ درحالی که این نیست. بعضی از کارها هم ارتباطی اصلاً به بندهای اقتصاد مقاومتی ندارد؛ این مقدار کافی نیست.(2)

*

گزارشی که برادران ما در دولت به من دادند، نشان میدهد که کارهای وسیعی کرده اند؛ منتها این کارها کارهای مقدماتی است؛ کارهایی است در زمینه ی بخشنامه ها و دستورها به دستگاه های مختلف؛ اینها کارهای

ص: 261

1- . در دیدار جمعی از دانشجویان 1394/4/20

2- . در دیدار رئیس جمهور و اعضای هیئت دولت 1394/6/4

مقدماتی است؛ اما آنچه که لازم است ادامه پیدا کند، عبارت است از اقدام کردن و عمل کردن و روی زمین، محصول کار را به مردم نشان دادن؛ این آن چیزی است که وظیفه ی ما است. (1)

ص: 262

1- . پیام نوروزی به مناسبت آغاز سال 1395 (1394/12/30)

فصل ششم : نتایج و فواید

اشاره

ص: 263

تبیین برخی فواید مترتب بر اجرای سیاستهای «اقتصاد مقاومتی»

ایران اسلامی با استعدادهای سرشار معنوی و مادی و ذخائر و منابع غنی و متنوع و زیرساختهای گسترده و مهم تر از همه، برخوردار از نیروی انسانی متعهد و کارآمد و دارای عزم راسخ برای پیشرفت، اگر از الگوی اقتصادی بومی و علمی برآمده از فرهنگ انقلابی و اسلامی که همان اقتصاد مقاومتی است، پیروی کند نه تنها بر همه مشکلات اقتصادی فائق می آید و دشمن را که با تحمیل يك جنگ اقتصادی تمام عیار در برابر این ملت بزرگ صف آرایی کرده، به شکست و عقب نشینی وامیدارد، بلکه خواهد توانست در جهانی که مخاطرات و بی اطمینانی های ناشی از تحولات خارج از اختیار، مانند بحرانهای مالی، اقتصادی، سیاسی و... در آن رو به افزایش است، با حفظ دستاوردهای کشور در زمینه های مختلف و تداوم پیشرفت و تحقق آرمانها و اصول قانون اساسی و سند چشم انداز بیست ساله، اقتصاد متکی به دانش و فناوری، عدالت بنیان، درون زا و برون گرا، پویا و پیشرو را محقق سازد و الگویی الهام بخش از نظام اقتصادی اسلام را عینیت بخشد. (1)

*

ما عرض کردیم «اقتصاد مقاومتی»؛ اقتصاد مقاومتی یعنی ما اگر به نیروی داخلی، به ابتکار جوانها، به فعالیت ذهنها و بازوها در داخل،

ص: 265

تکیه کنیم و اعتماد کنیم، از فخر و منت دشمنان خارجی، خودمان را رها خواهیم کرد؛ راه درست این است. معنای اقتصاد مقاومتی این است که ما نگاه کنیم، ظرفیتهای بی پایانی را که در داخل هست جستجو کنیم، شناسایی کنیم، با برنامه ریزی درست و صحیح این ظرفیتهای را فعال کنیم، این استعدادها به کار گرفته بشوند. من یکی دو روز پیش گفتم در یک دیداری: (1) هرجایی که ما به ابتکار و استعداد جوانانمان تکیه کردیم، آنجا ناگهان مثل چشمه ای جوشید، شکوفا شد؛ در قضایای مربوط به مسائل هسته ای، در قضایای مربوط به مسائل دارویی، در درمانهای گوناگون، در سلولهای بنیادی، در نانو، در این برنامه های صنعتی دفاعی، هرجایی ما سرمایه گذاری [کردیم] و به این نیروی جوان و علاقه مند و مؤمن و با اخلاص داخلی تکیه کردیم و به او ارج نهادیم، کارمان پیش رفت؛ خوب، به این برسیم. مسائل اقتصادی هم همین جور است؛ ظرفیتهای اقتصادی باید فعال بشود؛ این راه پیشرفت کشور است. آن وقت کشور، هم از لحاظ مادی و اقتصادی، هم از لحاظ اعتبار بین المللی، هم از لحاظ عزت ملی و اعتماد به نفس ملت ایران، و هم از لحاظ معنوی و اخلاقی و روحی پیشرفت خواهد کرد. این راهی است که امیرالمؤمنین در مقابل ما قرار داده است. آن وقت با نگاه به این حقایق است که میفهمیم اینکه امام فرمودند: «آمریکا هیچ غلطی نمیتواند بکند» یعنی چه. آمریکا را از باب مثال گفتند؛ بله، آمریکا هیچ غلطی نمیتواند بکند - کما اینکه تا امروز هم نتوانسته است - قدرتهای دیگر هم همین جور؛ آنها هم هیچ غلطی نمیتوانند بکنند. این غلطی که نمیتوانند بکنند، فقط غلط نظامی نیست، به معنای جامع کلمه، هیچ غلطی نمیتوانند بکنند؛ نمیتوانند ملت ایران را زمین گیر کنند؛ نمیتوانند ملت ایران را عقب نگه دارند؛ نمیتوانند فشار را بر ملت ایران بنحوی وارد بکنند که به خیال خودشان ملت ایران را به زانو دریاورند؛ ملت ایران به زانو در نخواهد آمد. (2)

ص: 266

1- . بازدید از نمایشگاه دستاوردهای نیروی هوافضای سپاه پاسداران انقلاب اسلامی 1393/2/21

2- . در دیدار مردم استان ایلام در سالروز ولادت امیرالمؤمنین (ع) 1393/2/23

اثبات امکان پیشرفت بدون تکیه به قدرتها توسط ایران

وقتی ادبیات انقلابی امام را ملاحظه میکنید، میبینید تکیه ی اصلی بر روی ساخت درونی ملت است؛ احیای روح عزّت، نه با تفاخر، نه با غرور، نه با به خودبستن، بلکه با استحکام ساخت درونی. آنچه که ما باید به آن توجه کنیم، این است که این يك کار مقطعی نیست؛ این يك کار مستمر است، يك کار ادامه دار است. ملت باید با عوامل رکود و ایستایی مقابله کند. عواملی وجود دارد که يك انسان پیشرو را، يك ملت پیشرو را متوقف میکند. بعضی از این عوامل در درون خود ماست؛ بعضی از این عوامل، تمهیدات دشمن است. اگر بخواهیم دچار رکود نشویم، دچار ذلت نشویم، دچار عقبگرد نشویم، دچار همان وضعیّت دوزخی قبل از انقلاب نشویم، باید حرکتمان متوقف نشود. اینجاست که با يك مفهومی به نام «پیشرفت» روبه رو میشویم. باید دائم پیشرفت کنیم. این عزّت ملّی، این استحکام درونی، این ساخت مستحکم، بایستی دائم در حال جلورفتن باشد و ما را به پیشرفت برساند... ایران اسلامی است که در ارکان قدرت استکباری زلزله انداخته است. ملت ایران اثبات کردند که بدون تکیه ی به آمریکا، بدون تکیه ی به قدرتهای مدّعی، بلکه با دشمنی های آمریکا و قدرتهای مدّعی دنیا، يك ملت میتواند به پیشرفت واقعی دست پیدا کند. این درس است؛ آنها از این درس میترسند. آنها میخواهند به ملّتها بیاورانند، به زبندگان و نخبگان سیاسی بیاورانند که بدون کمک آمریکا و بیرون از حوزه ی نفوذ آمریکا نمیشود پیشرفت کرد. ملت ایران اثبات کرده است که بدون آمریکا، بلکه با دشمنی آمریکا میتواند به پیشرفت دست پیدا کند. این درس بزرگی است؛ آنها از این میترسند. (1)

بی فایده شدن تحریمها؛ نتیجه ی مقاوم سازی درونی اقتصاد

وقتی شما اقتصاد خودتان را در درون مقاوم کردید، دیگران به جای

ص: 267

اینکه شما را تحریم کنند، می آیند منت شما را میکشند؛ وقتی دیدند شما از فشار اقتصادی، از تحریم اقتصادی خم به ابرو نمی آورید، عقب نشینی نمیکنید، مجبور به قبول شکست نمیشوید، آن وقت دیگر غلط میکنند تحریم کنند؛ میفهمند که کار بی فایده ای است. این اساس کار است. اینکه بنده میگویم «اقتصاد مقاومتی» و تکرار میکنم، به خاطر این است. بنده از ده سال، دوازده سال پیش دارم این حرف را با صدای بلند میزنم که اگر اقتصاد کشور را در درون مقاوم سازی بکنیم، عمده ی مشکلات ناشی از دشمن از بین خواهد رفت و برای اشتغالمان، برای جوانهایمان، برای رفع خیلی از آسیبهای اجتماعی که ناشی از بیکاری و رکود است، آن وقت دیگر راه حلهای روشنی پیدا خواهد شد. (1)

دستیابی به توانایی ها و جوشش از درون؛ عامل رفع انواع تحریمها

يك نکته ای را مدیر محترم (2) - آقای علی آبادی - در صحبتشان گفتند که مورد تأیید من هم هست و به این نکته هم بنده همیشه توجه کرده ام؛ ایشان گفتند که هر جایی که ما به توانایی دست پیدا کنیم، آنجا تحریم از بین میرود؛ راست هم میگویند. تحریم مال آنجایی است که دست شما بسته است. در هر بخشی که شما بتوانید از خودتان تحرک و پیشرفت نشان بدهید، طرف احساس میکند تحریم يك کار لغوی است، کار بیهوده ای است، کار ابلهانه ای است؛ مثال واضح آن همین مواد اورانیوم غنی شده ی بیست درصد است که ما برای این نیروگاه تحقیقاتی تهران نیاز مبرمی داشتیم. ذخیره ی کشور داشت تمام میشد، این نیروگاه میخواستید، رادیوداروها که مورد نیاز بود و در اینجا تولید میشد، از دسترس مردم دور میشد؛ مسئولین در تلاش افتادند که بیست درصد را تهیه کنند. ماجرای بازی در آوردنِ قدرتمندان دنیا - در رأس همه شان

ص: 268

1- . در دیدار فرماندهان و کارکنان نیروی هوایی و پدافند هوایی ارتش 1394/11/19

2- . مدیر محترم شرکت «مپنا»

آمریکا و بعضی قدرتهای دیگر - سر قضیه ی بیست درصد، يك ماجرای شیرین طولانی شنیدنی است که چه کردند اینها! ما حاضر بودیم این را بخریم، آنها به انواع و اقسام حیل متشَبَّث (1) میشدند که اشکال تراشی کنند، تا اینکه بالاخره جمهوری اسلامی به این نتیجه رسید که بیست درصد را باید خودش تولید کند، [اما] آنها باور نمیکردند که این کار تحقق پیدا کند و باور نمیکردند بعد از آنکه بیست درصد تولید شد، امکان تولید سوخت از آن به وجود بیاید؛ یعنی بتوانند میله ی سوخت و صفحه ی سوخت به وجود بیاورند؛ این کار را هم جوانهای جمهوری اسلامی - مثل شماها - دانشمندان جوان، با هوششان، با ابتکارشان، با مدیریتهای خوب توانستند انجام بدهند. حالا که همه ی دنیا فهمیدند و دانستند که جمهوری اسلامی به این فناوری دست پیدا کرده و محصول را تولید کرده و میتواند از این محصول استفاده کند، راه افتاده اند، این میگوید از ما بخرید، آن میگوید از ما بخرید؛ میگویند حاضریم به شما بفروشیم؛ اما تولید نکنید؛ دنیا این جوری است. فشار دنیا، بدآدایی های قدرتهای گوناگون بزرگ و کوچک دنیا در مقابل نظام جمهوری اسلامی و هر نظام مستقلى، تابع ضعف وقوت این نظام است؛ هر جا شما ضعیف باشید، بدآدایی آنها بیشتر میشود؛ هر جا شما قوی بودید، توانا بودید، روی پای خودتان توانستید بایستید، آنها مجبور میشوند مؤدبانه تر با شما رفتار بکنند، منطقی تر با شما رفتار بکنند؛ این کلید حلّ همه ی مشکلات کشور است. باید کشور از درون بجوشد. تولیدتان را، اقتصادتان را، آینده تان را، بایستی خودتان از درون تأمین کنید؛ و ملت ایران، ملت بااستعدادی است؛ میتواند؛ [هم] ذخایر انسانی ما بی نهایت است، هم ذخایر طبیعی ما خوشبختانه خیلی فراوان است. (2)

ص: 269

1- . متوسّل

2- . در دیدار کارگران در گروه صنعتی مینا 1393/2/10

گفتیم که تلاشهای اینها بی اثر نبود؛ بله، بی اثر نبود، اما در کنار اثر منفی، يك اثر مثبت بزرگی هم که مورد انتظار ما بود، اتفاق افتاد؛ یعنی تحریم موجب شد که نیروهای درونی و ظرفیت عظیم ملت ایران فعال شود، استعدادهایی بروز کند و کارهای عظیمی تحقق پیدا کند؛ که اگر تحریم نبود، این کارها اتفاق نمی افتاد. ما به برکت تحریم توانستیم به کارهای بزرگی دست بزنیم؛ جوانان ما توفیقاتی به دست بیاورند که اگر تحریم نبود، ما به این توفیقات یقیناً دست پیدا نمیکردیم. در زمینه ی کارهای زیربنایی - که بعد عرض خواهم کرد - در سال 91 پیشرفتهایی صورت گرفت که در مقایسه ی با سالهای قبل هم، سال 91 يك سال برجسته ای است. کارهای زیربنایی انبوهی صورت گرفت؛ در زمینه ی راه، در زمینه ی انرژی، در زمینه ی کشف منابع جدید نفت، در زمینه ی کشف منابع جدید اورانیوم، در زمینه ی ایجاد و توسعه ی نیروگاه و پالایشگاه و ده ها کار صنعتی بزرگ؛ که اینها همه زیرساختهای اقتصادی آینده ی کشور است. بله، ما اگر چنانچه این زیرساختها را از قبل فراهم کرده بودیم، تحریم دشمن همین مقدار اثر منفی را هم که کرد، نمیکرد. این کارها را ما انجام دادیم و توانستیم پایه پای دشمنی و تحریم دشمنان، در جهت مثبت جلو برویم. کارهای بزرگی انجام گرفت؛ يك قلم، پیشرفتهای بزرگ علمی در طول سال 91 است. در زمینه ی علم و فناوری کارهایی شد که حقیقتاً چشم پُرکن و برای انسانی که معتقد به آینده ی کشور است، خرسندکننده و خوشحال کننده است. یعنی همین سالی که خواستند بر ملت ایران سخت بگیرند، جوانان عزیز ما، دانشمندان ما ماهواره ی ناهید را به فضا فرستادند؛ کاوشگر پیشگام را با موجود زنده به فضا فرستادند؛ جنگنده ی فوق پیشرفته ساخته شد. اهمیت هر کدام از اینها به قدری است که جا دارد يك ملت برای هر يك از اینها اظهار خوشحالی و خرسندی کند، برایش سرود بسازند، جشنواره درست کنند. کارها چون تراکم است، درست تبلیغ نمیشود و خبررسانی

کاملی هم انجام نمیگیرد. وقتی که این موجود زنده به فضا فرستاده شد و سالم برگشت، آنقدر این قضیه برای دانشمندان دنیا و ناظران بین المللی تعجب آور بود که اول انکار کردند؛ ولی بعد که دیدند چاره ای نیست و حقایق و نشانه های درستی و واقعیت را مشاهده کردند، مجبور شدند که قبول کنند. (1)

مصونیت از تحریم توأم با حفظ اصول؛ دستاورد اقتصاد مقاومتی

دولتی ها هم بدانند که آنچه میتواند آنها را بر انجام وظیفه ی خودشان قادر کند تکیه بر نیروی داخلی است؛ تکیه بر نیروی مردم است. من بارها این را عرض کردم در جلسات عمومی و همچنین در جلسات خصوصی با مسئولین دولتی، نگاهشان به دست بیگانه نباشد. بله، امروز دشمنان برای ملت ایران با تحریم مشکل درست کردند؛ خب، حالا اگر آمدند شرط برداشتن تحریم را يك چیزی قرار دادند که شما غیرت نمیکنجد که آن را انجام بدهی؛ چه کار میکنید؟ شرط میگذارند دست از اسلام بردارید، دست از استقلال بردارید، دست از حرکت به سوی علم بردارید، دست از فلان پدیده ی افتخارآمیز بردارید تا ما تحریم را برداریم؛ شما چه کار میکنید؟ قطعاً قبول نمیکنید. یقیناً هیچ مسئولی در کشور قبول نمیکند که شرط برداشتن تحریمها، مثلاً فلان مسئله ی اساسی و فلان مسئله ی آرمانی باشد. البته دشمن فعلاً نمی آید با آرمانها، معارضة ی صریح بکنند؛ چرا، اگر ما عقب نشینی کردیم، بصراحت هم میرسد؛ اما امروز این جور نیست که دشمن صریح بیاید با آرمانها معارضة بکند و شرط قرار بدهد، لکن باید هوشیار بود؛ فهمید که این پیشنهاد، این حرف، این اقدام از سوی دشمن با چه هدفی دارد انجام میگردد. خب، هیچ مسئولی معلوم است که راضی نیست و موافق نیست که در مقابل دشمنان کوتاه بیاید و برای اینکه مثلاً تحریمها برداشته بشود یا کم بشود، از آرمانها دست بردارند؛ خیلی خب،

ص: 271

حالا که این جور است، پس شما بیایید کاری کنید که کشور در مقابل تحریمها مصونیت پیدا کند؛ اقتصاد مقاومتی یعنی این. فرض را بر این بگذارید که دشمن، برداشتن تحریم را متوقف به چیزی میکند که شما حاضر نیستید آن را قبول کنید - این جور فرض کنید قضیه را - کاری کنید که تحریم بی اثر بشود. (1)

لزوم رعایت خطوط قرمز بدون ترس از دشمن

ما البته در جزئیات این مذاکرات مداخله نمیکنیم؛ یک خطوط قرمزی وجود دارد، یک حدودی وجود دارد، این حدود باید رعایت بشود؛ این را گفتیم به مسئولین و موظفند که این حدود را رعایت کنند؛ از هارت و هورت دشمنان و مخالفان هم واهمه ای نداشته باشند و ترسی به خودشان راه ندهند. (2)

*

همان کشورهایی که ادعای آزادی میکنند، در آن خطوط قرمزی که دارند، بشدت سختگیرند. شما ببینید در کشورهای اروپایی کسی جرئت نمیکند راجع به هولوکاست حرف بزند که معلوم نیست اصل این قضیه واقعیّت دارد یا ندارد، یا اگر واقعیّت دارد، به چه شکلی بوده؛ اظهارنظر درباره ی هولوکاست، تردید درباره ی هولوکاست، یکی از بزرگ ترین گناهان محسوب میشود، جلویش را میگیرند، طرف را میگیرند، زندانی میکنند، تعقیب قضائی میکنند؛ مدّعی آزادی هم هستند. آنچه که برای او خطّ قرمز است، در مقابل او با چنگ و دندان می ایستد. چطور از ما توقع دارند که خطوط قرمز اعتقادی و انقلابی کشورمان و جوانانمان را ندیده بگیریم؟ (3)

ص: 272

1- . در دیدار مردم قم 1393/10/17

2- . در دیدار پنجاه هزار فرمانده بسیج سراسر کشور 1392/8/29

3- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1393/1/1

جلو بودن از برنامه های دشمن؛ از اقتضائات اقتصاد مقاومتی

ما در برنامه ریزی ها همیشه باید جلوتر از دشمن حرکت کنیم. در مقابل فعالیت دشمن، کشور نباید در حال انفعال به سر ببرد. هوشمندانه باید نقشه ی دشمن را حدس زد و تشخیص داد و جلوتر از دشمن عمل کرد. ما در يك مواردی اینجوری عمل کردیم، موفقیتش را دیدیم؛ يك نمونه، همین مسئله ی تأمین سوخت 20 درصد مورد نیاز نیروگاه تحقیقاتی تهران است که رادیوداروهای مهم مورد نیاز کشور در آنجا تولید میشود.

... دولتها، صنعتگران، کشاورزان، سرمایه داران و کارآفرینان، پژوهشگران علمی، طراحان علمی و صنعتی همه موظفند به این وظیفه ی اخلاقی بزرگ، به این وظیفه ی عاقلانه، که پیش از نیاز، خودشان را آماده کنند و يك قدم جلوتر از نقشه ی دشمن حرکت کنند. مدیران اقتصادی، استادان دانشگاه، انجمنهای علمی، پارکهای علمی و فناوری، همه ی اینها باید پیش دستی را در کار علمی و جهه ی همت خودشان قرار دهند؛ مقاله ی علمی مینویسند، در این جهت باشد؛ پژوهش علمی میکنند، در این جهت باشد؛ کار صنعتی میکنند، کار فنی میکنند، کار علمی میکنند، همه در این جهت باشد؛ مدیران دولتی، مدیران دانشگاه ها، مدیران علمی، آحاد ملت در این جهت حرکت کنند.

وظیفه ی همه ی ما این است که سعی کنیم کشور را مستحکم، غیر قابل نفوذ، غیر قابل تأثیر از سوی دشمن، حفظ کنیم و نگه داریم؛ این یکی از اقتضائات «اقتصاد مقاومتی» است که ما مطرح کردیم. در اقتصاد مقاومتی، يك رکن اساسی و مهم، مقاوم بودن اقتصاد است. اقتصاد باید مقاوم باشد؛ باید بتواند در مقابل آنچه که ممکن است در معرض توطئه ی دشمن قرار بگیرد، مقاومت کند. (1)

ص: 273

حلّ مسائل بیرونی؛ نتیجه ی تقویّت اقتصاد داخلی

بنده عقیده ام این است که اگر ما توانستیم تولید را در داخل تقویّت کنیم، اگر توانستیم از ظرفیتهای داخلی به معنای حقیقی کلمه استفاده کنیم، حلّ مسائل بیرونی آسان خواهد شد؛ حلّ مسئله ی هسته ای آسان خواهد شد. خب، مسئله ی هسته ای به صورت يك گره درآمده؛ این [مسئله] راه حل هایی دارد، [اما] آن راه حلها متوقف به تقویّت درونی ما است؛ اگر این تقویّت در درون انجام بگیرد، آن کار آسان خواهد شد. غیر از مسئله ی هسته ای هم سریالهای دیگری در انتظار ما است؛ این جور نیست که همه ی مسائل ما با غرب، با آمریکا، با صهیونیسم، با گردن کلفتیهای اقتصادی دنیا فقط همین مسئله ی هسته ای باشد؛ این تنها مسئله ی ما نیست؛ دنباله اش مسائل گوناگون - حقوق بشر و امثاله و امثاله - [هست]؛ حلّ همه ی این مسائل آسان خواهد شد، نمیگویم به خودی خود حل خواهد شد؛ نه، تلاش لازم است اما حلّ آن مسائل آسان خواهد شد. اگر چنانچه ما توانستیم این مسئله ی داخلی را حل کنیم. این مسئله ی اقتصاد مقاومتی را در قانون برنامه ی ششم کاملاً ببینید؛ در قانون بودجه ی سال 95 این را بطور کامل ببینید. (1)

احتیاج به بیرون؛ عاقبت بد محقق نشدن «اقتصاد مقاومتی»

اگر این نشد، یعنی اگر چنانچه ما به این توان داخلی و درونی خودمان تکیه نکردیم و آن گنجینه را استخراج نکردیم، این معدن را، که يك معدن عظیمی است، اگر این معدن را استخراج نکردیم یا آنچه که استخراج شده را گذاشتیم خراب بشود و فرو بریزد، آن وقت محتاج بیرون خواهیم بود. احتیاج به بیرون هم چیز خیلی خطرناکی است. به مجرد اینکه احساس کردند شما محتاج هستید، يك ملّتی محتاج است، فشار می آورند، فشار را زیاد میکنند، لگد میزنند، تحقیر میکنند. این جور

ص: 274

نیست که شما مثلاً به فلان دولت مستکبر بگویید خیلی خوب، ما دیگر با شما کاری نداریم، شما هم با ما کار نداشته باش. قضیه این جوری تمام نمیشود. ما به شما کار نداریم، این حرف در مسائل جهانی و بین المللی و معارضه ی قدرتها و صف آرای جبهه های قدرت اصلاً معنی ندارد. باید جلوی را بگیریم. باید مانعش بشوید، و الا می آید جلو. حرف این است. (1)

نتایج کوتاه مدت، میان مدت و بلندمدت اقتصاد مقاومتی

یکی از افراد هیئت مذاکره کننده چندی پیش حرف خوبی زد، گفت اگر به توافق هم نرسیدیم، آسمان به زمین نمی آید، دنیا به آخر نمیرسد؛ خوب، نشود. حرف درستی است. ما آن چنان که حالا آنها خیال کردند، ضرر نمیکنیم؛ تصور کردند که اگر چنانچه چنین بشود، چنان خواهد شد؛ نه، راه حل وجود دارد، راه حل همین اقتصاد مقاومتی است که ضربه های دشمن را اول کم اثر میکند، کاهش میدهد که این مال کوتاه مدت است، در میان مدت و بلندمدت به حرکت عظیم مردم اوج میدهد. اقتصاد مقاومتی این جوری است. آن کسانی که صاحب نظر در زمینه ی اقتصادند، بعد از آنکه ما اقتصاد مقاومتی را اعلام کردیم، قضاوتشان این بود. ما راه حل داریم، آنها راه حل ندارند. (2)

*

کار بزرگی شروع شده، این کار بزرگ را ما میتوانیم ان شاءالله با همت، با توکل به خدای متعال، قدم به قدم، با شتاب متناسب و لازم پیش ببریم. و جوری هم هست که به اعتقاد من آثار و نتایج آن بلندمدت هم نیست؛ برنامه ها برنامه های بلندمدتی است، لکن نتایج آن خیلی زود به دست خواهد آمد ان شاءالله؛ یعنی شروع ثمرات این کار و احساس عمومی مردم برای شیرینی نتایج این کار ان شاءالله دیر و دور از دسترس نیست. ان شاءالله

ص: 275

1- . در دیدار عیدانه جمعی از مسئولان کشور، 1395/1/24

2- . در دیدار اعضای مجمع عالی بسیج مستضعفین به مناسبت هفته ی بسیج 1393/9/6

امیدواریم در همین دولت، با پیشرفتی که انجام میگیرد، با کاری که انجام میگیرد، مردم این را احساس کنند و ثمرات این حرکت عمومی و بزرگ را بچشند. (1)

امید به فائق آمدن اقتصاد مقاومتی بر تحریمها و ترفندهای دشمن

واقعیت دیگر این است که همین دشمن، از مقابله ی با ملت ایران و مقابله ی با نظام اسلامی عاجز است. دلیل عجز را اگر بخواهید، این است که چون نمیتواند مقابله کند، تحریم را آورده؛ و الا اگر میتوانست مقابله کند، تحریم چرا؟ دلیل بر اینکه تحریم هم فایده ندارد و نداشته است و نخواهد داشت، این است که مکرر تهدید نظامی میکند. خب، اگر میتوانستند اینها با شیوه های متعارف و معمول دنیا این انقلاب را از بین ببرند و این ملت را به زانو در بیاورند، دیگر این تهدید و این فشار و اینها لازم نبود. و این تحریم هم جدید نیست و نشان هم دادند. خوشبختانه امروز با اتفاق نظری که مسئولان محترم دولت، هم رئیس جمهور محترم، هم وزرای مربوط، هم رؤسای دوقوه ی دیگر، روی مسئله ی اقتصاد مقاومتی کردند - که جای تقدیر و تشکر دارد از اینها؛ یعنی واقعاً استقبال کردند از این فکر؛ که البته خود آنها هم در مجمع تشخیص، در مشورت دهی به این مسئله سهیم بودند، شریک بودند، بحث کردند روی این مسئله - خود این اتفاق نظر، نشان دهنده ی این است که این تحریمی که اینها ظالمانه و از روی بغض و عداوت و نفرت بر ملت ایران تحمیل کردند، اثری نخواهد داشت و ان شاءالله این اقتصاد مقاومتی فائق خواهد آمد بر ترفندهای آنها. این هم يك واقعیت است. (2)

ص: 276

1- . در جلسه ی تبیین سیاستهای اقتصاد مقاومتی 1392/12/20

2- . در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری 1392/12/15

نشانه‌ی دیگری از کارساز نبودن تحریم‌های اقتصادی

و تحریم هم کارساز نیست برای آمریکا؛ این را هم بدانند و من گمان میکنم خودشان هم میدانند. دلیل اینکه ما میگوییم آنها خودشان میدانند که تحریم کارساز نیست این است که تهدید نظامی را هم چاشنی میکنند. خب اگر تحریم میتواند مقصود شما را برآورده کند، دیگر چرا تهدید نظامی میکنید؟ این نشان میدهد که تحریم مقصود آنها را برآورده نمیکند، کارساز نیست؛ مجبورند تهدید نظامی هم بکنند که البته این تهدیدهای نظامیشان، عمل بسیار مشمئزکننده و نفرت انگیزی است؛ پی در پی رئیس جمهورشان، آن یکی شان، آن یکی شان [تهدید نظامی میکنند]. به جای تهدید نظامی این و آن، بروید اقتصاد ویران شده‌ی خودتان را ترمیم کنید؛ بروید کاری کنید که دولتتان پانزده روز، شانزده روز تعطیل نشود؛ بروید قرضه‌هایتان را ادا کنید؛ برای سروسامان دادن کار اقتصادی تان فکری بکنید. (1)

شمارش برخی نتایج حاصل از حرکت انقلابی اقتصاد مقاومتی

خب، این 10 نقطه‌ی کار (2) که اگر چنانچه اقدام و عمل بخواهد انجام بگیرد برای اقتصاد مقاومتی، این 10 کار میتواند انجام بگیرد. البته کارهای دیگری هم میشود انجام داد که مسئولین نگاه میکنند و بررسی میکنند. بنده 10 مورد را این جوری پیشنهاد میکنم. این میشود جریان انقلاب، این میشود حرکت انقلابی در کشور، این میشود اقتصاد مقاومتی ای که کشور را نجات خواهد داد. اگر این کارها را بکنیم، ما میتوانیم در مقابل آمریکا بایستیم و تحریمهای او در ما اثر نکند. ما احتیاج نداریم از ارزشهای خودمان، از خطوط قرمز خودمان، از اصول خودمان صرفنظر کنیم تا آمریکا نتواند ما را تحریم بکند؛ ما با دنبال کردن همین سیاست اقتصاد مقاومتی، به معنای

ص: 277

1- . در دیدار پنجاه هزار فرمانده بسیج سراسر کشور 1392/8/29

2- . در ابتدای سال 95 بیان شدند و در فصل ششم آمده است.

عملی مسئله و اقدام عملی موضوع، میتوانیم کشور را مصونیت سازی کنیم؛ میتوانیم مصونیت بدهیم کشور را تا دیگر در مقابل تحریم به خودمان نلرزم که ما را تحریم خواهند کرد. خب تحریم بکنند؛ اگر اقتصاد مقاومتی شد، تحریم دشمن تأثیر قابل توجهی نخواهد کرد. این میشود حرکت انقلابی و حرکت مؤمنی. آن وقت اگر ما این کارها را کردیم، مسئولین محترم دولتی آخر سال 95 میتوانند بیایند گزارش بدهند که ما این چند هزار کارگاه و کارخانه و مزرعه و دامداری و امثال اینها را احیا کردیم. میتوانند بیایند اینها را بگویند؛ میتوانند به مردم گزارش بدهند، مردم هم ببینند و حس کنند. وقتی مردم حس کردند، آن وقت اعتماد و اطمینان پیدا میکنند. (1)

سرعت و موفقیت؛ نتیجه ی کارهای انقلابی در تمام عرصه ها

اگر بتوانیم این حرکت [اقتصاد مقاومتی] را راه بیندازیم، عرض کردیم که این جریان، جریان انقلابی است و هم سرعت خواهد داشت، هم موفقیت خواهد داشت. ما در هر جایی که کار انقلابی کردیم، اینها را داریم. ببینید! کاری که شهدای هسته ای ما در زمینه های هسته ای که بسیار هم حساس است پیشاهنگش بودند، کاری که شهید طهرانی مقدم پیشاهنگش بود، کاری که شهید کاظمی (2) در زمینه ی سلول های بنیادی پیشاهنگش بود، کارهای بسیار بزرگی است. در زمینه های فرهنگی [هم] کاری که شهید آوینی پیشاهنگش بود و در این اواخر [هم] مرحوم سلحشور - که اینها پیشروان کار انقلابی در این کشورند - اینها را باید ترویج کرد، اینها را باید تقدیر کرد و نام اینها را باید گرامی داشت. کار انقلابی این است. اینکه من بارها تکرار میکنم که نیروهای انقلابی را و نیروهای حزب اللّهی را باید گرامی بداریم و باید نگه بداریم، به خاطر این است؛ کار وقتی با روحیه ی انقلابی شد، پیشرفت خواهد کرد. (3)

ص: 278

- 1- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1395/1/1
- 2- . دکتر سعید کاظمی آشتیانی (رئیس پژوهشکده ی رویان)
- 3- . در جمع زائران حرم مطهر رضوی 1395/1/1

يك مطلب دیگری که گفته شد، سختگیری بر تشکلهای انقلابی است؛ که این را چند نفر از این جوانهای عزیز اینجا مطرح کردند، به من هم گزارش شده. من همین جا به مسئولین محترمی که تشریف دارند - وزیرای محترم - (1) میگویم که به هیچ وجه نگذارید افرادی که کلیدهای کار دستشان است، بر تشکلهای انقلابی و تشکلهای اسلامی سختگیری کنند. مطلقاً اجازه ی این کار داده نشود و فضا را تنگ نکنند؛ بگذارند تشکلهای اسلامی و تشکلهای انقلابی [کار کنند]. خب، همین حرفهایی که اینجا زده شد، اینها حرفهای ما است؛ اینها همان حرفهایی است که ما باید بزنیم؛ همان کارهایی است که ما باید بکنیم؛ این جوانها [هم] دارند این حرفها را میزنند که حالا من نقش بسیار مؤثر گفتم و بازگفتن و بازگفتن این حرفها از سوی دانشجوها را خواهم گفتم؛ بگذارید این حرفها را بزنند؛ بگذارید بیابند کار کنند؛ اجازه بدهید تشکلهای دانشجویی، تشکلهای انقلابی و اسلامی - بخصوص روی تشکلهای انقلابی من تکیه دارم - دست وبالشان باز باشد، امکانات داشته باشند، محدودشان نکنند.

... فقط هم مسئله ی هسته ای نیست، این رشته هایی که شما میشنوید و در آمارهای ما میگویند ما در دنیا جزو 8 کشوریم، جزو 9 کشوریم، جزو 10 کشوریم که این پیشرفت را به دست آوردیم، اغلب پیشروان این کارها جوانهای متدینند، جوانهای انقلابی اند؛ هم در قضیه ی هسته ای این جور است، هم در نانو این جور است، هم در خیلی از رشته های دیگر تحقیقی که امروز [وجود دارد]. اینها همه دست بچه های مؤمن، بچه های متدین، بچه های انقلابی است؛ اینها هستند که این کارهای بزرگ را انجام دادند. ما بچه ها را از گرایش انقلابی و گرایش اسلامی و دینی و میل به معنویت دور کنیم با این کارهای غلط؟ این غلطترین کارها است؛ البته هر دو وزیر محترم مورد اعتماد من هستند، منتها مراقب

ص: 279

1- . وزیر علوم، تحقیقات و فناوری (دکتر محمد فرهادی) و وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (دکتر سیدحسن قاضی زاده هاشمی) در جلسه حضور داشتند.

زیر دست هایشان باشند؛ کاملاً مراقب کسانی که کلید کارهای این جوری دست آنها است، باشند؛ بدانند چه کار دارد انجام میگیرد. این هم يك نکته بود. (1)

آشکار شدن نیاز دنیا به ایران؛ نتیجه ی تکیه بر «اقتصاد مقاومتی»

علاج مقابله ی با این دشمنی هم فقط يك چیز است و آن، تکیه ی به اقتدار ملی و به توان داخلی ملی و مستحکم کردن هر چه بیشتر ساخت درونی کشور [است]. هر چه در این زمینه ما کار بکنیم، کم است. آن روز هم گفتم (2) ان شاء الله بزودی سیاستهای اقتصاد مقاومتی ابلاغ خواهد شد. علاج مشکلات کشور پیمودن راه اقتصاد مقاومتی است؛ یعنی تکیه به درون. چشم را ندوزیم به دست دیگران؛ ما تواناییم، ما ثروتمندیم، هم ثروت انسانی داریم - نیروی انسانی ما در دنیا کم نظیر است، اگر نگوییم بی نظیر - [هم] ثروتهای زیرزمینی؛ ثروتهای ما فوق العاده است. دنیا به ما احتیاج دارد؛ به قدری که دنیا به ما احتیاج دارد، ما به دنیا احتیاج نداریم. امروز دنیا روی کاغذ نفت و گاز میچرخد؛ ما در دنیا اولکشوریم در همه ی فهرست بلند کشورهای دنیا. این را من امسال در مشهد گفتم، با توجه به ذخایر نفت ما و ذخایر گاز ما، ما در دنیا اولیم. اخیراً مسئولین محترم دولتی برای من گزارش آوردند، ما از لحاظ گاز هم که دوم بودیم در دنیا، امروز شدیم اول. امروز از لحاظ ذخایر گاز که ما تا چندی پیش - شاید تا يك سال، يك سال و نیم پیش - در رده ی دوم قرار داشتیم، امروز در رده ی اول قرار داریم؛ این ذخایر ما است، دنیا به اینها احتیاج دارد. دیدید يك مقدار لبخندی مشاهده شد، شرکتهای خارجی هجوم آوردند؛ میخواهند ببینند، تا چه وقت میتوانند آمریکایی ها روی این لجبازی خودشان مقاومت کنند؟ اگر چنانچه ما بر

ص: 280

1- . در دیدار جمعی از دانشجویان 1394/4/20

2- . در دیدار فرماندهان و جمعی از کارکنان نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران 1392/11/19

روی توان خودمان تکیه کنیم، استقامت آنها در هم خواهد شکست؛ این را بدانند. تا وقتی که ما چشممان به دست دیگران باشد، دنبال این باشیم که کدام مقدار از تحریمها کم شد، کدام مقدار چنین شد، فلان حرف را فلان مسئول آمریکایی گفت یا نگفت - تا وقتی دنبال این حرفها باشیم - به جایی نمیرسیم. ما یک کشور بزرگ هستیم، یک ملت قوی هستیم، ملت بافرهنگی هستیم، ملت بااستعدادی هستیم، ثروت خدادادی هم الهی ماشاءالله [داریم]؛ مسئولینمان هم خوشبختانه مسئولین دلسوزی هستند، دلشان میخواهد کار کنند، ما هم کمکشان میکنیم، دعایشان هم میکنیم؛ البته اصرار هم میکنیم که مسئولین هم به نیروی داخلی تکیه کنند؛ از مسئولین هم میخواهیم به مردم اعتماد کنند، به نیروی داخلی اعتماد کنند، سعی کنند این سرچشمه ی فیاض تمام نشدنی را در داخل، خروشان و فروزان و جوشان کنند؛ این اگر شد، همه ی درهای بسته باز خواهد شد. باید این جوری حرکت کنند، این جوری عمل کنند. (1)

توان تحریم کشورهای غربی از طرف ایران

ملت ایران هم میتواند تحریم کند؛ این را بگوییم که اگر بنای بر تحریم باشد، در آینده این ملت ایران است که آنها را تحریم خواهد کرد. بیشترین سهم گاز دنیا در اختیار ما است، مال ملت ایران است؛ گازی که یک انرژی بسیار مهم و اثرگذاری است و دنیا به آن احتیاج دارد و همین اروپای بیچاره احتیاج به این گاز دارد، این گاز در اختیار ما است؛ ایران بیشترین سهم گاز موجود در دنیا را فعلاً - تا حد اکتشافات فعلی در ایران - دارد؛ مجموع نفت و گاز را هم که حساب کنیم، باز بیشترین اندازه ی نفت و گاز بر روی هم را جمهوری اسلامی ایران دارد؛ ما تحریم میکنیم آنها را در وقتی که مناسب باشد؛ و جمهوری اسلامی میتواند این کار را بکند. (2)

ص: 281

1- . در دیدار مردم آذربایجان 1392/11/28

2- . در دیدار مردم آذربایجان 1393/11/29

کم اهمیت شدن میزان پولهای بازگشتی؛ فایده ی تحقق اقتصاد مقاومتی

اگرچنانچه این [اقتصاد مقاومتی] اتفاق بیفتد، برای ما هیچ اهمیتی ندارد که آن مقدار پولی که به ایران برمیگردد مثلاً صد میلیارد دلار است یا پنج میلیارد دلار؛ یعنی واقعاً اهمیت این در درجه ی بعد قرار میگیرد. البته آنچه ما از دنیا طلبکاریم، آنچه در دست دیگران داریم - که تاکنون به نحو ظالمانه ای جلوی آن گرفته میشده - باید مورد استفاده ی ما قرار بگیرد، در این بحثی نیست اما اهمیت تحقق اقتصاد مقاومتی که اصلاً هم متوقف به این پولهای خارجی به این شکل و با این شدت نیست، بیشتر از همه ی اینها است. به نظر ما اگر بتوانیم این اقتصاد مقاومتی را با یک برنامه ی عملیاتی - نه فقط در زبان - تحقق ببخشیم و در خارج پیاده بکنیم، کارمان بخوبی پیش خواهد رفت و مردم هم به ما کمک خواهند کرد. (1)

ص: 282

1. سیاست‌های کلی «امنیت اقتصادی»

بسم الله الرحمن الرحيم

- 1 - حمایت از ایجاد ارزش افزوده و سرمایه‌گذاری و کارآفرینی از راه‌های قانونی و مشروع
- 2 - هدف از امنیت سرمایه‌گذاری، ایجاد رفاه عمومی و رونق اقتصادی و زمینه‌سازی برای عدالت اقتصادی و از بین بردن فقر در کشور است. وضع قوانین و مقررات مربوط به مالیات و دیگر امور که به آن هدف کمک می‌کند، وظیفه‌ی الزامی دولت و مجلس است.
- 3 - قوانین و سیاست‌های اجرایی و مقررات باید دارای سازگاری و ثبات و شفافیت و هماهنگی باشند.
- 4 - نظارت و رسیدگی و قضاوت در مورد جرایم و مسائل اقتصادی باید دقیق و روشن و تخصصی باشد.
- 5 - شرایط فعالیت اقتصادی (دسترسی به اطلاعات، مشارکت آزادانه‌ی اشخاص در فعالیت‌های اقتصادی و برخورداری از امتیازات قانونی) برای بخش‌های دولتی، تعاونی و خصوصی، در شرایط عادی باید یکسان و عادلانه باشد.

سید علی خامنه‌ای - 1379/12/20

ص: 285

2. فرمان هشت ماده ای مبارزه با مفساد اقتصادی به سران قوا

حضرات آقایان رؤسای محترم قوای سه گانه دامت تأییداتهم

تشکیل ستاد مبارزه با مفساد اقتصادی و تهیه طرح مبارزه با فساد که دوقوه ی مجریه و قضائیه بدان همت گماشته اند، عزم جدی مسئولان را به اقدام در این امر اساسی و حیاتی نوید میدهد. حکومتی که مفتخر به الگو ساختن نظام علوی است، باید در همه حال تکلیف بزرگ خود را کم کردن فاصله ی طولانی خویش با نظام آرمانی علوی و اسلامی بداند، و این جهادی از سر اخلاص و همتی سستی ناپذیر میطلبد. جمهوری اسلامی که جز خدمت به مردم و افزایش پرچم عدالت اسلامی، هدف و فلسفه ای ندارد، نباید در این راه دچار غفلت شود؛ رفتار قاطع و منصفانه ی علوی را باید در مدّ نظر داشته باشد؛ و به کمک الهی و حمایت مردمی که عدالت و انصاف را قدر میدانند تکیه کند.

نامگذاری امسال به نام مبارک «رفتار علوی» فرصت مناسبی است که شما برادران عزیز، خط مراقبت از سلامت نظام را که بحمدالله در سالهای گذشته همواره در کار بوده، فعالیتی تازه نفس و سازمان یافته ببخشید و با همکاری و اتحاد، افقها را در برابر چشم این ملت نجیب و مؤمن، روشن تر و شفاف تر سازید.

امروز کشور ما تشنه ی فعالیت اقتصادی سالم و ایجاد اشتغال برای جوانان و سرمایه گذاری مطمئن است. و این همه به فضایی نیازمند است که در آن، سرمایه گذار و صنعتگر و عنصر فعال در کشاورزی و مبتکر علمی و جوینده ی کار و همه ی قشرها، از صحت و سلامت ارتباطات حکومتی و امانت و صداقت متصدیان امور مالی و اقتصادی مطمئن بوده و احساس امنیت و آرامش کنند. اگر دست مفسدان و سوء استفاده کنندگان از امکانات حکومتی، قطع نشود، و اگر امتیازطلبان و زیاده خواهان پرمدعا و انحصارجو، طرد نشوند، سرمایه گذار و تولیدکننده و اشتغال طلب، همه احساس ناامنی و نومیدی خواهند کرد و کسانی از آنان به استفاده از راه های

خشکانیدن ریشه‌ی فساد مالی و اقتصادی و عمل قاطع و گره‌گشا در این باره، مستلزم اقدام همه‌جانبه بوسیله‌ی قوای سه‌گانه مخصوصاً دو قوه‌ی مجریه و قضائیه است. قوه‌ی مجریه با نظارتی سازمان‌یافته و دقیق و بی‌اغماض، از بروز و رشد فساد مالی در دستگاه‌ها پیشگیری کند، و قوه‌ی قضائیه با استفاده از کارشناسان و قضات قاطع و پاکدامن، مجرم و خائن و عناصر آلوده را از سر راه تعالی کشور بردارد. بدیهی است که نقش قوه‌ی مقننه در وضع قوانین که موجب تسهیل راهکارهای قانونی است و نیز در ایفای وظیفه‌ی نظارت، بسیار مهم و کارساز است.

لازم است نکاتی را به حضرات آقایان و دیگر دست‌اندرکاران کشور که میتوانند در مبارزه با فساد مالی ایفا نقش کنند، تذکر دهیم:

1 - با آغاز مبارزه‌ی جدی با فساد اقتصادی و مالی، یقیناً زرمه‌ها و بتدریج فریادها و نعره‌های مخالفت با آن بلند خواهد شد. این مخالفتها بلندمدتاً از سوی کسانی خواهد بود که از این اقدام بزرگ متضرر میشوند و طبیعی است بددلانی که با سعادت ملت و کشور مخالفند یا ساده‌دلانی که از القائات آنان تأثیر پذیرفته‌اند با آنان همصدا شوند. این مخالفتها نباید در عزم راسخ شما تردید بیفکند. به مسئولان خیرخواه در قوای سه‌گانه پیاموزید که تسامح در مبارزه با فساد، بنوعی همدستی با فاسدان و مفسدان است. اعتماد عمومی به دستگاههای دولتی و قضائی در گرو آن است که این دستگاه‌ها در برخورد با مجرم و متخلف قاطعیت و عدم تزلزل خود را نشان دهند.

2 - ممکن است کسانی بخطا تصور کنند که مبارزه با مفسدان و سوء استفاده‌کنندگان از ثروتهای ملی، موجب ناامنی اقتصادی و فرار سرمایه‌ها است. به این اشخاص تفهیم کنید که بعکس، این مبارزه موجب امنیت فضای اقتصادی و اطمینان کسانی است که میخواهند فعالیت سالم اقتصادی داشته باشند. تولیدکنندگان این کشور، خود نخستین قربانیان فساد مالی و اقتصاد ناسالم اند.

3 - کار مبارزه با فساد را چه در دولت و چه در قوه قضائیه به افراد مطمئن و برخوردار از سلامت و امانت بسپارید. دستی که میخواید با ناپاکی دریفتد باید خود پاک باشد، و کسانی که میخوانند در راه اصلاح عمل کنند باید خود برخوردار از صلاح باشند.

4 - ضربه‌ی عدالت باید قاطع ولی درعین حال دقیق و ظریف باشد. متهم کردن بی گناهان، یا معامله‌ی یکسان میان خیانت و اشتباه، یا یکسان گرفتن گناهان کوچک با گناهان بزرگ جایز نیست. مدیران درستکار و صالح و خدمتگزار که بیگمان، اکثریت کارگزاران در قوای سه گانه کشور را تشکیل میدهند نباید مورد سوءظن و در معرض اهانت قرار گیرند و یا احساس ناامنی کنند. چه نیکو است که تشویق صالحان و خدمتگزاران نیز در کنار مقابله با فساد و مفسد، وظیفه‌ی مهم شناخته شود.

5 - بخشهای مختلف نظارتی در سه قوه از قبیل سازمان بازرسی کل کشور، دیوان محاسبات و وزارت اطلاعات باید با همکاری صمیمانه، نقاط دچار آسیب در گردش مالی و اقتصادی کشور را بدرستی شناسایی کنند و محاکم قضائی و نیز مسئولان آسیب زدایی در هر مورد را یاری رسانند.

6 - وزارت اطلاعات موظف است در چهارچوب وظائف قانونی خود، نقاط آسیب پذیر در فعالیتهای اقتصادی دولتی کلان مانند: معاملات و قراردادهای خارجی، و سرمایه گذاری های بزرگ، طرحهای ملی، و نیز مراکز مهم تصمیم گیری اقتصادی و پولی کشور را پوشش اطلاعاتی دهد و به دولت و دستگاه قضائی در تحقق سلامت اقتصادی یاری رساند و بطور منظم به رئیس جمهور گزارش دهد.

7 - در امر مبارزه با فساد نباید هیچ تبعیضی دیده شود. هیچکس و هیچ نهاد و دستگاهی نباید استثنا شود. هیچ شخص یا نهادی نمیتواند با عذر انتساب به این جانب یا دیگر مسئولان کشور، خود را از حساب کشی معاف بشمارد. با فساد در هر جا و هر مسند باید برخورد یکسان صورت گیرد.

8- با این امر مهم و حیاتی نباید بگونه‌ی شعاری و تبلیغاتی و تظاهرگونه رفتار شود. بجای تبلیغات باید آثار و برکات عمل، مشهود گردد. به دست اندرکاران این مهم تأکید کنید که بجای پرداختن به ریشه‌ها و ام‌الفسادها به سراغ ضعفها و خطاهای کوچک نروند و نقاط اصلی را رها نکنند. هرگونه اطلاع‌رسانی به افکار عمومی که البته در جای خود لازم است، باید به دور از اظهارات نسنجیده و تبلیغات گونه بوده و حفظ آرامش و اطمینان افکار عمومی را در نظر داشته باشد.

از خداوند متعال اخلاص و جدّ و توفیق را برای خود و شما و همه‌ی مسئولان این امور، مسئلت میکنم و امیدوارم این اقدام مورد رضای حضرت بقية الله الاعظم روحی فداه قرار گرفته، گام بلندی به سوی رفاه و آسایش عمومی را تدارک کند.

والسلام علیکم

سیدعلی خامنه‌ای - 1380/2/10

3. سیاستهای راهبردی اصل چهل و چهار قانون اساسی

اشاره

بسم الله الرحمن الرحيم

بند ج سیاستهای کلی اصل چهل و چهار قانون اساسی ج. ا. ا:

با توجه به ضرورت شتاب گرفتن رشد و توسعه‌ی اقتصادی کشور مبتنی بر اجرای عدالت اجتماعی و فقرزدایی در چهارچوب چشم انداز بیست ساله‌ی کشور

* تغییر نقش دولت از مالکیت و مدیریت مستقیم بنگاه به سیاستگذاری و هدایت و نظارت

* توانمندسازی بخشهای خصوصی و تعاونی در اقتصاد و حمایت از آن جهت رقابت کالاها در بازارهای بین‌المللی

* آماده‌سازی بنگاه‌های داخلی جهت مواجهه‌ی هوشمندانه با قواعد

ص: 289

تجارت جهانی در يك فرایند تدریجی و هدفمند

* توسعه ی سرمایه ی انسانی دانش پایه و متخصص

* توسعه و ارتقای استانداردهای ملی و انطباق نظامهای ارزیابی کیفیت با استانداردهای بین المللی

* جهت گیری خصوصی سازی در راستای افزایش کارایی و رقابت پذیری و گسترش مالکیت عمومی و بنا بر پیشنهاد مجمع تشخیص مصلحت نظام بند ج سیاستهای کلی اصل چهل و چهار قانون اساسی ج. ا. ا. مطابق بند يك اصل صد و ده ابلاغ میگردد.

واگذاری هشتاد درصد از سهام بنگاه های دولتی مشمول صدر اصل 44 به بخشهای خصوصی شرکتهای تعاونی سهامی عام و بنگاه های عمومی غیردولتی به شرح ذیل مجاز است:

1 - بنگاه های دولتی که در زمینه ی معادن بزرگ، صنایع بزرگ و صنایع مادر (از جمله صنایع بزرگ پایین دستی نفت و گاز) فعال هستند به استثنای شرکت ملی نفت ایران و شرکتهای استخراج و تولید نفت خام و گاز

2 - بانکهای دولتی به استثنای بانک مرکزی ج. ا. ا.، بانک ملی ایران، بانک سپه، بانک صنعت و معدن، بانک کشاورزی، بانک مسکن و بانک توسعه صادرات

3 - شرکتهای بیمه ی دولتی به استثنای بیمه ی مرکزی و بیمه ی ایران

4 - شرکتهای هواپیمایی و کشتیرانی به استثنای سازمان هواپیمایی کشوری و سازمان بنادر و کشتیرانی

5 - بنگاه های تأمین نیرو به استثنای شبکه های اصلی انتقال برق

6 - بنگاه های پستی و مخابراتی به استثنای شبکه های مادر مخابراتی، امور واگذاری فرکانس و شبکه های اصلی تجزیه و مبادلات و مدیریت توزیع خدمات پایه ی پستی

7 - صنایع وابسته به نیروهای مسلح به استثنای تولیدات دفاعی و امنیتی ضروری به تشخیص فرمانده کل قوا

الف) قیمت گذاری سهام از طریق بازار بورس انجام شود.

ب) فراخوان عمومی با اطلاع رسانی مناسب جهت ترغیب و تشویق عموم به مشارکت و جلوگیری از ایجاد انحصار و رانت اطلاعاتی صورت پذیرد.

ج) جهت تضمین بازدهی مناسب سهام شرکتهای مشمول واگذاری اصلاحات لازم در خصوص بازار، قیمت گذاری محصولات و مدیریت مناسب بر اساس قانون تجارت انجام گردد.

د) واگذاری سهام شرکتهای مشمول طرح در قالب شرکتهای مادر تخصصی و شرکتهای زیر مجموعه با کارشناسی همه جانبه صورت گیرد.

ه -) به منظور اصلاح مدیریت و افزایش بهره وری بنگاه های مشمول واگذاری با استفاده از ظرفیتهای مدیریتی کشور اقدامات لازم جهت جذب مدیران با تجربه، متخصص و کارآمد انجام پذیرد.

فروش اقساطی حداکثر پنج درصد از سهام شرکتهای مشمول بند ج به مدیران و کارکنان شرکتهای فوق مجاز است.

و) با توجه به ابلاغ بند ج سیاستهای کلی اصل چهل و چهار و تغییر وظایف حاکمیتی، دولت موظف است نقش جدید خود در سیاستگذاری، هدایت و نظارت بر اقتصاد ملی را تدوین و اجرا نماید.

ی) تخصیص درصدی از منابع واگذاری جهت حوزه های نوین با فناوری پیشرفته در راستای وظایف حاکمیتی مجاز است.

سیدعلی خامنه ای - 1385/4/10

4. سیاست های کلی برنامه ی پنجم توسعه (بخش اقتصادی)

امور اقتصادی

الف) رشد مناسب اقتصادی با تأکید بر:

ص: 291

21 - تحقق رشد مستمر و پرشتاب اقتصادی به میزان حداقل 8 نرخ رشد سالیانه تولید ناخالص داخلی با:

21-1 - توسعه ی سرمایه گذاری از طریق کاهش شکاف پس انداز - سرمایه گذاری با حفظ نسبت پس انداز به تولید ناخالص داخلی حداقل در سطح 40 درصد و جذب منابع و سرمایه های خارجی

21-2 - ارتقای سهم بهره وری در رشد اقتصادی به یک سوم در پایان برنامه

21-3 - بهبود فضای کسب و کار کشور با تأکید بر ثبات محیط اقتصاد کلان، فراهم آوردن زیرساختهای ارتباطی، اطلاعاتی، حقوقی، علمی و فناوری مورد نیاز، کاهش خطرپذیری های کلان اقتصادی، ارائه مستمر آمار و اطلاعات به صورت شفاف و منظم به جامعه

21-4 - تقویت و توسعه نظام استاندارد ملی

22 - تغییر نگاه به نفت و گاز و درآمدهای حاصل از آن، از منبع تأمین بودجه عمومی به «منابع و سرمایه های زاینده اقتصادی» و ایجاد صندوق توسعه ملی با تصویب اساسنامه آن در مجلس شورای اسلامی در سال اول برنامه پنجم و برنامه ریزی برای استفاده از مزیت نسبی نفت و گاز در زنجیره ی صنعتی و خدماتی و پایین دستی وابسته بدان با رعایت:

22-1 - واریز سالانه حداقل 20 درصد از منابع حاصل از صادرات نفت و گاز و فرآورده های نفتی به صندوق توسعه ملی

22-2 - ارائه ی تسهیلات از منابع صندوق توسعه ملی به بخشهای خصوصی، تعاونی و عمومی غیردولتی با هدف تولید و توسعه ی سرمایه گذاری در داخل و خارج کشور با در نظر گرفتن شرایط رقابتی و بازدهی مناسب اقتصادی

22-3 - قطع وابستگی هزینه های جاری دولت به درآمدهای نفت و گاز تا پایان برنامه

23 - اصلاح ساختار نظام بانکی با اجرای کامل و روزآمد قانون بانکداری بدون ربا و نهادینه کردن نظامهای قرض الحسنه، تأمین اعتبارات خرد و اعتبارات لازم برای سرمایه گذاری های بزرگ

24 - ارتقای کمی و کیفی بازارهای مالی (سرمایه، پول و بیمه) با تأکید بر کارایی، شفافیت و سلامت

25 - تحقق سیاستهای کلی اصل 44 قانون اساسی و الزامات مربوط به هر يك از بندها با تأکید بر:

25-1 - حمایت از شکل گیری بازارهای رقابتی

25-2 - ایجاد ساختارهای مناسب برای ایفای وظایف حاکمیتی (سیاست گذاری، هدایت و نظارت)

25-3 - تنظیم سیاستهای تشویقی در جهت تبدیل فعالیتهای غیر متشکل (نهاد خانوار) به فعالیتهای واحدهای حقوقی

25-4 - ایجاد بازار رقابتی برای ارائه ی خدمات بیمه درمانی

26 - توجه به ارزش اقتصادی، امنیتی، سیاسی و زیست محیطی آب با تسریع در استحصال، عرضه، نگهداری و مصرف آن و مهار آبهایی که از کشور خارج می شود با اولویت استفاده از منابع آبهای مشترک

27 - سرمایه گذاری در استحصال و استخراج گاز و نفت و معادن مشترک با کشورهای همسایه با رعایت سیاستهای کلی اصل 44 قانون اساسی

28 - حفظ ذخایر راهبردی ارزی به مقداری که اطمینان از تأمین نیازهای اساسی کشور در بلندمدت معین (بر اساس مصوبه شورای عالی امنیت ملی) حاصل گردد.

29 - تأکید بر راهبرد توسعه ی صادرات، به ویژه در بخش خدمات با فناوری بالا به نحوی که کسری تراز بازرگانی بدون نفت کاهش یافته و توازن در تجارت خدمات ایجاد گردد.

30 - گسترش همه جانبه ی همکاری با کشورهای منطقه جنوب غربی آسیا در تجارت، سرمایه گذاری و فناوری

31 - ارتقا و هماهنگی میان اهداف توسعه ای: آموزش، بهداشت و اشتغال به طوری که در پایان برنامه پنجم، شاخص توسعه ی انسانی به سطح کشورهای با توسعه ی انسانی بالا برسد.

32 - تبدیل نظام بودجه ریزی کشور به بودجه ریزی عملیاتی

33 - برقراری ارتباط کمی و کیفی میان برنامه پنج ساله و بودجه های سالیانه با سند چشم انداز با رعایت شفافیت و قابلیت نظارت
(ب) گسترش عدالت اجتماعی با:

34 - تنظیم همه ی فعالیتهای مربوط به رشد و توسعه ی اقتصادی بر پایه ی عدالت اجتماعی و کاهش فاصله میان درآمدهای طبقات و رفع محرومیت از قشرهای کم درآمد با تأکید بر موارد زیر:

34-1 - جبران نابرابری های غیرموجه درآمدی از طریق سیاستهای مالیاتی، اعطای یارانه های هدفمند و سازوکارهای بیمه ای

34-2 - تکمیل بانک اطلاعات مربوط به اقشار دو دهک پایین درآمدی و بهنگام کردن مداوم آن

34-3 - هدفمند کردن یارانه های آشکار و اجرای تدریجی هدفمند کردن یارانه های غیر آشکار

34-4 - تأمین برخورداری آحاد جامعه از اطلاعات اقتصادی

35 - اقدامات لازم برای جبران عقب ماندگی های حاصل از دورانهای تاریخی گذشته با تأکید بر:

35-1 - ارتقای سطح درآمد و زندگی روستاییان و کشاورزان با تهیه ی طرحهای توسعه ی روستایی، گسترش کشاورزی صنعتی، صنایع روستایی و خدمات نوین و اصلاح نظام قیمت گذاری محصولات کشاورزی

35-2 - گسترش فعالیتهای اقتصادی در مناطق مرزی و سواحل جنوبی و جزایر با استفاده از ظرفیتهای بازرگانی خارجی کشور

35-3 - کاهش فاصله دو دهک بالا و پایین درآمدی جامعه به طوری که

ضریب جینی به حداکثر 35/0 در پایان برنامه برسد.

35-4 - انجام اقدامات ضروری برای رساندن نرخ بیکاری در کشور به 7 درصد

35-5 - تأمین بیمه فراگیر و کارآمد و گسترش کمی و کیفی نظام تأمین اجتماعی و خدمات بیمه درمانی

35-6 - توسعه ی نظامهای پیشگیری از آسیبهای فردی و اجتماعی

35-7 - حمایت از اقشار محروم و زنان سرپرست خانوار

35-8 - توسعه ی بخش تعاون با هدف توانمندسازی اقشار متوسط و کم درآمد جامعه به نحوی که تا پایان برنامه پنجم سهم تعاون به 25 درصد برسد.

سیدعلی خامنه ای - 21/10/1387

5. سیاستهای کلی اصلاح الگوی مصرف

اشاره

بسم الله الرحمن الرحيم

سیاستهای کلی اصلاح الگوی مصرف

1 - اصلاح فرهنگ مصرف فردی، اجتماعی و سازمانی، ترویج فرهنگ صرفه جویی و قناعت و مقابله با اسراف، تبذیر، تجمل گرایی و مصرف کالای خارجی با استفاده از ظرفیتهای فرهنگی، آموزشی و هنری و رسانه ها بویژه رسانه ی ملی

2 - آموزش همگانی الگوی مصرف مطلوب

3 - توسعه و ترویج فرهنگ بهره وری با ارائه و تشویق الگوهای موفق در این زمینه و با تأکید بر شاخصهای کارآمدی، مسئولیت پذیری، انضباط و رضایتمندی

4 - آموزش اصول و روشهای بهینه سازی مصرف در کلیه ی پایه های آموزش عمومی و آموزشهای تخصصی دانشگاهی

ص: 295

5 - پیشگامی دولت، شرکتهای دولتی و نهادهای عمومی در رعایت الگوی مصرف

6 - مقابله با ترویج فرهنگ مصرف گرایی و ابراز حساسیت عملی نسبت به محصولات و مظاهر فرهنگی مروج اسراف و تجمل گرایی

7 - صرفه جویی در مصرف انرژی با اعمال مجموعه ای متعادل از اقدامات قیمتی و غیرقیمتی به منظور کاهش مستمر «شاخص شدت انرژی» کشور به حداقل دو سوّم میزان کنونی تا پایان برنامه پنجم توسعه و به حداقل یک دوّم میزان کنونی تا پایان برنامه

ششم توسعه با تأکید بر سیاستهای زیر:

- اولویت دادن به افزایش بهره وری در تولید، انتقال و مصرف انرژی در ایجاد ظرفیتهای جدید تولید انرژی

- انجام مطالعات جامع و یکپارچه سامانه انرژی کشور به منظور بهینه سازی عرضه و مصرف انرژی

- تدوین برنامه ی ملی بهره وری انرژی و اعمال سیاستهای تشویقی نظیر حمایت مالی و فراهم کردن تسهیلات بانکی برای اجرای طرحهای بهینه سازی مصرف و عرضه ی انرژی و شکل گیری نهادهای مردمی و خصوصی برای ارتقای کارایی انرژی

- پایش شاخصهای کلان انرژی با ساز و کار مناسب

- بازنگری و تصویب قوانین و مقررات مربوط به عرضه و مصرف انرژی، تدوین و اعمال استانداردهای اجباری ملی برای تولید و واردات کلیه ی وسایل و تجهیزات انرژی بر و تقویت نظام نظارت بر حسن اجرای آنها و الزام تولیدکنندگان به اصلاح فرآیندهای تولیدی انرژی بر

- اصلاح و تقویت ساختار حمل و نقل عمومی با تأکید بر راه آهن درون شهری و برون شهری به منظور فراهم کردن امکان استفاده سهل و ارزان از وسایل حمل و نقل عمومی

- افزایش بازدهی نیروگاه ها، متنوع سازی منابع تولید برق و افزایش سهم

ص: 296

- گسترش تولید برق از نیروگاه های تولید پراکنده، کوچک مقیاس و پربازده برق و تولید همزمان برق و حرارت
- بهبود روشهای انتقال حاملهای انرژی از جمله حداکثرسازی انتقال فرآورده های نفتی از طریق خط لوله و راه آهن
- 8 - ارتقای بهره وری و نهادینه شدن مصرف بهینه آب در تمام بخشها به ویژه بخش کشاورزی در چهارچوب سیاستهای زیر:
  - طراحی، تدوین و اجرای سند ملی الگوی مصرف آب در بخشهای مختلف و بهنگام سازی آن
  - اعمال سیاستهای تشویقی و حمایتی از طرحهای بهینه سازی استحصال، نگهداری و مصرف آب
  - تدوین و اعمال استانداردها و ضوابط لازم برای کاهش ضایعات آب، پایش کیفیت منابع آب و جلوگیری از آلودگی آبها
  - اصلاح الگوی کشت و اعمال شیوه های آبیاری کارآمد بلندمدت تر، ایجاد سامانه های بهینه تأمین و توزیع آب شرب و بهینه سازی تخصیص و مصرف آب در بخش تولید بر اساس ارزش راهبردی و اقتصادی بیشتر
  - برنامه ریزی برای استفاده مجدد و بازچرخانی آب
  - تدوین و اجرای برنامه های عملیاتی مناسب برای ایجاد تعادل بین منابع و مصارف آب به ویژه در سفره های زیرزمینی دارای تراز منفی و اعمال مدیریت خشکسالی و سیل، سازگار با شرایط اقلیمی
- 9 - اصلاح الگوی مصرف نان کشور از طریق ارتقا و بهبود شرایط و کیفیت فرآیندهای «تولید و تبدیل گندم به نان» و «مصرف نان» در چهارچوب سیاستهای زیر:
  - تمرکز در سیاستگذاری، هدایت و نظارت و تعیین دستگاه متولی تنظیم بازار نان

- اعمال سیاستهای حمایتی و تشویقی برای ارتقای سطح بهداشتی مراکز تولید نان و استفاده از نیروی انسانی ماهر و آموزش دیده در فرآیند تولید نان

- حفظ ذخیره ی استراتژیک گندم

- تنظیم مبادلات تجاری بازار گندم و آرد با هدف تنظیم بازار داخلی

- اصلاح ساختار تولید و بهبود فرآیند و توسعه ی تولید انواع نانهای با کیفیت، بهداشتی و متناسب با ذائقه و فرهنگ مردم از طریق تدوین و اعمال استانداردها و روشهای تجربه شده و اصول صحیح تولید گندم، آرد و خمیر و پخت نان

10 - ارتقای بهره وری در چهارچوب سیاستهای زیر:

- تحوّل رویکرد تحقق درآمد ملی به سمت اتکای هرچه بیشتر به منافع حاصل از کسب و کار جامعه

- افزایش بهره وری با تأکید بر استقرار نظام تسهیم منافع حاصل از بهره وری از طریق:

- حداکثرسازی ارزش افزوده و منافع ناشی از سرمایه های انسانی، اجتماعی و مادی با تأکید بر اقتصاد دانش پایه

- استقرار ساز و کارهای انگیزشی در نظام پرداختها در بخش عمومی و بنگاهی

- استقرار بودجه ریزی عملیاتی و بهبود فرآیند تخصیص منابع کشور بر اساس منافع اقتصادی و اجتماعی

- اصلاح ساختارهای ارزیابی و ارزشیابی، اتخاذ رویکرد نتیجه گرا و اجرای حسابرسی عملکرد در دستگاه های دولتی

- اصلاح قوانین و مقررات، روشها، ابزارها و فرآیندهای اجرایی

- اولویت توانمندسازی نیروی کار در کلیه ی برنامه های حمایتی

سیدعلی خامنه ای - 1389/4/15

ص: 298

6. سیاست‌های کلّی نظام در امور «تشویق سرمایه گذاری»

بسم الله الرحمن الرحيم

1 - حمایت از مالکیت و کلیّه ی حقوق ناشی از آن، از جمله مالکیت معنوی

2 - تقویت و حمایت از توسعه ی سرمایه گذاری بخش خصوصی و تعاونی در فعالیتهای اقتصادی کشور برابر با سیاستهای ابلاغی اصل 44 قانون اساسی

3 - تنظیم سیاستهای پولی، مالی و ارزی با هدف دستیابی به ثبات اقتصادی و مهار نوسانات و تقویت تولید ملی

4 - افزایش بهره وری اقتصاد کشور با اصلاحات و اقدامات لازم به ویژه اصلاحات ساختاری و مدیریتی و کاهش هزینه های مبادله و رفع موانع

5 - افزایش توان رقابت اقتصادی در داخل و صحنه های بین المللی از طریق لغو انحصارات غیرضرور و تقویت ساختار رقابتی و زیرساختهای لازم و حمایت از کارآفرینی و ارتقای خلاقیت و نوآوری

6 - اصلاح نظام مالیاتی در جهت تقویت سرمایه گذاری از طریق ثبات مالیاتها، شفافیت درآمدها، صراحت در مقررات و منطقی کردن معافیتهای

7 - تجهیز پس انداز ملی، تقویت نظام پولی و هدایت بازارهای پول و سرمایه در جهت حمایت از سرمایه گذاری

8 - توجه به کسب دانش فنی، دسترسی به بازارهای بین المللی، رشد اقتصادی، توسعه ی اشتغال و ارتقای مدیریت و بهره وری، در جذب سرمایه گذاری خارجی، با اولویت سرمایه گذاری مستقیم و بلندمدت

9 - تنظیم فعالیت مجاز سرمایه گذاری خارجی در بورس اوراق بهادار به نحوی که ثبات و تعادل بازارهای مالی و ارزی حفظ شود.

10 - سازماندهی رفتار تقنینی، اداری، قضائی، بازرسی، نظارت، حسابرسی و تخصصی کردن امور در جهت حمایت از سرمایه گذاری و تولید

7. سیاستهای کلی اشتغال

اشاره

بسم الله الرحمن الرحيم

سیاستهای کلی اشتغال

1 - ترویج و تقویت فرهنگ کار، تولید، کارآفرینی و استفاده از تولیدات داخلی به عنوان ارزش اسلامی و ملی با بهره گیری از نظام آموزشی و تبلیغی کشور

2 - آموزش نیروی انسانی متخصص، ماهر و کارآمد متناسب با نیازهای بازار کار (فعالی و آتی) و ارتقای توان کارآفرینی با مسئولیت نظام آموزشی کشور (آموزش و پرورش، آموزش فنی و حرفه ای و آموزش عالی) و توأم کردن آموزش و مهارت و جلب همکاری بنگاه های اقتصادی جهت استفاده از ظرفیت آنها

3 - ایجاد فرصتهای شغلی پایدار با تأکید بر استفاده از توسعه ی فناوری و اقتصاد دانش بنیان و آینده نگری نسبت به تحولات آنها در سطح ملی و جهانی

4 - ایجاد نظام جامع اطلاعات بازار کار

5 - بهبود محیط کسب و کار و ارتقای شاخصهای آن (محیط سیاسی، فرهنگی و قضائی و محیط اقتصاد کلان، بازار کار، مالیاتها و زیرساختها) و حمایت از بخشهای خصوصی و تعاونی و رقابت از راه اصلاح قوانین، مقررات و رویه های ذیربط در چهارچوب قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

6 - جذب فناوری، سرمایه و منابع مالی، مبادله نیروی کار و دسترسی به

بازارهای خارجی کالا و خدمات از طریق تعامل مؤثر و سازنده با کشورهای، سازمانها و ترتیبات منطقه ای و جهانی

7 - هماهنگ سازی و پایداری سیاستهای پولی، مالی، ارزی و تجاری و تنظیم بازارهای اقتصادی در جهت کاهش نرخ بیکاری توأم با ارتقای بهره وری عوامل تولید و افزایش تولید

8 - توجه بیشتر در پرداخت یارانه ها به حمایت از سرمایه گذاری، تولید و اشتغال مولد در بخشهای خصوصی و تعاونی

9 - گسترش و استفاده ی بهینه از ظرفیتهای اقتصادی دارای مزیت مانند: گردشگری و حق گذر (ترانزیت)

10 - حمایت از تأسیس و توسعه ی صندوقهای شراکت در سرمایه برای تجاری سازی ایده ها و پشتیبانی از شرکتهای نوپا، کوچک و نوآور

11 - برقراری حمایتهای مؤثر از بیکاران برای افزایش توانمندی های آنان در جهت دسترسی آنها به اشتغال پایدار

12 - توجه ویژه به کاهش نرخ بیکاری استانهای بالاتر از متوسط کشور

13 - رعایت تناسب بین افزایش دستمزدها و بهره وری نیروی کار

سپدعلی خامنه ای - 1390/4/28

8. سیاستهای کلی تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ی ایرانی

اشاره

بسم الله الرحمن الرحيم

سیاستهای کلی تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ی ایرانی

1 - بالا بردن قدرت رقابت و افزایش بهره وری عوامل تولید با:

- اصلاح و بازسازی ساختار تولید ملی

- کاهش هزینه ها و بهبود کیفیت تولید

- اتخاذ انواع تدابیر تشویقی و تنبیهی

- بهینه سازی تعامل عوامل تولید

2- هدایت و تقویت تحقیق و توسعه و نوآوری ها و زیربنای آنها و بهره گیری از آنها، با هدف:

- ارتقای کیفی و افزایش کمی تولید ملی

- بالا بردن درجه ی ساخت داخل تا محصول نهایی

- حمایت از تجاری سازی فناوری محصول و بهره گیری از جذب و انتقال دانش فنی و فناوری های روز و ایجاد نظام ملی نوآوری

3- گسترش اقتصاد دانش بنیان با تأکید بر توسعه ی مؤلفه های اصلی آن، از جمله: زیرساختهای ارتباطی، زمینه های تسهیل تبدیل دستاوردهای پژوهش به فناوری و گسترش کاربرد آن، حمایت قانونی از حقوق اشخاص حقیقی و حقوقی و مرتبط کردن بخشهای علمی و پژوهشی با بخشهای تولیدی کشور

4- حمایت از تولید محصولات با ماهیت راهبردی مورد نیاز مصارف عمومی یا بخش تولید کشور

5- تکمیل زنجیره ی تولید از مواد خام تا محصولات نهایی با رعایت اصل رقابت پذیری و فاصله گرفتن از خام فروشی در بازه ی زمانی معین

6- حمایت از تولید محصولاتی که عرضه ی رقابتی آنها با خالص ارزآوری مثبت یا خالص ارزبری منفی همراه باشد.

7- مدیریت منابع ارزی با تأکید بر تأمین نیازهای تولید ملی و کارآفرینی و ثبات ارزش پول ملی

8- بهبود فضای کسب و کار با هدف افزایش تولید ملی و اصلاح زمینه های فرهنگی، قانونی، اجرایی و اداری

9- افزایش سهم بخشهای تعاونی و خصوصی در تولید ملی از طریق:

- تقویت انگیزه و عزم ملی و تأکید و تسریع در اجرای کامل سیاستهای کلی اصل چهل و چهار، رعایت انضباط مالی و بودجه ای دولت

- رفع تبعیض بین بخش دولتی و بخشهای خصوصی و تعاونی

- ساماندهی و حمایت از بنگاه های كوچك و متوسط در جهت كارآمدسازی آنها

10 - تنظیم نقش نهادهای عمومی غیر دولتی اقتصادی در جهت تولید ملی

11 - شفاف سازی و بهنگام سازی آمار و اطلاعات و تسهیل دسترسی به آن و اطلاع رسانی در مورد ابعاد و فرصتهای سرمایه گذاران و سرمایه گذاری در رشته های مختلف و مقابله ی جدی با استفاده از هرگونه دسترسی اطلاعاتی ویژه

12 - توانمندسازی و ارتقای بهره وری نیروی کار با افزایش انگیزه، مهارت و خلاقیت و ایجاد تناسب بین مراکز آموزشی و پژوهشی با نیازهای بازار کار

13 - بسترسازی و ساماندهی اشتغال و حرکت نیروی کار ایرانی در سطح ملی، منطقه ای و جهانی

14 - ارتقای سرمایه های انسانی، طبیعی، اجتماعی و فیزیکی با تأکید بر توسعه ی نهادهای مردمی برای رشد تولید ملی

15 - توسعه ی فرهنگ حمایت از سرمایه، کار، کالاها و خدمات ایرانی و استفاده از نظرات متخصصان و صاحب نظران در تصمیمات اقتصادی

16 - جلوگیری از اتلاف و راکد ماندن سرمایه های فیزیکی و انسانی ایرانی با تأکید بر ایجاد و توسعه ی خدمات فنی و مشاوره ای فرابنگاهی و ارتقای بازده اقتصادی این سرمایه ها در بخشهای مختلف اقتصادی

17 - گسترش تنوع ابزارهای سرمایه گذاری در بازار سرمایه و تکمیل ساختارهای آن و اعمال سیاستهای تشویقی برای حضور عموم مردم و سرمایه گذاران داخلی و بین المللی به ویژه منطقه ای در بازار سرمایه

18 - حمایت از محققان و سرمایه گذاران و تشویق ورود سرمایه های ایرانی به حوزه های سرمایه گذاری خطرپذیر متضمن تحقیق و توسعه با

تأسیس صندوقهای شراکت یا ضمانت برای سرمایه گذاری در این حوزه

19 - کارآمدسازی مدیریت منابع موجود در صندوق توسعه ملی در جهت بهینه سازی و هم افزایی ظرفیتهای تولیدی و ارتقای کیفی کار و سرمایه ی ایرانی

20 - تنقیح و اصلاح قوانین و مقررات (از جمله اصلاح قانون پولی و بانکی، تأمین اجتماعی و مالیاتها) برای تسهیل فعالیت در بخشهای تولیدی و رفع موانع سرمایه گذاری در سطح ملی با رویکرد ثبات نسبی در قوانین

21 - کارآمد کردن نظام توزیع کالاها و خدمات با استفاده از ساز و کار شفاف سازی و اطلاع رسانی و کاهش واسطه های غیرضرور و ناکارآمد

22 - گسترش منابع مالی و کارآمدسازی مدیریت آن در جهت افزایش ظرفیت تولید ملی و کاهش هزینه های تأمین مالی مورد نیاز به ویژه با ساماندهی، گسترش و حمایت از نهادهای مالی توسعه ای و بیمه ای

23 - جلوگیری از ایجاد انحصار در چرخه ی تولید و تجارت تا مصرف

سیدعلی خامنه ای - 1391/11/24

9. سیاستهای کلی اقتصاد مقاومتی

اشاره

بسم الله الرحمن الرحيم

ایران اسلامی با استعدادهای سرشار معنوی و مادی و ذخائر و منابع غنی و متنوع و زیرساختهای گسترده و مهم تر از همه، برخوردار از نیروی انسانی متعهد و کارآمد و دارای عزم راسخ برای پیشرفت، اگر از الگوی اقتصادی بومی و علمی برآمده از فرهنگ انقلابی و اسلامی که همان اقتصاد مقاومتی است، پیروی کند نه تنها بر همه ی مشکلات اقتصادی فائق می آید و دشمن را که با تحمیل يك جنگ اقتصادی تمام عیار در برابر این ملت بزرگ صف آرای کرده، به شکست و عقب نشینی وا میدارد، بلکه خواهد توانست در جهانی که مخاطرات و بی اطمینانی های ناشی از تحولات خارج

ص: 304

از اختیار، مانند بحرانهای مالی، اقتصادی، سیاسی و... در آن رو به افزایش است، با حفظ دستاوردهای کشور در زمینه های مختلف و تداوم پیشرفت و تحقق آرمانها و اصول قانون اساسی و سند چشم انداز بیست ساله، اقتصاد متکی به دانش و فناوری، عدالت بنیان، درون زا و برون گرا، پویا و پیشرو را محقق سازد و الگویی الهام بخش از نظام اقتصادی اسلام را عینیت بخشد.

اکنون با مذاقه لازم و پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام، سیاستهای کلی اقتصاد مقاومتی که در ادامه و تکمیل سیاستهای گذشته، خصوصاً سیاستهای کلی اصل 44 قانون اساسی و با چنین نگاهی تدوین شده و راهبرد حرکت صحیح اقتصاد کشور به سوی این اهداف عالی است، ابلاغ میگردد.

لازم است قوای کشور بی درنگ و با زمان بندی مشخص، اقدام به اجرای آن کنند و با تهیه قوانین و مقررات لازم و تدوین نقشه راه برای عرصه های مختلف، زمینه و فرصت مناسب برای نقش آفرینی مردم و همه فعالان اقتصادی را در این جهاد مقدس فراهم آورند تا به فضل الهی حماسه ی اقتصادی ملت بزرگ ایران نیز همچون حماسه ی سیاسی در برابر چشم جهانیان رخ نماید. از خداوند متعال توفیق همگان را در این امر مهم خواستارم.

سیدعلی خامنه ای - 11/29/1392

بسم الله الرحمن الرحيم

سیاستهای کلی اقتصاد مقاومتی

با هدف تأمین رشد پویا و بهبود شاخصهای مقاومت اقتصادی و دستیابی به اهداف سند چشم انداز بیست ساله، سیاستهای کلی اقتصاد مقاومتی با رویکردی جهادی، انعطاف پذیر، فرصت ساز، مولد، درون زا، پیشرو و برون گرا ابلاغ میگردد:

ص: 305

- 1 - تأمین شرایط و فعالسازی کلیه ی امکانات و منابع مالی و سرمایه های انسانی و علمی کشور به منظور توسعه ی کارآفرینی و به حداکثر رساندن مشارکت آحاد جامعه در فعالیتهای اقتصادی با تسهیل و تشویق همکاری های جمعی و تأکید بر ارتقای درآمد و نقش طبقات کم درآمد و متوسط
- 2 - پیشسازی اقتصاد دانش بنیان، پیاده سازی و اجرای نقشه ی جامع علمی کشور و ساماندهی نظام ملی نوآوری به منظور ارتقای جایگاه جهانی کشور و افزایش سهم تولید و صادرات محصولات و خدمات دانش بنیان و دستیابی به رتبه ی اول اقتصاد دانش بنیان در منطقه
- 3 - محور قراردادن رشد بهره وری در اقتصاد با تقویت عوامل تولید، توانمندسازی نیروی کار، تقویت رقابت پذیری اقتصاد، ایجاد بستر رقابت بین مناطق و استانها و به کارگیری ظرفیت و قابلیت های متنوع در جغرافیای مزیت های مناطق کشور
- 4 - استفاده از ظرفیت اجرای هدفمندسازی یارانه ها در جهت افزایش تولید، اشتغال و بهره وری، کاهش شدت انرژی و ارتقای شاخصهای عدالت اجتماعی
- 5 - سهم بری عادلانه عوامل در زنجیره ی تولید تا مصرف متناسب با نقش آنها در ایجاد ارزش، به ویژه با افزایش سهم سرمایه ی انسانی از طریق ارتقای آموزش، مهارت، خلاقیت، کارآفرینی و تجربه
- 6 - افزایش تولید داخلی نهاده ها و کالاهای اساسی (به ویژه در اقلام وارداتی) و اولویت دادن به تولید محصولات و خدمات راهبردی و ایجاد تنوع در مبادی تأمین کالاهای وارداتی با هدف کاهش وابستگی به کشورهای محدود و خاص
- 7 - تأمین امنیت غذا و درمان و ایجاد ذخایر راهبردی با تأکید بر افزایش کمی و کیفی تولید (مواد اولیه و کالا)
- 8 - مدیریت مصرف با تأکید بر اجرای سیاستهای کلی اصلاح الگوی

مصرف و ترویج مصرف کالاهای داخلی همراه با برنامه ریزی برای ارتقای کیفیت و رقابت پذیری در تولید

9 - اصلاح و تقویت همه جانبه ی نظام مالی کشور با هدف پاسخگویی به نیازهای اقتصاد ملی، ایجاد ثبات در اقتصاد ملی و پیشگامی در تقویت بخش واقعی

10 - حمایت همه جانبه ی هدفمند از صادرات کالاها و خدمات به تناسب ارزش افزوده و با خالص ارزآوری مثبت از طریق:

- تسهیل مقررات و گسترش مشوقهای لازم

- گسترش خدمات تجارت خارجی و ترانزیت و زیرساختهای مورد نیاز

- تشویق سرمایه گذاری خارجی برای صادرات

- برنامه ریزی تولید ملی متناسب با نیازهای صادراتی، شکل دهی بازارهای جدید و تنوع بخشی پیوندهای اقتصادی با کشورها به ویژه با کشورهای منطقه

- استفاده از ساز و کار مبادلات تهاتری برای تسهیل مبادلات در صورت نیاز

- ایجاد ثبات رویه و مقررات در مورد صادرات با هدف گسترش پایدار سهم ایران در بازارهای هدف

11 - توسعه ی حوزه ی عمل مناطق آزاد و ویژه ی اقتصادی کشور به منظور انتقال فناوری های پیشرفته، گسترش و تسهیل تولید، صادرات کالا و خدمات و تأمین نیازهای ضروری و منابع مالی از خارج

12 - افزایش قدرت مقاومت و کاهش آسیب پذیری اقتصاد کشور از طریق:

- توسعه ی پیوندهای راهبردی و گسترش همکاری و مشارکت با کشورهای منطقه و جهان، به ویژه همسایگان

- استفاده از دیپلماسی در جهت حمایت از هدفهای اقتصادی

- استفاده از ظرفیتهای سازمانهای بین‌المللی و منطقه‌ای

13 - مقابله با ضربه پذیری درآمد حاصل از صادرات نفت و گاز از طریق:

- انتخاب مشتریان راهبردی

- ایجاد تنوع در روشهای فروش

- مشارکت دادن بخش خصوصی در فروش

- افزایش صادرات گاز

- افزایش صادرات برق

- افزایش صادرات پتروشیمی

- افزایش صادرات فرآورده های نفتی

14 - افزایش ذخایر راهبردی نفت و گاز کشور به منظور اثرگذاری در بازار جهانی نفت و گاز و تأکید بر حفظ و توسعه ی ظرفیتهای تولید نفت و گاز، به ویژه در میادین مشترک

15 - افزایش ارزش افزوده از طریق تکمیل زنجیره ی ارزش صنعت نفت و گاز، توسعه ی تولید کالاهای دارای بازدهی بهینه (براساس شاخص شدت مصرف انرژی) و بالا بردن صادرات برق، محصولات پتروشیمی و فرآورده های نفتی با تأکید بر برداشت صیانتی از منابع

16 - صرفه جویی در هزینه های عمومی کشور با تأکید بر تحوّل اساسی در ساختارها، منطقی سازی اندازه ی دولت و حذف دستگاه های موازی و غیرضرور و هزینه های زائد

17 - اصلاح نظام درآمدی دولت با افزایش سهم درآمدهای مالیاتی

18 - افزایش سالانه سهم صندوق توسعه ملی از منابع حاصل از صادرات نفت و گاز تا قطع وابستگی بودجه به نفت

19 - شفاف سازی اقتصاد و سالم سازی آن و جلوگیری از اقدامات، فعالیتها و زمینه های فسادزا در حوزه های پولی، تجاری، ارزی و...

20 - تقویت فرهنگ جهادی در ایجاد ارزش افزوده، تولید ثروت، بهره‌وری، کارآفرینی، سرمایه‌گذاری و اشتغال مولد و اعطای نشان اقتصاد مقاومتی به اشخاص دارای خدمات برجسته در این زمینه

21 - تبیین ابعاد اقتصاد مقاومتی و گفتمان سازی آن به ویژه در محیط‌های علمی، آموزشی و رسانه‌ای و تبدیل آن به گفتمان فراگیر و رایج ملی

22 - دولت مکلف است برای تحقق سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی با هماهنگی سازی و بسیج پویای همه‌ی امکانات کشور، اقدامات زیر را معمول دارد:

- شناسایی و بکارگیری ظرفیتهای علمی، فنی و اقتصادی برای دسترسی به توان آفندی و اقدامات مناسب

- رصد برنامه‌های تحریم و افزایش هزینه برای دشمن

- مدیریت مخاطرات اقتصادی از طریق تهیه‌ی طرح‌های واکنش هوشمند، فعال، سریع و بهنگام در برابر مخاطرات و اختلال‌های داخلی و خارجی

23 - شفاف و روان سازی نظام توزیع و قیمت گذاری و روزآمدسازی شیوه‌های نظارت بر بازار

24 - افزایش پوشش استاندارد برای کلیه‌ی محصولات داخلی و ترویج آن.

سوره ی ابراهیم، بخشی از آیه ی 45، وَسَكَنْتُمْ فِي مَسَاكِنِ الَّذِينَ ظَلَمُوا: 15

سوره ی احزاب، بخشی از آیه ی 13، وَإِذْ قَالَتْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ يَا أَهْلَ يَثْرِبَ لَا مُقَامَ لَكُمْ فَارْجِعُوا: 80

سوره ی احزاب، بخشی از آیه ی 22، هَذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ: 80

سوره ی احزاب، بخشی از آیه ی 22، وَصَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَمَا زَادَهُمْ إِلَّا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا: 80

سوره ی احزاب، بخشی از آیه ی 60، لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْمُرْجِفُونَ فِي الْمَدِينَةِ لَنُغْرِيَنَّكَ بِهِمْ: 80

سوره ی حدید، بخشی از آیه ی 25، لِيُقِيمَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ: 25

سوره ی طلاق، بخشی از آیه های 2 و 3، وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا * وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ: 51، 238

سوره ی عصر، بخشی از آیه ی 3، وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ: 163

یدالله مع الجماعة، نهج البلاغه (صبحی صالح)، ص 31، امام علی (ع): 34

كونوا دعاة الناس بغير السننكم، بحار الانوار، ج 67، ص 309، امام صادق (ع): 38

كاد الفقر ان يكون كفراً، بحار الانوار، ج 27، ص 247، پیامبر اکرم (ص): 102

سقط من عینی، بحار الانوار، ج 100، ص 9، پیامبر اکرم (ص): 198

فإن اموال المسلمين لا یحتمل الاضرار، الخصال، ج 1، ص 310، امام علی (ع): 215

رحم الله امرأً عمل عملاً فاتقنه، شواهد التنزیل، ج 1، ص 5، پیامبر اکرم (ص): 182، 186، 236

ص: 312

فهرست موضوعات

آبروی ملی: 217

آرامش ایمانی: 102

آرامش ظاهری: 111

ابزارهای دشمن: 86، 88، 90، 217

انگاکا به خود، تکیه به درون: 90، 91، 94، 232، 271، 274، 280، 281

اثرگذاری تحریمها: 107، 132، 229، 270

احترام به سرمایه: 102

احترام به کار: 102

احترام به کارگر: 183

احترام به مالکیت: 102

احتیاج به بیرون: 274

احساس مسئولیت: 185، 212

احکام اسلامی: 68

احیای بخشهای سرمایه گذاری شده: 234

اختلاف طبقاتی: 24، 26، 102

اختلاف افکنی: 88

اخلاق اسلامی: 69

ادبیات انقلابی امام (ره): 267

ادبیات غربی: 25

ارتباطات جهانی: 44، 111، 141، 150

اردوگاه شرق: 28

اردوهای جهادی: 159

ارزشهای دینی، آرمانهای اسلامی، آرمانهای بلند، آرمانهای نظام اسلامی: 51، 69، 78، 79، 101، 271

ارسال موجود زنده به فضا: 270، 271

استانداردسازی شرکتهای دانش بنیان: 218

استحکام اقتصادی: 30، 52، 56، 59

استحکام ساخت درونی ملت، استحکام درون، تقویت درونی: 30، 163، 267، 274، 280

ص: 313

استخدام دولتی: 216

استعدادیابی: 184

استفاده از فناوری های آبیاری: 157

استفاده از مهندسان کشاورزی: 157

استقلال فرهنگی، فرهنگ مستقل: 44، 241، 242

استقلال ملی: 93، 271

استقلال خواهی: 108

اسراف در آب: 39، 212، 214

اسراف در انرژی: 214

اسراف در نان: 39، 212، 213

اسلام هراسی: 87

اشتغال زایی، ایجاد کار: 21، 24، 147-149، 151، 184، 185، 198، 199، 201، 206، 208، 209

اشرافی گری، تجمل گرایی: 14، 15

اصل 44 قانون اساسی: 5، 35، 45، 106، 126، 130، 160، 192، 222-224، 234

اصلاح الگوی مصرف: 3، 38، 39، 40

اصلاح سیستم اعتبارشناسی: 227

اصلاح مسائل مالیاتی: 155

اطلاع رسانی به مردم، گزارش به مردم: 246، 247، 278

اعتبار بین المللی: 266

اعتماد به کمک الهی، توکل به خدای

متعال، اعتماد به خدای متعال: 32، 229، 237-239، 275

اعتماد به مردم، اعتقاد به مردم: 224، 229، 256، 257

اعتماد به نفس ملی: 81، 82، 266

اعتماد به نفس، باور به خود، خودباوری: 81، 82، 237، 266

افزایش بهره وری: 24، 235، 236، 237

افزایش دستمزد: 190

افزایش کیفیت، تولید باکیفیت: 185، 186، 190، 236

افسران جنگ نرم: 61

افکار عمومی: 11، 60، 61، 64، 66، 255

اقتدار اقتصادی: 44

اقتدار سیاسی: 31، 44

اقتدار ملی، اقتدار کشور: 30، 210، 280

اقتصاد ایران: 143

اقتصاد تهاجمی، اقتصاد تحمیلی: 17، 30

اقتصاد دولتی: 12، 36، 105، 106، 107، 222، 224

اقتصاد زمان پهلوی: 143

اقتصاد سرمایه داری: 14، 26، 95، 96، 191

اقتصاد سیاسی: 87

اقتصاد عدالت محور، نگاه عدالت محور:

ص: 314

159، 191، 192

اقتصاد غرب: 110

اقتصاد غیر مقاوم: 29

اقتصاد فرهنگی: 87

اقتصاد لیبرال: 96، 183

اقتصاد متکی به دانش، اقتصاد دانش بنیان، اقتصاد دانش محور: 5، 12، 13، 41-43، 215، 216، 218-220، 259، 265

اقتصاد مردمی: 12، 35، 106، 107، 222-224

اقتصاد مستقل: 241

اقتصاد مقاوم: 9، 29، 30، 42، 104

اقتصاد مقاومتی: در بسیاری از صفحات

اقتصاد مقاومتی، اقدام و عمل: 4، 60، 102

اقتصاد ملی، اقتصاد کشور: 56، 102، 150، 152-154، 210، 241، 257

اقتصادهای جهانی: 11، 92-94، 96، 102، 258

اقدام و عمل: 6، 20، 103، 147، 150، 162-165، 207، 235، 246، 262، 277

اقدامات رهبری: 4، 6

الگوسازی: 108

الگوی اقتصاد مقاومتی: 10، 24، 117،

258

الگوی اقتصادی بومی و علمی، مسیر ایرانی اسلامی: 4، 10، 27، 28، 94، 265

الگوی توسعه‌ی اسلامی ایرانی پیشرفت: 28

امکانات بومی: 148

امنیت اقلام راهبردی: 36

امنیت سرمایه: 183

امنیت سرمایه گذاری: 45

امنیت شغلی: 187، 183

امنیت ملی: 75

آموزشهای فنی و حرفه ای: 186، 187

امید به آینده: 247

انتخابات ریاست جمهوری آمریکا: 86، 94

انتقال فناوری: 233، 234

انزواطلبی: 11

انسجام ملی: 179

انطباق برنامه های اقتصادی دولت با اقتصاد مقاومتی: 168

انعطاف پذیری: 18، 27، 28

انقلاب اسلامی: 25، 27، 28، 35، 45، 62، 63، 72، 74-78، 81، 89، 92، 106، 107، 120، 121، 127، 128، 130، 132،

141، 143، 161، 195، 233

ص: 315

276، 239، 234

اولویت بندی: 53، 54

ایجاد مجاری کار، باز کردن راه کار: 198، 199، 216، 217

ایجاد ارزش افزوده: 106، 124، 141، 152، 232، 242

ایران هراسی: 87، 88

ایستادگی، تسلیم نشدن، پافشاری بر مبانی، حفظ اصول: 30، 31، 63، 68، 69، 77، 91، 92، 150، 242، 255، 271

ایمان راسخ: 82

بازار داخلی: 109، 125، 205

بازارهای جهانی: 147، 230

بازنگری در سیاستهای پولی و بانکی: 226

باور به اقتصاد مقاومتی: 180، 196

بچه پولداری ملی: 43

بد مصرف کردن: 20، 39

بدعهدی آمریکا: 70، 71، 72، 86

برجامهای دیگر: 65، 66، 67

برخورد با موانع امنیتی تولیدکنندگان: 206، 207

برداشتن تحریمها: 17، 58، 59، 61، 70، 74، 88، 100، 230، 231، 268، 271، 272

برکات تحریم، فرصت تحریم: 90، 134، 135، 270

برنامه ی ششم: 57، 168، 169، 237، 274

برنامه ی عملیاتی اقتصاد مقاومتی: 166، 167، 259، 282

برون گرایی، نگاه به بیرون: 5، 10، 11، 147، 150، 230، 232، 265

بستن چاههای نفت: 123، 229

بلندپروازی: 42

بهبود معیشت: 58، 101

بی اثر شدن تحریم، خنثی سازی تحریمها، مصونیت از تحریم، مقابله با تحریم: 90، 91، 100، 107، 217، 267، 271، 272، 276-
278

بی اعتقادی به خود: 81

بی اعتمادی به خود، ناباوری به خود: 81، 82، 142

بی قانونی: 34

بیماری اسراف: 213

پارتی بازی: 202

پذیرفتن کار سخت: 197

پر شدن ظرفیت: 118

پرهیز از انفعال: 54، 55، 273

پرهیز از تفکرات عقب ننگه دارنده: 257

پرهیز از حاشیه سازی: 179

ص: 316

پرهیز از راحت طلبی: 239

پرهیز از راه های موازی آسان ولی مهلك: 254، 255

پرهیز از سختگیری بر تشکلهای انقلابی: 279

پولدار شدن: 188، 189

پولدارهای نوکیسه ی تازه به دوران رسیده: 141، 143

پولهای بازگشتی: 227، 282

پیروزی انقلاب اسلامی: 72، 77

پیشرفت اقتصاد مقاومتی: 166، 170، 246، 258، 259

پیشرفت اقتصادی، رونق اقتصادی، رشد اقتصادی: 20-22، 24، 25، 31، 33، 91، 94، 95، 104، 111، 117، 125، 126، 135،

146، 152، 155، 163، 173، 185، 210، 224، 240

پیشرفت بدون عدالت، اقتصاد منهای عدالت: 24، 25

پیشرفت در علوم زیستی: 133

پیشرفت صنعتی: 26، 95، 130، 131، 132

پیشرفت ظاهری: 26، 95

پیشرفت علمی، حرکت علمی: 12، 13، 26، 31، 42، 43، 54، 81، 85، 95، 130، 131، 133، 134، 152، 167،

217، 253، 270، 271

پیشرفت فرهنگی، رشد فرهنگی: 31، 240

پیشرفت فناوری: 81، 133، 131، 152

پیشرفت کشور، پیشرفت ملت، رشد کشور، رشد ملی: 14، 85، 91، 97، 110، 121، 129، 131، 179، 191، 192، 195، 197،

230، 266

پیشرفت مادی: 95

پیشرفت معنوی: 266

پیشرفت نظامی: 90، 104، 132

پیشرفت، تداوم پیشرفت: 4، 5، 13، 25-28، 39، 265، 267، 279

تأمین سوخت 20 درصد: 268، 269، 273

تبلیغات دشمن: 61، 255

تبلیغات سینمایی: 25

تبیین اقتصاد مقاومتی: 9، 196، 197

تجارت جهانی: 11

تجارت خارجی: 203، 232، 233، 246

تجاری سازی علوم و فناوری: 216

تجربه های مدیریتی، تجربه های طولانی، تجربه های متراکم، تجربه های موفق: 128-132

تحرک دیپلماسی: 32، 33

تحریم بنزین: 210

ص: 317

تحریم کشورهای غربی از طرف ایران: 281

تحریم: 16، 17، 22، 29، 30، 31، 33، 55، 56، 58، 59، 61، 62، 64، 70، 71، 74، 80، 82، 84، 86-92، 97، 100، 101، 104، 107-110، 132-135، 154، 181، 183، 184، 193، 197، 217، 225، 229، 230، 231، 268، 270، 271، 276-281

تحقق آرمانها: 5، 265

تحقق اقتصاد مقاومتی: 10، 166، 282

تحقیر ملت، حقارت ملی: 74، 82، 217، 240، 274

تخریب فرهنگی، لطمه ی فرهنگی: 82، 213

تربیت جوانان با هویت مستقل: 241

تربیت جوانان وابسته: 244

تردید در توانایی های درونی: 256

تردید درباره ی هولوکاست: 272

ترس از ابرقدرتها، ترس از دشمن: 78، 79، 272

ترفندهای دشمن: 84، 224، 276

تزریق ناامیدی: 82

تسخیر لانه ی جاسوسی: 77

تسلط آمریکا، سلطه ی آمریکا، سلطه ی قدیمی، سلطه ی استکبار، سلطه ی اهریمنی: 72، 73، 75، 81، 89، 90، 244

تسلیم شدن: 31، 61، 62، 85، 88، 91، 255، 256

تسهیل سرمایه گذاری: 153

تشویق فروشندگان تولید داخلی: 140

تضعیف تولید داخلی: 144، 204، 205، 232، 233

تظاهر به دوستی: 85

تعبیرات فرنگی: 241

تعطیلی بنگاه های اقتصادی كوچك و متوسط: 153

تعطیلی کارگاه ها: 187-189

تعقیب قضائی: 172، 272

تغییر سیرت جمهوری اسلامی: 67-70

تغییر مقررات: 257

تفکر جدایی دین از سیاست: 83

تفکر مارکسیستی، دیالکتیک مارکسیستی: 190، 192

تقیح فروشندگان کالای خارجی: 140، 141

تقدّس تولید داخلی: 139

تقوای اجتماعی: 51، 52

تقوای شخصی: 51، 52

تقویت تولید داخلی، رونق تولید، حمایت از تولید داخلی، احیای تولید، حمایت از بنگاه های تولیدی، ترویج محصول

ص: 318

ایرانی: 21، 23، 58، 132، 139، 146-153، 155، 156، 172، 180، 189، 190، 192، 193، 207-209، 210، 233، 244،
274، 252

تقویت درونی، قوی شدن کشور: 30، 96، 97، 149، 229، 231

تکانه های اقتصادی، تکانه های جهانی، تکانه های تخصصی، بحرانهای اقتصادی جهانی: 10، 27، 29، 42، 51، 55، 56، 59، 93،
95، 110، 111، 265

تکرار زبانی، تکرار شعار: 260

تکنوکراتها: 229

تکیه بر علم: 13، 14

تکیه به اسلام، بر پایه ی اسلام: 108، 109

تکیه به جوانان: 91، 92، 131، 234، 266

تمدن غرب، تمدن مادی: 25، 26، 81، 95، 96

تمدن نوین اسلامی: 74

تمدن سازی: 95

تمرکز اجرا: 175

تمرکز بر روستاها، توجه به روستاها: 158، 159

تمرکز تصمیم گیری: 175

تمرکز دولتی: 224

تمرکز فرماندهی: 175

تنوع اقلیمی: 232

تهاجم امنیتی: 97

تهاجم سیاسی: 97

تهدید نظامی: 100، 276، 277

توافق هسته ای، برجام: 63، 65، 66، 70، 86، 100، 227، 275

توان تولید داخلی: 207، 204، 233

توانایی مقاومت: 29

توجه به صنایع تبدیلی: 158، 159، 160

توجه به صنایع روستایی: 159

توجه به صنایع متوسط و کوچک: 150، 151، 152

توجه به صنعت و معدن: 156

توجه به کشاورزی: 155، 156

تولد اسلام: 83

تولید ثروت، ثروت آفرینی: 14، 184، 198

تولید خارجی، کالای خارجی، نشان خارجی، کالای غربی: 105، 140-143، 146، 183، 207-211، 233

تولید داخلی، تولید ملی: 18، 20، 21، 23، 24، 36، 45، 56، 58، 125، 132، 139-142، 144، 146-148، 152-154، 163،

182، 183، 196، 207-211، 233، 235، 252

تولید علم: 20، 104، 246

ص: 319

تولید ملی و حمایت از کار و سرمایه‌ی ایرانی: 3، 5، 148

تولید ناخالص ملی، تولید ناخالص داخلی: 14، 121

تولیدکننده‌ی خارجی: 233

ثبات اقتصادی، امنیت اقتصادی: 30، 41، 177، 252، 257

ثروت ملی: 208

جامعه‌ی اسلامی: 101

جامعه‌ی پیشرفته: 101

جایگاه اقتصادی کشور: 121

جدا کردن ملت از نظام: 71، 74، 75، 89، 101

جدی گرفتن اقتصاد مقاومتی: 58، 162

جلو بودن از دشمن: 273

جلوگیری از اسراف، پرهیز از ریخت و پاش، اجتناب از هدر دادن منابع عمومی: 3، 15، 38، 39، 153، 202، 211-214، 222،

236، 237

جلوگیری از واردات اجناس مشابه داخلی، کاهش واردات، جلوگیری از واردات بی‌منطق: 139، 140، 142-144، 147، 153، 157،

164، 203، 204، 233، 244

جنبش 99 درصدی: 94

جنگ اقتصادی، فشار اقتصادی،

تلاش ضد اقتصادی، فشار تحریم، تهاجم اقتصادی، تهدید اقتصادی، محاصره‌ی اقتصادی: 5، 16، 30، 74، 75، 84، 88، 89-91،

97، 101، 108، 110، 165، 170، 191، 217، 241، 256، 265، 268

جهاد اقتصادی: 3

جهاد مقدّس: 5، 160

جهت‌گیری اقتصاد مقاومتی: 18

حاکمیت شخصی: 76

حاکمیت مردمی: 76

حذف قوانین مزاحم، رفع موانع قانونی: 176، 177، 180

حرکت اقتصادی جمعی: 105

حرکت انقلابی، جریان انقلابی، کار انقلابی، روحیه ی انقلابی: 277، 278

حرکت به سمت قلّه: 119

حرکت عمومی کشور، حرکت عمومی مردم، تلاش عمومی: 3، 83، 97، 132، 135، 195، 239، 276

حضور بسیج، نقش آفرینی بسیج: 169، 245

حضور در مجامع نخبگانی: 220، 221

حضور مردم، نقش آفرینی مردم: 5، 12، 56، 76، 107، 160

حفاظت از انقلاب: 76

ص: 320

حفظ سیرت جمهوری اسلامی: 68، 69

حکومت پادشاهی: 76، 77

حلّ مشکلات اقتصادی: 13-15، 23، 60، 61، 71، 255، 258

حلال خوری: 41

حماسه ی اقتصادی: 5، 98، 100، 161، 163، 164، 179، 259

حماسه ی سیاسی و حماسه ی اقتصادی: 4، 100، 163، 164، 179

حماسه ی سیاسی: 5، 161، 163

حمایت از صنعت: 155

حمایت از محرومان: 14، 15، 56، 102، 164، 179

حمایت از مقاومت: 66

خام فروشی: 13، 37، 43، 105، 106، 124، 152، 242

خاورمیانه ی بزرگ، خاورمیانه ی نوین: 73

خروج از رکود: 171

خسارت بالاتر: 72

خسارت محض: 71، 72

خصوصی سازی: 4، 5، 35، 221، 222، 224

خطّ امام (ره)، اصول امام (ره): 15، 102، 224

خطای محاسباتی دشمن: 89، 90، 112، 256

خنثی سازی توطئه های دشمن: 100، 101

خودباختگی: 81، 82

خودکفایی، خودکفایی در موادّ حیاتی: 36، 37، 102، 156

خودکم بینی: 142

خوشحالی کودکانه: 93

خوی کاخ نشینی: 15

خیانت رژیم پهلوی: 143

دامهای دشمن: 245

دخالت دولت، ورود دستگاه حکومت: 222، 223

درست مصرف کردن، مدیریت مصرف: 40، 210، 211، 212

درون زایی، جوشش درونی اقتصاد، اقتصاد درون زا: 5، 10، 11، 20، 23، 42، 147، 150، 156، 177، 207، 230، 231، 232،

234، 265، 268، 269

درون گرا: 10، 11

دستگاه استکبار، جبهه ی استکبار، قدرتهای سنتی، جبهه ی مسلط جهانی، جبهه ی قدرت، قدرت مستکبر: 22، 78، 87، 111، 112،

230، 267، 275

دستگاه تبلیغاتی، ابزار تبلیغاتی: 62، 63، 65، 87، 100، 111، 195

دستگاه های اطلاعاتی: 188

دستگاه های فرهنگی: 83

دشمن صهیونیستی: 67

ص: 321

دفاع مقدّس: 35، 79، 109، 119، 170، 239، 256

دنیای اسلام: 87

دنیای غرب، بلوک غرب: 24، 25، 28، 95، 96، 110، 244، 274

دهه ی پیشرفت و عدالت: 24، 57، 129، 131، 132

دور زدن ایران: 109، 110

دور زدن تحریم: 183

دوراهی دروغین: 60، 61، 63، 64، 91

دیالکتیک اسلامی: 190

دیدگاه اسلامی: 83

دیدگاه قرآنی: 83

راه حلّ کمبود اعتبارات: 225

راه حلّ مشکل اشتغال: 216

راه حلّ مشکلات کشور، علاج مشکلات کشور: 15، 19، 21، 23، 57، 58، 60، 61، 71، 99، 102، 148، 149، 180، 231،

269، 275، 280

رتبه ی علمی کشور: 120

رزق الهی: 238

رزمایش اقتصادی: 251

رزمایش نیروهای مسلّح: 135

رسانه های عمومی، وسایل ارتباط جمعی: 65، 91، 195، 196، 211، 247

رشد انقلاب، حرکت انقلاب، پیشرفت

اهداف انقلاب: 45، 74، 92

رعایت خطوط قرمز: 272، 277

رفاه اقتصادی: 91

رفاه عمومی، رفاه مردم، رفاه کامل: 24، 39، 56، 91، 210، 230

رفع آسیبهای اجتماعی: 268

رقیب خارجی: 147

روحیه ی استغناء: 148

روحیه ی مقاومت، مقاومت: 73، 242، 257

رویکرد جهادی، مدیریت جهادی، حرکت جهادی، روحیه ی جهادی: 33، 34، 105، 212، 237، 239، 240، 241

رویکرد سیاسی اسلام: 83

ریاضت اقتصادی: 19، 20، 38، 39

ریشه کنی فقر: 15، 102

زنجیره های اقتصادی مزیت دار: 152

زیرساخت اقتصادی: 42، 54

زیرساخت سخت افزاری: 126

زیرساخت علمی: 128، 130، 131

زیرساخت نرم افزاری: 126

زیرساختهای اساسی، سرمایه های زیربنایی، کارهای زیربنایی: 126، 127، 130، 221، 234، 254، 265، 270

ساده زیستی: 69

ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی، قرارگاه

ص: 322

اقتصاد مقاومتی: 164، 170-172، 174، 247

ستون فقرات اقتصاد مقاومتی: 146، 147، 180، 220

سدسازی: 128

سرمایه دارهای صهیونیست: 74

سرمایه سالاری: 191

سرمایه گذاری بر تولید داخلی: 150، 153، 182، 191

سرمایه گذاری مردمی، مشارکت مردمی: 200، 247، 257

سرمایه های جهانی: 135

سرمایه های طبیعی، منابع طبیعی: 85، 89، 109، 121-123، 269

سرمایه های ملی، سرمایه های داخلی: 148، 229

سطحی نگری: 252

سفرهای استانی: 131

سکوت مکاتب اقتصادی: 96

سلامت اقتصادی: 201

سلامت صادرات، فرهنگ صحیح صادرات: 194، 195

سلامت محیط کار: 190

سند چشم انداز بیست ساله: 5، 57، 126، 265

سنگرهای استکبار، سنگر دشمن: 75 -

78، 81-83

سنگرهای انقلاب، سنگرهای ملت: 76، 82

سهل انگاری: 200، 239، 252

سه‌میه بندی بنزین: 210

سوسیالیسم: 96، 183، 192

سیاست راهبردی: 16

سیاست مستقل: 241

سیاستهای استکباری، هدفهای استکباری: 60، 87، 88، 109

سیاستهای اقتصاد مقاومتی: 4، 5، 9، 16، 18، 19، 24، 26، 27، 29، 32-34، 36-38، 42، 45، 46، 54، 55، 97، 99، 103،

160، 162، 167، 168، 196، 223، 226، 239، 258، 259، 261، 265، 280

سیاستهای آمریکا: 60، 64، 84، 86، 241

سیاستهای تولید ملی: 148

سیاستهای جهانی: 43، 51

سیاستهای کلان جامعه، برنامه های کلان کشور: 4، 6، 28

سیاستهای واردات: 140

سیستم آموزشی غربزده: 243

شاخص شدت انرژی: 237

شبهه افکنی: 82

ص: 323

شتاب زدگی در تصمیم گیری: 258

شرکتهای دانش بنیان، صنایع دانش بنیان: 42، 120، 134، 145، 152، 188، 215-219، 227، 238

شعار «ما میتوانیم»، روحیه ی «ما میتوانیم»: 81، 82، 240

شعار «مرگ بر آمریکا»: 73، 75

شعار اخلاقی: 60

شعار اقتصادی: 60

شعار عدالت: 69

شعار فرهنگی: 60

شعارهای اقتصادی: 4

شفاف سازی: 6، 41

شکست دشمن، شکست آمریکا: 5، 77، 78، 265

شکستن مرزهای علم: 13

شناخت ضعفهای اقتصادی: 251، 252

شناسای ظرفیتهای: 266

شناسایی نخبه: 43

شهوت رانی: 82

شیعه هراسی: 88

صادرات غیرنفتی: 128، 140، 164، 194

صادرات نفت: 124، 194

صدر اسلام: 79

صرفه جویی: 38-40، 196، 202، 211-215، 225، 235، 237

صنعتی سازی کشاورزی: 140، 159

صهیونیسیم: 274

ضربه به اقتصاد: 144، 200، 206، 213، 232

ضربه به هویت ملی: 144

ضعف برنامه های اقتصادی، معیوب بودن ساختارهای اقتصادی: 90، 105

ضعفهای شخصیتی: 69

طبقه ی روشنفکر، روشنفکران: 70، 95، 244، 252، 253

ظرفیت اقتصادی: 266

ظرفیت انرژی های پاک: 122

ظرفیت بالای بسیج: 169، 245

ظرفیت درونی، نیروی درونی، ظرفیت داخلی، قدرت درونی، ظرفیتهای کشور: 11، 20، 21، 23، 31-33، 35، 43، 65، 66، 85، 91، 92، 94، 103، 104، 109، 117-119، 129، 156، 163، 219، 230، 231، 265، 266، 270، 274، 281

ظرفیت فکری: 121

ظرفیت معادن: 123، 124

ظرفیت همسایگی: 125

ظرفیت سازی: 12

ظرفیتهای مادی، استعدادهای مادی: 103، 265

ص: 324

ظرفیتهای معنوی، استعدادهای معنوی: 103، 265

عبور از خطّ قرمز: 63، 66

عدالت اجتماعی: 14، 15، 24، 26

عدالت اقتصادی: 14، 102

عدالت قضائی: 25

عدالت بنیان: 5، 14، 159، 192، 265، 305

عدل امیرالمؤمنین (علیه السلام): 215

عدم اعتماد به جوانان: 256

عدم پیگیری طرحهای خوب: 251

عزّت ملی: 82، 93، 266، 267

عزم راسخ: 4، 82، 101، 130، 161، 162، 239، 265

عزم ملی و مدیریت جهادی: 4، 240

عزم ملی: 82، 91، 240

عقب ماندگی: 81، 144، 156

عقب نشینی: 5، 62، 68، 230، 265، 268، 271

عقل جمعی: 46، 99

عملیات روانی: 78

غرب زدگی، شیفته ی غرب: 243، 244

غربی شدن: 81، 244

غیرت ملی: 76

فداکاری مسئولین: 69

فرار مالیاتی: 154

فراهم کردن زمینه‌ی صادرات، حمایت از صادرات: 193، 194

فرصت‌های بین‌المللی: 85

فرمول‌های غربی: 166

فرهنگ اقتصادی، ادبیات اقتصادی: 99

فرهنگ انقلابی و اسلامی: 4، 27، 265

فرهنگ سرمایه‌داری: 102

فرهنگ مترقی: 18

فرهنگ منحرف: 141

فرهنگ مهاجم: 55

فرهنگ سازی: 3، 197، 211، 212

فساد اقتصادی، فساد مالی: 12، 40، 199، 202، 203، 222

فسادستیزی: 40، 41

فشار آمریکا، فشار دشمن: 31، 88، 91، 108، 132، 197

فشار جهانی: 89، 132

فعالیت اجتماعی: 129

فعالیت اقتصادی، کار اقتصادی: 12، 23، 35، 76، 101، 102، 110، 152، 171، 222، 223، 228، 229، 245، 259

فعالیت تولیدی: 149

فعالیت سیاسی: 76، 80، 129

فعالیت فرهنگی: 76

فناوری تولید داخلی: 144، 145

فناوری سلولهای بنیادی: 104، 131، 134، 266، 278

فناوری نانو: 82، 104، 133، 134، 266، 279

فناوری هسته ای: 82، 104، 122، 181

قانع نشدن: 238

قانون اساسی: 5، 66، 67، 68، 265

قانون دانه‌های قانون شکن: 189

قدرت اثرگذار: 86

قدرت اقتصادی: 109

قضیه ی هسته ای، مسئله ی غنی سازی: 61، 64، 66، 70، 74، 89، 100، 108، 109، 255، 266، 274، 278، 279

کار تبلیغاتی، فعالیت تبلیغاتی: 63، 80

کارآفرینی: 41، 183، 184، 201

کاهش تورم: 24، 209

کاهش قیمت نفت: 22، 29، 43، 55، 56، 59، 123، 154، 229، 230

کاهش وابستگی: 219، 228، 229

کرامت انسانی: 69

کرامت ملی: 44

کشورهای وابسته: 37

کمک به دولت: 86، 147، 179، 180، 181

کمک گیری از بسیج: 244

کوتاه آمدن از اصول، اصول زدایی، دست

برداشتن از آرمانها: 63، 64، 66، 80، 255، 256، 271

کوخ نشینان: 15

کینه ی شتری آمریکا: 88

گرایش انقلابی، گرایش اسلامی: 279

گسترش بسیج: 244

گفتمان سازی: 3، 6، 64، 195، 196، 197

لذت جویی: 82

لزوم استمرار حرکت: 253، 254

لیبرالیسم، آزادگرایی: 27، 68

مبارزه با بدحسابهای بانکی: 203

مبارزه با قاچاق کلان، مبارزه با قاچاق سازمان یافته: 143، 144، 153، 199، 204، 205

مبارزه با مفاسد اقتصادی: 199-203، 222

مبارزه با ویژه خواری: 199، 200

محقق نشدن اقتصاد مقاومتی: 274

محکم کاری: 182، 183، 185، 186، 236

محیط دانشجویی: 98

مدیریت بازرگانی خارجی: 232، 233

مدیریت مالی، انضباط مالی، مدیریت منابع مالی: 225، 226، 227

مدیریت منابع ارزی: 228

ص: 326

مذاکرات سیاسی: 126

مذاکرات هسته ای: 22، 64، 272

مذاکره با آمریکا، توافق با آمریکا: 62، 63، 64، 65، 70، 71

مذاکره کردن: 21، 61، 62، 63، 64، 70، 71

مردم بنیاد، متکی به مردم، مردم محوری، تکیه به مردم: 12، 30، 34، 35، 56، 109، 221، 223، 224، 271

مردمی بودن مسئولان: 69

مسیر غربی، نسخه ی غربی: 28، 94

مسئله ی اقتصاد: 3، 75، 159، 165، 220، 259، 260

مسئله ی بیکاری: 21، 58، 105، 147، 208

مسئله ی حقوق بشر: 89، 100، 108، 274

مسئله ی حقوق زنان: 100

مسئله ی فلسطین: 66

مسئله ی قاچاق، سم تولید داخلی: 139، 143، 144، 204-206

مسئله ی مالیات: 154، 155

مسئله ی موشکی: 67

مشکل تورّم: 105، 171

مشکل رکود، مسئله ی رکود: 58، 171، 172

مشکل کمبود منابع: 225، 226

مشکل نقدینگی: 172، 187، 188، 192، 227

مشکلات اقتصادی، مشکلات تحریم: 4، 13-15، 17، 21، 23، 31، 33، 57، 58، 59، 60، 61، 71، 91، 93، 94، 105، 108،

109، 112، 147، 149، 213، 216، 255، 256، 258، 265

مشکلات تولیدی: 14، 58، 105

مشکلات سیاسی: 57

مصرف بیت المال: 15، 215

مصرف تولیدات داخلی: 153، 182، 196، 207-211، 252

مطالبه‌ی عمومی: 17، 197

مطبوعات آمریکایی: 142

معتقد به مبانی انقلاب: 255

مقابله با استکبار، استکبارستیزی: 44

مقاومت اقتصادی: 58، 166

مقاوم سازی اقتصاد، تقویت ساخت درونی اقتصاد: 16، 92، 93، 95، 96، 108، 111، 163، 165، 178، 207، 208، 231، 267، 268، 273، 274

منابع زیرزمینی: 43، 123، 232، 265، 280

منابع نفت و گاز: 72، 121، 122، 280، 281

ص: 327

منافع ملی: 76

مهار گرانی: 58، 148، 209

مهارت افزایی: 187

موقعیت استراتژیک، گل منطقه: 72، 89، 125، 231

میدان اقتصادی: 107، 200

میدان جنگ: 120

نامیدی دشمن: 96، 101

نابرابری اقتصادی: 14، 15

نبایدهای اقتصاد مقاومتی: 19

نسیم بیداری: 63

نصرت الهی، توفیق الهی: 34، 35، 79، 89، 93، 97، 150، 229، 237

نظارت بر عملکرد دولت: 176

نظارت در همه ی سطوح: 175

نظارت دولت: 12، 175، 222

نظام اقتصادی اسلام، دستورات اقتصادی اسلام: 5، 182، 265

نظام جمهوری اسلامی: 24، 25، 27، 31، 41، 51، 63، 66-71، 73-79، 83-86، 89، 93، 94، 97، 108، 121، 127، 128،

132، 150، 194، 251، 255، 269، 276، 281

نظام سرمایه داری: 191

نظام سلطه: 89

نظام سوسیالیستی: 192

نفوذ اقتصادی: 52، 87، 90

نفوذ دشمن: 69، 87، 252، 273

نفوذ سیاسی: 31، 87

نفوذ فرهنگی: 87

نقش بانکها در اقتصاد مقاومتی: 152، 153، 172، 188، 189، 226

نقش عبادی سرمایه داران: 181، 182

نقش عبادی کارگران: 182

نقش آفرینی نخبگان: 219، 220

نقشه ی راه: 5، 152، 160، 161، 163، 168

نکوهش بیکاری: 197

نگاه به بیرون، نگاه به غرب: 22، 30، 32، 59، 94، 130، 141، 230، 231، 271، 280، 281

نگاه به درون: 22، 23، 30، 33، 57، 231

نهضت علمی: 253

نهضت نرم افزاری: 13

نوآوری و شکوفای: 4، 82

نیّت خدایی: 191

نیروهای انقلابی، نیروهای حزب اللّهی: 278

نیروی انسانی، سرمایه ی انسانی، ظرفیت انسانی، ذخایر انسانی: 4، 42، 43، 85، 119-121، 146، 265، 269،

ص: 328

نیروی ایمان: 190

هدف سیاسی: 74، 75

هدفمند کردن یارانه ها: 130، 193، 210

هزینه ی تولید: 190، 236

همّت بلند: 37، 82، 148

همّت مضاعف و کار مضاعف: 3

همدلی و هم زبانی ملت: 86، 179، 181

همدلی: 180

هم زبانی: 180

همکاری بین صنعت و دانشگاه، پیوند علم و صنعت: 145، 217

هویت مستقل: 241، 242

هویت ملی: 243

وابستگی به نفت، اقتصاد نفتی، اتکا به نفت: 37، 105، 107، 123، 152، 154،

194، 228-230، 242، 252

وابستگی سیاسی: 243

وارد کردن فنّاوری: 145

واردات بدون اولویت، واردات بی رویه، واردات اجناس مشابه داخلی، واردات مضرّ، واردات بی منطق: 58، 105، 139، 140، 142،

143، 147، 158، 203، 204

واردات خودروهای آمریکایی: 142

واردات لوازم آرایشی: 142

ورزیدگی ملت ایران: 97

وظیفه ی عمومی: 178

وقار دیپلماسی: 93

یکی بودن دین و سیاست: 83

ص: 329

فهرست اشخاص، اماکن، دولت‌ها و غیره

آوینی، مرتضی: 245، 278

آیت الله خامنه ای (مدظله): 3، 4، 5، 6

انگلیس: 73-79، 89، 94، 243، 244

اوباما، باراک حسین: 22

امام خمینی، روح الله (ره): 14، 15، 45، 77، 109، 224، 240، 266، 267

ایتالیا: 94، 124

ایران: 4، 5، 22، 23، 31، 37، 66-61، 71-75، 77-79، 81، 82، 84، 85، 86، 88-94، 96، 97، 101، 108-110، 122، 132، 135، 143، 148، 150، 154، 157، 161، 164، 179، 182-184، 194، 203، 209، 214، 244، 251، 252، 256، 257، 265-267، 270، 271، 276، 281، 282

ایران‌شهر: 158

ایرانی: 81، 82، 84، 133، 145، 209، 244

بانک مرکزی: 220

بحرین: 66

بلژیک: 243

بمپور: 158

بنیاد نخبگان: 220

بوش، جرج دابلیو: 85

پارک علم و فناوری: 90، 216، 273

پنج بعلاوه ی یک: 70

پهلوی، رضاخان: 73

پهلوی، محمدرضا: 73، 77، 78، 79

پیامبر (صلی الله علیه وآله وسلم): 79، 80، 83، 182، 185، 198، 236

تهران: 77، 87، 93، 119، 127، 140، 213، 268، 273

تقیف: 79

ص: 330

جنگ احد: 79

جنگ احزاب: 79، 80

جنگ بدر: 79

جهاد اقتصادی (کتاب): 6

جهاد سازندگی: 36، 127

جهانگیری، اسحاق: 164، 165، 169، 170، 174، 245، 261

چین: 118

حجّتی، محمود: 156، 171

حوزه ی علمیّه: 83

خراسان شمالی: 148، 149، 160

خراسان: 124

خلیج فارس: 67، 123

خوزستان: 127، 157

دانشگاه صنعتی شریف: 99

دولتهای عربی: 67

راهپیمایی بیست و دو بهمن: 92

ربیعی، علی: 199

رژیم پهلوی، رژیم طاغوت، دوران قبل از انقلاب: 31، 72، 73، 76-78، 81، 83، 106، 119، 127، 128، 143، 208، 232،

241، 243، 244، 267

رژیم صهیونیستی: 66، 73، 80، 88

رژیم قاجار: 31، 244

روحانی، حسن: 19، 34، 53، 58، 100، 157، 165-167، 169، 170، 179،

202، 245، 276

زبان فارسی: 236

ژاپن: 252

ژنو: 23

سازمان برنامه و بودجه: 199

سال 2001:112

سال 2002:112

سال 2011:112

سال 2012:112

سال 2013:112، 120

سال 32:77

سال 43:77

سال 56:77

سال 57:77، 78

سال 58:77

سال 67:109

سال 68:109

سال 86:3

سال 87:4

سال 89:135

سال 90:108

سال 270، 251، 148، 135، 97، 91:85

سال 259، 135، 98، 92:4

سال 261، 93:128

سال 260، 240، 164، 93:4

ص: 331

سال 274:95، 278

سال 4:95

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی: 67، 82

ستّاری، سورنا: 43

سفارت آمریکا، لانه ی جاسوسی: 77

سفره ی هفت سین: 84

سلحشور، فرج الله: 278

سوریه: 73

سوئیس: 195

سیزده آبان 77:58

سیستان و بلوچستان: 143، 157، 205

شهدای هسته ای: 278

شورای نگهبان: 68

شوروی: 79، 127

شیخ الشریعه اصفهانی: 252

صدّام حسین: 79

صداوسیما، رادیو و تلویزیون: 195، 196، 211، 247

صندوق بین المللی پول: 166

طهرانی مقدّم، حسن: 278

ظریف، محمدجواد: 63، 70

عراق: 73

علی آبادی، عباس: 18، 268

علیین ابی طالب (علیه السلام): 214، 215، 237، 266

علی بن موسی الرضا (ع): 3، 85

عید نوروز: 22

غرب آسیا (خاورمیانه): 65، 72، 73، 75، 123

غزّه: 66

فارس: 157

فاز دوازدهم پارس جنوبی: 90، 135

فرانسه: 94، 113، 243، 244

فلسطین: 66، 73

قرآن: 15، 25، 213

قوّه ی قضائیه: 68، 161، 165، 173، 181، 188، 201، 223

قوّه ی مجریه، دولت: 12، 35، 45، 53، 54، 57، 59، 68، 69، 86، 97، 99، 106، 107، 142، 143، 147، 148، 151، 154-
158، 160، 161، 163، 164، 166، 169، 170، 172-174، 176، 179، 180، 182، 188، 196، 201-203، 206، 211،
212، 223، 226، 257، 260

قوّه ی مقننه، مجلس شورای اسلامی: 40، 45، 57، 68، 69، 161، 165، 168، 173، 174، 176-178، 196، 201، 203، 223،
226، 235، 257، 260

کاخ سفید: 84

کاظمی آشتیانی، سعید: 278

کاوشگر پیشگام: 270

ص: 332

کردستان: 206

کرمان: 124، 157

کشورهای اسلامی: 63، 73

کشورهای در حال توسعه، جهان سوم: 94

کشورهای عربی: 157

کشورهای غربی: 70، 81، 94، 109، 281

لاریجانی، علی: 165، 176

لوزان: 23

ماه رجب: 237

ماه رمضان: 51، 216

ماهواره ی ناهید: 270

مپنا: 18، 146، 173، 240، 257

مجمع تشخیص مصلحت: 5، 19، 46، 47، 160، 175، 276

محمدبن علی الباقر (ع): 237

مدینه: 83

مریوان: 206

مشهد: 185، 280

مکه: 79

ناتو: 79

نجف: 252

نظام آموزش و پرورش: 243

نعمت زاده، محمدرضا: 123، 171

نیروگاه تحقیقاتی تهران: 268، 273

نیروهای مسلح: 119، 120، 226

نیروی قدس: 67

نیویورک: 23

همدان: 157

وزارت اقتصاد: 199

وزارت خارجه: 193

وزارت خزانه داری آمریکا: 84، 86

وزارت صنعت، معدن و تجارت: 216

وزارت علوم: 216

وزارت کار: 187

وزارت کشاورزی: 156، 158

یمن: 66، 73

یهودیان: 79

یونان: 94

ص: 333

بسمه تعالی

جَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

با اموال و جان های خود، در راه خدا جهاد نمایید، این برای شما بهتر است اگر بدانید.

(توبه : 41)

چند سالی است که مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه موفق به تولید نرم افزارهای تلفن همراه، کتاب خانه های دیجیتالی و عرضه آن به صورت رایگان شده است. این مرکز کاملاً مردمی بوده و با هدایا و نذورات و موقوفات و تخصیص سهم مبارك امام علیه السلام پشتیبانی می شود.

برای خدمت رسانی بیشتر شما هم می توانید در هر کجا که هستید به جمع افراد خیراندیش مرکز بپیوندید.

آیا می دانید هر پولی لایق خرج شدن در راه اهلبیت علیهم السلام نیست؟

و هر شخصی این توفیق را نخواهد داشت؟

به شما تبریک میگوئیم.

شماره کارت :

6104-3388-0008-7732

شماره حساب بانک ملت :

9586839652

شماره حساب شبا :

IR390120020000009586839652

به نام : (موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه)

مبالغ هدیه خود را واریز نمایید.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک 129/34 - طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: 03134490125

دفتر تهران: 021 - 88318722

بازرگانی و فروش: 09132000109

امور کاربران: 09132000109

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

